

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Ποῦ τό πάει τό ΠΑΣΟΚ

Οικονομική καί
εἰσοδηματική πολιτική

Ο ἐκσυγχρονισμός
τῆς ἀστικής οἰκονομίας

Θυσίες καί λιτότητα
γιά τήν ἐργατική τάξη

Τά πρῶτα κοινωνικά μέτρα:
ἀτολμία καί συμβιβασμός

Ἰσχυροποίηση τῶν
κατασταλτικῶν μηχανισμῶν

Διεθνεῖς προανατολισμοί
μέ βάση τά κρατικά
συμφέροντα

Ἀφιέρωμα στίς Ἀνατολικές χῶρες

ΠΟΛΩΝΙΑ: ἡ ἀποτυχία τοῦ
«δημοκρατικοῦ ἀνοίγματος»

Ο «ὑπαρκτός σοσιαλισμός»:
ἕνας καπιταλισμός 100%

ΡΩΣΣΙΑ: τό Σύνταγμα
μιά ἀκόμα ἀπόδειξη τῆς
καπιταλιστικῆς τῆς φύσης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

ΣΑΛΒΑΔΟΡ Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Ἡ «σαντινιστική ἐπανάσταση»
καί οἱ πολιτικές προοπτικές
στήν Κεντρική Ἀμερική

- Ὁ ἱμπεριαλιστικός πόλεμος καί ἡ πάλη τῶν τάξεων
χτυπᾶνε τίς πόρτες τῆς Εὐρώπης

Τ Ι Μ Α Σ Δ Ι Α Κ Ρ Ι Ν Ε Ι :

• Ἡ διεκδίκηση τῆς γραμμῆς ποῦ πάει ἀπό τόν Μάρξ στόν Λένιν, στήν ἴδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνούς καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἰταλίας (Διβόρο 1921) • Ὁ ἀγώνας τῆς Κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς ἐναντίον τῶν ἐκφυλισμῶν τῆς Διεθνούς, ἐναντίον τῆς θεωρίας τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνο χώρα καί τῆς σταλινικῆς ἀντεπανάστασης • Ἡ ἀρνηση τῶν λαϊκῶν Μετώπων καί τῶν μπλόκ τῆς Ἀντίστασης • Τό δύσκολο ἔργο ἀποκατάστασης τῆς ἐπαναστατικῆς θεωρίας καί ὀργάνωσης σέ σύνδεση μέ τήν ἐργατική τάξη ἐναντίον τῆς προαπικῆ καί κοινοβουλευτικίστικης πολιτικῆς.

Ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος και ή πάλη τῶν τάξεων χτυπᾶνε τὶς πόρτες τῆς Εὐρώπης

Μπροστά στὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἐπιθετικότητας, τῆς "Ἀμερικῆς τοῦ Ρῆγκαν", ποὺ γίνονται ὅλο καὶ πλεῖς ἀλλάζονται, δὲν μπορούμε νὰ μὴν ἀναφερθοῦμε, γυρίζοντας περίπου 80 χρόνια πίσω στὴν "Ἀμερικὴ τοῦ Ρούζβελτ".

Βέβαια οἱ ὁμοιότητες δὲν λείπουν. Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν προαγωγή σ'αὐτὸ ποὺ ὁ Ρῆγκαν προτιμᾷ νὰ ὀνομάζει πολιτικὴ "πυγμῆς", ἀλλὰ ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ γέρινη πολιτικὴ τοῦ "μπαστούνισ", τὸ bigstick, γιὰ νὰ ἐπαναφέρει στὴν τάξη ὅσους δὲν ἔχουν τὸν ὀρειλόμενο σεβασμὸ στὴν "φωνὴ τοῦ κυρίου", εἴτε μέσα στὶς Ε.Π.Α., εἴτε σ'ὅλο τὸν κόσμον.

Πρόκειται γιὰ τὴν προσπάθεια νὰ ξαναγίνου συνέριση ὅλων ἡ ἀνωτερότητα τῶν Ε.Π.Α., μὴ ἀνωτερότητα τόσο οἰκονομικὴ καὶ χρηματιστικὴ ὅσο καὶ στρατιωτικὴ, τὰ κυρίαρχα δικαιώματα τῶν Ε.Π.Α., ποὺ ἀπορρέουν ἀπ'αὐτὴ τὴν ἀνωτερότητα καὶ τὰ καθήκοντα νομιμόρφων ὑποτελῶν γιὰ τοὺς κυριαρχοῦμενους. "Ἐπρεπε νὰ δοθεῖ ἕνα μάθημα" ὄχι μονάχα στὸ δηλωμένο ἔχθρο (τὴ Ρωσσία), ἀλλὰ στὸν πιθανὸ μελλοντικὸ ἔχθρο καὶ ἀκόμα καὶ στοὺς "φίλους" καὶ τοὺς συμμάχους δεύτερης κατηγορίας, ἰδιαίτερα ἂν δείχνουν τάσεις ἀνεξαρτοποίησης.

Εἶναι αὐτὴ ἡ φιλοσοφία, κοινὴ στὶς Ἀμερικῆς τῶν δύο προέδρων, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἀρετηριὰ τῶν τελευταίων ἀποράσεων: ἡ παρενόχληση τῆς Διβύης τοῦ Καντάφι, ἡ μονόπλευρη ἀπόφαση παραγωγῆς καὶ ἐναποθήκευσης τῆς βόμβας νετρονίου, ἡ αὔξηση τοῦ ἀμυντικ. προϋπολογισμοῦ ποὺ θὰ πρέπει νὰ φτάσει τὰ 1500 δις τὰ προσεχῆ 5 χρ., ἀπ' τὰ ὁποῖα 200 περίπου μονάχα γιὰ τὸν πυρηνικὸ τομέα καὶ ποὺ εἶναι ἀσυμβίβαστο μὲ τὴ μείωση τῶν δημόσιων δαπανῶν ποὺ δημαγωγικὰ εἶχε προαναγγελθεῖ, ἡ ἀκόμα μὴ μονεταριστικὴ πολιτικὴ ποὺ κινδυνεύει νὰ κάνει ἄνω - κάτω τὴν οἰκονομία τῶν "συμμάχων" χωρῶν καὶ, συνεπῶς, νὰ διαταράξει τὶς κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς σχέσεις τοῦ "ἐλεύθερου κόσμου". Εἶναι αὐτὴ ἡ φιλοσοφία ποὺ προσδιορίζει τὶς προϋποθέσεις ἐπανάλωσης τοῦ διαλόγου μὲ τὴ Μόσχα, ποὺ ἡ διακοπή του δὲν ἐμποδίζει ὡστόσο νὰ συνεχίζονται οἱ δουλειές καὶ οἱ ἀνταλλαγές. Πράγματι, οἱ Ε.Π.Α. συνεχίζουν νὰ πουλᾶνε σιτᾶρι στὴν ΕΣΣΔ καὶ παίρνουν σὲ ἀντάλλαγμα, π.χ., ἐμπλουτισμὸ νουτρίο-ἀφρικάνικο ὕψρον. Ἀλλὰ γιὰ νὰ κάνουν ἕναν πραγματικὸ "διάλογο", οἱ Ε.Π.Α. θέλουν, ὄχι βέβαια νὰ ἐπανακατακτήσουν μιά "χαμένη" στρατιωτικὴ ἰσορροπία, ὅπως προσπαθοῦν νὰ ἐξηγήσουν στοὺς λαοὺς, τὰ κοινοβούλια καὶ οἱ κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ καὶς καὶ διάφοροι "εἰρημιστές", ἀλλὰ νὰ ξαναποχτήσουν μὴν ἀνωτερότητα τέτοια ποὺ νὰ ἐπιτρέψει νὰ βαραίνει πραγματικὰ στὶς διαπραγματεύσεις καὶ, γενικὰ, στὶς ἐνδο-ἱμπεριαλιστικὲς σχέσεις.

Οἱ ὁμοιότητες μὲ τὴν Ἀμερικὴ τοῦ πρώτου Ρούζβελτ δὲν πρέπει ὡστόσο νὰ μᾶς κάνουν νὰ ξεχνᾶμε τὶς διαφορές, ἀπαραίτητες γιὰ νὰ καταλάβουμε πραγματικὰ τὴ σημερινὴ διέθνῃ συγκυρία. Ἡ Ἀμερικὴ τοῦ ὀδῶρου εἶχε τὴν ὑγεία καὶ τὴν αἰσιοδοξία μὴς καπιταλιστικῆς δυνάμεως σὲ γοργὴ ἀνοδο, σ'ἕνα κόσμον ποὺ ἦταν καὶ αὐτὸς σὲ γοργὴ ἀνάπτυξη. Προετοιμαζόμενη ἡ ἀρχίζοντα ἦδη νὰ καταπαρᾶζει τοὺς μικροὺς, δὲν συγχορῶταν ἀκόμα μὲ τὸν ἀποχαλινασμένον ἀνταγωνισμὸ τῶν μεγάλων σ'ἕνα κόσμον ποὺ ἔγινε πολὺ μικρὸς. Ἡ Ἀμερικὴ τοῦ Ρῆγκαν πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσει τὴ δικαιὰ τῆς κρίσης μέσα σ'ἕνα κόσμον ποὺ εἶναι καὶ ὁ ἴδιος σὲ κρίση. Ἀκόμα καὶ ἂν παραμένει ἡ ὑπερδύναμη ποὺ δὲν ἦταν ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τοῦ αἵωνα, τὰ περιθώρια ἐλιγμῶς λιγοστεύουν ὅλο καὶ περισσότερο. Ἀντιμετωπίζει τὴν παρουσία ὄχι μονάχα μὴς ἄλλης μεγάλης δυνάμεως, ἀλλὰ μὴς σειράς μεσαίων βέβαια δυνάμεων (οἰκονομικῶν, χρηματιστικῶν, στρατιωτικῶν) ἀλλὰ ἀρκετὰ αἰ-

σθητῶν καὶ συγκροτημένων, καὶ ἑνὸς πλήθους "ἀνερχόμενων" δυνάμεων, μικρῶν ἀλλὰ γεμάτων φιλοδοξίας, προερχόμενων ἀπὸ τὶς πρᾶγν ἀποικιακὲς καὶ μισοαποικιακὲς περιοχές.

Ὁ Β' ἱμπεριαλ. πόλεμος διαλύοντας τὴν Ἰαπωνία καὶ τὴ Γερμανία, τὴν Ἰταλία, ἀποδυναμώνοντας σημαντικὰ τὴν Ἀγγλία καὶ τὴ Γαλλία, καταστρέφοντας μιά γιγαντιαία ποσότητα νεκρῆς ἐργασίας καὶ ζωντανῆς δυνάμεως ἐργασίας, εἶχε ἕνα διπλὸ ἀποτέλεσμα: ἐπισφράγιζε τὴν ἀνωτερότητα τῶν δύο μεγάλων, ἀλλὰ, διαλεχτικὰ, ἐβάζε σέκνηση τὴ διαδικασία ἐθνικῆς χειραφέτησης τῶν 3/4 τῆς ὕδρωγείου, δηλαδὴ τὴ διαδικασία τῆς καπιταλιστικῆς ἐνασωμάτωσής τους καὶ ἀνάπτυξής τους.

Εἶχε αὖν προῖον τὸ ἀντιφατικὸ φαινόμενο μὴς ἐξαιρετικὰ γοργῆς διαστολῆς τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς καὶ μὴς προσευτικῆς συστολῆς, ἀρχῆς στὴν ἀρχὴ, ἐπιπευσημένης στὴ συνέχεια. Τὸ ζευγὰρι οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη - ὑφεση προετοίμαζε τὶς ἀντικειμενικὲς συνθήκες τῆς εἰσόδου στὴ σιγητὴ τὸ ζευγαριὸ οἰκονομικῆς κρίσης - ἐντάσεων μεταξὺ τῶν Κρατῶν, ζευγὰρι ποὺ δὲν εἶναι τὸ "ἀντίθετο" τοῦ πρώτου ἀλλὰ ἡ ἄλλη ὀψη τοῦ νομισματοῦ.

Πράγματι, ἂν εἶναι φυσικὸ ἡ ὑπερδύναμη νὰ εἶναι ἐπιμεταρῆς τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ χοροῦ, θάταν παράλογο νὰ ἀποδοθεῖ μονάχα σ'αὐτὴν, ἡ εὐθύνη τῆς ἐπιδεικνύσης τῶν ἀνταγωνισμῶν. Ὁ ὑπέρτατος νόμος τοῦ ἀστικῶν κόσμου εἶναι ἡ βίαιη πάλη ὅλων τῶν κομματικῶν του μεταξὺ τους, εἴτε πρόκειται γιὰ άτομα, γιὰ ἐπιχειρήσεις, γιὰ Κράτη ἢ γιὰ συσπειρώσεις Κρατῶν, τῶν μὲν ἐνάντια στοὺς δέ. Σὲ μιά περίοδο ἀνάπτυξης καὶ "ὑφεσης" εἶναι πιθανὸ νὰ χάνεται ἀπὸ τὰ μάτια μας αὐτὸς ὁ προφανῆς νόμος. Ἀλλὰ στὴν περίοδο ποὺ ἀνολομεθεῖ, ὅλα τὰ ἐπιεισόδια τῆς καθημερινῆς ζωῆς -εἴτε στὸ ἐπίδο τῆς ἐπιχείρησης, τῆς πόλης, τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἢ τῶν συνασπισμῶν, καὶ ἀκόμα τὸ ἐπίπεδο τῆς οἰκογένειας καὶ τοῦ ἀτόμου-δείχνουν μὲ τρόπο ἀμεσὰ ἀντιληπτὸ τὴ βασιλεία τοῦ νόμου τῆς ζούγκλας καὶ τοῦ bellum omnium contra omnes, τοῦ πολέμου δηλ. τῶν πάντων ἐνάντια στοὺς πάντες.

Δὲν ὑπάρχει ποιοτικὴ διαφορά ἀνάμεσα στὴν πολιτικὴ τῆς αὔξησης τῶν ἐπιτοκίων καὶ τῆς τιμῆς τοῦ δολλάριου ποὺ τσουγκρίζεται μὲ τοὺς "εὐρωπαϊκούς συμμάχους" καὶ τὴν δήλωση γιὰ τὸ ἀμετατρέψιμο τοῦ δολλάριου στὰ 1971. Ὁμοίως τὰ προστατευτικὰ μέτρα ποὺ πάρθηκαν τότε εἶναι οἱ ἀμεσοὶ γονεῖς τῶν μέτρων μὲ τὰ ὁποῖα ἡ Οὐάσιγκτων ὑπερασπίζει σήμερα τὸν ἑαυτὸ τῆς ἐνάντια στὴν Ἰαπωνία καὶ τὴν Εὐρώπη, τῶν μέτρων ποὺ ἡ Εὐρώπη θάθελε νὰ πάρει ἐνάντια στὴν Ἰαπωνία καὶ τὶς Ε.Π.Α., τῶν μέτρων ποὺ οἱ χᾶρες τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς παίρνουν περιοδικὰ οἱ μὲν ἐνάντια σὲ ἄλλες Ποιοτικὰ πάντοτε, τὸ κεντρὶ ποὺ ἔσπρωξε τὴν ΕΣΣΔ νὰ καταλάβει τὸ Ἀφγανιστάν εἶναι τὸ ἴδιο μ' ἐκεῖνο ποὺ ἔξωθεῖ τὶς ΕΠΑ νὰ ἐξασκοῦν μιά ἐντεινόμενη πίεση στὴ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ἢ στὴν Καραϊβικὴ, ἐκεῖνο ποὺ παρακίνησε τὴν Ἰσραηλινὴ ἐπίθεση ἐνάντια στὸν Ἰσραηλινὸ πυρηνικὸ σταθμὸ, ἐκεῖνο ποὺ προκάλεσε τὸ πόλεμον Ἰσραὴλ-Ἰράν, τὶς ἐπεμβάσεις τῆς Διβύης στὸ Τσαντ καὶ τοῦ Μαρόκου στὴ Σαχάρα, τὴν ἐπίθεση τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐκωσης στὴν Ἀγγόλα, καὶ εἶναι ἀκόμα αὐτὸ τὸ ἴδιο ποὺ προκαλεῖ τοὺς "πολέμους τοῦ κρασίου" τοῦ γάλατος ἢ τῶν φρούτων, κλπ, μεταξὺ ἀγροτῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἢ τὶς παροτρύνσεις μπουϊνοτάξ τῶν Ἰαπωνικῶν αὐτοκινήτων ἀπὸ τὴ Ρενώ, τὴ Φιάτ ἢ τὴ Φολξβογάμεν.

Γι' αὐτὸ εἶναι μιά σκέτη αὐτοπάτη καὶ ἐπιπλέον ἀπὸ προλεταριακῆς ἀποψῆς ἠττοπάθεια νὰ ἀναζητᾶται κανεὶς ποιὸς εἶναι ὁ "ἐπιτιθέμενος" καὶ ποιὸς εἶναι ὁ "ἀμυνόμενος". Νὰ ἀναρωτιέται κανεὶς, π.χ., ἂν ἡ ἔγκια

ΣΥΝΧΕΙΑ ΣΕΛ. 48

Πού τό πάει τό ΠΑΣΟΚ

Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να ξεσκεπάσει, μέσα απ'τά μέτρα και τις εξαγγελίες του ΠΑΣΟΚ την άστική του πολιτική. Μιά πολιτική που δεν έχει καμιά σχέση με το χτίσιμο του σοσιαλισμού αλλά σκοπεύει στη σωτηρία και ανόρθωση της άστικής οικονομίας, που βαφτίζεται "έθνική" απ'τους κατά καιρούς επίδοξους σωτήρες του προλεταριάτου (δεξιούς ή "άριστερούς"), για να τό κάνουν να πιστέψει ότι ή χωρίς εμπόδια ανάπτυξη της και κατά συνέπεια ή έγκατάλειψη της ταξ. πάλης, είναι ο μόνος τρόπος για να γλυτώσει απ'τά δεσμά του.

Μισός χρόνος με τό ΠΑΣΟΚ στην έξουσία. 'Απ'τό 74 μέχρι σήμερα, οι πόθοι των πλατιών μαζών των εκμεταλλευμένων για ένα καλλίτερο αύριο, συνοψίζονταν κύρια απ'τό ΠΑΣΟΚ στο δράμα της σοσιαλιστικής 'Αλλαγής.

Στήν Ελλάδα για πρώτη φορά ένα Σ.Κ. κατάφερε να "πιάσει" σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα καταλαμβάνοντας μέσα απ' τις έκλογές την έξουσία μέσα σε 7,5 μόνον χρόνια.

Στόν ευρωπαϊκό χώρο όμως οι έμπειρίες Σοσιαλιστικών Κομμάτων στην έξουσία μέσα από κοινοβουλευτικές διαδικασίες είναι παλιά ιστορία. Κι' έχουν ένα κοινό στοιχείο: σε περιόδους κοινωνικών και οικονομικών κρίσεων, με την ύποψηση ότι μόνο ο "σοσιαλισμός" που προσεβύονταν μπορεί να ξεπεράσει τις αντιφάσεις του καπιταλιστικού συστήματος και να καλλιτερέψει τη ζωή των μαζών.

Πέρα από οποιαδήποτε άλλη ανάλυση των επαναστατών κομμουνιστών για την άπάτη που έκρυβαν και κρύβουν τα όρατα λόγια τους, αρκεί να τονίσουμε ότι ο σημερινός κόσμος με τις έντεινόμενες κρίσεις του, τους καθημερινούς πολέμους, την πείνα, τη φτώχεια, τη δυστυχία, την έντεινόμενη ανεργία κι ανασφάλεια, αποδείχνει περίτρανα ότι τα Σ.Κ. έχουν σκοπό να ενισχύσουν την "έθνική οικονομία", υποτάσσοντας τα συμφέροντα της εργατικής τάξης στο σκοπό αυτό, αποπροσανατολίζοντας την παράλληλα από τη μοναδική προοπτική αλλαγής που είναι ή επαναστατική ανατροπή αυτής της άπασις κοινωνίας, και ή έγκαθίδρυση της προλεταριακής δικτατορίας, που θα ξεριζώσει τους νόμους του καπιταλισμού, εξαφανίζοντας έτσι όλα τα παράγωγα του, τη φτώχεια, την ανεργία, τους πολέμους κλπ.

Στήν Ελλάδα, παρά τό μισό χρόνο διακυβέρνησης απ'τό ΠΑΣΟΚ μπορούμε να συνοψίσουμε τη μέχρι τώρα πολιτική του, μέσα απ'τή σκληρή πραγματικότητα που έρχεται για μία ακόμα φορά μέσα στόν ευρωπαϊκό χώρο, να ανατρέψει τις ψευδίες για ξεκαθάρισμα των αντιφάσεων του καπιταλισμού μέσα απ'τό κοινοβουλευτικό άστικό σύστημα και καλλιτέρευση της ζωής των προλεταρίων. 'Απ'τή σημερινή στάση του ΠΑΣΟΚ σαν κυβέρνησης, σ'αντιπαράθεση προς τις παλιότερες δημογωνικές θέσεις του σαν αντιπολίτευσης, φαίνεται ξεκάθαρα ή δημογωνική ψευτοπρολεταρική του ταχτική.

Οικονομική και εισοδηματική πολιτική

'Η οικονομική και εισοδηματική πολιτική του ΠΑΣΟΚ για τό '82 χαρακτηρίζεται απ'τή μία μεριά από παροχές και διευκολύνσεις στο ιδιωτικό κεφάλαιο κι' απ' την άλλη από ελάχιστες παροχές προς τό προλεταριάτο, που ήδη σ'ένα μεγάλο μέρος πάθησαν πίσω απ' την συνεχιζόμενη άνοδο του τιμαριθμού.

'Ας δούμε όμως τη γενική εικόνα όπως φαίνεται μέσα απ' τον Κρατικό Προϋπολογισμό του '82 που κατατέθηκε μαζί με τό νομοσχέδιο για τις φορολογικές ελαφρύνσεις: 'Ο παρακάτω πίνακας άφορα τη σύγκριση του προϋπολ. 81/82, τά έσοδα τις δαπάνες και τό έλλειμα. 'Η τελευταία στήλη δείχνει την ποσοστιαία μεταβολή (τά ποσά αναφέρονται σε δισ. δρχ.).

	1981 έκτιμή- σεις πραγμ/ων	1982 προβλε- ψεις	Μεταβολή % σε δισ. δρχ.	μεταβο- λή 1982 1981
* Έσοδα	432,2	685,3	+253,1	+58,5
Δαπάνες	683,8	923,2	+239,4	+35,0
* Έλλειμα	251,6	237,9	-13,7	-5,4

Πηγή: Εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού όπως και οι ύπόλοιποι πίνακες.

* Όπως βλέπουμε υπάρχει μεγάλη αύξηση των έσόδων (58,5%) και μικρότερη των δαπανών (35%). 'Από πού όμως θα εισπράξει τό κράτος αυτά τά ποσά; Αυτό φαίνεται στόν παρακάτω πίνακα, ανά λυσης των έσόδων.

A/A	ΕΣΟΔΑ	Ποσόν (δισ. δρχ.)	Συμμετοχή %
1	* Έμμεσοι φόροι	403,8	59
2	* Άμεσοι φόροι	182,6	26,6
3	* Άλλα έσοδα	98,9	14,4
	Σύνολο	685,3	100

* Σύνολο (1)+(2) = 586,4 δισ. δρχ. ή 85,6%

Άλλαδή τό κράτος θα εισπράξει φέτος 586,4 δισ. δρχ. φόρους (πέρσι 388,4 δισ.), και πιο αναλυτικά:

'Η αύξηση των φόρων θα είναι 198 δισ. τό 82, ή σε ποσοστό 51%. 'Οι άμεσοι φόροι αυξάνουν κατά 57,6 δισ. (46,1%) κι οι έμμεσοι φόροι κατά 140,4 δισ. (53,3%).

'Η σχέση άμέσων-έμμέσων φόρων χειροτερεύει σε 31,1% - 68,9% σχετικά με πέρσι, που ήταν 32,2% - 67,8%. Βλέπουμε δηλαδή ότι τό "σοσιαλιστικό" κράτος θα εισπράξει περισσότερα και σε πιο μεγάλο ποσοστό απ' τό κράτος της δεξιάς, απ' τους έμμεσους φόρους οι όποιοι κατά κύριο λόγο πλήττουν τά μισθοσυντήρητα εισοδήματα, άφου τους άστούς λίγο τους ένδιαφέρει ή αύξηση στα τσιγάρα ή στην φέτα π.χ.

Στους άμεσους φόρους υπάρχει ή παρακάτω σχέση, σχετικά με τό πώς θα κατανεμηθούν τά 57,6 δισ. που θα εισπραχθούν επιπλέον για τό 82

A/A	ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	Ποσόν (δισ.δρχ.)	%
1	Εισοδήματος	24,8	43,1
2	Περιουσίας	8	13,9
3	Έκτακτοι	4,5	7,8
4	Λοιποί	20,3	35,2
	Σύνολο	57,6	100

Δηλαδή ενώ η αύξηση Φ.Περιουσίας αποτελεί ένα ελάχιστο ποσοστό (13,9), το μεγαλύτερο ποσοστό της αύξησης (43,1%) θα εισπραχθεί απ' το Φ.εισοδήματος. Πάλι βέβαια οι μισθοσυντηρητοί θα πληρώσουν τα σπασμένα άφουδ δηλώνουν αναγκαστικά μέχρι και την τελευταία δεκάρα τα εισοδήματά τους, ενώ οι άστοι τὰ μαγειρεύουν έτσι ώστε να παρουσιάζουν πάντα ψεύτικα νούμερα και στο εισόδημα και στην περιουσία. Οι περίφημες φορολογικές ελαφρύνσεις δεν άφαιρούν απ' το κράτος παρά μόνον 12 δισ.δρχ. και στην ουσία τους ελάχιστα ελαφρύνουν τη θέση των μισθωτών (επικτεινόμενες βέβαια και στους μεγαλόμισθους!). Όσο για τις δαπάνες του προϋπολογισμού, εξακολουθούν σ' ένα μεγάλο ποσοστό να καλύπτονται απ' τις ύπερογκες στρατιωτικές δαπάνες που βέβαια δεν επιδέχονται μείωση άφουδ άφοροούν την έσωτερική και έξωτερική ασφάλεια του άστικού κράτους.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις απ' την κατάθεση του προϋπολογισμού 82, συνοδεύονται από μία σειρά άλλων διευκολύνσεων και παροχών προς την άστική τάξη, όπως αύξησης των ποσών δανείων απ' τις τράπεζες, αύξησης άνωτάτου όριου χρηματοδότησης για τις έμπορικές έπιχειρήσεις διευκολύνσεις στην πληρωμή των όφειλών στο ΙΚΑ (σέ 48 μην. δόσεις και χωρίς πρόσθετα τέλη) κ.ά. Όπως και μία σειρά διευκολύνσεων για τις μικρομεσαίες έπιχειρήσεις, που μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνουν: τετραπλασιασμό των δανείων προς την χειροτεχνία κι οικότεχνία (απ' τον ΕΟΜΜΕΧ), μικρότερη αύξηση της έργοδοτικής εισφοράς που θα προκύψει απ' τις αύξησης μισθών κι ήμερομισθίων (δηλαδή ένα μέρος των αύξησηςων στους εργαζόμενους θα τήν πληρώσουν και πάλι οι εργαζόμενοι μέσα απ' τους φόρους του κράτους), κ.ά.

Έπιπλέον μέ το σχέδιο νόμου για τὰ "άναπτυξιακά κίνητρα" (που απ' την άρχική μορφή του μέχρι τώρα αλλάζει συνεχώς τις παροχές αυξάνοντας τις προς το συμφέρον του μεγάλου κεφάλαιου), προσφέρει δωρεάν χρήματα για επενδύσεις. Έτσι για επενδύσεις μέχρι 400 εκ. δρχ. θα δίνεται δωρεάν κρατική έπιχορήγηση (άρχικά για 200 εκ. δρχ.), από 400 εκ. μέχρι 1 δισ. προβλέπεται δωρεάν κρατική έπιχορήγηση κατά 50% και κρατική συμμετοχή κατά 50% (άρχικά από 200-600 εκ.), και για επενδύσεις πάνω από 1 δισ. ή κρατική ένίσχυση θα γίνεται μέ συμμετοχή στο έταιρικό κεφάλαιο (άρχικά πάνω από 600 εκ.). Όμως ή κρατική συμμετοχή είναι προαιρετική, όποτε αν κάποιος ιδιώτης δεν θέχεται το κράτος σάν έταιρο μπορεί να πάρει το μισό της έπιχορήγησης και μετά να επενδύσει μέ δικά του κεφάλαια, πράγμα που τελικά προβλέπεται να γίνει. Παράλληλα εξακολουθούν να ίσχύουν μία σειρά από προνομιακές μεταχειρήσεις που ίσχυαν μέ τον νόμο 89/67 για τις ζένες εταιρείες.

Σέ γενικές γραμμές ή οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ ένισχύει τὰ προνόμια της άστικής τάξης. Ένώ κάποιες τάσεις κρατικής συμμετοχής στις επενδύσεις (σ.ν. για τὰ "κίνητρα") ή κάποια διάθεση έλέγχου των μεγάλων ιδιωτικών έπιχειρήσεων ("κοινωνικοποιήσεις", "προβληματικές" κ.ά) μένουν χλιαρά. Όπωςδήποτε όμως είτε μέ τη μορφή της ένίσχυσης του ιδιωτικού κεφάλαιου, είτε μέ τη μορφή του κρατικού, το άστικό σύστημα, κάτω απ' τὰ διακυβέρνηση των μικροαστών εξακολουθεί να έκμεταλλεύεται το προλεταριάτο.

Όσο για τις παροχές στην εργατική τάξη τὰ πράγματα αλλάζουν. Μία σειρά προεκλογικές υποσχέσεις παραμένουν άνεκπλήρωτες (άδεια 4 έβδομάδων, 5νθημερο, αύξηση συντάξεων και μισθών σέ άνεκτά έπιπεδα διαβίωσης, κ.ά.). Όσο για τις παροχές που δόθηκαν, μέχρι σήμερα αυτό που τις χαρακτηρίζει είναι ή προσπάθεια του Κράτους να δίνει μερικά ψίχουλα παραπάνω, να τὰ περιχύνει μέ πάλι κλη σάλτσα παρουσιάζοντας τα σάν μεγάλα έπιτεύγματα της σοσιαλιστικής διακυβέρνησης κι όπωσδήποτε να ά έχει πολύ απ' τις προεκλογικές υποσχέσεις.

Οι αύξησης που δόθηκαν μέ την ΕΣΣΕ καθορίζουν το κατώτατο μεροκάματο σέ 825 δρχ. και τον κατ. μισθό σέ 18.580. Έπιπεδα έντελως γελοία άφουδ μόνο το νοίκι καλύπτει ένα 40-50% αυτού ποσού. Οι κλαδικές συμβάσεις κινούνται στα ίδια περιόδια έπιπεδα, ενώ ή ύπογραφή τους ωτάνει και μέχρι τον Άπρίλη μέ άποτελεσμα

ένα μέρος των ποσών που δίνονται άναδρομικά από 1ης Γενάρη 82 να χάνει το μέρος της άξίας του που αντίστοιχεί στον πληθωρισμό. Οι συντάξεις άναπροσαρμόστηκαν έτσι που δεν φτάνουν ούτε σέ άνεκτά έπιπεδα διαβίωσης (σύνταξη ΙΚΑ 11000 δρχ.), ενώ ή περίφημη Α.Τ.Α. μόνον αυτό δεν θα είναι άφουδ δεν θα εφαρμόζεται άναδρομικά και θα δίνεται στο τέλος κάθε τετραμήνου πάνω στον τιμάριθμο (τόν έπίσημο που δεν αντίστοιχεί στην πραγματική αύξηση του κόστους ζωής), μέ άποτέλεσμα οι άναπροσαρμογές να τρέχουν πάντοτε πίσω από τον τιμάριθμο. Έπί πλέον ή μείωση των έβδομαδιαίων ώρών άπασφλήσης κατά μία ώρα ^{ανά μήνα} σχέση μέ την συνεχιζόμενη έντατικοποίηση της εργασίας, και σέ σχέση μέ την αύξηση της παραγωγικότητας που όλοένα και ζητιέται οι άνεργοι έπιδοτούνται γύρω στις 10.000 δρχ. για πέντε μήνες και μόνο κάτω από προϋποθέσεις προϋπηρεσίας κλπ.

Μισός χρόνος "σοσιαλιστικής" διακυβέρνησης ήταν άρκετός για να άποδείξει ότι ό καπιταλισμός κάτω από όποιάδήποτε μορφή διακυβέρνησης, δεξιάς ή άριστερης άπόκλισης, συσσωρεύει κέρδη σέ βάρος του προλεταριάτου.

Ο έκσυγχρονισμός της άστικής οικονομίας

Όπως άποδείχτηκε προηγούμενα, μέσα από την οικονομική εισοδηματική πολιτική του ΠΑΣΟΚ, παρέχονται δυνατά κίνητρα και παροχές στο ιδιωτικό κεφάλαιο για τήν παραπέρα ανάπτυξη του, μέ τις άναγκαίες έπιπτώσεις στην εργατική τάξη που έκφράζονται μέ αύξηση της φορολογίας σέ σημείο που να εξαμεμίζονται οι μικρές παροχές προς αυτήν.

Θά μπορούσε όμως να κάνει τίποτε διαφορετικό μία κυβέρνηση που προήλθε από κοινοβουλευτικές διαδικασίες;

Όχι βέβαια! Η Έλλάδα είναι μία χώρα άγροτοβιομηχανική, που άπέχει πολύ από το έπιπεδο των άναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών της Δύσης, όπως φαίνεται και από τὰ παρακάτω βασικά οικονομικά χαρακτηριστικά:

- Ο πρωτογενής τομέας-κύρια άγροτικός-άπασχότο 1/3 περίπου του οικονομικά ένεργου πληθυσμού, ενώ συμμετέχει στο Άκαθάριστο Έγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) μόνο κατά 15% περίπου.

- Υπάρχει υπερτροφία των ύποβοηθητικών κλάδων, κύρια των ύπηρεσιών, μέ συμμετοχή στο ΑΕΠ κατά 53% περίπου.

- Η συμμετοχή της βιομηχανίας στο ΑΕΠ είναι περίπου 33%, ενώ οι δυναμικότεροι κλάδοι της έλέγχονται από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας.

Άπό τὰ παραπάνω φαίνεται γιατί το ΠΑΣΟΚ στον άγροτικό τομέα έχει εξαγγείλει τήν προσπάθεια για όργάνωση και έπιχορήγηση του - οι μεγαλύτερες δαπάνες θα άποροφηθούν από τήν γεωργία (283 δισ. φέτος, αύξηση κατά 49% σχετικά μέ το 81) - θεωρώντας "άκρογωνιαίο λίθο" της άγροτικής πολιτικής του τούς παραγωγικούς, άγροτικούς και άγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς. Όσο για τή σημασία που δίνει στην ιδιωτική πρωτοβουλία, υπάρχει το προηγούμενο της χαμηλής επενδυτικής δραστηριότητας του Δημόσιου (γύρω στο 30% των συνολικών επενδύσεων). Αυτή είναι μία πορεία που συνεχίζεται έδω και 30 χρόνια (στο σύνολο δηλαδή της μεταπολεμικής περιόδου) και ακολουθεί μία όρισμένη κατεύθυνση σέ διάφορους τομείς (παραγωγή όπλων, ένέργεια, έργα ύποδομής, κ.ά.). Έπομένως ή συνεχής επενδυτική δραστηριότητα σέ αυτούς τούς τομείς έχει δημιουργήσει άναγκαία και τήν κατάλληλη όργάνωση του Δημόσιου προς αυτήν τήν κατεύθυνση, ενώ παράλληλα ή δυσκίνησία του, λόγω των γνωστών προβλημάτων του (γραφειοκρατία, έλλειψη προγραμματισμού κ.ά.) έπιτείνει τήν μη επέκταση σέ άλλους τομείς.

Έτσι τὰ κίνητρα για επενδύσεις και, κατά συνέπεια, οι παροχές και διευκολύνσεις προς το ιδιωτικό κεφάλαιο που έλέγχει τον πιο δυναμικό τομέα της οικονομίας, τή βιομηχανία-άποροφώντας το 70% των επενδύσεων- είναι μία τάση άναπόφευκτη.

Μ' αυτή τήν έννοια γίνεται ή κριτική των έπιλογών της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, μιας κυβέρνησης μικροαστών, που άκολουθήσε όλες τις άστικές μεθόδους για τήν άναρρίχηση στην έξουσία, μα-

κρια άπ' τήν μοναδική προοπτική πού μπορεί νά βάλλει μπροστά τό τεράστιο έργο σβήσίματος τού καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, τήν επανάσταση καί τήν έγκαθίδρυση τής δικτατορίας τού προλεταριάτου.

Τό ΠΑΣΟΚ μή έχοντας τίς δυνατότητες νά αντιμετώπισει τίς αντίδράσεις τού κατεστημένου καί νά επιβάλλει κάποιο έλεγχο, πρós όμολογία τού κρατικού τομέα, στό ιδιωτικό κεφάλαιο ύποχωρεί σέ βασικές προεκλογικές διακηρύξεις, όπως σέ θέματα "κοινωνικοποιήσεων" ή τών προβληματικών έπιχειρήσεων:

α) 'Ακόμα καί στίς προεκλογικές διακηρύξεις - όπου δημαγωγικά προσπαθούσε νά δώσει "σοσιαλιστικό περιεχόμενο", ενώ μέ τή γλώσσα τού καπιταλισμού προσπαθούσε νά περάσει κάτω από σοσιαλιστική μάσκα τή διάθεση έλέγχου τού κράτους - γιά κοινωνικοποιήσεις, πού κατά τόν Α. Παπανδρέου "σημαίνει πώς οί κοινωνικοποιημένες έπιχειρήσεις μπαίνουν κάτω από ειδικό νομικό καθεστώς καί πώς οί εργαζόμενοι αύτο - διαχειρίζονται τίς έπιχειρήσεις, στά πλαίσια τών άποφάσεων πού παίρνονται από Διοικητικά Συμβούλια, στα όποια συμμετέχουν" (Συνεντυπία 'Ελευθεροτυπία, 22-6-81), έντέλει μετεκλογικά άπόδειξε τήν άδυναμία του νά παρέμβει ούσιαστικά σ' αυτόν τόν τομέα, πού άφορά, έκτός από τίς Δημόσιες έπιχειρήσεις καί μεγάλες ιδιωτικές μονάδες, έξαναγώνοντας τή δημιουργία τού θεσμού τού 'Εποπ. Συμβ. όπου όμως δέν θίγεται ή σημερινή δομή καί ή διοικητική συγκρότηση τών έπιχειρήσεων" ('Υπ. Συντ., 'Ελευθεροτυπία 6-2-82).

β) 'Ενώ γιά τίς προβληματικές έπιχειρήσεις προέβλεπε: "Κοινωνικό έλεγχο τών έπιχειρήσεων ύστερα από μετοχοποίηση τών δανειακών κεφαλαίων τών Τραπεζών καί άποφασιστική συμμετοχή τών εργαζομένων" (Κυβ. Πρ.) καί άργότερα έξήγγειλε τή σύσταση ειδικού φορέα, κατέληξε (μέχρι σήμερα τουλάχιστο) ότι μάλλον δέν θά συσταθεί ειδικός φορέας, έφ' όσον κανένας από τούς ύπάρχοντες φορείς (ΕΤΒΑ, ΕΛΕΒΜΕ, κ.ά.) δέν προθυμοποιήθηκε νά δεχθεί τέτοια εϋθύνη. 'Ετσι τό θέμα παραπέμπεται έντεχνα ... γιά τό μέλλον.

'Η έπιβεβαίωση τής άδυναμίας έλέγχου τών μεγάλων ιδιωτικών έπιχειρήσεων φαίνεται από τίς δηλώσεις στελεχών τής Κυβέρνησης. Χαρακτηριστική είναι ή δήλωση Λάζαρη (στή Βουλή 19-3-82) ότι: "ή πιστωτική πολιτική τής Κυβέρνησης δίνει σημασία στήν ανάπτυξη σχεδόν άνευ όρων (:), όποιασδήποτε παραγωγικής ή επενδυτικής πρωτοβουλίας τού ιδιωτικού τομέα".

Δέν έμεινε τίποτα άλλο γιά τό ΠΑΣΟΚ παρά ή προσπάθεια γιά τό πέρασμα καί ιδεολογικά στό προλεταριάτο τής άίσχροής πολιτικής τής συμφιλίωσης έργατ. τάξης - άστικής τάξης, γιά νά μπορεί εύκολότερα νά περνάει τή γραμμή τής ταξικής συνεργασίας τού προλετ. μέ τούς έμεταλλευτές του:

"...θά κάναμε μεγάλο λάθος νά μέναμε στά στερεότυπα δηλ. νά τά βάλουμε μέ τό βιομηχανικό καί νά σταματήσουμε εκεί ... στήν πραγματικότητα ή τάξη πού κατορθώνεται νά συγκεντρώσει ένα άπαράδεκτα μεγάλο τμήμα έθνικού εισοδήματος, είναι μία τάξη πού θά τήν ονομάζαμε παρασιτική. Αύτή πού στηρίζει τήν παρασιτικότητα" (Α. Παπανδρέου - 'Η εισήγηση στήν ΚΕ τού ΠΑΣΟΚ - 'Ελευθ., 27/3/82).

"ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ τής Βιομηχανίας έχει τά οικονομικά καί τεχνικά δεδομένα του. 'Αλλά είναι καί ένα πρόβλημα δημοκρατίας, ένα πρόβλημα συμπόρευσης μέ τό λαό. Πρέπει νά κλείσουμε τό χάσμα ανάμεσα στό λαό καί τή Βιομηχανία" ('Χαιρετισμός τού ύπ. Βιομηχ. Πεπονή στό "ΕΨΙΛΟΝ" - Τ. 25/82)

"Εδω είναι πρόγνωση λάθος νά λέμε ότι ή άρχουσα τάξη είναι οί βιομήχανοι. 'Εγώ πιστεύω ότι άρχουσα τάξη είναι ή τάξη τών μεσαζόντων καί τών παρασίτων" (Α. Παπανδρέου, 9/4/82).

Αυτός είναι ό ρόλος τών μικροαστών:

- Νά παραποιούν τόν καπιταλισμό, προσπαθώντας νά δείξουν ότι ή αντίφαση δέν είναι μεταξύ άστικής-εργατικής τάξης, αλλά μεταξύ όλων τών τάξεων "ένωμένων" ενάντια στίς παρασιτικές μορφές οικονομίας, κρύβοντας τό γεγονός ότι αύτή είναι καί επιθυμία κάθε συ-

νειδητού άστού, άφού ό παρασιτισμός βάζει έμπόδια στήν παραπέρα ανάπτυξη παραγωγικών κεφαλαίων καί συσώρευση κερδών.

- Νά παρουσιάζουν τήν καπιταλιστική εκμετάλλευση, σαν ένα κακό πού όφείλεται στήν κακή διαχείριση, τόν παρασιτισμό κ.λ.π., σαν κάτι πού μέ μία καλλίτερη συντήρηση καί διαχείριση τού άστικού συστήματος μπορεί νά γλυτώσει τό προλεταριάτο άπ' τά δεινά του καί νά φέρει τή σοσιαλισμό.

"Όμως ή σκληρή πραγματικότητα μισού χρόνου διακυβέρνησης άπ' τό ΠΑΣΟΚ άρχίζει κι άπο δεικνύει, αύτό πού δέν παύσαμε νά τονίζουμε μέσα στήν προεκλογική εύφορία, ότι δηλαδή ό "άριστερισμός" του ήταν μόνο ένα μέσο έξαπάτησης τού προλεταριάτου, πού παραχωρεί όσο πάει καί πιό πολύ τή θέση του, στήν άνοιχτή ύπερπώληση τού κεφάλαιου, καί μάλιστα μέ μία δημαγωγία πιό επικίνδυνη άπ' τής Δεξιάς άφού παρουσιάζεται σαν ύπερασπιστής τού κεφάλαιου άπ' τά "άριστερά".

Μένει νά καταγράψουμε άπλώς μία στροφή πού άρχίζει νά παρατηρείται άπ' τήν κυβέρνηση μεγαλύτερης ύποβοήθησης τού κεφάλαιου σέ σχέση μέ τούς "μικρομεσαίους" - πού τόσο πολύ προεκλογικά είχε ρίξει τό βάρος του σ' αυτούς -, πρόγμα πολύ φυσικό άλλωστε, άφού τό "μεγάλο" κεφάλαιο μέ τήν κυριαρχία του στόν τομέα τής μεγάλης βιομηχανίας (βαρεία βιομηχ., όρυχετα κ.ά.) παίξει άμεσα καθοριστικό ρόλο στήν οικονομία τής χώρας καί μάλιστα σέ περιόδους κρίσης, όπως ή σημερινή.

Θυσίες καί λιτότητα γιά τήν εργατική τάξη

Προεκλογικά:

"Δέν θά ζητήσουμε, όπως οί άλλοι, θυσίες άπό τή σημερινή γενιά στό βωμό τής μελλοντικής προοπτικής" (Κυβ. Πρόγραμμα).

Μετεκλογικά:

"Ποιές θυσίες πρέπει νά κάνουμε πρόσκαιρά γιά νά διασφαλίσουμε τήν έξοδο από τήν κρίση...;" (Εισήγηση Α. Παπανδρέου στήν Κ.Ε τού ΠΑΣΟΚ, 'Ελ. 27/3/82).

"Ετσι άρχίζουν πάντα κι έτσι τελειώνουν οί άπανταχού ύπηρετες τού κεφάλαιου. Τό μόνο πού δέν τελειώνει ποτέ είναι... οί θυσίες."

"Αν όμως αύτό τό μοτίβο δέν μπορεί νά άποτελέσει κάποια πρωτοτυπία, άς δοϋμε μέ ποιές νέες μορφές πάλι τό ΠΑΣΟΚ νά συνεχίσει τήν πολιτική τών προκατόχων του πρós τούς εργαζόμενους:

Τί άλλαξε σχετικά μέ πρίν στή στάση τής κυβέρνησης

"Αν ή πολιτική τών προηγούμενων κυβερνήσεων ήταν τό κατ' άρχήν χτύπημα κάθε διεκδικητικού συνδικαλιστικού άγώνα τών εργαζομένων, τώρα τό κράτος προσπαθεί νά παίξει τό ρόλο τού διαιτητή στήν αντίθεση εργασίας-κεφάλαιου. Αύτό όμως πού είναι σίγουρο είναι ό τι σέ μελλοντικούς ταξικούς άγώνες νομοτελειακά οί σημερινοί διαιτητές θά παίξουν τό ρόλο τού άπεργοπάστη. Κι' αύτό φαίνεται από τώρα στίς περιπτώσεις πού οί εργαζόμενοι κι νητοποιήθηκαν σέ κρατικές ή δημόσιες έπιχειρήσεις, όπως έγινε στή στάση εργασίας τών εργαζομένων στίς άστικές συγκοινωνίες, πού καταδικάστηκαν άνοιχτά άπ' τόν ύπουργό Συγκοινωνιών.

"Αλλά αύτή καί μόνο ή στάση τού Κράτους νά παίξει τό μεσάζοντα μεταξύ εργαζομένων, πού δέν τούς παρέχει παρά ελάχιστα ψίχουλα, καί άφεντικών, πάνω στα όποια τόσο πολύ στηρίζεται γιά τόν εκσυγχρονισμό πού επιδιώκει, παρέχοντάς τους παράλληλα τίς μεγαλύτερες δυνατότητες, δείχνει πώς τό περίφημο κράτος δικαίου, μόνο ρόλο ύποβάθμισης τής μίζησης ζωής τής έργ. τάξης μπορεί νά παίξει.

"Απ' αύτή τή σκοπιά μπορούμε νά δοϋμε καί τόν νέο νόμο πού θά αντικαταστήσει τόν 330. Σέ γενικές γραμμές μπορούμε νά διαπιστώσουμε ότι ύπάρχουν τά θετικά του σημεία σχετικά μέ τόν 330, πού όμως έμπεριέχουν καί τήν "δίκαιη" μεταχείριση τού εργοδότη, όπως ή προστασία άπ' τό νόμο περισσότερο μελών τής διοίκησης τής συνδικαλ. όργάνωσης, πού όμως δέν ίσχύει όταν ό εργαζόμενος ύποπέσει σέ

διάφορα αδικήματα (ἀποκάλυψη βιομηχαν. ή εμπορικῶν μυστικῶν, ἐξύβριση ή πρόκληση σωματικῶν βλαβῶν στὸν ἐργοδότη κ.ά.) — ἐπαναπρόσληψη ἀπολυμένων γιὰ συνδικαλιστικούς λόγους μετὸν 330, πού ὅμως δὲν ἰσχύει ἀν τὴν δικαστήρια τῆς ... Δεξιᾶς δὲν εἶχαν ἀναγνωρίσει τὴν ἀπόλυση γιὰ συνδικαλ. λόγους, κ.λ.π.

Παράλληλα ή παρέμβαση τοῦ Κράτους στὶς ὀργανώσεις τῶν ἐργαζόμενων μετὸ σκοπὸ τὴν ἐνταξή τους στὴ λογική τῆς ἀπόδοξης καὶ ὑπεράσπισης τῶν θεσμῶν τοῦ ἀστικοῦ δημοκρατικοῦ συστήματος φαίνεται σ' ὅλες τὶς βασικὲς διατάξεις του, ὅπως ή ὑποχρέωση γιὰ παρουσίαι δικαστ. ἀντιπροσώπου στὶς ἐκλογές, ή γενική πολιτική ἀπεργία γιὰ ὑπεράσπιση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, ή προειδοποίηση κ. ή ὑποχρέωση γιὰ καθορισμὸ προσωπικοῦ ἀσφαλείας σὲ κήρυξη ἀπεργίας ὅπου "οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις τῶν ἐργαζόμενων ... πρέπει νὰ διαθετοῦν ... καὶ τὸ ἀναγκαῖο προσωπικό γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση στοιχειωδῶν ἀναγκῶν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου" ('Απ' τὸ σχ. τοῦ νόμου, 'Ελευθ. 1/4/82).

Ἡ σημερινή πραγματικότητα τῶν ἐντεινόμενων ἀπολύσεων, τρομοκρατίας στὸς χώρους δουλειᾶς, καταστρατήγησης καὶ τῶν πῶσι στοιχειωδῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζόμενων πού σίγουρα δὲν θὰ σταματήσουν μετὰ τὴν ψήφιση τοῦ νόμου δίνουν καὶ τὸ μέτρο τῆς ἰσχύος ὅλου τοῦ πλέγματος τῶν παπλήσι νόμων πού ἐτοιμάζονται.

Ὅσο γιὰ τὴ "σοσιαλιστική" πνοή πού δίνεται μετὸ τὴ συνδιαχείριση τῶν ἐπιχειρήσεων, πῆσυμμετοχή τους στὰ Δ.Σ τῶν "κοινωνικοποιημένων", κ.ά., τὴν αὐτοδιαχείριση κ.λ.π. ὅλη αὐτή ή ταχτική ἀποβλέπει στὸ νὰ βάζει τοὺς ἐργαζόμενους νὰ συμμετέχουν στὴν προσπάθεια γιὰ τὴ στήριξη καὶ διαιώνιση τοῦ καπιταλισμοῦ σὲ περίοδο κρίσης κ. ἔτσι νὰ δέχονται ἀδιαμαρτύρητα μέσα στὰ πλαίσια τῆς σωτηρίας τῆς "ἐθνικῆς οἰκονομίας" τὴν πώση τοῦ βιοτικοῦ ἐπίπεδου, τὴν ἐντατικοποίηση τῆς δουλειᾶς, τὶς ἀπολύσεις κ.τ.λ.

Ἔτσι σὲ κάθε διακήρυξη τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς περνάει ή λογική τοῦ ἀπὸ τὰ πάνω καθορισμοῦ τῆς τύχης τῆς ἐργ. τάξης, πού θὰ μένει ἀποδιοργανωμένη κ. ἀνίκανη ν' ἀντιδρᾷ στὶς ἐπιλογές τῶν ἀστῶν καὶ τῶν συνοδοιπόρων τους, καὶ τὸ πολὺ -πολὺ νὰ ἐξαντλεῖ τὴ ζωτικότητα τῆς στὴ συνδιαχείριση τοῦ συστήματος, ἐνῶ σὲ κάθε περίπτωση πού θὰ θελήσει νὰ ὑπερβεῖ τὰ καλούπια πού προσπαθοῦν νὰ τὶς βάλουν, τῆς θυμίζουν τὴν ἀνάγκη νὰ διαφυλάξει τὴν "ἐθνική-λαϊκή ἐνότητα" (μόνο "λαϊκή" ἐνότητα δὲν τὴν ἔλεγε ή Δεξιᾶ), τὴν "ἐθνική οἰκονομία" κ. ὅλες αὐτές τὶς αἰσχρὲς ἀστικές ἐννοίες, πού κρύβουν πίσω τὴν καπιταλιστικὴ ἐκμετάλλευση, ἴδιες κ. ἀπαράλλαχτες γιὰ δεξιούς κ. "ἀριστερούς".

Αὐτὴ εἶναι ή νέα φιλοσοφία πού εἰσήγαγε τὸ ΠΑΣΟΚ. Καὶ νὰ τώρα συγκεκριμένα, μέσα ἀπ' αὐτὸ τὸ μικρὸ διάστημα διακυβέρνησής του, ή χειροπιαστὴ ἀπόδειξη ὅτι τὰ λίγα ψίχουλα πού παρέιχε στὴν ἐργ. τάξη, εἶτε ὑπὸ μορφὴ ἀυξήσεων, εἶτε ὑπὸ μορφὴ θεσμῶν, χάνονται μέσα στὰ ἀνταλλάγματα πού τῆς ζητᾶει γιὰ τὸν καπιταλιστικὸ ἐκσυγχρονισμό. Οἱ δηλώσεις τῶν στελεχῶν κυβερνήσεως καὶ ΓΣΕΕ εἶναι χαρακτηριστικὲς: (Οἱ ὑπογραμμίσεις δικές μας)

1. "Υπάρχει μιὰ δραματικὴ πτώση τῆς παραγωγικότητας, κάτι πού δὲ μπορεῖ ν' ἀλλάξει παρά μετὸ τὴ συνειδητὴ συμβολή ὅλων τῶν παραγωγικῶν τάξεων καὶ αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς ἐργατικῆς τάξης, ή ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ περιμένει βελτίωση οὐσιαστικὴ στὶς θέσεις της παρὰ μόνον στὰ μακροπρόθεσμα (ΠΡΟΣΟΧΗ: Μακροπρόθεσμα) πλαίσια μιᾶς συμβολῆς τῆς στὴν παραγωγικότητα" (Α. Παπανδρέου, 'Ελευθ. 25/1/82).

"Πιστεύω ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξει κατάχρηση γιατί οἱ συνδικαλιστὲς μετὸ πολλή προσοχή καὶ ὑπευθυνότητα θὰ ἀποφασίζουν ἀπεργία τέτοιου εἶδους καὶ τελικὰ αὐτὲς δὲν θὰ ἔχουν ἐπίδραση στὴ μείωση τῆς παραγωγικότητας." ('Ορ. Χατζηβασιλείου, πρῶτος ΓΣΕΕ, γιὰ τὸ ἐργατικὸ νομοσχέδιο καὶ σχετικὰ μετὸ τὶς ἀπεργίες ἀλληλεγγύης).

Μακροπρόθεσμα λοιπὸν καλλιτέρευση στὶς θέσεις τῆς ἐργ. τάξης κ. ὄχι κατάχρηση ἀπεργιῶν, προσοχή, ὑπευθυνότητα. Τίποτα διαφορετικὸ δὲ ζητᾶται οἱ ἀπανταχοῦ λακέδες τῶν ἀστῶν.

2. "Τὰ ὅρια τῶν ἀυξήσεων στὰ κατώτατα ήμερομίσθια καὶ στὸς κατώτατους μισθοὺς ... ἀποτελοῦν ἐνδείξεις γιὰ τὰ μέγιστα στὰ ὅποια μποροῦν νὰ φτάσουν οἱ ἀυξήσεις (...). Ἐνδεχόμενες ὑπερβάσεις τῶν ὁρίων αὐτῶν... θὰ δημιουργήσουν σοβαρὰ ἐμπόδια στὴ μάχη γιὰ τὴν καταπολέμηση τοῦ πληθωρισμοῦ" (Α. Παπανδρέου, 'Ελευθ. 4/1/82).

"Χρειάζεται συνδικαλισμὸς ἀνεξάρτητος καὶ ταξικός (...). Ἄλλα ... δὲν πρέπει καμμιά στιγμή νὰ ξεχνᾷ τὶς πολιτικὲς καὶ θεσμικὲς κατακτήσεις πού μακροπρόθεσμα ἔχουν πολὺ μεγαλύτερη σημασία ἀπὸ μιὰ μικρὴ ἀύξηση σήμερα, στὸ μεροκάματο" (Α. Παπανδρέου, 'Ελ. 1/2/82).

"Ὅχι λοιπὸν διενδίκησεις πάνω ἀπ' τὰ ὅρια πού μᾶς καθορίζουν, ζητᾶτε θεσμικὴ κ. ὄχι ... λεφτὰ, τὴν ἴδια στιγμή πού οἱ παροχές στὴν ἀστική τάξη εἶναι ... κατὶ παραπάνω" ἀπὸ μιὰ μικρὴ ἀύξηση στὸ μεροκάματο".

3. "Ὁ Ἕλληνας ὑπουργὸς κατέληξε ὅτι μετὸν συνδικαλιστικὸ νόμο ... τίθενται οἱ βάσεις γιὰ ἐνεργότερο ρόλο τῶν ἐργαζόμενων στὴν λειτουργία τῶν ἐπιχειρήσεων" (ΝΕΑ, 7/4/82, 'Ομιλία Κακλαμάνη στὴ συνάντηση ὑπουργῶν ἐργασίας τῆς ΕΟΚ).

"Κάθετη πτώση εἶχαμε καὶ στὶς ἀπεργίες ... ή συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἐργαζόμενων ἀντιλαμβάνεται καὶ συμπαρίσταται στὴν κυβερνητικὴ προσπάθεια γιὰ ἐξοδὸ μας ἀπὸ τὴν κρίση" (Κατσανέβας, διοικ. ΟΑΕΔ, 'Ελ. 8/4/82).

Τὸ ἐργατικὸ νομοσχέδιο, μαζί μετὸ ὅλο τὸ πλέγμα τῶν νόμων καὶ θεσμῶν πού ἀφοροῦν ἄμεσα τὴν ἐργατ. τάξη, ἐπιδιώκει νὰ τὴν ἐνσωματώσει στὴν λειτουργία τοῦ συστήματος, ἐνῶ παράλληλα τὸ κράτος διαιτητῆς στὸ "σοσιαλισμὸ" τοῦ ΠΑΣΟΚ γίνεται ἄμεσα κράτος - ἀπεργοσπάστης.

Εἶναι μιὰ ταχτικὴ στὴν οὐσία τῆς πῶς ἐπιλύσεται, ἀπὸ κείνης μιᾶς κυβερνήσεως ἀνοικτοῦ ὑπερασπιστῆ τῶν ἀστικῶν συμφερόντων. Μιὰ ταχτικὴ πού δὲν ἀπέχει ὅμως πολὺ ἀπὸ κείνη τῆς περιόδου πού σὴν ἀντιπολίτευση, ὑποστήριζε φραστικὰ τοῦλάχιστον τοὺς ἀγῶνες τῶν ἐργαζόμενων, ὑπενθυμίζοντας ὅμως παράλληλα τὴν ἀνάγκη νὰ μὴ μετῆ σὲ κίνδυνο ή "ἐθνικὴ οἰκονομία" καταστρέφοντας τὶς ἀγωνιστικὲς διενδίκησεις σὲ χλιαρὲς στάσεις ἐργασίας, φραστικὲς διαμαρτυρίες, ἐπερωτησέρις. κ.ά., πού ἔφερε τὸ ἀπεργιακὸ κύμα τῆς περιόδου 74-77, στὴ σημερινή κατάσταση πλήρους ἀποδιοργάνωσης.

Σήμερα ή ἐργ. τάξη ἀρχίζει κ. ἀντιδρᾷ πῶς ἐντονα, ἀλλὰ σποραδικὰ κ. ἀσυντόνιστα στὴν ἐντεινόμενη ἐκμετάλλευση. Ἡ δυναμικότητα πολλῶν ἀπεργιῶν, συγκροτεῖται μετὸ τὶς αὐταπάτες γιὰ ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων ἀπ' τὸ Κράτος καὶ καλλιτέρευση μέσα ἀπ' τὴ συμμετοχή στὴ λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως.

Δουλειὰ τῶν πρωτοπόρων ταξικῶν ἀγωνιστῶν εἶναι νὰ ἀποδείχνουν μέσα ἀπὸ τὴν καθημερινή πραγματικότητα τὴν πραγματικὴ οὐσία τῶν διακηρύξεων τῆς κυβερνήσεως, νὰ χτυπᾶνε ἀλύπητα τὶς αὐταπάτες γιὰ προάσπιση τῶν συμφερόντων τους ἀπ' τὰ καπελωμένα συνδικαλιστικὰ ὄργανα ἀπ' τοὺς ρεφορμιστὲς, νὰ προετοιμάζουν καὶ νὰ στρέφουν τοὺς ἀγῶνες -ἐξω ἀπὸ χλιαρὲς καὶ διάσπαρτες μορφὲς κ. νητοποίησης- σὲ ἀπεργίες διαρκείας ἐξω ἀπ' τὰ νομικὰ ἐμπόδια γιὰ ἀπὸ τὰ πρὶν προειδοποίηση, καθορισμὸ προσωπ. ἀσφαλείας κ.λ.π., καὶ τέλος ν' ἀγωνίζονται γιὰ τὰ ταξικὰ τους συμφέροντα ἐναντὶα στὶς διακηρύξεις γιὰ διαφύλαξη τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐργοστασίου, ἐναντὶα δηλαδή στὴν ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου μετὸς ἐκμεταλλεῦτῆς του.

Ὁ συνδικαλισμὸς δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι "βάθρο τῆς δημοκρατίας", ἀλλὰ βάθρο ἀγῶνων ἐναντὶα στὶς ἐπιλογές τῆς.

Τὰ πρῶτα κοινωνικὰ μέτρα: ἀτολμία καὶ συμβιβασμὸς

Μιὰ θεώρηση τῶν γενικότερων ἐπιλογῶν τῆς κυβερνήσεως καταλήγει στὸ συμπέρασμα, ὅτι ή παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ πάρει μέτρα πού θὰ τῆς ἔδιναν τὴν εὐκαιρία νὰ "κδοικουλώσει" τὶς πα-

- Η σχέση εισαγωγών - εξαγωγών είναι 1:3
- Στις 10 κυριότερες χώρες-πελάτες (Ίαν. Νοεμ. 81, Οίκομ. No 11/82) οι χώρες της ΕΟΚ καλύπτουν το 61,8% των εξαγωγών και οι ΕΠΑ τό 13,5%. Σύνολο δυτικών χωρών 75,3%.

- Τό εξωτερικό χρέος έφθασε τό '81 τά 158,4 δισ. δραχμές, κι ό εξωτερικός δανεισμός τό 1,5 περίπου δισ. δολάρια (περίπου τό 36% του έλλείματος του κρατικού ίσολογισμού '81).

Δέ χρειάζονται νομίζουμε περισσότερο στοιχεία γιανά καταλάβουμε ότι ό περίφημος αντιαμερικανισμός, αντιευρωπαϊσμός, κ.λ.π. του ΠΑΣΟΚ όσο ήταν αντιπολίτευση, δέν ήταν τίποτα άλλο, παρά προπαγάνδα εξαπάτησης των μαζών για προεκλογική έμετάλλευση, που τό απέδειξε και ή θεαματική του στροφή άμέσως μετά την έκλογική του νίκη. "Έτσι οι μάποιοι ψευτολεονταριοί σήμερα δέν μπορούν να χαρακτηριστούν παρά σάν προσπάθεια να κρύψει αυτό που είναι ή ολοφάνερη πιά τάση του: Η παραμονή στό δόγμα (για τό όποιο τόσο κατηγορήσε την δεξιά) "Ανήγομεν εις την Δύση".

Η τάση αυτή είναι ολοφάνερη από μερικές χαρακτηριστικές ενέργειες της κυβέρνησης στόν οικονομικό και πολιτικό τομέα:

1) Τό "μνημόνιο" πός την ΕΟΚ (22/3) - που έπισημοποιεί την έγκατάλειψη των παλιών διαδοχικών θέσεων για έξοδο άπ' την ΕΟΚ, άποδέσμευση μέ σύναψη είδικου καθεστώτος σύνδεσης-όπου ζητούνται "είδικές ρυθμίσεις" μέσα άπ' τό σημερινό καθεστώς ένταξης. Δέν μπορούσε παρά να τό χαρακτηρίσει "δίκαιο" ό πρόεδρος της Εύρωπαϊκής Τράπεζας Έπενδύσεων, ό Λέ Λορτς (14/4).

2) Οι δηλώσεις ύποστήριξης των προσπαθειών της Ίσπανίας για την ένταξη στό NATO και την ΕΟΚ:

"Σάν μιá πράξη άλληλεγγύης (!) θά ύποστηρίξουμε χωρίς καμιά βραδυπορία την ένταξη της Ίσπανίας στίς Κοινότητες", και "έφ' όσον ή νέα δημοκρατία της Ίσπανίας, θεωρεί, ότι ή ένταξη της στην Άντλαντική Συμμαχία άποτελεί μιá πράξη σημαντική... έμεις δέν μπορούμε (!) παρά να έγκρίνουμε" (Δηλώσεις Παπανδρέου, 12/4/82. Οι ύπογραμμίσεις δικές μας).

Δέν θά μπορούσε κανείς να ύποστηρίξει ότι μπορεί ποτέ να βγάλει τό ΠΑΣΟΚ την Ελλάδα άπ' την ΕΟΚ και τό NATO, σπρώχνοντας την Ίσπανία να μπει μέσα!

3) Ο εξωτερικός δανεισμός θά φθάσει τά 1,5 δισ. δολάρια, όσο δηλαδή και πέρυσι κι άσε τό ΠΑΣΟΚ να μιλάει για Έθν. Άνεξαρτησία.

4) Η συνυπογραφή μέ τούς ύπόλοιπους εταίρους της ΕΟΚ, της ύπεράσπισης του Βρετανικού ίμπεριαλισμού στην κρίση Βρετανίας - Άργεντινής, για τά νησιά Φάλλκλαντ.

5) Η Έλληνική Κυβέρνηση άναμνει από τό Συμβούλιο Ύπουργών την άναγνώριση της ίδιαιτερότητας των ελληνικών προβλημάτων.

Αυτό άφορά τόσο τά άμεσα μέτρα που έχουν επείγοντα χαρακτήρα, όσο και τούς γενικούς άξονες οικονομικής πολιτικής, που μέσα από τό 5ετές πρόγραμμα άναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας θά έκφράζουν θεμελιώδεις πολιτικο-οικονομικές έπιλογές της ελληνικής κυβέρνησης" (άπ' τό Μνημόνιο, 22/3/82).

Τρεις βδομάδες μετά άνακοινώθηκε ότι στό πλαίσιο του 5ετους θά δοθούν στην Ελλάδα 400-500 έκ.ατ. δολάρια (Νέα, 15/4/82). Άν τώρα λάβουμε ύπ' όψη ότι τό περίφημο 5ετές, '83-87 είναι τό πρόγραμμα μέσω του όποιου θά μπου οι βάσεις για τό πέρασμα... στό σοσιαλισμό, όπως και ή δήλωση επικρότησης του Λέ Λορτς που την άκολούθησε τό δάνειο χρηματοδότησης άπ' την Εύρωπαϊκή Τράπεζα, τότε δυό πράγματα μόνο μπορεί να συμβαίνουν: ή οι Εύρωπαίοι Τραπεζίτες έγιναν... σοσιαλιστές, ή ή Έλληνική Κυβέρνηση είναι καπιταλιστική. Διαλέγεται και πέρνετε!

6) Η προσπάθεια να πεισοδύν για επενδύσεις στην Ελλάδα έκτός από ορισμένες Άραβικές χώρες και οι ίμπεριαλιστικές χώρες της Δύσης κυρίως οι ΕΠΑ, ή Γαλλία και ή Δ. Γερμανία, πράγμα που θά μεγαλώσει την έξάρτηση άπ' τη Δύση.

"Έτσι γίνεται φανερό πώς ή περίφημη "πολυδιάστατη έξωτερική πολιτική" δέν μπορούσε παρά να άκολουθήσει τά άχνάρια της προηγούμενης πορείας της Έλληνικής οικονομίας μέ τις άναγκαίες έπιπτώσεις στή συμμετοχή της Ελλάδας στόν ίμπεριαλιστικό στρατιωτικό συ-

νασπισμό του NATO και την άναθεώρηση των θέσεων σταδιακά για τά θέματα Βάσεων, πυρηνικών κ.λ.π.

Και δέν θά μπορούσε να είναι άλλιώς άφθό, άκόμα περισσότερο σήμερα, μέσα στην δίενη της χρόνιας καπιταλιστικής κρίσης, τά μικρά κι άνίσχυρα από κάθε άποψη κράτη, άναγκάζονται όχι μόνο να παραμένουν στά μπλόκ που έχουν ένταχθεί αλλά να ζητάνε και μεγαλύτερη προστασία, μ' άποτέλεσμα την έντεινό μενη έξάρτησή τους. Αυτό είναι και τό πραγματικό νόημα του "άγώνα για Έθνική Άνεξαρτησία". Και παράλληλα δέσιμο του προλεταριάτου στό δριά της "πατρίδας" για να βοηθήσει στην διαιώνιση της άστικής κυριαρχίας, άπαρνούμενο την διεθνιστική γραμμή της ένότητας "των προλεταρίων όλων των χωρών" ενάντια σε ντόπιους και ξένους άστούς.

Στις ύπόλοιπες, επί μέρους έπιλογές της Κυβέρνησης, στόν έξωτερικό χώρο, βλέπουμενά ύπάρχει πάντα ή αντίφαση μεταξύ, διακηρύξεων για φτηνή κατανάλωση και σκληρής πραγματικότητας, όπως:

-Οι "φιλειρηνικές" διακηρύξεις για, "διάλυση των ψυχροπολεμικών μπλόκ του NATO και του Συμφώνου της Βαρσοβίας" (Κυβ. Πρόγραμμα) "άποπυρηνικοποίηση" των Βαλκανίων κ.λ.π., δέν συμβιβάζονται καθόλου μέ την προσπάθεια για την τελειοποίηση της πολεμικής βιομηχανίας ώστε "να μην έξέρχεται πολύτιμο συνάλλαγμα στό έξωτερικό άγοράζοντας πολεμικό έξοπλισμό, αλλά πουλώντας τον σε όλες τις χώρες του κόσμου". (Πέτσος, ύφυπ. Έθν. Άμυνας, Κυριακ. Έλευθοροτυπία 28/2/82).

-Η χλιαρή στάση της Κυβέρνησης στό θέμα της Πολωνίας παρ' όλο που ό Άνδρέας χαρακτήρησε την Άλληλεγγύη "γνήσιο σοσιαλ. κίνημα", άφού οι Άνατολικές χώρες άπορρόφησαν ένα σημαντικό μέρος άπ' τά άπόλυτα έσπεριδοειδή, που δίνουν έτσι τί δυνατότητα για μεγαλύτερο άνοιγμα των συναλλαγών σε άγροτικά προϊόντα.

-Η έντονη καταδίκη των ενεργειών του Ίσραήλ στό ύψώματα του Γκολάν και τη Δυτ. Όχθη του Ίορδάνη, άφού οι Άραβικές χώρες βρίσκονται στή δεύτερη θέση μετά τις Δυτικές στην άνάπτυξη οικονομικών σχέσεων.

-Η έξαρση της σωβινιστικής πολιτικής στή διένεξη μέ την Τουρκία, όπου ενά καταγγέλληκε "ή συρίκνωση του Έλληνισμού της Πόλης", την ίδια στιγμή οι Τούρκοι πολιτικοί πρόσφυγες στην Ελλάδα ζουν κάτω από άδελιες συνθήκες διαβίωσης στό Λαύριο.

Η "σοσιαλιστική" έμπειρία λοιπόν και στόν τομέα της έξωτερικής πολιτικής, δέν είναι τίποτ' άλλο, παρά ή πεπατημένη του καπιταλιστικού τρόπου άνάπτυξης των σχέσεων μέ τά άλλα κράτη βάσει των κρατικών άστικών συμφερόντων. Κάτω άπ' αυτό τό πρόσμα βλέποντας και τις σχέσεις Έλλάδας-Γαλλίας, καταλαβαίνουμε γιατί ή τόσο διαφημισμένη "σοσιαλιστική" φιλία, έρχεται αντιμετώπιση σε πολλά θέματα έξωτερικής πολιτικής των δυό χωρών, μέ την πραγματικότητα των διαφωρετικών έπιλογών άνάλογα μέ τά κρατικά συμφέροντα του ενός ή του άλλου, όπως στό θέμα της Πολωνίας, ή Άραβο-Ίσραηλινή διαμάχη, του πυρηνικού άφοπλισμού κ.ά.

Η άνάλυση της πορείας του ΠΑΣΟΚ σάν κυβέρνηση, μέσα σε μισό μόνο χρόνο διακυβέρνησης δείχνει ότι σε πολύ γοργό ρυθμό προσαρμόστηκε πός την πραγματικότητα της Ελλάδας.

Η έποχή αυτή είναι δύσκολη για τούς μικροαστούς. Άναγκάζονται μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να πετάνε την "φιλολαϊκή" τους μάσκα και ν' άποδείχνουν γρήγορα αυτόπού πραγματικά είναι: ύπυρέτες της άστικής έξουσίας (προσπαθώντας βέβαια να τό κρύψουν μέ διάφορους τρόπους πός τό παρόν)

Άπ' τη μιá είδαμε τό γρήγορο πέρασμα άπ' την "άντιμονοπωλιακή", "άντι-ίμπεριαλιστική" προπαγάνδα, στην πολιτική κινήτρων και παροχών στην άστ. τάξη, μέ μιá χλιαρή στάση ένίσχυσης του κρατικού παρεμβατισμού.

Κι άπ' την άλλη ψίχουλα, στό προλεταριάτο, που ήδη έχουν παρθεί πίσω σ' ένα μεγάλο μέρος άπ' την άύξηση του κόστους ζωής, μέ άντάλλαγμα τις έκκλήσεις για άδηση της παραγωγικότητας "λογικές" άπαιτήσεις, "ένδοξη" κ.λ.π.

Παράλληλα ένίσχυση των καταπιεστικών θε-
ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΙΣΩ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Αφιέρωμα στις Ανατολικές χώρες

Τά γεγονότα στην Πολωνία έφεραν στό πολιτικό προσκήνιο δύο βασικά θέματα: την επάνοδο της μαζικής ανοιχτής προλεταριακής πάλης στην Εύρώπη,σάν αντίδραση της εργατικής τάξης στην παγκόσμια καπιταλιστική κρίση και στις συνέπειες της στις πιο αδύναμες χώρες όπως η Πολωνία,καθώς και τό ζήτημα της φύσης των Κρατών της Ανατολικής Εύρώπης.

Αυτά, άκριβώς, τά δύο θέματα άπασχολούν αυτό τό αφιέρωμα στις Ανατολικές χώρες.

Τό πρώτο μελετιέται από τή σκοπιά της επίδρασης και των συνεπειών πού είχε ή επέμβαση της δημοκρατικής αντιπολίτευσης πάνω στό εργατικό κίνημα και σ' όλη τή διαδικασία του "δημοκρατικού ανοίγματος" στην Πολωνία. Σημειώνουμε, γιά τούς άναγνώστες, ότι μπορούν νά αναφερθούν και σέ προγενέστερα άρθρα γιά τήν Πολωνία στό Νο 5 (Μάης 1981) μέ τίτλο: Πολωνία: ή άπόδειξη της άναγκαιότητας εργατικής όργάνωσης και κόμματος και στό Νο 6 (Νοέμβρης 1981)μέ τίτλο: Πολωνία: νευραλγικό σημείο του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού.

Τό θέμα της φύσης των Ανατολικών Κρατών μελετιέται,μέ τό άρθρο: "Ο ύπαρκτός σοσιαλισμός"; ένας καπιταλισμός 100%", από τήν πλευρά της οίκονομικής τους διάρθρωσης, λειτουργίας και εξέλιξης, όπου άποδεικνύεται ότι τό "γραφελοκρατικό" άνατολικό σύστημα είναι ό δίδυμος άδελφός του δυτικού "φιλελεύθερου" καπιταλιστικού συστήματος.

Τό αφιέρωμα κλείνει μέ μία άνάλυση του Συντάγματος της ΕΣΣΔ του 1977, άπ' όπου διαφαίνεται ό ταξικός χωρισμός της ρώσικης κοινωνίας καθώς και τό άστικό πλαίσιο μέσα στό όποιο κινούνται οι σχέσεις των πολιτών της. Τό άρθρο αυτό είναι τό 3ο μέρος μιας "τριλογίας" μέ θέμα τήν ΕΣΣΔ, μέ ιδεολογικό περιεχόμενο. Τό πρώτο, μέ τίτλο: "Επανάσταση κι άντεπανάσταση στή ρωσία" πού δημοσιεύτηκε στό Νο 2, Μάρτης 1979, άναφέρεται στην πολιτική τροχιά της ρώσικης επανάστασης του 1917 και στην έλικράτηση της σταλινικής άντεπανάστασης πού κατέστρεψε όλα τά έπιτεύγματα του κόκκινου Όχτώβρη. Τό δεύτερο, μέ τίτλο: "Ρωσία: ό μύθος του σοσιαλιστικού σχεδιασμού", πού δημοσιεύτηκε στό Νο 5, Μάης 1981, έπιχειρεί μία άνάλυση της ρώσικης οίκονομίας,προσπαθώντας νά άποδείξει κυρίως ότι ό "σοσιαλιστικός σχεδιασμός" στή Ρωσία δέν είναι "σοσιαλιστικός" παρά στό όνομα, βασιζόμενη στις έπίσημες ρώσικες στατιστικές. Είναι προφανές ότι μ' αυτήν τήν "τριλογία" τό θέμα της Ρωσίας δέν έξαντλήθηκε,γι' αυτό και θά επανέλθουμε στά επόμενα τεύχη. Πάντως μέ τά ως τώρα δημοσιευμένα άρθρα δώσαμε μία γενική και πλήρη εικόνα του ζητήματος: "Τί ήταν και τί είναι σήμερα ή ΕΣΣΔ", πού άπασχολεί σήμερα κάθε επαναστάτη και σέ τελευταία άνάλυση προσδιορίζει τήν μαρξιστική αντίληψη γιά τί τί είναι καπιταλισμός, τί είναι σοσιαλισμός και άρα ποιά είναι ή διαφορά μεταξύ τους.

ΠΟΛΩΝΙΑ: ή άποτυχία του «δημοκρατικού ανοίγματος»

Είναι άναντίρρητο ότι τό δυνατό κύμα άγώνων πού συγκλόνησε τήν Πολωνία και διατάραξε τήν ιμπεριαλιστική ίσορροπία είναι τό άποτέλεσμα μιας άύθεντικά προλεταριακής ώθησης. Δέν ξεφεύγει, ωστόσο, από τήν προσοχή κανενός ότι ό προσανατολισμός πού πήρε ή όργάνωση πού γεννήθηκε άπ' αυτόν τόν άγώνα, ή Άλληλεγγύη, είναι έντελώς δημοκρατικός και υπερταξικός.

Υπάρχει, σίγουρα, μία τεράστια αντίφαση μεταξύ αυτής της ώθησης κι αυτού του προσανατολισμού πού τελικά καθοδήγησε τό κίνημα(και πού είχε συμβάλει στην άρχή στην όργάνωσή του) στό βάλο των μεταρρυθμίσεων, κάνοντας αναπόφευχτο τό στρατιωτικό πραξικόπημα και άδύνατη μία εργατική άπάντηση σ' αυτήν τήν καταστροφική πορεία.

Πρέπει άπεναντίας νά γίνει κατανοητό, έτσι ώστε νά καταπολεμηθεί πιο άποτελεσματικά,ότι αυτός ό δημοκρατικός προσανατολισμός άντιστοιχεί μερικά στό βαθμό ώρίμανσης ενός εργατικού κινήματος πού, στην Πολωνία όπως και παντού, είναι άναγκασμένο νά διασχίσει ακόμα ένα δρόμο γεμάτο εμπόδια γιά νά ξανακαταχτήσει τήν ταξική ανεξαρτησία του και ότι θά άναγκαστεί νά τό κάνει μέσα από ένα θεωρητικό και πραχτικό άγώνα χωρίς έλεος ενάντια στις πολυάριθμες δυνάμεις πού, μέ διαφορετικούς τρόπους, έμποδίζουν τς κινήσεις του.

Αυτή ή μελέτη δέν άναζητάει τόσο νά έμβαθύνει στις ιστορικές αίτίες, γενικές και ειδικές, αυτής της έξαιρετικά άντιφατικής κατάστασης, αλλά,ξεκινώντας από αυτήν τή διαπίστωση,νά παρακολουθήσει τή γέννηση και τήν άνάπτυξη της δημοκρατικής αντιπολίτευσης και νά αναλύσει τό ρόλο της στην προετοιμασία και τή διεύθυνση του μεγάλου κύματος πάλης του καλοκαιριού 1980, όπως και τήν τοποθέτησή της άπέναντι στό στρατιωτικό πραξικόπημα του στρατηγού Γιαρουζέλσκι.

Θέλουμε, κατ' άρχάς νά δείξουμε ότι τό δράμα της πολωνικής εργατικής τάξης επιβεβαιώνει τς καταστροφικές συνέπειες της "δημοκρατίας" μέσα στην προλεταριακή πάλη, και νά δυνάμωσουμε μ' αυτόν τόν τρόπο στους επαναστάτες κομμουνιστές τή θέληση νά χτίσουν ένα διεθνές κόμμα στεγανό στό δημοκρατικισμό και καλύτερα όπλισμένο γιά νά βοηθήσει τήν εργατική τάξη νά άποσπαστεί από τήν έπιρροή της.

Επιδιώκουμε επίσης νά φωτίσουμε τό πεδίο της κοινωνικής μάχης καθώς και τό τί παιζόταν σ' αυτήν. Ελπίζουμε ότι ή σκληρή πραγματικότητα αυτής της μάχης θά σπρώξει,μέσα στην ίδια τήν Πολωνία,ομάδες προλετάρων νά βγούν από τήν ιστορική φάση όπου τό εργατικό κίνημα ήταν περιορισμένο,παρ' όλες τς γενναίες μάχες του, σ' ένα πολιτικό όρίζοντα πού δέν έβλεπε παρά θέματα έθνικής ανεξαρτησίας και δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων και περιμένουμε νά ευνοήσει τς προσπάθειές τους νά συσπειρωθούν κάτω από τή σημαία του επαναστατικού και διεθνιστικού κομμουνισμού.

“Ας γυρίσουμε στή Γιάλτα

Χωρίς νά μπούμε στίς λεπτομέρειες μιᾶς συστηματικῆς ἱστορικῆς ἀνάλυσης, εἶναι χρήσιμο νά ὑπενθυμίσουμε μερικούς παράγοντες πού αὐξάνουν τό βάρος τῆς ἔθνικῆς καί δημοκρατικῆς ἰδεολογίας πάνω στήν ἐργατική τάξη.

Ἡ μεγάλη μαχητικότητα πού ἔδειξε πάντοτε τό πολωνικό προλεταριάτο ἔβρισκε σάν ἱστορικό ἀντίβαρο, γιά τό σχηματισμό ἑνός ἰσχυροῦ ταξικοῦ κόμματος, τήν παράδοση ἔθνικῆς καί δημοκρατικῆς ἐξέγερσης τῆς πολωνικῆς μπουρζουαζίας. Ἡ ἐμπειρία πολλῶν χωρῶν δείχνει, πρᾶγματι, ὅτι ἡ ἀνάμνηση τῶν κοινῶν ἀγῶνων μέ τή μπουρζουαζία ἐμποδίζει τήν ἐργατική τάξη στήν προσπάθειά της νά φωνάζει καί νά παλαίψει γιά τά ἐντελῶς ξεχωριστά ταξικά συμφέροντά της. Κι αὐτό τό φαινόμενο ἐπιτείνεται ἀκόμα περισσότερο στήν Πολωνία ἀπό τήν ὑπαρξη μιᾶς ξένης καταπίεσης ἀπό μέρους τῶν μεγάλων γειτονικῶν Κρατῶν.

Ἐπί πλέον, ἡ παγκόσμια ἀντεπανάσταση πῆρε στήν Πολωνία χαρακτῆρες ἰδιαίτερα ὀξυμένους. Στήν καταστροφή κάθε ἀνεξάρτητου προλεταριακοῦ κινήματος προστέθηκαν τό ἱμπεριαλιστικό μοῖρασμα τῆς Πολωνίας μεταξύ Χίτλερ καί Στάλιν τό 1939 καί ὁ ὀλοκληρωτικός ἔλεγχος τῆς κατεχόμενης Πολωνίας ἀπό τούς Ρώσους κάτω ἀπό τήν ψεύτικη σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτή ἡ κατάσταση δέν μπορούσε παρά νά σπρώξει τό πολωνικό προλεταριάτο, ἤδη ἠττημένο ἀπό τήν ἀντεπανάσταση, στήν ἀγκαλιά τῶν ἀστικῶν κομμάτων, σέ σημείο πού, στή διάρκεια τῆς ἐξέγερσης τῆς Βαρσοβίας τόν αὐγουστο τοῦ '44, ἡ ἐργατική τάξη νά ξεσηκωθεί κάτω ἀπό τή διεύθυνση τοῦ στρατηγοῦ Μπόρ-Κομορόβσκι, ἀντιπρόσωπου τῆς νόμιμης ἐξόριστης κυβέρνησης καί ἀρχηγοῦ τοῦ Μυστικοῦ Στρατοῦ (1).

Ἡ προφανῆς συμπαιγνία τοῦ Στάλιν στήν ἄγρια καταστολή τῆς Κομμουνίας τῆς Βαρσοβίας ἀπό τόν Χίτλερ, ἡ ρώσικη στρατιωτική κατοχή καί στή συνέχεια ἡ τοποθέτηση ἑνός καθεστώτος ὑπέρτης τοῦ ρώσικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, κ.ἄ, δυνάμωσαν ἀκόμα περισσότερο τό ἔθνικό πολωνικό αἷσθημα καί τό ἀντιρώσικο ρεφλέξ βασιζόμενο πάνω σέ

αἰῶνες παν-ρώσικῶν ἐθνικιστικῶν καί τσαρικῶν διώξεων, κι' ἄρα τήν ἐπιρροή τῆς μπουρζουαζίας πάνω στό προλεταριάτο (2).

Μία σταθερά τῆς πολωνικῆς πολιτικῆς ζωῆς εἶναι ἡ πλατιά ἐπικάλυψη τῆς διεκδίκησης τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καί τῆς διεκδίκησης τῆς ἔθνικῆς κυριαρχίας πού εἶναι ἡ συνέπεια αὐτῆς τῆς μακρόχρονης καταπίεσης. Ἡ τοποθέτηση τῆς ἔθνικο-“κομμουνιστικῆς” διχτατορίας μέ τίς ρώσικες λόγχεις τό 1945 μεγάλωσε ἀκόμα περισσότερο τήν ἐπιθυμία νά μειωθεί ἡ ὀλοκληρωτική πίεση τοῦ Κράτους καί νά αὐξηθεῖ ἐκεῖνη τῆς κατάρτησης μιᾶς σχετικῆς ἔθνικῆς αὐτονομίας σχετική μέ τό ρώσικο ἱμπεριαλισμό, σέ σημείο πού νά ξεχνιέται ὅτι αὐτή ἡ πίεση εἶναι ἐπίσης τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐσωτερικῶν σχέσεων τῆς πολωνικῆς κοινωνίας.

Ὁ πίνακας τῶν παραγόντων πού προσδιορίζουν τήν πολωνική πολιτική κατάσταση θάταν ἀτελής ἂν δέν ἀναφερόταν ἡ ἐκκλησία, πού παρουνιάζεται ἱστορικά σάν ἕνα ἀπό τά βασικά στοιχεία τοῦ πολωνικοῦ ἔθνικισμοῦ, δεδομένου ὅτι ἦταν ἀπό παλιά ὁ μόνος κοινός θεσμός ἀκόμα κι ὅταν ἡ χώρα ἦταν διαιρεμένη. Ἡ ἐκκλησία ἦταν, ἰδιαίτερα, τό σύμβολο μιᾶς παραδοσιακῆς ἀντίθεσης στή Ρωσσία, πού ἦταν ὀρθόδοξη, ἐνῶ ἡ Πολωνία ἦταν καθολική.

Μία ἀπό τίς συνέπειες τῆς Γιάλτα, ὅπου οἱ Σύμμαχοι ἔσπρωξαν τά δημοκρατικά, φιλελεύθερα ἢ σοσιαλιστικά κόμματα τῆς κυβέρνησης Στανισλάβ Μικολάτζυκ στήν ἀγκαλιά τῆς φιλο-ρώσικῆς κυβέρνησης τοῦ Λουμπλιν σύμφωνα μέ τήν ἱμπεριαλιστική μοιρασιά τῆς Εὐρώπης, ἦταν ἡ ἀποδιοργάνωση κάθε πολιτικῆς ἀντιπολίτευσης. Ἐπειδή ἡ πολωνική στρατιωτική κᾶστα εἶχε ἀποκεφαλιστεῖ καί διαλυθεῖ ἀπό τό ρώσικό στρατό καί τήν ἀστυνομία ὅσο καταλαμβάνανε νέα ἐδάφη, δέν ἀπόμεινε πλέον στήν Πολωνία παρά ἡ ἐκκλησία σάν θεσμός ἀντιτιθέμενος στό Κράτος, πρᾶγμα πού τῆς ἐπέτρεψε νά δεχθεῖ στούς κόλπους της τίς ἀντιδράσεις στήν καταπίεση τοῦ Κράτους, καναλιζᾶροντάς τες σέ μιᾶ ἐθνικιστική καί θρησκευτική κατεύθυνση.

Ὁ Πολωνικός Ὀχτώβρης καί οἱ προσπάθειες ἐπιρροῆς πάνω στό καθεστῶς ἀπό τά μέσα

Μονάχα κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἀπεργειακῶν κινήσεων τοῦ Πόζναν τό 1956, τό Κράτος ὑποχρεώνεται νά κάνει πίσω γιά πρώτη φορά μετά τό 1945. Ἡ φιλελευθεροποίηση τοῦ πολωνικοῦ Ὀχτώβρη συνοδεύεται ἀπό μιᾶ σχετική αὐτονομία πού δόθηκε στίς ἔθνικες πολωνικές τάξεις καί πού μεταφράστηκε μέ τήν ἀπομάκρυνση τοῦ Μπολεσλάβ Μπιερούτ καί τήν ἐπάνοδο στήν ἐξουσία τοῦ Βλαντισλάβ Γκομούλκα (3).

Αὐτή ἡ κατάσταση γέννησε μέσα στήν ἰντελλιγκέντσια (διανοούμενοι) δύο τάξεις πού θεωρητικοποίησαν ἕνα ἀνοιγμα τοῦ καθεστώτος πού θά πετυχαίνονταν μέ μιᾶ πίεση ἀπό τά μέσα (4). Ἡ πρώτη εἶναι ἡ τάση του “ρεβιζιονισμοῦ”, τοῦ Βλαντισλάβ Μπιενκόβσκι, πού ἀναζητᾶ νά ἐπιρρεάσει τό ΠΒΕΚ ἀπό τά μέσα. Συμμετέχουν σ' αὐτήν τήν κίνηση ὁ οἰκονομολόγος Ὁσκαρ Λάνγκε, ἀλλά ἐπίσης καί μελλοντικά διευθύνοντες τοῦ ΚΟΡ ὅπως ὁ Λιζέκ Κολακόβσκι, ὁ Ἐντουαρντ Λιπίνσκι καί μιᾶ μεγάλη προσωπικότητα τῆς λαϊκῆς ἀσπιστερᾶς ὅπως ὁ Κριζυσζιτόφ Πομιάν. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ τάση τοῦ “νεοποζιτιβισμοῦ” τοῦ

Στανισλάβ Στόμμα, διευθύνοντα τῆς καθολικῆς ὀμάδας Ζνάκ πού, ὅπως ὁ φιλελεύθερος Ρομάν Νιμόβσκι τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα, σκεπτόταν νά μιζᾶρει πάνω στό παιχνίδι τῶν κεντρόφυγων δυνάμεων στίς Ἀνατολικές χώρες καί στίς διεθνεῖς σχέσεις γιά νά πετύχει ἀπό τή Ρωσσία μιᾶ σχετική ἔθνικη αὐτονομία, μέσα ἀπό τό σεβασμό τῆς ρωσο-πολωνικῆς συμμαχίας (5). Ὁ Βλαντισλάβ Μπιενκόβσκι ἔδωσε λοιπόν τήν ὑποστήριξη του στό Γκομούλκα, ἀπό τόν ὁποῖο ἀνέμενε μιᾶ διεύρυνση τῆς κυριαρχίας τοῦ πολωνικοῦ Κράτους ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ, μιᾶ σχετικῆς πολιτικῆς φιλελευθεροποίηση καί ἕνα διακανονισμό τῶν σχέσεων μέ τήν Ἐκκλησία. Αὐτή ἡ ἀντίληψη ἀντιστοιχοῦσε ἐπίσης σέ μιᾶ ἐξέλιξη τοῦ ἐπισκοπάτου. Πρᾶγματι μετά τήν κρίση τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας-Κράτους, πού ἔφτασε στό ζενίθ τό 1953, ὁ καρδινάλιος Στέφαν Βυζίνσκι ἔδωσε τό 1956 τήν ὑποστήριξή του στό Γκομούλκα μέ ἀντάλλαγμα τό δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης μέσα στά σχολεῖα (6).

Ἄλλά, τό ἔδαφος πάνω στό ὁποῖο στηριζόταν αὐτή ἡ ἀναζήτηση τῆς αὐτονομίας μέ μιᾶ πίεση

από τὰ μέσα, περιοριζόταν ὄλο καί πιά πολύ μέ-
χρι τό σημεῖο νά ἐκλείψει ἐξαιτίας τῆς ἐξέλι-
ξης τοῦ καθεστώτος Γκομούλκα, πού πήρε πίσω μία
μετά τήν ἄλλη ὄλες τίς φιλελεύθερες παραχωρή-
σεις καί πού ξανάκλεισε ὄλα τὰ ἀνοίγματα πού

23 εἶχαν γίνει στήν Ἐκκλησία. Ἡ αἴγλη αὐτῶν τῶν
τάσεων δέν ἀντεξε στόν πραξικόπημα τῆς Πράγας
τό 1968, στήν καταστολή τοῦ φοιτητικοῦ κινή-
ματος τοῦ 1968 καί στούς ἐργατικούς ἀγῶνες τοῦ
1970 καί 1976.

Ἀπό τό φοιτητικό κίνημα τοῦ 1968 στήν ἀπεργία τοῦ 1976 : Ἡ κυοφόρηση τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης

Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Γιάσεκ Κουρόν κι ὁ Κάρολ
Μοντζελέβσκι κυκλοφόρησαν τό 1956 τό περίφη-
μο "Ἀνοιχτό γράμμα στό πολωνικό ἐργατικό κόμ-
μα, πού τούς κόστισε μία πρώτη καταδίκη (3 καί
3,5 χρόνια φυλακῆς ἀντίστοιχα). Αὐτό τό Ἀνοι-
χτό γράμμα ἐκφράζει τό πρόγραμμα τῆς ὁμάδας πού
θά καθοδηγήσει τήν φοιτητική ἐξέγερση τό 1968
καί πού ἔχει τίς ρίζες του στή "ρεβιζιονιστική"
τάση, ἀν καί ξεπερνάει τὰ ὄρια τῆς, παίρνοντας
τό δρόμο μιᾶς μεταρρύθμισης πού θά πετυχαινό-
ταν ὄχι μέ τή συζήτηση μέ τό καθεστῶς, ἀλλά μέ
τήν πίεση πάνω σ' αὐτό (7). Ἀπ' αὐτή τή φοι-
τητική ὁμάδα βγήκαν πολυάριθμοι διευθύνοντες τοῦ
KOR, ὅπως ὁ Γιάσεκ Κουρόν κι ὁ Ἀνταμ Μίτσνικ.

Ἄλλά αὐτή ἡ σοσιαλίζουσα ἀριστερά δέν ἦταν ἡ
μόνη τάση πού βγήκε μπροστά, χάρι στήν κινητο-
ποίηση στά Πανεπιστήμια. Αὐτό τό κοινωνικό κύμα
προκάλεσε ἐπίσης, ὅπως ἀκριβῶς καί τὰ γεγονότα
τοῦ 1956, μία ζύμωση τῶν καθολικῶν τάσεων. Πα-
ρατηρήθηκε ἕνα πλησίασμα μεταξύ τῶν καθολικῶν
διανοούμενων καί τῆς λαϊκῆς ἀριστερᾶς, ἰδιαίτε-
ρα μέσα ἀπό τήν ἐπιθεώρηση Wiesz τοῦ Τάνταζ Μα-
ζοβιέτ (8), ὅπου θά γράψει ἕνας ἀπό τούς ἀν-
τιπροσώπους τῆς ἀριστερᾶς ὁ Κρτζυσιζύφ Πομιάν.
Αὐτό τό πλησίασμα ἐπισημοποιήθηκε τό 1975 μέ
τήν "ὑπόθεση τοῦ συντάγματος": μιᾶ ἐκατοστή
διανοούμενοι διαμαρτύρονται μέ ὑπογραφές ἐνάν-
τια σ' ἕνα συνταγματικό νομοσχέδιο, πού ἀναγνώ-
ρίζει τόν ἡγετικό ρόλο τοῦ κόμματος πάνω στό
σύνολο τῆς κοινωνίας καί πού ἐγκωμιάζει τήν "αἰ-
ῶνια φιλία" μεταξύ ΕΣΣΔ καί Πολωνίας. Ἡ συμμα-
χία λαϊκῆς ἀριστερᾶς καί χριστιανικῶν τάσεων
βγήκε δυναμωμένη ἀπ' αὐτό τό ἐπεισόδιο καί εἶ-
χε σάν ἀποτέλεσμα νά κάνει τό Κράτος νά ὀπι-
σθοχωρήσει.

Ἡ "ὑπόθεση τοῦ συντάγματος" ἐπισημοποιεῖ ἐπί-
σης τήν ἀξανάνομη ἐπιρροή αὐτῶν τῶν καθολικῶν
διανοούμενων πάνω στό ἐπισκοπάτο, πού ὑποστή-
ριξε δημόσια αὐτήν τήν ἐνέργεια καί μάλιστα ἐν-
άντια σέ τάσεις, ὅπως ὁ ὁμάδα Pax πού ἀντιπρο-
σωπεύεται στή Δίαιτα (Κοινοβούλιο), πού εἶναι
ταγμένες ὑπέρ τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἐκκλησίας στό
Κράτος μέ ἀντάλλαγμα τήν ἀναγνώριση τῶν θρη-
σκευτικῶν ἐλευθεριῶν.

Ὅπως λοιπόν διαπιστώνεται, ἡ τάση νά ξεπερα-
στεῖ τό πλαίσιο τῶν πιέσεων ἀπό τὰ πάνω καί ἀπό
τὰ μέσα στό καθεστῶς ἄρχισε νά ἐκδηλώνεται τό-
σο στούς καθολικούς ὅσο καί στούς λαϊκοὺς στό
τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ '60. Καί δέν εἶναι μό-
νο αὐτό. Οἱ τάσεις κι οἱ ὁμάδες πού συμμετεῖ-
χαν στό φοιτητικό κύμα τοῦ 1968 κάνανε μιᾶ ἄλ-
λη ἐμπειρία, πού θά μείνει χαραγμένη στή συνεί-
δηση τῆς ὑπό σχηματισμό δημοκρατικῆς ἀντιπολί-
τευσης: ἐνῶ οἱ φοιτητές δέν μπόρεσαν νά πετύ-
χουν, τό 1968, καμμία παραχώρηση ἀπό τό Κρά-
τος, ὄλες αὐτές οἱ τάσεις εἶδαν καλά ὅτι ἡ ἐρ-
γατική ἐξέγερση τοῦ 1970, ἀν καί συνοδεύτηκε ἀπό
μιᾶ πιά σκληρή καταστολή ἀπ' ὅτι στούς φοιτη-
τές, ὑποχρέωσε τό Κράτος νά κάνει οἰκονομικές
παραχωρήσεις στήν ἐργατική τάξη.

Ἡ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν τοῦ Οὐρσου καί τοῦ
Ράντομ τόν Ἰούνη 1976 ἔδωσε τό σινιάλο τῆς
ὀργάνωσης τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης. Τῆς
ἔδωσε τήν ἀπαραίτητη ὄθηση γιά νά συγκεντρώ-

σει τίς δυνάμεις τῆς καί τήν εὐκαιρία νά βγά-
λει τὰ πρακτικά συμπεράσματα τῆς ἐμπειρίας τῆς
δενόμενης μέ τόν ἐργατικό χῶρο. Κάτω ἀπό τήν
ὄθηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, ἡ πολωνική πολιτι-
κή σκηνή πήρε τήν εἰκόνα πού διατήρησε ὡς τό
καλοκαίρι τοῦ 1980.

Ἡ σύγκρουση μεταξύ ἐργατῶν καί Κράτους ἔχει
σάν συνέπεια πολλές ἀντιδράσεις. Ὑπάρχει πρῶ-
τα ἡ ἀντίδραση τῆς Ἐκκλησίας πού διεκδικεῖ
τήν ἀπελευθέρωση τῶν φυλακισμένων. Ὁξύνεται συ-
νεπῶς ἡ τάση μέσα στήν Ἐκκλησία γιά τήν προώ-
θηση τῆς διεκδίκησης τῶν θρησκευτικῶν ἐλευθε-
ριῶν σάν μέρος τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καί
συνδεδεμένης μέ μία δημοκρατικοποίηση τοῦ κα-
θεστώτος. Αὐτή ἡ στάση βάζει τήν ἐκκλησία σέ
καλή θέση γιά νά καναλιζάρει, παράλληλα μέ τή
λαϊκή ἀντιπολίτευση καί σέ συνεργασία μ' αὐτήν,
τίς ἐργατικές ἀντιδράσεις (9), πρᾶγμα πού ὑπο-
χρεώνει παράλληλα τήν κυβέρνηση τοῦ Ἐντορπντ
Γκέρεκ νά τήν ἀναγνωρίσει σάν ἕνα σταθεροποιη-
τικό στοιχεῖο καί νά συνεργαστεῖ μαζί τῆς.

Ὑπάρχει, στή συνέχεια, ἡ ἀντίδραση τῶν λαϊ-
κῶν καί καθολικῶν διανοούμενων πού βρίσκονται
δίπλα-δίπλα στίς πρωτοβουλίες. Μία ἀπ' αὐτές
εἶναι ἡ ἴδρυση τοῦ KOR (Ἐπιτροπή ὑπεράσπισης
τῶν ἐργατῶν) χάρι στό ὄποιο θά εὐνοηθεῖ ἡ γέν-
νηση καί ἡ ἀνάπτυξη μιᾶς ὀργάνωσης, στηριγμέ-
νης πάνω στό δίκτυο τῆς Ἐκκλησίας, πού συ-
σπεῖρνε τούς ἐργάτες καί πού καθοδηγοῦταν ἀπό
τούς διανοούμενους καί πού, στή συνέχεια, θά
χρησιμεύσει σάν σπονδυλική στήλη στήν Ἀλληλεγγ-
υή τοῦ 1980. Μία ἄλλη πρωτοβουλία ἦταν τό λαν-
σάρισμα τοῦ "Ἰπτάμενου Πανεπιστημίου" πού θά
ὀργανώσει τούς φοιτητές καί θά δώσει τό πλαί-
σιο καί τήν ἐπεξεργασία τῆς "νέας ἀντιπολίτευ-
σης".

Ὁ ἀγῶνας τῶν πολωνῶν ἐργατῶν εἶχε ἐπίσης σάν
συνέπεια τήν ἀνασυγκρότηση, τό μάρτη 1977, ἐνός
ἀνοιχτοῦ ἔθνικολαϊκοῦ πολιτικοῦ πόλου: τό
PORCIO (Κίνημα ὑπεράσπισης τῶν δικαιωμάτων τοῦ
ἀνθρώπου καί τοῦ πολίτη) πού τὰ μέλη τῆς φαί-
νεται ὅτι συμμετεῖχαν ἀρχικά στό KOR (10). Αὐτή
ἡ τάση πού ἀναφέρεται στόν Πιλοσούντσι, ἐκμε-
ταλλεῦμενη τό ρωσόφοβο αἰσθημα τοῦ πληθυσμοῦ
θά δώσει ἀργότερα, τό 1979, τήν KPN (Ὁμοσπον-
δία ἀνεξάρτητης Πολωνίας).

Ὅπως φαίνεται, ἡ ἐργατική τάξη παρουσιάστηκε
τό 1956, 1970 καί 1976 σάν μιᾶ γιγαντιαία δύ-
ναμη πού ἡ δράση τῆς τράνταξε ὄλη τήν κοινωνία
κι ὑποχρέωσε ὄλες τίς κοινωνικές δυνάμεις νά
πάρουν θέση σχετική μ' αὐτήν. Ὅστόσο οἱ πολι-
τικές συνθήκες δέν ἐπιτρέπουν ἀκόμα τήν ἐμφά-
νιση μιᾶς σχολῆς σκέψης καί μιᾶς μεθόδου δρά-
σης, δηλ. τοῦ κόμματος, πού νά τῆς ἐπιτρέψει νά
συγκεντρώσει τίς δυνάμεις τῆς πάνω στούς δικούς
τῆς στόχους. Σ' αὐτές τίς συνθήκες, ἡ ὑπέροχη
κοινωνική ἐνέργεια πού ἐκπέμπουν οἱ ἀντιδράσεις
τῆς κι οἱ ἐξενέσεις τῆς καναλιζάρεται ἀπό τίς
ὑπάρχουσες ἀντιπολιτευτικές τάσεις, δηλ. τήν ἐκ-
κλησία καί τή λαϊκή ἀριστερά πού, χάρι στίς
ἐθνικές πολιτικές παραδόσεις καί στό συσχετι-
σμο τῶν διεθνῶν δυνάμεων, ὀριμάζουν κι ἀναπτύ-
σσονται γιά νά γίνουν, ἀπό τό 1976 ἡ μοναδική ὀρ-
γανωμένη καί διαρθρωμένη ἀντιπολίτευση.

Τό πρόγραμμα τής αντιπολίτευσης: ανεξαρτησία και δημοκρατία

Ἡ περίφημη δημοκρατική αντιπολίτευση, πού τήν διεκδικούσαν στήν περίοδο 1976-80 τά μέλη τοῦ KOR καί τοῦ Ἰπτάμενου Πανεπιστήμιου, πού θά βγάλουν τή βασική στρατιά τῶν ἐμπειρογνομῶνων, συμβούλων κι' ἀκόμα καί ἡγετῶν τῆς Ἀλληλεγγύης, συγκέντρωνε, ὅπως τό εἶδαμε προηγουμένα, δύο μεγάλες οἰκογένειες τοῦλάχιστον: τήν καθολική οἰκογένεια καί τή λαϊκή οἰκογένεια.

Ἡ ἰδεολογία αὐτῆς τῆς καθολικῆς οἰκογένειας πού περιλαμβάνει πολλές παραλλαγές, εἶναι οὐσιαστικά φιλελευθερο-δημοκρατική. Μία προσωπικότητά της, ὁ Ταντέζ Ματζοβιέκι γίνεται ὁ ὑπερασπιστής στοῦ Ἰπτάμενου Πανεπιστήμιου, ἐνός "νέου κοινωνικοῦ συμβιβασμοῦ μεταξύ κυβερνητῶν καί κυβερνωμένων". Ἡ ἴδια τάση ἔχει στίς γραμμές της τόν Μπρονισλάβ Γκέρεμεκ, κι ἄρα ἔδωσε δύο ἀπό τούς κυριώτερους σύμβουλους τοῦ Λέχ Βαλέσα. Μιά ἄλλη πολιτική τάση ἔχει περισσότερο φιλελεύθερο-ἐθνικιστική ἀπόκλιση. Πίσω ἀπό τόν ἀρχηγό της Ἀντώνη Μαστέρεβιζ, πού εἶναι ἕνας ἀπό τούς ἰδρυτές τοῦ KOR, ὑπάρχει ὁ οἰκονομολόγος Στεφάν Κουρόβσκι πού πρότεινε ἕνα "ἐναλλακτικό πρόγραμμα γιά τήν ἔξοδο ἀπό τήν κρίση" στοῦ Συνέδριου τῆς Ἀλληλεγγύης τό Σεπτέμβρη 1981, καί πού εἶναι γνωστός γιά τίς συμπάθειές του τῶν θέσεων τοῦ φιλελεύθερου ἀμερικάνου οἰκονομολόγου Μίλτον Φρίντμαν.

Ἡ ἐπιρροή αὐτῶν τῶν καθολικῶν τάσεων εἶναι σημαντική, ἰδιαίτερα στή ἡγεσία τῆς Ἀλληλεγγύης. Ἀλλά εἶναι πιά ἐνδιαφέρον νά ἀναλύσουμε τίς προοπτικές πού δόθηκαν ἀπό τή λαϊκή τάση. Μερικά ἀπό τά μέλη της, ὅπως ὁ Ἄνταμ Μίτονικ ἢ ὁ Ἐντουαρντ Λιπίνσκι, διεκδικοῦν ἀνοιχτά τήν παράδοση τοῦ πολωνικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος (PSP) δηλ. τοῦ μικροαστικοῦ, δημοκρατικοῦ κι ἐθνικιστικοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέν εἶναι τυχαίον ἂν ἡ ἐφημερίδα τοῦ KOR μεταχειρίστηκε τόν τίτλο Robotnik, πού ἦταν ἤδη ὁ τίτλος τῆς ἐφημερίδας τοῦ PSP, ἰδρυμένου τό 1894 ἀπό τόν Ἰωσήφ Πιλσούνσκι. Ἄλλοι, ὡστόσο, ὅπως ὁ Γιάσεκ Κουρόν, μιλοῦσαν λιγώτερο γιά σοσιαλισμό καί χρησιμοποιοῦσαν περισσότερο τήν κλασσική δημοκρατική φρασεολογία. Εἶναι αὐτή ἡ τάση πού ἐξέφρασε πιά συστηματικά τό πρόγραμμα

τῆς αντιπολίτευσης.

"Ὁ σκοπός μας, δηλώνει ὁ Γιάσεκ Κουρόν στοῦ ὀνομα τοῦ KOR, εἶναι ἡ ανεξαρτησία καί ἡ δημοκρατία" (11). Ἐξηγεῖ ὅτι αὐτές οἱ δύο ἐννοιες εἶναι ἀξεχώριστες: τό Κράτος πρέπει νά στηρίζεται στοῦ "λαό" γιά νά εἶναι ανεξάρτητο. Ἀμοιβαία, ἡ ἐθνική ανεξαρτησία δέν ἔχει νόημα χωρίς δημοκρατία, γιατί εἶναι "αὐτό τό ἔξοδο τῶν ὀλοκληρωτικῶν συστημάτων πού εἶναι ἡ ρίζα ὄλων τῶν κοινωνικῶν κακῶν περιορίζοντας τίς ἀτομικές ἐπιδιώξεις καί ἔχοντας σάν συνέπεια μία ἐνδημική οἰκονομική καί πολιτική κρίση" (12).

Ἐπενθυμίζουμε ὅτι ἡ ἀπεργία τοῦ Ἰούνη 1976, σάρωσε ὀριστικά τίς ἐλπίδες πού εἶχαν δημιουργηθεῖ ἀπό τίς ὑποσχέσεις τοῦ Γκέρεκ ὅτι θά καλυτέρευε ἡ οἰκονομική καί πολιτική κατάσταση. Γιά νά ἀντιμετωπίσει τήν ἐργατική κινητοποίηση τοῦ χειμῶνα 1970-71, ἡ νέα κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά αὐξήσει τούς μισθοῦς τῶν ἐργατῶν, κάνοντας παραχωρήσεις πού ἔπρεπε νά χωνέψει ἡ οἰκονομική μηχανή. Γι' αὐτό υἰοθέτησε μία πολιτική ἐκσυγχρονισμοῦ βασισμένη στά δάνεια δυτικῶν χωρῶν καί στήν ἀνάπτυξη ἐξαγωγῶν ἀναγκαίων γιά νά ἐπιτρέψουν τήν πληρωμή τῶν χρεῶν. Στήν πραγματικότητα ὁ ρυθμός τῆς οἰκονομικῆς μεταρρύθμισης καί διαχείρισης ἦταν πολύ ἀργός, μέ ἀποτέλεσμα νά μή μπορέσει ἡ οἰκονομία νά ἐκμεταλλευτεῖ αὐτά τά δάνεια (13). Τό 1975, τό ὕψος τῶν χρεῶν ἔφτανε τό ὄριο, πού θεωρεῖται κριτικό ἀπό τούς οἰκονομολόγους: 25% τοῦ ὕψους τῶν ἐξαγωγῶν. Ἡ διεθνής κρίση τοῦ '74-'75 ἔκλεισε τίς ἐξαγωγικές ἀγορές τῆς Πολωνίας καί τό ὕψος του χρέους πέρασε στοῦ 41% τό 1976 (14). Γιά νά βγεῖ ἀπό τόν καλασμένο κύκλο τῆς χρέωσης ἡ κυβέρνηση ἔπρεπε νά πάρει μέτρα λιτότητας γιά μία νέα περίοδο. Εἶναι ἡ περίοδος λιτότητας πού ἐγκαινίασε ὁ Γκέρεκ τό 1976 μέ τήν ἀπότομη αὐξηση τῶν τιμῶν πού προκάλεσε τήν ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν τοῦ Οὔρσους καί Ράντομ. Ἀλλά ἔπρεπε, ἐπίσης νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ μεταρρύθμιση τοῦ συστήματος τῶν τιμῶν καί τῆς διαχείρισης πού ἐμπόδιζε τή βιομηχανία νά εἶναι ἀνταγωνιστική, γεγονός πού συγκέντρωνε τήν ἐργατική δυσἀρέσκεια ἐναντία στοῦ Κράτους.

Θυσιές τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τή θέλησή της

Ἡ ἰδέα τῆς αντιπολίτευσης εἶναι ὅτι μόνοις ἀπιτάχυνση τῆς φιλελεύθερης οἰκονομικῆς μεταρρύθμισης καί ἡ ἐργατική συμμετοχή θά ἐπέτρεπαν νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ "κοινωνική συγκατάθεση" καί νά ἐπιτευχθοῦν ἀπό τούς ἐργαζόμενους οἱ "ἀναγκαῖες θυσιές" γιά "νά βγεῖ ἡ χώρα ἀπό τήν κρίση". Γράφει ὁ Robotnik τό 1978: "Ἡ δημιουργία αὐθεντικῶν συνδικάτων εἶναι ἕνα ἐργατικό αἶτημα πού ἐπανερχόταν σ' ὅλες τίς ἐργατικές ἐκδηλώσεις στήν Πολωνία τόσο τό 1956 ὅσο καί τό 1970. Εἶναι ἀκόμα πιά ἐνδιαφέρον νά διαπιστωθεῖ ὅτι μεταξὺ τῶν τεχνικῶν στελεχῶν καί τῶν φωτισμένων διευθυντῶν, ἀκούγονται, ὄλο καί πιά συχνά, γνώμες σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες τά ἐργαστάσια τοῦ Κράτους θάχαν κερδίσει πολλὰ ἂν οἱ διευθύνσεις τους μποροῦσαν νά ἔχουν μία ἐπαφή μέ τούς αὐθεντικούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργαζόμενων. Θά ἦταν δυνατό τότε νά φτάσουμε σέ πραγματικές συζητήσεις καί σέ λογικούς συμβιβασμούς, πού θά ἦταν σεβαστοί ἀπό τά δύο μέρη, διαφορετικά ἂν γίνεται σήμερα, ὅπου, ἐπιφανειακά, ὄλος ὁ κόσμος συμφωνεῖ, ἀλλά χωρίς κανένας νά δίνει τή γνώμη του" (15).

Φυσικά, στή διάρκεια ὅλης αὐτῆς τῆς περιόδου, ἡ αντιπολίτευση ζυμώνει τό ζήτημα τοῦ ἐλεύθερου συνδικάτου κι ὄχι τόσο ἐκεῖνο τῆς οἰκονομικῆς μεταρρύθμισης πού παραμένει ἀκόμα ἀρκετά ἀόριστο, ἂν καί εἶναι προφανές γιά ὅλες τίς τάσεις ὅτι αὐτή ἡ μεταρρύθμιση πρέπει νά ἀφορᾷ τήν ἀποκέντρωση τῶν οἰκονομικῶν ἀποφάσεων, νά παραχωρεῖ μία μεγαλύτερη ἀυτονομία διαχείρισης στίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις καί νά βάλει τέρμα στή διοικητική γραφειοκρατία στά ἀγροτικά θέματα, ὅπου ζητιέται ἡ ἐξασφάλιση τοῦ δικαίωματος τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἀγροτῶν.

Ὅστόσο ἡ διεκδίκηση τοῦ ἐλεύθερου συνδικάτου συνδέεται μέ μία πολιτική φιλελευθεροποίηση σ' ὅλους τούς τομεῖς, συμπεριλαμβανόμενου καί τοῦ θρησκευτικοῦ τομέα, ἐπισφραγισμένης μέ τή διεκδίκηση τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας. Γιά τόν Γιάσεκ Κουρόν ἡ κοινοβουλευτική δημοκρατία "μπορεῖ νά ὀριστεῖ σάν ἕνα σύστημα στοῦ ὁποῖο οἱ ἀντιφατικές ἐπιδιώξεις τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας μποροῦν νά ἐκφραστοῦν (...)". Ἡ κοινωνική συνεργασία ἐξελισσεται μέ ἱκανοποι-

ητικό τρόπο τόσο καιρό όσο οι διάφορες πολιτικές ομάδες εκφράζουν τις επιθυμίες του συνόλου της κοινωνίας κι όσο οι αντιφάσεις λύνονται με την υιοθέτηση αποδεκτών συμβιβασμών απ' όλον τον κόσμο" (16).

Το πρόγραμμα της πολωνικής αντιπολίτευσης στοχεύει ούτε λίγο ούτε πολύ σε έναν έκδημο κρισμό "αλά δυτικά" που θα σκέπαζε μια οικονομία έντελως φιλελεύθερη, όπως στην Αγγλία

καί τη Γαλλία, ακόμα κι αν ο δημόσιος τομέας είναι πιο ανεπτυγμένος στην Πολωνία. Καί υπάρχει ένας παραλληλισμός που πρέπει να γίνει μεταξύ της πολωνικής αντιπολίτευσης και του εκδημοκρατισμού που γινόταν την ίδια εποχή στην Ισπανία. "Εναν παραλληλισμό που έκανε εξέλλου ή ίδια η πολωνική αντιπολίτευση: "Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα φαινόμενα των τελευταίων ετών, γράφει ο Robotnik, είναι η διαδικασία εκδημοκρατισμού που διεξάγεται στην Ισπανία"(17)

Αυτοπεριορισμός της εθνικής κυριαρχίας

Υπάρχει ωστόσο μία διαφορά με την Ισπανία. Η πολωνική κατάσταση είναι πιο περίπλοκη, εξαιτίας των στενών δεσμών των δυνάμεων που είναι στην εξουσία με το ρώσικο ιμπεριαλισμό. Για τα μέλη της αντιπολίτευσης αποκλείεται προς τον παρόν να ξεφύγει η Πολωνία από τη Ρώσικη κυριαρχία. Ωστόσο οι Ρώσοι φοβούνται μία επέμβαση στην Πολωνία. "Γι' αυτό, γράφει ο Γιασεκ Κουρόν, είμαι της γνώμης ότι θα επιτρέψουν αρκετές μεταρρυθμίσεις στην Πολωνία κι ότι έχοντας να διαλέξουν μεταξύ ενός κινδύνου για την ύπαρξή τους και των μεταρρυθμίσεων, θα διαλέξουν τις μεταρρυθμίσεις"(18). Ο "Ανταμ Μίτονικ αναπτύσσει την ίδια ιδέα: "Η ανάλυση του συνόλου των πολωνο-σοβιετικών σχέσεων αποκαλύπτει μία σχετική κοινότητα συμφερόντων μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας της ΕΣΣΔ, της πολιτικής ηγεσίας της Πολωνίας και της πολωνικής αντιπολίτευσης: και για τα τρία μέρη η στρατιωτική σοβιετική επέμβαση στην Πολωνία (...) θάταν μία πραγματική καταστροφή. Όσο για τη δημοκρατική αντιπολίτευση, είναι προφανές ότι η αίσθηση των ευθυνών της και ο πατριωτισμός τους την οδηγούν να αντιτίθεται σταθερά στην

πολιτική του χείριστου"(19).

Το μέλλον λοιπόν παρουσιάζεται ως εξής για τον Γιασεκ Κουρόν: "Αφού γίνει η πολιτική μεταρρύθμιση, "αφού το έθνος θάναί έντελως οργανωμένο στο έσωτερικό ενός εκούσιου κοινωνικού οικοδομήματος, θάναί έτοιμο να επιβάλλει τους αναγκαίους περιορισμούς στην κυριαρχία του σε σχέση με το δικό του κράτος και με τις ξένες δυνάμεις. Θα επιθυμούσαμε, συμπερασματικά, μία κατάσταση παρόμοια με εκείνη της Φινλανδίας: μιας κοινοβουλευτικής δημοκρατίας με μία περιορισμένη ανεξαρτησία στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής σ' ότι αφορά άμεσα την ΕΣΣΔ. Θεωρώντας τη σημερινή κατάσταση της χώρας, φαίνεται δύσκολη η επίτευξη μιας τέτοιας κατάστασης, αλλά σε μία προοπτική μιας ολοκληρωμένης κοινωνικής οργάνωσης που θα γνώριζε επιτυχία, θα φαίνεται μετριόπαθης" (20). Η δημοκρατική αντιπολίτευση αναπαράγει λοιπόν στο διεθνές επίπεδο τον "έκτουρο αυτοπεριορισμό", όπως ακριβώς στο έσωτερικό επίπεδο.

Η εργατική τάξη μέσο για τη μεταρρύθμιση

Η εθνική αυτονομία κι ο εκδημοκρατισμός του καθεστώτος αντιστοιχούν στα συμφέροντα και στις επιδιώξεις πολλών και διαφορετικών στρωμάτων της μπουρζουαζίας και της μικροαστικής τάξης, γιατί έτσι θα δημιουργηθεί ένα ιδανικό πλαίσιο για να αναπτυχθούν. Είναι επίσης, σύμφωνα με την αντίληψη της δημοκρατικής αντιπολίτευσης, μία προϋπόθεση για να συμφιλιωθούν τα αντίθετα ταξικά συμφέροντα και να αποφευχθούν τα χτυπήματα της εργατικής τάξης ενάντια στην κοινωνία και συνενπώς ενάντια στα κοινωνικά προνόμια αυτών των στρωμάτων.

Η αντιπολίτευση γνωρίζει, ωστόσο, ότι μία τέτοια πολιτική εξέλιξη δεν θα προέλθει αυθόρμητα από την πλευρά του καθεστώτος, ούτε από το ρώσικο ιμπεριαλισμό. Έχει επίσης συνειδητοποιήσει καλά ότι οι μεσαίες τάξεις δεν μπορούν, μοναχές τους, να επιβάλλουν αυτήν την εξέλιξη στο καθεστώς, και ότι μονάχα η εργατική τάξη έχει την απαραίτητη δύναμη. Κι' η συμπάθειά της για τους εργάτες είναι ακόμα μεγαλύτερη γιατί ξέρει ότι δεν υπάρχει ακόμα στις τάξεις της μία πολιτική τάση ικανή να πλώσει τις αγωνιστικές ενέργειες της πάνω σ' ένα ανεξάρτητο πρόγραμμα(21) "Τό βασικό στην αντίληψη της καινούργιας στρατηγικής για την πολωνική αντιπολίτευση, λέει ο Ανταμ Μίτονικ, είναι η συνειδητοποίηση της δύναμης των εργατικών χώρων που, πολλές φορές ήδη, με την σταθερή και συνεπή στάση τους επέβαλλαν στην εξουσία θεαματικές

παραχωρήσεις. Είναι δύσκολο να προβλεφθεί η εξέλιξη της κατάστασης στους εργατικούς χώρους, αλλά είναι σίγουρα αυτούς που η εξουσία φοβάται πραγματικά. Η πίεση αυτής της κοινωνικής ομάδας είναι η αναπόφευκτη προϋπόθεση της εξέλιξης της εθνικής ζωής προς τον εκδημοκρατισμό"(22), και, προσθέτουμε έμεις της κατάχτησης μιας σχετικής αυτονομίας σχετικά με το ρώσικο ιμπεριαλισμό.

Είναι λοιπόν έντελως καταληπτό τό πάθος με τό όποιο η δημοκρατική αντιπολίτευση βάλθηκε να οργανώσει τους εργάτες μετά την προειδοποίηση του Ιούνη 1976, στηριζόμενη στην ανάγκη αλληλεγγύης με τους φυλακισμένους.

Είδαμε πρωτύτερα ότι η νέα δημοκρατική αντιπολίτευση ξεκίνησε ακριβώς με την κριτική της "νεοποζιτιβιστικής" τάξης Ζνακ, που ήθελε να επανεκδόσει τη μανούβρα του Ρομάν Ντμόβσκι στην αρχή του αιώνα. Όπως φαίνεται δεν είναι στό σκοπό της μανούβρας - δηλ. η κατάχτηση μιας εθνικής αυτονομίας - που η δημοκρατική αντιπολίτευση ξεχωρίζει από την ομάδα Ζνακ, αλλά στή μέθοδο για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός. Η δημοκρατική αντιπολίτευση της δεκαετίας '70 αντιπαραθέτει στην προσπάθεια να επιρραστεί τό εθνικό-κομμουνιστικό καθεστώς από τά μέσα, μία πίεση εξασκουμένη πάνω στους θεσμούς από τά έξω, χρησιμοποιώντας τό εργατικό κίνημα για τό όποιο υπερηφανεύταν ότι μπορούσε να "αυτο-περιορίσει" τις απαιτήσεις του. Πρόκειται λοιπόν για μία δημοκρατική και μάλιστα σοσιαλδημοκρατική πα-

ραλλαγή της θεωρίας του Ντιμόβσκι.

Πέρα από τις ιδιαίτερες έθνικές και διεθνείς συνθήκες που καθορίζουν το πολωνικό και που έχουν σαν συνέπεια μία πλατιά επικάλυψη της αναζήτησης μιάς εθνικής αυτονομίας και μιάς εσωτερικής πολιτικής φιλελευθεροποίησης, το πρόγραμμα της αντιπολίτευσης μοιάζει λοιπόν με εκείνο του δημοκρατικού ανοίγματος που μετασημάτισε το φρανκικό καθεστώς. Πράγματι, όπως στην Ισπανία, η αντιπολίτευση υπόσχεται να πραγματοποιήσει ένα άνοιγμα, προστατεύοντας συγχρόνως το Κράτος ενάντια στη χρησιμοποίηση από μέρους της εργατικής τά-

ξης των αγώνων και της οργάνωσής της σ' ένα σκοπό ξένο προς τα συμφέροντα της εθνικής οικονομίας και της κοινωνικής γαλήνης. "Αρα, η ικανότητα της σοσιαλίζουσας δημοκρατίας ή της σοσιαλ-δημοκρατίας να πείσει τους εργάτες να υποταγούν με τη θέλησή τους στην καθεστηκία τάξη και τις απαιτήσεις της εξαρτάται από την ικανότητα της άστικής τάξης να τους παραχωρήσει μία αρκετή έλευθερία κίνησης και δράσης, αλλά επίσης να επιτρέψει στη μικροαστική τάξη, που η δημοκρατία είναι το "πιστεύω" της, να συμμετέχει στο Κράτος και να αξιοποιήσει τις δικές της επιδιώξεις.

Η άπεργία του αύγουστου 1980, μοχλός για το δημοκρατικό άνοιγμα

"Κάθε μέρα η ένταση αυξάνεται στη χώρα και μιά ειρηνική λύση φαίνεται κάθε μέρα πιο δύσκολη. Αν η κυβέρνηση δεν προετοιμάζεται να κάνει τα απαραίτητα βήματα, το μόνο μέσο να αποφευχθεί το χειρότερο στη χώρα είναι, για το λαό, να διαμορφωθεί ένα κίνημα αρκετά δυνατό ώστε να υποχρεώσει την κυβέρνηση σε πραγματικές διαπραγματεύσεις", έγραψε ο Γιάσεκ Κουρόν το 1977 (23).

Η κατάσταση στην αρχή του καλοκαιριού 1980 ήταν καταστροφική. Η πολωνική οικονομία βρισκόταν στο δεύτερο χρόνο της βιομηχανικής ύφεσης, η συγκομιδή προβλεπόταν άσχημη και τα έσοδα από τις εξαγωγές δεν κατάφεραν πλέον να καλύπτουν τους τόκους. Σ' αυτές τις συνθήκες, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να προσφύγει μιά ακόμα φορά στην απότομη αύξηση των τιμών. "Αλλά η άναγγελία αυτού του μέτρου, μετά 4 χρόνια εργατικών κινητοποιήσεων και συνεχών προσπαθειών οργάνωσης, έβαλε φωτιά στη μπαρουταποθήκη.

Είναι σίγουρο ότι η έντονη προετοιμασία των 4 προηγούμενων ετών επέτρεψε να ξεπεραστεί το στάδιο των συγκρούσεων του 1970 και 1976 και να παρουσιαστεί άπέναντι στο Κράτος ένα "άρκετά ισχυρό κίνημα" που θα το υποχρέωνε να διαπραγματευτεί. "Αλλά είναι επίσης αλήθεια ότι αυτή η προετοιμασία που έγινε από τη δημοκρατική αντιπολίτευση επέτρεψε παράλληλα να καθοριστούν τα πολιτικά όρια του κινήματος της εργατικής τάξης, του πιο μεγάλου έδω και δεκαετίες. Η μεγάλη άπεργία του αύγουστου 1980 είναι μιά έντυπωσιακή επίδειξη της δύναμης της εργατικής τάξης, που κατορθώνει να κάνει να όπισθοχωρήσει τη Μπουρζουαζία χρησιμοποιώντας τα ταξικά όπλα του: την άπεργία και την συλλογική οργάνωση των τάξεών του. Είναι επίσης βέβαιο ότι το σημαντικό αποτέλεσμα του ισχυρού άπεργιακού κύματος του αύγουστου 1980 είναι η γέννηση μιάς μεγάλης οργάνωσης πάλης, ανεξάρτητης από το Κράτος, που δυναμώνει την εργατική τάξη, της επιτρέπει να διεξάγει την πάλη της πιο αποτελεσματικά και χρησιμεύει σαν ένας άπέραντος χώρος έμπειριών για το πολιτικό ζύπνημα της εργατικής τάξης καθώς και στην ώριμανση των προλεταριακών πρωτοπορειών.

Η άπουσία κάθε επαναστατικής μαρξιστικής παράδοσης έξηγεϊται από τις μη εύνοϊκές διε-

θνείς και έθνικές ιστορικές συνθήκες, και έχει σαν συνέπεια να γίνεται με πολύ άργο ρυθμό αυτή η ώριμανση. Πράγματι, τα πάντα μαθαίνονται μόνο μέσα από την έμπειρία, ως τη στιγμή που ομάδες προλετάρων, διαισθανόμενες ότι η πάλη τους δεν έχει μιά ιδιαιτερότητα αλλά είναι μέρος μιάς πιο πλατιάς πάλης της εργατικής τάξης όλων των χωρών και καταλαβαίνοντας ότι ο "μαρξισμός" των έκμεταλλευτών τους δεν είναι παρά ένα ψέμμα, θα αναζητήσουν τη σύγδεσή τους με την ιστορική κληρονομιά της τάξης, δηλ. το πρόγραμμα του Μάρξ και του Λένιν.

Αυτές οι ιστορικές συνθήκες επέβαλλαν λοιπόν να γίνει η προσπάθεια ανεξάρτητης οργάνωσης από το Κράτος κάτω από την αϊγίδα τάσεων που, αν και αντιπαράτιθενται με κάποιο τρόπο στο Κράτος, αναζητούν τελικά να φτάσουν σε μιά συμφωνία μαζί του.

"Ο Σοσιαλισμός είναι η έξουσία των εργατών";

Με την εύκαιρία των γεγονότων της Πολωνίας, το σύνθημα "ο σοσιαλισμός είναι η έξουσία των εργατών" ήταν της μόδας. Είναι βέβαια σίγουρο ότι ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να γίνει ενάντια στους εργάτες. Αντίθετα, η κοινωνία δεν μπορεί να φτάσει στο σοσιαλισμό χωρίς η εργατική τάξη να εξασκήσει την έξουσία της, τη δικτατορία του προλεταριάτου.

Άλλά το αποτέλεσμα του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού είναι μιά σοσιαλιστική, ή κομμουνιστική κοινωνία, μιά κοινωνία χωρίς τάξεις κι άρα χωρίς πάλη των τάξεων, χωρίς άνάγκη κράτους και πολιτικής έξουσίας.

Ο σοσιαλισμός δεν είναι λοιπόν άκριβός ή "έξουσία των εργατών", γιατί αυτό θα σήμαινε ότι η πάλη των τάξεων θα ύπηρχε για πάντα. Πράγματι, τα κόμματα ή οργανώσεις που ρίχνουν αυτό το σύνθημα προτιμάνε να μιλάνε για "έξουσία των εργατών", αντί για δικτατορία του προλεταριάτου. Είναι, βέβαια πιο λαϊκό, μέσα στο πνεύμα των εργατών, και δεν χρειάζεται έτσι τέλος πάντων, κι αυτή η καταραμένη ... επανάσταση!

Η δημοκρατική αντιπολίτευση επιβάλλει την αντίληψή της για το "έλεύθερο συνδικάτο"

"Η οργάνωση, έγραψε ο Γιάσεκ Κουρόν το 1977, έπρεπε να αρχίσει στο επίπεδο του εργοστασίου και να έπεκταθεί κατόπιν. Οι διεκδικήσεις της έπρεπε να παίρνουν ύπ' όψη τις γνώμες των έπαγγελματιών της οικονομίας, μηχανικών, νομικών

και κοινωνιολόγων" (24). Μπορούμε να μετρήσουμε έδω ως πιο σημείο η δημοκρατική αντιπολίτευση, που το κύμα της εργατικής πάλης την έφερε στο προσκήνιο, μπόρεσε να επιβάλλει τη μορφή οργάνωσης που προέβλεπε, δηλαδή εκείνη

ένος συνδικάτου όπου οι εργάτες είχαν πάνω στο κεφάλι τους τις στρατιές των "έμπειρογνομώνων και "συμβούλων", που αντιπροσώπευαν την άποψη των συμφερόντων της έθνικής οικονομίας και της συμφωνίας μεταξύ των τάξεων.

"Αναλάβανε, συνεχίζει, μία μορφή δράσης έντελως καινούργια που αναπτύσσεται με τρόπο άρκετά θεαματικό. Πρόκειται, εδώ, για την κοινωνία που οργανώνεται έξω από την κρατική έξουσία" (26).

Υπάρχει λοιπόν μία τέλεια συνεκτικότητα μεταξύ του δηλωμένου σκοπού (έκδημοκρατισμός), της πολιτικής που πνίγει την εργατική τάξη μέσα στο "λαό" και στην "κοινωνία" (όπου δεν εμφανίζεται παρά σαν απλή στατιστική κατηγορία, άκομα κι' αν της αναγνωρίζεται ή δύναμη που της δίνει ή κοινωνική κατάσταση της για να δράσει για λογαριασμό όλης της κοινωνίας), και του έπιτυγχανόμενου αποτελέσματος, δηλ. μιας όργάνωσης σαν την Άλληλεγγύη, όπου ή εργατική τάξη δεν εμφανίζεται παρά σαν μία κατηγορία δίπλα στους φοιτητές στους αγρότες, στους διανοούμενους και που ισχυρίζεται ότι αντιπροσωπεύει τη συγχώνευση "όλης της κοινωνίας" απέναντι στο Κράτος που θεωρείται, απλά, σαν ένα ξένο σώμα τοποθετημένο εκεί από το ρώσικο ιμπεριαλισμό (27).

Η δημοκρατική αντιπολίτευση κατόρθωσε να πετύχει αυτό τό έγχείρημα, και πρέπει να ξετάσουμε γιατί. Είναι σίγουρο ότι δεν θά τό κατόρθωνε χωρίς την ύπαρξη μιας πολιτικής παράδοσης με έθνικό και δημοκρατικό περιεχόμενο, χάρη στην όποία οι εργάτες δέχτηκαν χωρίς αντιρρήσεις τη δουλειά όργάνωσής της. Άλλά δεν θά μπορούσε να

τό κατορθώσει ιδίως αν δεν είχε πάρει την πρωτοβουλία για τη δημιουργία διασυνδέσεων μεταξύ των εργατών. Αυτή ή προσπάθεια όργάνωσης δημιούργησε μία μεγάλη πολιτική έμπιστοσύνη μεταξύ των εργατών για αυτήν, γιατί αντιστοιχούσε σε μία έπείγουσα ανάγκαιότητα της πάλης, πριν τό μεγάλο κίνημα του καλοκαιριού 1980. Είναι προφανές ότι ό έπαναστατικός μαρξισμός θεωρεί, κι αυτός επίσης, μία τέτοια προετοιμασία σαν μία έπιτακτική ανάγκαιότητα, αν και περιμένει από διαφορετικές μεθόδους ένα διαφορετικό αποτέλεσμα. Η δουλειά όργάνωσης των έπαναστατών κομμουνιστών συνοδεύεται από μία προπαγάνδα που έχει σαν στόχο να αποδείξει την αντιφατικότητα των συμφερόντων μεταξύ μπουρζουαζίας και εργατικής τάξης. Αυτή ή προπαγάνδα συνίσταται στην έξήγηση ότι τα καταχτημένα δικαιώματα και έλευθερίες πρέπει να χρησιμοποιούνται για να καταχτητά απέναντίστον αντίπαλο ένας χώρος πάλης, όπου ή εργατική τάξη να μπορεί να συγκεντρώνει τις δυνάμεις της και να μαθαίνει να πολεμά στους μερικούς αγώνες, προτού οι γενικές συνθήκες κι ή δύναμη του κινήματος έπιτρέψουν να περάσει στην αποφασιστική έπιθεση ενάντια στο καπιταλιστικό σύστημα.

Η δουλειά που έγινε από τη δημοκρατική αντιπολίτευση δεν μπορούσε παρά να ήταν ακριβώς αντίθετη με τις απαιτήσεις αυτής της ταξικής προετοιμασίας. Γι' αυτήν, όπως και για τους δημοκράτες και σοσιαλ-δημοκράτες όλων των χώρων, ή κατάχτηση δικαιωμάτων και έλευθεριών πρέπει να συνεπάγεται την άποδοχή από τους προλετάριους των θυσιών που απαιτεί ή έθνική οικονομία και την παραίτησή τους από τις δικές τους επιδιώξεις στο όνομα της ένωσης "όλης της κοινωνίας", όπου συγχωνεύονται όλες οι τάξεις.

Ο «αυτοπεριορισμός» στο συνδικαλιστικό επίπεδο

Τά γεγονότα του καλοκαιριού 1980 φαίνεται ότι έπιβεβαιώνουν μιάν άλλη χαρακτηριστική θέση της δημοκρατικής αντιπολίτευσης: για να ξεκινήσει μία διαδικασία μεταρρυθμίσεων, είναι απαραίτητη μία εργατική πίεση.

Είναι μονάχα κάτω απ' αυτήν την πίεση που μπορούν να ξεπηδήσουν οι έσωτερικές δυνάμεις του έθνικο-κομμουνιστικού καθεστώτος, ίκανές να αναζητήσουν την κατάχτηση μιας "έθνικής αυτονομίας" σε σχέση με τό ρώσικο ιμπεριαλισμό. Άλλά αυτό προϋποθέτει συγχρόνως τη δυνατότητα έλέγχου αυτής της δύναμης. Δεν άρκει όμως, όπως τό 1956, να δοθούν μερικές ύποσχέσεις φιλελευθεροποίησης στην εργατική τάξη και στις έθνικές δυνάμεις που είναι ανοιχτές σε μία έμπειρία δημοκρατικού ανοίγματος του καθεστώτος. Πρέπει τώρα, να δοθούν πολύ πιο σημαντικές παραχωρήσεις στην εργατική τάξη που παρουσιάζεται σαν ένα μαζικό κι όργανωμένο διεκδικητικό κίνημα, και να αναζητηθεί από την πλευρά του Κράτους ένας συμβιβασμός με τη δημοκρατική ήγεσία, ώστε να συγκρατηθεί τό κίνημα σε λογικά όρια.

Ο Λέχ Βαλέσα θά έξηγήσει, με μία καλή ρεφορμιστική πίστη, στις 12 Δεκέμβρη 1981 στην τελευταία συνεδρίαση της ΚΚ (έθνική έπιτροπή της Άλληλεγγύης), τις αντικειμενικές βάσεις αυτού του συμβιβασμού, για να απαλλαχτεί από την κατηγορία του ΠΕΕΚ ότι δημιουργεί ταραχές. "Η κρίση θάταν χειρότερη χωρίς έμάς. Ο κόσμος θά πήγαινε να λεηλατήσει τα καταστήματα, θά υπήρχαν σπασίματα κλπ. Λοιπόν έξηγείστε τό γρηγορότερο στον κόσμο ότι ή κρίση ήταν αναπόφευκτη ότι οι άρχές τό γνώριζανε, ότι έπέτρεψαν μάλιστα τη συγκρότησή μας (...). Γιατί γνώριζανε ότι ή Άλληλεγγύη θά, έπαιζε ένα ρόλο άμορ-

τισέρ, λογικό, σοβαρό, που δεν θά διέλυε τό κόμμα" (28).

Αυτήν τη λειτουργία του άμορτισέρ της πάλης των τάξεων, είναι ακριβώς εκείνη που ό έπαναστατικός μαρξισμός αναγνωρίζει στή δημοκρατία και που καταπολεμά, έφόσον ή χειραφέτηση του προλεταριάτου δεν μπορεί να είναι παρά τό αποτέλεσμα της ταξικής πάλης.

Η διεύθυνση της Άλληλεγγύης και ή Έκκλησία από τη μία μεριά, τό καθεστώς από την άλλη, προσπάθησαν πράγματι να βρουν μία συμβιβαστική λύση πολλές φορές μεταξύ του καλοκαιριού 1980 και του φθινοπώρου 1981, αλλά δεν τό κατόρθωσαν.

Μετά μία περίοδο όπου ή δημοκρατική αντιπολίτευση κι ό Λέχ Βαλέσα, που ήταν ακόμα απλό τοπικό εργατικό στέλεχος, αλλά συνδεδεμένο μ' αυτήν από τό 1978 με τη συγκρότηση της Ίδρυτικής Έπιτροπής του Έλευθερου Συνδικάτου του Γκντάνσκ, προωθούν τό ξάπλωμα του άπεργιακού κινήματος και την όργάνωσή του για να καλύτερεύουν τό συσχετισμό δυνάμεων, αρχίζουν να χρησιμοποιούν πλέον τη γενική άπεργία μονάχα σαν μία άπειλή για να άποσπάσουν παραχωρήσεις από τό καθεστώς. Κι όταν τό άπεργιακό κίνημα γενικεύτηκε ό Καρδινάλιος Βυζύνσκι θά καλέσει, στις 26 Αύγουςτου, τους εργάτες να ξαναπαίσουν δουλειά, χρησιμοποιώντας την έπιρροή του έπισκοπάτου πάνω στο Λέχ Βαλέσα και στους διευθύνοντες της άπεργίας. Μετά τις συμφωνίες του Γκντάνσκ, ή παραχώρηση του, "έλευθερου συνδικάτου" θά χρησιμέψει στον Λέχ Βαλέσα και στή στρατιά των θεομοθετημένων πιά έμπειρογνομώνων για να καλέσουν τους εργάτες να σταματήσουν τις άπεργίες.

Παρά την προσπάθεια των "ίπταμένων πυροσβεστών" της 'Αλληλεγγύης, πού καλούσαν τους εργάτες να ησυχάσουν με τό πρόσχημα της διατήρησης των κατακτήσεων του Γκντάνσκ ενάντια στους "σκληρούς", τό ΠΕΕΚ και τό έθνικο-κομμουνιστικό καθεστώς, βρίσκονται αποπροσανατολισμένα και στιγμιαία παραλυμένα. Έτσι υποχρεώθηκαν, για να κερδίσουν καιρό, να κάνουν μία σειρά συμπληρωματικών παραχωρήσεων όπως τά ελεύθερα Σάββατα, ή αναγνώριση της αγροτικής 'Αλληλεγγύης, έως ότου συγκροτηθεί τόν Φλεβάρη, μία νέα κυβερνητική ομάδα γύρω από τό στρατηγό Βοσίεχ Γιαρουζέλσκι.

Κι ενώ τά πολιτικά τραντάγματα κλυδώνιζαν τό κόμμα, βλεπούμε τό στρατό να παίρνει όλο και περισσότερη σημασία, σάν οργανωμένη δύναμη πού έχει μία γερή έσωτερική πειθαρχία. Αυτή ακριβώς ή τάση θά βρεί τήν κατάληξή της στό πραξικόπημα της 13 Δεκέμβρη 1981. Άλλά αν μία τέτοια εξέλιξη δίνει μία έγγυηση σταθερότητας στόν Ρώσικο ίμπεριαλισμό, πού νομίστηκε για μία στιγμή ότι θά επενέβαινε, τό Δεκέμβρη 1980, αντιπροσωπεύει συγχρόνως μία αύξανόμενη πολιτική παρουσία μιάς τάσης της πολωνικής κυρίαρχης τάξης πού στηρίζεται στόν πολωνικό μιλιταρισμό, αναγεννημένο από τήν τέφρα του μέσα από τήν στρατιωτική ίεραρχία, για να κατακτήσει ένα σχετικό περιθώριο έθνικης αυτονομίας απέναντι στό ρώσικο ίμπεριαλισμό, ένα περιθώριο πού μπορεί ακόμα να δυναμωθεί με μία συμφωνία μ' άλλες έθνικές δυνάμεις, όπως ή 'Εκκλησία ή ή δημοκρατική αντιπολίτευση.

Αυτός είναι ό λόγος πού έξηγεϊ γιατί ή άφιξη στην έξουσία του Γιαρουζέλσκι, τόν Φλεβάρη 1981, χαιρετίστηκε ευνοϊκά από τόν Λέχ Βαλέσα. Αυτή ή πραγματική σύγκλιση ύλοποιήθηκε με τήν ανακωχή των 3 μηνών, πού ύπογράφηκε

μεταξύ της κυβέρνησης και της 'Αλληλεγγύης τόν Φλεβάρη 1981, μετά από πρωτοβουλία του στρατηγού Γιαρουζέλσκι. Αυτή ή συμφωνία διατηρήθηκε ακόμα και μετά τά γεγονότα του Μπυνγκόζ, τόν Μάρτη 1981, όταν ή κακοποίηση συνδικαλιστών από τή μιλιτσια προκάλεσε τήν άπειλή κήρυξης γενικής άπεργίας. Είδαμε τότε τόν Λέχ Βαλέσα να άνακαλεί τήν γενική άπεργία κάτω από τήν πίεση της 'Εκκλησίας και χωρίς να ένημερώσει τήν ΚΚ, πράγμα πού προκάλεσε μία πραγματική θύελλα διαμαρτυριών μέσα στην 'Αλληλεγγύη και τήν απαραίτητη μελών της ΚΚ, όπως ό Κάρολ Μοντρελέβσκι, ενώ ό στρατηγός Γιαρουζέλσκι έδινε από τήν πλευρά του μερικές ύποσχέσεις για κατευνασμό των παθών, παρά τήν πίεση της "σκληρής" πτέρυγας του ΠΕΕΚ.

Αυτή ή κρίση πού κτυπά τήν 'Αλληλεγγύη δείχνει ότι τό κίνημα έχει φτάσει σε μία στροφή. Όπως τό παρατηρεί ό Σεβερύν Μπλουμζστάιν: "οί έντελώς οίκονομικές διεκδικήσεις χάσανε πολύ γρήγορα τήν έννοιά τους", γιατί ή πάλη συγκρούεται με τό ύπάρχον πολιτικο-κοινωνικό πλαίσιο. Έξάλλου "ή 'Αλληλεγγύη ήταν ή πρώτη πού έβαλε τέλος στις διεκδικήσεις πού άφορούν τήν αύξηση των μισθών" (29). Κι αυτός ό "αυτοπεριορισμός" των διεκδικήσεων δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί παρά με ένα πιο πλατύ γενικό στόχο. Έτσι μετά από μία περίοδο κυριαρχούμενη από τήν φροντίδα ίκανοποίησης των έπιχειρησών διεκδικήσεων (έφαρμογή των συμφωνιών του Γκντάνσκ, άπελευθέρωση των φυλακισμένων κι όργάνωση του κινήματος), ή 'Αλληλεγγύη περνά σε μία φάση κυριαρχούμενη από τήν φροντίδα άναζήτησης ενός κοινωνικού πλαισίου ίκανού να ένγυθηϊ τίς κατακτημένες διεκδικήσεις, δηλαδή πολιτικών διεκδικήσεων πού άγγιζαν τό ζήτημα της πολιτικής έξουσίας.

Τό ύποχρεωτικό πέρασμα από τό διεκδικητικό επίπεδο στό πολιτικό επίπεδο των μεταρρυθμίσεων

Ό άγώνας περνούσε λοιπόν άναγκαστικά από τό διεκδικητικό επίπεδο στό πολιτικό επίπεδο. Άλλά οί προηγούμενες φάσεις της ταξικής πάλης δεν ήταν άρκετές, ώστε να ξεπηδήσει μία ανεξάρτητη προλεταριακή τάση, ίκανή να βάλει τό πολιτικό πρόβλημα σε ταξική βάση. Αυτό δεν σημαίνει, ακόμα, ότι θά καλούσε τό προλεταριάτο να πάρει τά όπλα και να καταλάβει τήν πολιτική έξουσία, αλλά, τουλάχιστον, να προετοιμάσει τίς προϋποθέσεις της μελλοντικής έπαναστατικής πάλης για τήν κατάκτηση της έξουσίας. Μία τέτοια αντίληψη θά στηριζόταν πάνω στις αντιδράσεις των εργατών, πού δεν έλειψαν ενάντια στόν έπίσημο προσανατολισμό της 'Αλληλεγγύης, ώστε αυτοί να υπερασπιστούν τίς κατακτήσεις μέσα από τή μεγάλη δύναμη του άγώνα τους και τήν ανεξάρτηση όργάνωσή τους, ενάντια στις προσπάθειες των δημοκρατών πού μόνη τους έννοια είναι να ύποτάξουν τά προλεταριακά συμφέροντα στα δήθεν υπέρτατα συμφέροντα της έθνικης οίκονομίας και της έθνικης συνεννόησης.

Μία τέτοια τάση δεν μπόρεσε να ξεπηδήσει χωρίς άμφιβολία, τό πολωνικό εργατικό κίνημα πρέπει να περάσει από τήν έμπειρία της ρεφορμιστικής δημοκρατίας, πού τόν καταστραφικό ρόλο της στην προλεταριακή πάλη δεν σταμάτησε ποτέ να δείχνει ό μαρξισμός, ώστε ομάδες προχωρημένων προλεταρίων να μπορέσουν να άποσπαστούν από τήν έπιρροή της.

Οί συνθήκες του κοινωνικού άγώνα στην Πολωνία, αλλά αυτό ισχύει και σε παγκόσμια κλίμακα, δεν επέτρεψαν στην εργατική τάση να ξε-

περάσει τίς προοπτικές μιάς οίκονομικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης του ύπάρχοντος καθεστώτος. Η προοπτική πού προοδευτικά ώρίμασε για να επικρατήσει στό Συνέδριο της 'Αλληλεγγύης του φθινόπωρου 1981 είναι ή προοπτική της αυτοδιαχείρισης.

Αυτή ή εξέλιξη συνοδεύτηκε με μία γρήγορη ανάπτυξη της σοσιαλίζουσας και σοσιαδημοκρατικής πτέρυγας της δημοκρατικής αντιπολίτευσης. Μία απ' αυτές τίς τάσεις είναι εκείνη του κοινωνιολόγου Γιαντβίγια Στανίζσκι, δραστηριοποιημένη κύρια στη Βαρσοβία και γενικά χαρακτηρισμένη σαν "άριστεριστική" μέσα στην ομάδα των έμπειρογνωμόνων του συνδικάτου με έντονο τό χαρακτηρισμό της μεγάλης σημασίας πού δίνει στη "βάση" του κινήματος. Μία άλλη τάση, αντιπροσωπευμένη από τόν Ζέρρου Μιλέβσκι, έναν από τά βασικά στελέχη της 'Αλληλεγγύης στό Γκντάνσκ, έπεξεργάστηκε τό σχέδιο της αυτοδιαχείρισης πού θάπρεπε να βάζει τέρμα στη "Νομενκλατούρα" και πού έγινε ή κεντρική διεκδίκηση της 'Αλληλεγγύης στό Συνέδριο του φθινόπωρου, κάτω από τήν έπωνυμία της "Αυτοδιαχειριζόμενης Δημοκρατίας".

Δεν είναι έξάλλου συμπτωματικό ότι ή διάρκεια του Συνεδρίου του φθινόπωρου 1981, ή 'Αλληλεγγύη χαρακτηριζόταν κάτι σαν Τρέντ-Γιούνιον και 'Εργατικό Κόμμα μαζί. Ό Ζέρρου Μιλέβσκι άναζήτησε να τραβήξει μέχρι τό τέλος τίς συνέπειες αυτής της εξέλιξης ρίχνοντας τήν ιδέα ενός πολωνικού εργατικού κόμματος πού θά ήταν για τήν 'Αλληλεγγύη ότι είναι τό 'Εργατικό Κόμμα στην 'Αγγλία σχετικά με τά Τρέντ-

Γιούνιονς. Θεωρητικά ο παραλληλισμός στέκεται. "Όπως τό έξηγει ό Λένιν, στό Τί νά κάνουμε, ό "τρέιντ-γιουνιονισμός" είναι ή αϋθόρμητη τάση τής εργατικής πάλης νά επιρροάσει τήν κυβέρνηση γιά νά πετύχει τήν ικανοποίηση τών διεκδικησών τής και νά εξασφαλίσει τίσ κατακτήσεις τής, χωρίς όμως νά δεί ότι αϋτή ή κυβέρνηση είναι τό όργανο τής αντίπαλης τάξης, δηλαδή μένοντας φυλακισμένη μέσα στην αστική ιδεολογία. Κι είναι φυσικά πάνω σ' αϋτήν τήν αϋθόρμητη τάση πού ριζώνει ή πολιτική τού εργατικού ρεφορμισμού, πού τή μετασχηματίζει σε μία συμμαχία μεταξύ τής μπουρζουαζίας και τής εργατικής τάξης κάτω από τά προστατευτικά φτερά τής πατρίδας.

Αϋτό τό πέρασμα τής 'Αλληλεγγύης στό πολιτικό επίπεδο, στό επίπεδο τής οικονομικής και πολιτικής μεταρρύθμισης, δέν έλυσε, ωστόσο, τό πρόβλημα. Τό εργατικό κίνημα, αν και καναλιζαρισμένο σ' ένα δρόμο πού τό κάνει νά χανει τόν ταξικό χαρακτήρα του, παραμένει ευαίσθητο στις διεκδικήσεις πού προέρονται από τίσ υλικές ανάγκες του, πού άς μή ξεχνάμε τό είχανε δημιουργήσει, σε σημείο πού γιά τόν Άλεξάντερ Σμόλαρ, ή 'Αλληλεγγύη "νά βρίσκεται σε μία αδύνατη κατάσταση" (30). "Ενώ δηλαδή, οι εργατές έβλεπαν στή φόρμουλα τής αϋτοδιαχείρισης, πού τούς πρότειναν, ένα μέσο πάλης ενάντια στην κυβέρνηση, ή επίσημη ήγεςία τού συνδικάτου έβλεπε σ' αϋτήν ένα μέσο "αϋτοπερισμού" τού κοινωνικού κινήματος.

Αϋτή ή αντίφαση άντανεκλάστηκε μέσα στην αντιπολίτευση και ξέσπασε στό Συνέδριο τής Άλληλεγγύης τού Σεπτέμβρη - Οκτώβρη 1981.

Ό σοσιαλισμός δέν είναι ή αϋτοδιεύθυνση

Ό όρος "αϋτοδιεύθυνση" είναι σήμερα από τούς πλιό άδριστους. Σημαίνει μία δλόκληρη σειρά διεκδικησών έλέγχου πάνω στην πορεία τών επιχειρήσεων.

Τό προλεταριάτο θά υποχρεωθεί νά χρησιμοποιήσει σε μία φάση τής δικτατορίας του έναν εργατικό έλεγχο, πράγμα πού θά επιτρέψει τή συγκέντρωση και τή διανομή τής παραγωγής κι άρα θά ξεπεράσει τά όρια τών επιχειρήσεων. Πράγματι, στό σοσιαλισμό, δέν υπάρχουν πλέον αϋτόνομες επιχειρήσεις ή αϋτόνομες μονάδες παραγωγής, πού άποσπούν ένα μέρος τού κοινωνικού πλούτου από τήν κοινωνία. Η κατάργηση τής άγοράς, κι άρα τού κεφάλαιου και τής μισθωτής εργασίας, σημαίνει τό τέλος τής διαίρεσης τής παραγωγής σε επιχειρήσεις, τής οικονομίας τών επιχειρήσεων και τήν αντικατάστασή τους από μία συγκεντρωτική οικονομία. Ό προλεταριακός σοσιαλισμός δέν μπορεί, λοιπόν, νά καθορισθεί σαν ένα "σύστημα αϋτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων".

"Όσο γιά τόν "έλεγχο" τών επιχειρήσεων σήμερα, στό καπιταλιστικό σύστημα, είναι ένας κοινός ρεφορμισμός. Επί πλέον είναι μία καταστροφική διεκδίκηση γιαντί άποπλανά τήν εργατική τάξη από τό κεντρικό καθήκον τής και τήν κατάκτηση τής πολιτικής έξουσίας.

Τά όρια τής αντιπολίτευσης στην άνοικτη συνεργασία

Η πολιτική συνεννόησης με τό έθνικό-κομμουνιστικό καθεστώς δέν προωθήθηκε μονάχα από τήν 'Εκκλησία, τήν τάση τών καθολικών διανοούμενων (31), ή από τήν έθνικο-λαϊκή τάση πού αναπτύχθηκε με τό μεγάλο άπεργιακό κύμα στηριζόμενη πάνω σ' ένα μέρος τών εργατικών στελεχών, ισχυρά έπηρεασμένων από τήν 'Εκκλησία, όπως ό Λέχ Βάλεσα (οι καθολικοί διανοούμενοι άρχισαν νά παίρνουν, από τά τέλη τού 1980, τίσ άποστάσεις τους σχετικά με τόν Γιάσεκ Κουρόν, πού ό "έξτρεμισμός" του επικρινόταν βίαια, τότε, από τήν κυβέρνηση).

Αϋτή ή πολιτική προωθήθηκε και από τή λαϊκή πτέρυγα τού KOR. "Ετσι ό Γιάσεκ Κουρόν δήλωνε σε μία συγκέντρωση-συζήτηση στή Βαρσοβία τήν παραμονή τού Συνεδρίου τής 'Αλληλεγγύης: "μπορούμε νά προτείνουμε ένα πρόγραμμα σταδιακών μεταρρυθμίσεων και νά υποθέσουμε, συγχρόνως, ότι ή έξουσία θά παραμείνει στα ίδια χέρια; Μήπως αϋτή ή μεταρρύθμιση θάταν αδύνατη; Έχουμε τήν εντύπωση ότι ή ζωή άπάντησε άρνητικά (...) Άκόμα κι αν ή πραγματοποίηση τού προγράμματος τών μεταρρυθμίσεων από τή βάση φαινόταν αδύνατη, θάπρεπε νά συγκεντρωθεί όλη ή κοινωνία γύρω άπ' αϋτό τό πρόγραμμα, γιαντί μονάχα σ' αϋτήν τήν περίπτωση ό κόσμος θά θεωρούσε τήν έξουσία υπεύθυνη γιά τή σύγκρουση. Κι αν αϋτή ή σύγκρουση φτάσει, ή κυβέρνηση θά χάσει γρήγορα, όπως στή διάρκεια τής σύγκρουσης τού Μπυνγκόζ. Θά μπορούμε τότε νά συγκροτήσουμε μία κυβέρνηση έθνικής όμόνοιας πού θά αποφάσιζε γιά έκλογές και θά είσήγαγε τίσ μεταρρυθμίσεις (...) Η ΕΣΣΔ θά αναγκαζόταν νά άποδεχτεί μία τέτοια συμφωνία" (32). Κανείς δέν θά μπορούσε νά βρξει τόν Γιάσεκ Κουρόν ότι σκεφτόταν νά προτείνει, με όλη του τήν καρδιά, μία συνεργασία

με τό ΠΕΕΚ. Όστόσο ή πολιτική δέν είναι ζήτημα αισθημάτων και προθέσεων, αλλά ζήτημα ευθυγράμμισης σε προσδιορισμένες δυνάμεις. Πάντως αϋτή ή πολιτική υφίσταται διαρκείς επιθέσεις στό Συνέδριο τής 'Αλληλεγγύης.

Μία πρώτη σύγκρουση έγινε με μία μειοψηφία άντιπροσώπων και έμπειρογνωμόνων πού αϋτονομόζονταν "θεμελιακοί", άντιτιθέμενοι στους "πραγματιστές" τής πλειοψηφίας πού δήλωναν ότι τό συνδικάτο "οφείλει νά παλέψει γιά τό ψωμί κι όχι γιά τήν έξουσία". Η μειοψηφία πρότεινε τή μετωπική σύγκρουση με τό σύστημα: "Εί, ναι αδύνατο, έλεγε, νά έχουμε έμπιστοσύνη σ' αϋτόν τόν κρατικό μηχανισμό. Τό καθήκον τού συνδικάτου μας είναι νά δείξει και νά καταργήσει τίσ αίτίες τής σημερινής κρίσης". (33). Φαίνεται ωστόσο, σύμφωνα με τίσ πληροφορίες πού έχουμε, ότι πρόκειται ουσιαστικά γιά στοιχεία πού συγχέουν αϋτήν τή διεκδίκηση με παραδοσιακά έθνικιστικά και καθολικά θέματα, και δέν γνωρίζουμε τίποτε γιά πθανά μειοψηφικά στοιχεία μέσα σ' αϋτήν τή μειοψηφία. Υπάρχουν άραγε μέλη ώστε νά άκουσει μία ταξική φωνή, σ' αϋτήν τήν εποχή έξαιρετικά πλούσιας πολιτικής ζύμωσης;

Μία άλλη σύγκρουση αντιπαράθεσε τούς όπαδούς ενός συμβιβασμού με τή Δίαιτα και τού περιορισμού τών στόχων και τού τρόπου λειτουργίας τής αϋτοδιαχείρισης με εκπρόσωπο τόν ίδιο τόν Γιάσεκ Κουρόν, με μία ισχυρή πλειοψηφία άντιπροσώπων πού απέκρουαν αϋτόν τό συμβιβασμό και άπαιτούσαν νά κρατήσει τό συνδικάτο σθεναρή θέση πάνω στό ζήτημα τής έκλογής τού διεθυντού τών επιχειρήσεων από τό προσωπικό και στην έκταση τού αϋτοδιευθόμενου τομέα. Άνάμεσα στους πρωταγωνιστές αϋτών τών συγ-

κρούσεων ήταν κι ο Ζμπίγκνιου Κόβαλέβσκι, αντιπρόσωπος του Λόντζ, που υπερασπίστηκε στο Συνέδριο την αναγκασιότητα, διεκδικούμενη από την τάση με την ονομασία "ομάδα του Λουμπλίν", του "περάσματος από την παθητική απεργία στην ενεργητική απεργία κατάληψης" (34), εξασφαλίζοντας άμεσα τον τοπικό ανεφοδιασμό και τη λειτουργία των επιχειρήσεων χωρίς να άσχοληθη κανείς με τα όργανα της Δημόσιας Διοίκησης σε περίπτωση σύγκρουσης με την εξουσία, πράγμα που εκτιμούνταν εξάλλου σαν αναπόφευκτο.

Θά μπορούσαμε να επιχειρήσουμε να δούμε εδώ μία αναπόληση στην παλιά "απαλλοτριωτική γενική απεργία". Στην πραγματικότητα πρόκειται για άλλο πράγμα. Ο άναρχο-συνδικαλισμός φανταζόταν ότι το άστικό Κράτος θά διαλυόταν κάτω από την πίεση των "σταυρωμένων χεριών". Η ομάδα του Λουμπλίν πού ανάπτυξε αυτήν την αντίληψη της "ενεργητικής απεργίας" έβλεπε σ' αυτήν ένα μέσο πίεσης, ώστε να υποχρεωθεί ή κυβέρνηση σε συμβιβασμό, να υποχρεωθεί να πραγματοποιήσει την οικονομική μεταρρύθμιση, δείχνοντας της ότι ή εργατική τάξη ήταν διατεθειμένη να τή βάλει μπροστά χωρίς να περιμένει τη άδειά της.

Ο Ζμπίγκνιου Κοβαλέβσκι θά εξηγήσει στις 5 Φλεβάρη 1982 ότι "για τις μάζες σε αναζήτηση ριζοσπαστικών μορφών δράση, ή ενεργητική απεργία θά επέτρεπε να περάσουν στην επίθεση. Η έγκαθίδρυση της οικονομικής εξουσίας των εργαζόμενων θά επέτρεπε τή συσσώρευση αναγκαίων δυνάμεων για να λυθεί τó ζήτημα της πολιτικής εξουσίας. Η ανάπτυξη της αυτοδιεύθυνσης με επαναστατικούς δρόμους θά συνεπαγόταν τήν εμφάνιση της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιεύθυνσης, απελευθερώνοντας έτσι τήν ενέργεια εκατομμυρίων πολιτών. Αυτό θάδινε μία γερή βάση στή διεκδίκηση για ελεύθερες εκλογές. Αν αποδεικνυόταν ότι ο συσχετισμός των δυνάμεων ήταν ανεπαρκής για να λυθεί τó ζήτημα της πολιτικής εξουσίας, με συνέπεια μία παράταση του δυαλισμού των εξουσιών, ή περιοχή του Λόντζ θεωρούσε ότι μία νικηφόρα ενεργητική απεργία έπρεπε να οδηγήσει, στή Δίαιτα και στα έπαρχιακά Συμβούλια, στο σχηματισμό μίας αυτοδιευθυ-

νόμηνης Βουλής ή κοινωνικο-οικονομικής Βουλής. Ένα τέτοιο όργανο θάπρεπε να εκλεγεί δημοκρατικά από όλους τούς παραγωγούς-μισθωτούς, αγρότες και ατομικούς χειροτέχνες-και να συγκεντρώνει στα χέρια του όλη τήν οικονομική εξουσία του Κράτους". Δηλαδή "οι πιο ριζοσπαστικές τάσεις, χωρίς να αποδοκιμάζουν τήν κοινοβουλευτική δημοκρατία, εκφράζονται υπέρ ενός συνδυασμού αυτής της τελευταίας με μία πραγματική δημοκρατία των συμβουλίων" (35).

Μία τέτοια αντίληψη δέν κάνει τίποτε άλλο παρά να θεσμοποιεί τήν ώθηση της εργατικής τάξης πνιγοντάς τήν μέσα στο δημοκρατικό τέλμα των παραγωγών και δέν βλέπει τó "ζήτημα της εξουσίας" παρά σαν μία συμφωνία των κοινωνικών δυνάμεων, αν και ή σύγκρουση είναι απαραίτητη για να φτάσουν σ' αυτό. Έτσι, ο ίδιος ο Ζμπίγκνιου Κοβαλέβσκι εξέληγε στις άρχες Γενάρη 1982: "Η θέση μας λοιπόν ήταν ή εξής: τó Μέτωπο (δηλαδή ή πρόταση του Γιαουζέλσκι για ένα μέτωπο εθνικής συμφωνίας, πού συνεπαγόταν τήν ύποταγή της Άλληλεγγύης στήν κυβέρνηση, σμ. σύντ.) όχι ή συμφωνία αυτή. Τó περιεχόμενο της συμφωνίας έπρεπε να καθοριστεί από τρεις δυνάμεις: τήν Κρατική εξουσία, τήν Εκκλησία πού ή ήθική άρχή δέν άμφισβητείται από κανέναν και τήν Άλληλεγγύη σαν τó κυριώτερο κοινωνικό κίνημα (...). Η συμφωνία έπρεπε να αναφέρεται συγκεκριμένα σε τρία σημεία: στήν πάλη ενάντια στήν κρίση, στήν πραγματοποίηση της οικονομικής μεταρρύθμισης και στή δημιουργία μίας αυτοδιευθυνόμενης δημοκρατίας" (36).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτή ή τάση καναλιζάρισε τó σύνολο των αντίδράσεων διαμαρτυρίας άπέναντι στήν πολιτική της άνοιχτής συνεργασίας (37). Άλλά, διαπιστώνεται ότι ούτε αυτή δέν βγήκε από τó πλαίσιο του "πολιτικού αυτοπεριορισμού", δηλ. της συμφωνίας της "κοινωνίας" με τήν "εξουσία", επιβαλλόμενης πάνω στήν τελευταία κάτω από τήν πίεση του κοινωνικού κινήματος, σύμφωνα με τήν αντίληψη της δημοκρατικής αντιπολίτευσης. Αυτή ή τάση των όπαδών της "ενεργητικής απεργίας" αντιπροσωπεί, λοιπόν, τήν πιο άκραία και τήν πιο στυγερά μορφή αυτής της "στρατηγικής" της δημοκρατικής αντιπολίτευσης (38).

Ο «πολιτικός αυτοπεριορισμός» δέν μειώνει τήν έκταση των κοινωνικών αντιφάσεων

Οι αντίθέσεις πού αναπήδησαν στο Συνέδριο χειροτέρευσαν στή συνέχεια κάτω από τήν πίεση μίας έξαιρετικά δύσκολης οικονομικής κατάστασης, ενάντια στήν όποια ή εργατική τάξη με τήν έμπειρία ενός ισχυρού διεκδικητικού κινήματος και αν και περιορισμένου μέσα σε καθορισμένα πλαίσια από τή δημοκρατική αντιπολίτευση, δέν έπαψε να αντιδρά.

Πράγματι ή πολωνική οικονομία πήγαινε προς τή χρεωκοπία. Αν ή παραγωγή είχε πέσει κατά 2% τó 1979 σχετικά με τόν προηγούμενο χρόνο, κατά 4% τó 1980, ή πτώση ήταν ακόμα μεγαλύτερη για τó 1981, και κυμάνθηκε μεταξύ 15-20%. Οι έξαγωγές έπεσαν κατά 14,6% σε σημείο πού τó έμπορικό έλλειμμα και τó χρέος να φτάσουν στα ύψη. Η Πολωνία είναι πραχτικά άνικανη να πληρώσει τούς πιστωτές της τó 1981.

Η έσωτερική αγορά είναι έντελώς αποδιοργανωμένη, όχι μονάχα εξαιτίας της πτώσης της παραγωγής, αλλά επίσης εξαιτίας των άπεργιών. Η παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων μειώθηκε κατά 10-20% τó 1981, σχετικά με τόν προηγούμενο χρόνο. Και τά πράγματα είναι ακόμα πιο δύσκολα στον τομέα της διατροφής, δεδομένης της άσχημης συγκομιδής πατατών τó 1980 (πτώση περίπου κατά

50%) πού είχε σαν συνέπεια με τήν σειρά της τή δημιουργία δυσκολιών στή χοιροτροφία. Η έλλειψη τροφίμων και βασικών καταναλωτικών προϊόντων είχε πλέον γίνει συνήθεια από τó καλοκαίρι.

Για τούς πιο αϊσιόδοξους οικονομικούς έμπειρογνώμονες, ή ανόρθωση της οικονομίας και ή σταθεροποίηση του έξωτερικού χρέους, δηλαδή ή αντιστροφή της υπάρχουσας τάσης, δέν μπορούν να συμβούν παρά στο τέλος μίας περιόδου 5 ετών και ακόμα με τήν προϋπόθεση ότι οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις θά εφαρμοστούν, πράγμα πού προϋποθέτει μία ακόμα μεγαλύτερη λιτότητα, α πολύσεις, αύξήσεις τιμών, μειώσεις μισθών, μία μεγαλύτερη έλαστικότητα στή διαχείριση των επιχειρήσεων ώστε να συνοδεύεται από μία πραγματική άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, δηλαδή μία έντατικοποίηση της εκμετάλλευσης (39).

Στήν αρχή του 1981, ένα σχέδιο μεταρρυθμίσεων προτεινόμενο από τήν κυβέρνηση Κάνια-Γιαουζέλσκι έγινε δεκτό με έλιβες από τούς Τραπεζίτες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, αλλά ή εφαρμογή του σχεδίου ήταν μία άλλη υπόθεση ... Τó Σεπτέμβρη ή Δίαιτα είχε ξεετάσει ένα κυβερνητικό σχέδιο αυτοδιευθυνόμενης με-

ταρρύθμισης, τό είχε συμπληρώσει σύμφωνα μέ τήν έννοια του σχεδίου τής 'Αλληλεγγύης, αλλά είχε τελικά άρνηθει, όπως συγχρόνως, καί ή πλειοψηφία των αντιπροσώπων του Συνεδρίου, αλλά για λόγους φυσικά αντίθετους, τόν προτεινόμενο συμβιβασμό από τό προεδρείο τής ΚΚ. Τό Νοέμβριο ή κυβέρνηση μέ άφορμή τή σοβαρότητα τής οικονομικής κατάστασης ανέβαλλε τή μεταρρύθμιση.

Τό σχέδιο πού έπρεπε νά μπει σέ έφαρμογή τό Γενάρη 1982, δέν περιείχε παρά τίσ αύξήσεις τιμών καί ανέβαλλε για τό 1983 τά μέτρα πού άφορούσαν τήν άυτονομία των έπιχειρήσεων, δηλαδή εκείνα τά μέτρα πού σέ αντίλλαγμα οί εργαζόμενοι ήταν διατεθειμένοι νά άποδεχτούν μερικές θυσίες, γιατί έλπιζαν ότι θά έπέτρεπαν νά καταπολεμηθούν οι τεράστιες σπατάλες προκαλούμενες από τήν ύπερβολική συγκεντρωτικότητα των οικονομικών αποφάσεων, καί νά καλύτερεύσουν έτσι τήν τύχη τους, τουλάχιστο μακροπρόθεσμα.

Υπάρχουν βέβαια πολλοί λόγοι για αυτές τίσ άναβλητικές μανούβρες. Πρώτ' άπ' όλα ή άστική κλίκα πού είναι στήν έξουσία κι ο ρώσικος ύπερραλισμός φοβούνται ότι ή άυτονομία των έπιχειρήσεων θά συνοδεύεται από μία πιό ισχυρή τάση συνεργασίας μέ τή δυτική άγορά σέ βάρος των συμφωνιών πού έχουν ύπογραφεϊ στό πλαίσιο τής ΚΟΜΕΚΟΝ. Πράγματι οί καλύτερες προϋποθέσεις για τό προχώρημα στό δρόμο τής οικονομικής μεταρρύθμισης είναι μία κοινωνική ειρήνη πού νά έπιτρέπει στίς προδυτικές καί έθνικιστικές δημοκρατικές δυνάμεις νά σεβαστούν τόν "αυτοπεριορισμό" τους χωρίς έκβιασμούς μέ πιέσεις από τήν εργατική βάση. Αυτό, έξάλλου, συμβαίνει στήν Ούγγαρία μέ τόν Καντάρ, όπου ή οικονομική μεταρρύθμιση είναι πιό πιό προχωρημένη άπ' ότι στήν Πολωνία.

Άλλά τό μεγάλο πρόβλημα είναι ιδίως οί εργατικές διεκδικήσεις (40). Η δλο καί πιό μεγάλη επικάλυψη των εργατικών διεκδικήσεων (ύπεράσπιση των συνθηκών ζωής καί εργασίας) μέ έκείνη τής άυτονομίας των έπιχειρήσεων, μέ τή μορφή τής αυτοδιαχείρισης, παραλύει σίγουρα τήν πάλη τής εργατικής τάξης πού περιμένει μία καλύτερευση τής τύχης της από μία μεταρρύθμιση του καπιταλισμού. Άλλά είναι επίσης για τό άμεσο μέλλον, ένας λόγος οικονομικής παράλυσης, γιατί ή άυτονομία τής διαχείρισης των έπιχειρήσεων στοχεύει άκριβώς νά πέτυχει από τούς εργαζόμενους μία καλύτερευση τής παραγωγικότητας χάρη σέ μία πιό άποκεντρωμένη καί πιό εύκαμπη πολιτική έντατικοποίησης τής εργασίας, ενώ οί εργαζόμενοι θέλουν νά τή χρησιμοποιήσουν, αντίθετα, για μία καλύτερευση τής τύχης τους καί σάν ένα μέσο αντίστασης στήν πίεση του Κράτους. Όπως τό έξηγει ο Άλεξάντερ Σμόλαρ "στή διάρκεια πολλών μηνών, χάρη ιδίως στήν περιοχή του Λόντζ, τό σύνθημα τής αυτοδιαχείρισης κινητοποίησε τίσ μάζες. Τό γεγονός ότι ή Άλληλεγγύη διαπραγματευόταν μέ τήν έξουσία είχε σάν αποτέλεσμα τό σύνθημα νά χάνει, άκριβώς για αυτόν τό λόγο, τόν έπιθετικό χαρακτήρα του γιατί οί μάζες δέν μπορούσαν νά κινητοποιηθούν παρά μέ συνθήματα κατευθυνόμενα ένάντια στήν έξουσία. Είναι τό παράδοξο τής κατάστασης του συνδικάτου. Άλλά, συγχρόνως, οί διαπραγματεύσεις δέν μπορούν νά οδηγήσουν σέ τίποτα" (41).

Τό ότι οί συγκεχυμένες διαθέσεις τής εργατικής τάξης βρέθηκαν σέ ολοκληρωτική αντίφαση μέ τίσ σκληρές άπαιτήσεις για τήν όρθοπόδηση τής έθνικης οικονομίας έπιβεβαιώνεται έπίσης από τό γεγονός ότι τό "έναλλακτικό πρόγραμμα για τήν έξοδο από τήν κρίση", πού παρουσιάστη-

κε από τόν Στεφάν Κουρόβσκι στό Συνέδριο τής Άλληλεγγύης κι ύποστηρίχτηκε από τό ΚΡΝ, συννεπαγόταν, σύμφωνα μέ τίσ δηλώσεις άλλων οικονομολόγων τής έπιτροπής έμπειρογνωμόνων, πού όπως ο Ρυσζάρντ Μπουγκάζ τό κριτικάρε βίαια, μία αύξηση τιμών κατά 200%. Πώς, λοιπόν, θάταν δυνατό νά έπιβληθεί στους εργάτες μ' ένα άπλό κάλεσμα για μετριοπάθεια όταν οί τσέπες ήταν ήδη άδειες; Όσο για τό σχέδιο πού παρουσιάστηκε από τήν ομάδα Ρυσζάρντ Μπουγκάζ, πρόβλεπε ένα μεταβατικό σχέδιο έλεγχου των τιμών καί τής διανομής για νά καθοριστεί μία "κανονική λειτουργία τής οικονομίας" (42). Δέν είναι παρά άργότερα πού θά μπορούσε νά γίνει ή ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ αυτοδιευθυνόμενων όργανων καί δημόσιων άρχων. Άλλά ή "κανονική λειτουργία τής οικονομίας" δέν προϋποθέτει άκριβώς τήν κοινωνική γαλήνη;

Άρα, όσο ή χώρα χωνόταν άκόμα περισσότερο μέσα στήν κρίση, τόσο λιγώτερο ή οικονομική μεταρρύθμιση καί τά μέτρα ανάκαμψης μπορούσαν νά παρθούν από τήν κυβέρνηση. Κι όσο περισσότερο ή κυβέρνηση άποδεικνυόταν άνίκανη για μεταρρυθμίσεις, τόσο περισσότερο γινόταν καθαρή στήν εργατική τάξη ή άναγκαιότητα "νά πάρει άμεσα τά πράγματα στα χέρια της". Έτσι, παρατηρήθηκε τό Δεκέμβριο 1981, ιδιαίτερα στήν περιοχή του Λόντζ, ή θέληση νά μπει μπροστά ή παρίφημη "ένεργητική άπεργία" (43) πού έπρεπε νά συνδιαστεί μέ τή δημιουργία "εργατικής φρουράς". Φυσικά σύμφωνα μέ τήν αντίληψη τής τάξης τής αυτοδιεύθυνσης πού έριξε αυτήν τή φόρμουλα, ήταν ένα μέσο "έξασφάλισης τής υπεράσπισης των βιομηχανικών επεχειρήσεων καί του δικτυου διανομής στήν ένεργητική άπεργία" ένάντια στίς "προβοκάτσιες των άρχων" (44), αλλά άποτελούσε συνάμα για τίσ εργατικές μάζες μία άυθόρμητη άπάντηση στήν τοποθέτηση "έπιχειρησιακών ομάδων περιοχών" από τήν κυβέρνηση άκόμα καί στό έσωτερικό των εργοστασίων, καί παρουσίαζε, άρα, σοβαρούς κινδύνους μή έλεγχόμενων ένεργειών.

Παράλληλα, τό σύνθημα για έλεύθερες έκλογές πού ρίχτηκε από τό ΚΡΝ στή διάρκεια του καλοκαιριού έγινε όλο καί πολύ λαϊκό στή διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του 1981, κέρδισε έδαφος από τίσ άλλες πολιτικές τάσεις καί κατάχτησε πλατιές εργατικές μάζες (45). Φυσικά, μία τέτοια διεκδίκηση δέν άμφισβητούσε διόλου τήν ύπαρξη τής Κρατικής μηχανής δηλ. τό στρατό, τίσ δυνάμεις άσφαλείας, τή μιλιτσια, τή διοίκηση, πού ήταν στα χέρια τής κυβέρνησης, πού δυναμώθηκε, μετά τήν άποσύμβαση του ΠΕΕΚ, ένοποιώντας όλες τίσ έξουσίες στα χέρια του στρατηγού Γιαρουζέλσκι πού σπριζεται πάνω στήν πειθαρχημένη δομή των στρατιωτικών σωμάτων. Άλλά έκανε άναπόφευκτη, για τήν κυβέρνηση, μία γρήγορη έκλογή μεταξύ μιας συμφωνίας μέ τήν Άλληλεγγύη ή τής διάλυσης της.

Έκείνο πού έβαλε φραγμό στό δρόμο τής συμφωνίας ήταν ή δυσκολία τής Άλληλεγγύης νά έπιβάλλει μία "έπάνοδο στήν ήρεμία", πού απαιτιόταν από τήν οικονομικο-κοινωνική μηχανή για νά γίνουν οί μεταρρυθμίσεις καί νά προσαρμοστούν οί δομές της στίς δρακόντιες άπαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Άλλά κι αν ύποτεθεί ότι ή Άλληλεγγύη θά μπορούσε νά πέτυχει μία τέτοια ίσορροπία, θά ήταν πολύ εύαισθητη στίς διαθέσεις του κοινωνικού κινήματος, για νά είναι σταθερή καί διαρκής. Η μεταρρύθμιση από τά κάτω, πού ή εργατική τάξη συμπεριελάμβανε στίς κοινωνικές επιδιώξεις της, είχε νίψει πλέον άσυμβίβαστη μέ τίσ άπαιτήσεις αυτής τής ίδιας τής μεταρρύθμισης. Έπρεπε λοιπόν νά έπιβληθεί ή "έπάνοδος στήν ήσυχία" μέ τή βία.

“Αν η δημοκρατία είναι άνικανη νά διατηρήσει τήν τάξη, η τάξη δέν έχει ανάγκη από τή δημοκρατία

Οι διάφορες τάσεις τής άστικής δημοκρατίας, από τόν παραδοσιακό φιλελευθερισμό ως τή σοσιαλ-δημοκρατία, βγάδουν τό παρακάτω μάθημα : τό πραξικόπημα άποδεικνύει τό άσυμβίβαστο του “κομμουνισμού” και τής δημοκρατίας. “Αν και μία τέτοια διαπίστωση είναι θεωρητικά σωστή, εφόσον ο πραγματικός κομμουνισμός σημαίνει τό τέλος κάθε Κράτους και συνεπώς και τής δημοκρατίας πού είναι μία μορφή Κράτους, δέν πρόκειται βέβαια γι’ αυτήν τήν αντίληψη, όπου ο “κομμουνισμός” δέν είναι άλλο πράγμα παρά η έθνικο-κομμουνιστική μορφή πού παίρνει η καπιταλιστική διχτατορία στις Ανατολικές χώρες.

Βέβαια, αυτή η έθνικο-κομμουνιστική μορφή είναι διαφορετική από τή φιλελεύθερη και πλουραλιστική μορφή τής Δύσης. “Ωστόσο, η ιστορία άπόδειξε ήδη ότι δέν υπάρχει σινικό τείχος μεταξύ τής μορφής τής άνοιχτής διχτατορίας πού είναι ο φασισμός και τής δημοκρατίας. Τά έθνικο-κομμουνιστικά καθεστώτα είναι πράγματι μία τόσο πρωτότυπη μορφή πού νά είναι άπό φύση ξένη σε κάθε εξέλιξη ως τώρα γνωστή;

Είναι αλήθεια ότι η κατάσταση είναι πιο περίπλοκη από εκείνη τής Ισπανίας, όπου ο φρανκισμός δημοκρατικοποιήθηκε με έπιτυχία. Η καταναγκαστική πολιτική έξάρτηση από τό ρώσικο ιμπεριαλισμό δίνει στην Πολωνία τήν αυταπάτη ότι η “έξουσία” είναι έντελώς ξένη με τήν κοινωνία, δηλ. χωρίς κοινωνικές ρίζες μέσα στη χώρα. “Από τήν αρχή ήταν καθαρό, λέει ο Άλεξάντερ Σμόλαρ, ότι η έξουσία δέν μπορούσε νά άποδεχτεί τό συνδικάτο με τή μορφή πού πήρε, δηλ. σάν αϋθεντική ένιαία όργάνωση τής κοινωνίας” (46).

Αυτή η αντίληψη είναι έντελώς λαθεμένη, γιατί είναι μεταφυσική. Τό Κράτος δέν είναι ένα όργανο κυριαρχίας πάνω στις τάξεις, αλλά υπερασπίζει τό συμφέρον προσδιορισμένων τάξεων. Άρα ο έθνικο-κομμουνισμός, όπως ο φασισμός και η δημοκρατία, είναι, άν και διαφορετικοί μεταξύ τους, μορφές του ίδιου Κράτους, του άστικού Κράτους, πού υπερασπίζει καπιταλιστικά έθνικά και διεθνή συμφέροντα.

Είναι αλήθεια ότι η έθνικο-κομμουνιστική μορφή κυριαρχίας, έπιβλημένη στην Πολωνία με τή ρώσικη κατοχή του 1945, είναι ιδιαίτερα άκαμπτη. Άλλά είναι επίσης άληθινό ότι οι δυτικοί ιμπεριαλισμοί και πρώτα-πρώτα η Άγγλία κι η Άμερική - ή Γαλλία δέν ήταν και τόσο ίκανοποιημένη από τις συμφωνίες τής Γιάλτα - έσπρωξαν τή δημοκρατία του Στανισλάβ Μικολαζιτςκ στην άγκαλιά του έθνικο-κομμουνιστικού καθεστώτος. Αυτή είναι η άπόδειξη ότι οι δυτικές δημοκρατίες δέν αίσθάνθηκαν καθόλου, παρά τις διακηρύξεις ίεροϋ πολέμου κάτω από τή σημαία των έλευθεριών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τίποτε τό άσυμβίβαστο από πλευράς φύσης μεταξύ τής δημοκρατικής μεθόδου και τής έθνικο-κομμουνιστικής μεθόδου διακυβέρνησης. Η αγάπη τους για τήν πλουραλιστική μορφή υπέκυψε μπροστά στα ψυχρά ιμπεριαλιστικά συμφέροντα, πού προσδιόρισαν τό μοίρασμα των ζωνών έπιρροής στην Εύρωπη μεταξύ Ρώσων και Άγγλοσαξώνων.

Η σύγκλιση μεταξύ δημοκρατίας και έθνικο-κομμουνισμού άποδείχτηκε ακόμα πιο ίσχυρή τό 1981. Είναι σαφές ότι οι δυτικοί ιμπεριαλισμοί υποσχέθηκαν από τά πριν νά μή κουνήσουν τό δακτυλάκι τους για νά υπερασπίσουν τό δημοκρατικό άνοιγμα στην Πολωνία, ακόμα κι άν επενέβαιναν τά ρώσικα τάνκς. Γι’ αυτούς “η λύση του στρατηγού Γιαρουζέλσκι ήταν η λιγώτερο κακή” (47), γιατί ήταν η μόνη πού επέτρεπε νά διατη-

ρηθούν οι οικονομικές, χρηματιστικές και πολιτικές κατακτημένες θέσεις στην Πολωνία, από τήν έποχή του οικονομικού άνοιγματος του 1971, άποφεύγοντας, έπιπλέον, μία ένοπλη αντίδραση και συνεπώς μία άπότομη έπιτάχυνση τής πορείας για τόν ιμπεριαλιστικό πόλεμο. Άλλά είναι σαφές ότι μία “έπάνοδος στην ήρεμία” τής Πολωνίας είχε γίνει, για τις δυτικές και τή ρώσικη μπουρζουαζία, μία άπαραίτητη προϋπόθεση ώστε η χώρα νά έπιστρέψει τό τεράστιο χρέος τής (27 δισ δολάρια στη Δύση, 6 δισ δολάρια στην Ανατολή) και έτσι, νά μή προκαλέσει, με τήν χρεωκοπία τής, σοβαρούς κινδύνους στο διεθνές χρηματιστικό σύστημα (48).

Παρίσι 1871 - Βαρσοβία 1981:

‘Ο δημοκρατικός κίνδυνος

Μάρτης 1871. Τό ξεσκήωμα των παρισινών εργατών προκαλεί τήν άπομάκρυνση του Τιέρ στις Βερσαλλίες. Η έξουσία πέφτει στα χέρια των εργατών. Άλλά, οι άρχηγοί τους, αντί νά προετοιμάσουν μία δυναμική πορεία στις Βερσαλλίες, προετοιμάζουν έκλογές... Στο μεταξύ ο Τιέρ άνασυνγκροτείται και όργανώνει τήν άντεπανάσταση. Με τήν έλλειψη άυτενέργειας κι άποφασιστικότητας καλυμμένη πίσω από δημοκρατικές δικαιολογίες, χάθηκε η Κομόνα του Παρισιού.

Δεκέμβρης 1981. ‘Ο Γιαρουζέλσκι ζητά όλες τις έξουσίες για νά επαναφέρει τους εργάτες στην τάξη. Σύμφωνα με τόν Σεβερύν Μπλουμζοτάνιν, διευθύνον στέλεχος τής Άλληλεγγύης: “κανένας δέν φανταζόταν ότι η έξουσία θά έπαιρνε μέτρα τόσο σκληρά και η Άλληλεγγύη δέν ήταν τεχνικά προετοιμασμένη γι’ αυτό. Κάτι τέτοιο θά άπαιτούσε μία παράνομη, συνομοτική όργάνωση, άσυμβίβαστη με τέτοιο τύπου κίνημα, πού είχε έμμονη ιδέα τή δημοκρατία και τή δημοσιότητα των συζητήσεων” (Le Monde, 19-12-1981).

Η έλλειψη προετοιμασίας δέν είναι μονάχα ένα τεχνικό ζήτημα, είναι ένα πολιτικό ζήτημα. Ένω ο Γιαρουζέλσκι σχεδίαζε τήν επαναφορά τής τάξης, οι εργατικοί ήγέτες βουτηγμένοι μέχρι τό κεφάλι στις θεωρήσεις για τήν έθνική οικονομία, τή μεταρρύθμιση, τό στάτους-κβό, κλπ. προετοίμαζαν ένα δημοψήφισμα για νά εξασφαλίσουν μία ήθικη ύποστήριξη.

Η εργατική τάξη δέν έχει νά δώσει καμία εξήγηση σε κανένα για τήν υπεράσπιση των ταξικών συμφερόντων τής. Μονάχα αυτή, παλεύοντας για τους δικούς τής σκοπούς, μπορεί νά σώσει ολόκληρη τήν ανθρωπότητα από τήν καπιταλιστική μιζέρια και καταπίεση. Γι αυτό πρέπει νά δειχτεί τολμηρή, έγερνητική κι αϋταρχική. Διαφορετικά θά είναι τό θύμα τής αϋταρχικότητας, τής ένέργειας και τής τόλμης τής μπουρζουαζίας.

Για νά μπορέσει νά γίνει μία επαναστατική δύναμη, για νά μπορέσει νά ακολουθήσει μία επαναστατική πολιτική, για νά μήν εξαρτίεται η κίνησή τής από τις άλλανές διαθέσεων των μικροαστών δημοκρατών, των ρεφορμιστών και των έθνικιστών, η εργατική τάξη έχει ανάγκη από τό ταξικό κόμμα τής, πού όρίζει άποφασιστικά τήν κατεύθυνση τής στο δρόμο τής παγκόσμιας επανάστασης και χαράζει τή δράση τής χρησιμοποιώντας τους θησαυρούς έμπειριών των προηγούμενων γενιών.

Επίσης δέν είναι καθόλου έκπληκτικό πού πολυάριθμοι τραπεζίτες έκτίμησαν ότι "ή αυταρχικότητα σοβιετικού τύπου είναι ή καλύτερη έλπίδα για να επανακτήσουν τά 1,3 δις δολλαρίων πού ή Πολωνία τούς χρωστάει", έφόσον είναι τόσο άληθινό γι' αυτούς ότι "αυταρχικές κυβερνήσεις είναι ένα καλό πράγμα, γιατί επιβάλλουν μία πειθαρχία" (49).

Η τραγωδία τών πολωνών προλεταρίων δέν άπορρεί λοιπόν από τήν ιδιαίτερη "καταπιεστική φύση" τών έθνικο-κομμουνιστικών καθεστώτων τών άνατολικών χωρών, αλλά από τήν καπιταλιστική και ίμπεριαλιστική φύση τού διεθνοϋς κατεστημένου. Κι' αυτό είναι τόσο άληθινό πού αυτή ή τραγωδία έχει τήν αντίστοιχή της στήν Κεντρική Αμερική.

Η δημοκρατική αντιπολίτευση, όχι λιγότερο στό Σαλβαδόρ άπ' ότι στήν Πολωνία, δέν άμφοσητεί πρós τó παρόν τά προνόμια τού κυρίαρχου ίμπεριαλισμού. Αλλά ή όξύτητα τών κοινωνικών άποφάσεων προκαλεί άναγκαστικά σ' αυτές τίς χώρες-κεντρόφυγες δυνάμεις κάθε είδους, τή στιγμή μάλιστα πού ή χειρότερη τών διεθνών σχέσεων καθιστά κάθε ίσορροπία πρόσκαιρη και ώθει τούς ίμπεριαλισμούς να άπαγορεύουν δεσποτικά στίς αντίστοιχες ζώνες έπιρροής τους, κάθε έλευθερία κίνησης σ' αυτές τίς τάσεις.

Στό Σαλβαδόρ όπως και στήν Πολωνία, ή δημοκρατική αντιπολίτευση άποδειχτηκε, ως τώρα, ίκανή να καταλιζάρει τó κίνημα τής έκμεταλλευμένης τάξης στό αστικό ρυάκι. Αλλά δέν κατορθώνει να τού επιβάλλει τήν άυστηρή πειθαρχία πού άπαιτεί ή ίμπεριαλιστική τάξη τών πραγμάτων για να βγουν αυτές οι χώρες από τήν οικονομική και κοινωνική κρίση, μέσα στήν όποία είναι βουτηγμένες.

Και τώρα τί θά κάνει ή δημοκρατική αντιπολίτευση;

Ο στρατηγός Γιαρουζέσκι πέρασε λοιπόν στή δράση άφού "έκτίμησε ότι όλος ό κόσμος και τó έθνος άπό τού συγχωρούσε ότι έκανε αυτός ό ίδιος τó καθήκον πού, άργά ή γρήγορα, θά τó αναλάβανε ό σοβιετικός στρατός" (51). Όστόσο, είναι ύποχρεωμένος να άναζητήσει έπαφή με τή φιμωμένη αντιπολίτευση, άφ' ενός μόν για να διατηρήσει τήν ελάχιστη εικόνα έθνικής άυτονομίας κι άφ' έτέρου για να προσπαθήσει να παραλύσει τίς άντιδράσεις τής έργατικής μάζας στήν πολιτική τών οικονομικών μεταρρυθμίσεων (πού σήμερα γίνονται "άπό τά πάνω") και να πετύχει άπ' αυτήν τίς τεράστιες θυσίες, πού χωρίς αυτές ή μεταρρύθμιση δέν θά πετύχαινε. Όπως τó παρατηρεί έξάλλου ό Σεβερύν Μπλουμζστάιν: "ό Καντάρ είχε άρχίσει να έκτελεί χιλιάδες Ούγγρους, ένώ ό Γιαρουζέσκι, δύο εβδομάδες μετά τó πραξικόπημα, άναζητά ήδη να άρχίσει διαπραγματεύσεις, άναζητά πολιτικές λύσεις, ξαναπαίρνοντας έπαφές με τήν Εκκλησία ..." (52).

Η άποτυχία τής προοπτικής τού δημοκρατικού άνοιγματος και τó γεγονός ότι ή έργατική τάξη, πού ή αντιπολίτευση σκεφτόταν να χρησιμοποιήσει σαν ύπόκειτο μέσο για τή μεταρρύθμιση, άποδεικνύεται τελικά ένας παράγοντας δυσκολοχείριτος, δυσκολεύουν τó καθορισμό μιας αντικειμενικής βάσης δυνατής συμφωνίας και συνεργασίας μεταξύ, τουλάχιστον, ενός μέρους τής δημοκρατικής αντιπολίτευσης και τού καθεστώτος Γιαρουζέσκι.

Αυτός ό δρόμος, έξάλλου, είχε άνοιχθεί από τήν Εκκλησία πού, άν και έκτιμούσε ότι "οι έργαζόμενοι πρέπει να ξανααποκτήσουν τά δικαιώματά τους να οργανωθούν στό ανεξάρτητα κι αυ-

"Αν τó δημοκρατικό άνοιγμα άπέτυχε στήν Πολωνία, ή άν, με άλλα λόγια, τó έθνικο-κομμουνιστικό καθεστώς άποδεικνύεται τόσο άκαμπτο, αυτό όφείλεται στή βασική άδυναμία τών δημοκρατών να λύσουν με τή μέθοδο τους τά τρομερά προβλήματα πού άνακύπτουν από τήν καπιταλιστική κρίση, πρᾶγμα πού δέν τούς άπαγορεύει καθόλον να παραλύουν τίς άντιδράσεις τής έργατικής τάξης και να παραδώσουν αυτήν τήν τελευταία πολιτικά και φυσικά άοπλη στή βαρβαρότητα τής άστικής βίας."

Αν, έξάλλου, ή πολωνική μπουρζουαζία δέν κατορθώνει, παρα τίς προσπάθειές της, να κατακτήσει ένα διαρκές περιθώριο άυτονομίας σχετικά με τόν ίσχυρό γείτονά της, αυτό δέν όφείλεται μονάχα στό γεγονός ότι οι μπουρζουαζίες δεύτερης κατηγορίας έξαρτώνται οικονομικά και στρατιωτικά από τίς μεγάλες δυνάμεις, αλλά έπίσης από τήν άνάγκη πού έχουν - και θάχουν όλο και περισσότερο στό μέλλο - άπ' αυτές για να άντιμετωπίσουν τή δικιά τους έργατική τάξη.

Σ' όλόκληρο τόν κόσμο, κι όχι μονάχα στήν Πολωνία, ή πορεία τού καπιταλισμού σπράχνει στήν όλο και πιό πλατιά έπικάλυψη τής ταξικής καταπίεσης μέσα στό πλαίσιο τού ξένους με τήν καταπίεση τών μικρών έθνών από τά μεγάλα, δηλ. από τή μεγαλύμπεριαλιστική αντίδραση σαν έκδήλωση τής τάσης πρός έναν δεσποτικό καπιταλισμό, όλο και πιό άνοικτό (50).

Αλλά ή έργατική τάξη θάκανε ένα τρομερό λάθος βλέποντας σ' αυτό ένα λόγο για να άναζητήσει συμμάχους μέσα στό έθνικό Κράτος "της" και στήν ιδιαίτερα "έθνική δύναμη" δηλ. τή μικροαστική δημοκρατία, πού τó πολωνικό δράμα δείχνει μια άκόμα φορά τή καταστροφικές συνέπειες πάνω στό έργατικό κίνημα.

τοδιδευθυνόμενα συνδικάτα", κι ότι "ό διάλογος είναι πιθανόν δύσκολος, αλλά όχι άδύνατος" ύπογραμμίζει ότι "τά δικαιώματα" δέν σημαίνουν "άναρχία", ότι ή έλευθερία είναι "ένα καθήκον πού άπαιτεί σκέψη και άντιστάθμιση" και καλεί τούς πιστούς να "σκεφθούν μέσα από τήν προσευχή" σχετικά με τήν "τάση τους για έλευθερία" (53). Κι ό Άλεξάντερ Σμόλαρ βεβαιώνει από τήν πλευρά του: "Η όμολογία μιας μερικής άποτυχίας είναι ή μόνη δυνατή βάση για καινούργιες διαπραγματεύσεις. Μονάχα τó γεγονός ότι ή έξουσία διατηρεί άκόμα πιθανότητες διαπραγμάτευσης, άποδεικνύει ότι έχει συνειδητοποιήσει ότι δέν μπορεί να νικήσει με τήν τρομοκρατία" (54).

Άλλ' όμως ύπάρχει και μια άλλη πλευρά. Ο ίδιος ό Άλεξάντερ Σμόλαρ προσθέτει πρᾶγματι ότι "είναι έπίσης σαφές ότι ή κοινωνία δέν είναι ίκανή να άποδεχτεί τó τετελεσμένο γεγονός. Έδώ είναι τó τραγικό τής κατάστασης (...). Αυτή ή ταπείνωση δέν είναι μία καλή βάση για τόν πολιτικό ρεαλισμό" (55). Η ήρωική αντίσταση έργατικών κέντρων στήν κήρυξη τού στρατιωτικού νόμου ήταν, πρᾶγματι, τó στήριγμα τής "παθητικής αντίστασης" μεγάλης έκτασης και τής άνασυγκρότησης ενός μυστικού δικτύου τής Άλληλεγγύης, βασισμένου πάνω στό μοντέλο τού Μυστικού Στρατού τού 2ου παγκόσμιου ίμπεριαλιστικού πολέμου. Αυτό τó δίκτυο είναι, πλέον, ίκανό να δημοσιεύσει κανονικά δελτία, μερικές άκόμα φορές καθημερινά, και φαίνεται συγκεντρωμένο σε έπαρχιακή κλίμακα, τουλάχιστον σε μερικά μέρη τής χώρας. Σ' αυτές τίς συνθήκες είναι πιθανό κάθε παραχώρηση από τή μεριά τού καθεστώτος να ξανανάψει γρήγορα έστίες άγκι-

τάσις και πάλης και να κάνει εξαιρετικά δύσκολη την "επάνοδο στην ηρεμία". Δεν αποκλείεται μάλιστα ή διαιώνιση των σημερινών οικονομικών στερήσεων και της πολιτικής καταπίεσης να οδηγήσει την ίδια στιγμή, μετά την αποτυχία ενός μεγάλου οργανωμένου κινήματος, σε τρομοκρατικές αντιδράσεις ομάδων εργατών (56).

Η δημοκρατική αντιπολίτευση και η Έκκλησία βρίσκονται λοιπόν σε μία κατάσταση εξαιρετικά αντιφατική. Ψοφούνται να αναζητήσουν ένα χώρο συμφωνίας με το καθεστώς, και παράλληλα ρίχνονται μ' όλες τους τις δυνάμεις στην οργάνωση παράνομων δυνάμεων, όχι μονάχα για να τις ελέγχουν, αλλά επίσης για να καταπολεμήσουν τις τρομοκρατικές τάσεις. Άλλα για να συγκρατήσουν το κίνημα, πρέπει να του δείξουν μία κάποια διέξοδο. Άρα, τώρα που η προοπτική μιας μεταρρύθμισης του καθεστώτος κάτω από την πίεση του κοινωνικού κινήματος κατέρρευσε, είναι δύσκολο να παρουσιαστεί ή αναζήτηση μιας συμφωνίας με την εξουσία διαφορετικά από μία ταχτική που έχει σκοπό να κερδίσει χρόνο και να προετοιμάσει την άνατροπή του. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε ότι η παθητική αντίσταση και η συγκρότηση, στη διάρκεια του 2ου ιμπεριαλιστικού πολέμου, ενός "μυστικού συγκεντρωτικού Κράτους" ήταν ο χώρος προετοιμασίας της εξέγερσης του Αύγουστου 1944.

Άρα, δεν είμαστε πλέον στα 1956, όπου το μοίρασμα της Γιάλτα δεν μπορούσε να φανεϊ παρά αιώνιο. Σήμερα ή καταστροφική πορεία του παγκόσμιου καπιταλισμού ώθει στην Εύρώπη, δυνάμεις όλο και μεγάλες, στην Δύση όπως και στην Ανατολή, να άμφισβητήσουν αυτό το μοίρασμα.

Είναι σημαντικό ότι τα καλέσματα των οργανώσεων της Άλληλεγγύης στο έξωτερικό πη-

γαίνουν προς αυτήν την κατεύθυνση και παίρνουν θέση σ' αυτόν το χώρο: "Κάντε ότι περνάει από το χέρι σας, ζητάει ή Συντονιστική Επιτροπή της Άλληλεγγύης στη Γαλλία (άπευθόνημη στην "κοινή γνώμη, στα συνδικάτα, στα πολιτικά κόμματα, στις κυβερνήσεις"), με όλα τά μέσα, ήθικά, πολιτικά και οικονομικά για να κάνετε να καταλάβουν οι στρατιωτικές άρχές της Βαρσοβίας και ή σοβιετική στρατιωτική εξουσία ότι ο κόσμος δεν θά δεχτεί τόν πόλεμο που γίνεται ενάντια στο πολωνικό έθνος" (57). Άλλάζοντας την εργατική πάλη και την άστική καταστολή στην Πολωνία με μία σύγκρουση μεταξύ του ρώσικου ιμπεριαλισμού και του πολωνικού έθνους, και, καλώντας σε βοήθεια "τις κυβερνήσεις", ρίχνεται νεράκι στο ρυάκι των δυτικών ιμπεριαλισμών, είτε πρόκειται για τούς ευρωπαϊκούς ιμπεριαλισμούς που έχουν καβαλήσει το άλογο της ούδετερότητας για να βγαύν έξω από τόν σύμφωνο της Γιάλτας, είτε πρόκειται για τόν άμερικάνικο ιμπεριαλισμό που τοποθετεί τά πιόνια του για ένα μελλοντικό μοίρασμα του πλανήτη με την άλλη υπερδύναμη.

Δεν μπορούμε λοιπόν να άποκλείσουμε την ανάπτυξη μέσα στη δημοκρατική αντιπολίτευση μιας τάσης να πλαισιωθούν οι εργατικές άντιδράσεις ενάντια στο πολωνικό Κράτος και τόν ρώσικο ιμπεριαλισμό, βάζοντάς τες στην ύπηρεσία μιας δυτικής σταυροφορίας για τις έλευθερίες και να καναλιζαριστούν πιθανές τρομοκρατικές άντιδράσεις προς μία πατριωτική αντίσταση. Θά παρατηρήσουμε τότε μία καινούργια έκδοση της τροχιάς του πολωνικού σοσιαλιστικού κόμματος του Πιλσούντσκι, που πέρασε από τόν σοσιαλίζοντα δημοκρατισμό στον έθνικιστικό милитарισμό, στην ύπηρεσία των δυτικών ιμπεριαλισμών, που αυτοί είναι ... δημοκρατικοί.

Η άναγκαιότητα της προλεταριακής πάλης

Άκόμα και χωρίς τή βοήθεια του μαρξισμού, είναι δυνατό να άντιληφθεί κανείς τί μπορεί να περιμένει μία πάλη, άκόμα κι αν είναι έθνική, στην Πολωνία από τούς δημοκρατικούς ιμπεριαλισμούς της Δύσης, με μία άπλη άναφορά στη στάση τους τόν 1944. Άλλα στη σημερινή κατάσταση άπογοήτευσης ή προσάθεια καναλιζαρίσματος της εργατικής άντιδρασης από την αντιπολίτευση μπορεί να πετύχει κι αυτό είναι τόνσο πιο επικίνδυνο για την προλεταριακή πάλη, ήπειδή ή αντιπολίτευση μπορεί πολύ καλά να κερφαλοποιήσει ένα μέρος των μαθημάτων που δόθηκαν στην εργατική τάξη στη διάρκεια του 1981, κι ιδιαίτερα εκείνο τόν μάθημα που δόθηκε από την παράλυσία της Άλληλεγγύης μπροστά στο χτύπημα του Γιαρουζέλσκι, που είναι τόν άποτέλεσμα της άναζήτησης από μέρους της μιας συμφωνίας μαζί του και του πολιτικού άυτοπεριορισμού της.

Δεν έχουμε άρκετά στοιχεία για να τοποθετήσουμε άκριβώς την πολιτική άντίληψη ενός Σεβερύν Μπλουμζστάιν. Άλλα είναι ένδεικτικό ότι μπόρεσε να κριτικάρει τις δημοκρατικές άυταπάτες της Άλληλεγγύης που δόγησαν τούς διευθύνοντες της να ύποτιμήσουν τόν κίνδυνο του χτυπήματος "γιατί είχαν συνειδητοποιήσει, πριν άπ' όλα, ότι είχαν πίσω τους όλη την κοινωνία" και που μεταφράστηκαν, πράγμα μερικά έξηγησιμο ήξαιτίας πολλών χρόνων όλοκληρωτικής παρανομίας, με μία "έμμονη ιδέα ενός όλικου άνοιγματος και δημοσιότητας" (58). Μπορεί να φτάσει στο συμπέρασμα ότι "ήπηρε σίγουρα (...) ένα λάθος" στην "άρχή που διέ-

πνεε τή συγκρότηση του κινήματος: τόν πολιτικό άυτο-περιορισμό". Σύμφωνα μ' αυτόν "έπρεπε να στοχευτεί ή πολιτική εξουσία, πιο γρήγορα και πιο άποφασιστικά" (59), μία κατάχτηση της εξουσίας όχι όμως βέβαια ήπιο προλεταριακή σκόπια, ήφσον ή εργατική τάξη δεν ήταν σε θέση να παλέψει για τόν δικό της διευθυνιστικό κι άντικαπιταλιστικό πρόγραμμα, άλλα μονάχα, άπό άστική σκόπια, άκόμα κι αν στηρίζεται στην εργατική πάλη, δηλαδή μ' ένα πρόγραμμα έθνικής άνεξαρτησίας και οικονομικής και πολιτικής μεταρρύθμισης. Είναι ό λόγος για τόν όποιο, χωρίς να άπαρνιέται τόν πρόγραμμά του, μπορεί σήμερα να καλεί "δυτικές κυβερνήσεις", δηλ. τόν δυτικό ιμπεριαλισμό, να τρέξουν σε βοήθεια του "πολωνικού έθνους", ενάντια στη "σοβιετική πολιτική εξουσία" και στις "πολωνικές στρατιωτικές άρχές", δηλ. ενάντια στο άλλο ιμπεριαλιστικό στρατόπεδο.

Είναι επίσης πιθανό, ομάδες προλεταρίων να άρνηθούν από δώ και πέρα όχι μονάχα κάθε συμμαχία με τις δυνάμεις που είναι έτοιμες για μία "ρεαλιστική" συμφωνία με την κυβέρνηση, είτε πρόκειται για την Έκκλησία, είτε για ένα μέρος της δημοκρατικής αντιπολίτευσης, άλλα ήπιοσης κάθε συμφωνία με τις δυνάμεις που άναζητούν να στηριχτούν πάνω στους δυτικούς ιμπεριαλισμούς (χωρίς βέβαια να ύπάρχει σινικό τείχος μεταξύ αυτών και των έθνικών και δημοκρατικών δυνάμεων γιατί μπορούν να στηριχτούν στο γεγονός ότι οι δυτικές δημοκρατίες τούς έχουν ήδη προδώσει πολλές φορές.

'Αλλά για να ξεκόψουν όριστικά με όλες τις δυνάμεις και να μη ξαναπαραλύσουν εξαιτίας τους είναι απαραίτητο ή προσπάθειά τους να πάει ως τη ρήξη με όλο το έθνικό και αστικο-μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα και ως το σημείο να συνδεθούν με το διεθνιστικό κι επαναστατικό πρόγραμμα της τάξης τους

Όστόσο, για να γίνει αυτό, δηλαδή για να καταλάβουν οι πολωνοί προλετάριοι ότι η τραγωδία τους οφείλεται περισσότερο στην κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού, παρά στα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν το σύστημα διαχείρισης των 'Ανατολικών χωρών, θα βοηθιόντουσαν σημαντικά από τη χρεωκοπία μιας από τις "όχι γραφειοκρατικές" και φιλελεύθερες δυτικές οικονομίες.

Για να καταλάβουν ότι η πάλη τους δεν είναι μονάχα έθνική αλλά διεθνής θα βοηθιόντουσαν σημαντικά από μία δυνατή προλεταριακή πάλη μέσα στις "ώραίες" δυτικές δημοκρατίες, αν κατευθύνεται ενάντια σε μία κυβέρνηση καθαρά άντι-ρωσική και που να κόπτεται για τον δημοκρατικό και αυτοδιευθυνόμενο σοσιαλισμό.

Για να ξαναβρούν εμπιστοσύνη στο ταξικό πρόγραμμα, οι πολωνοί προλετάριοι έχουν ανάγκη να ταυτίσουν τα συμφέροντά τους σε μία πάλη όπου θα εκδηλώνεται ή έπιρροή του επαναστατικού και διεθνιστικού κομμουνιστικού κόμματος, ώστε να τους δώσει δύναμη κι αποτελεσματικότητα.. Αυτό θα τους βοηθούσε πολύ για να πειστούν ότι το κομμουνιστικό κόμμα και ή διχτατορία του προλεταριάτου μπορούν να είναι άλλο πράγμα από τα όργανα ταξικής καταπίεσής τους, ο σοσιαλισμός άλλο πράγμα από την κτηνώδη έκμετάλλευσή τους, ο προλεταριακός διεθνισμός άλλο πράγμα από τη σημαία κάτω από την οποία κρύβεται ο ρώσικος ιμπεριαλισμός, με δυο λόγια για να ξαναβρούν στο μαρξισμό το όπλο χειραφέτησης της εργατικής τάξης.

Τό πολωνικό εργατικό κίνημα έχει κι αυτό μία διεθνιστική κι επαναστατική παράδοση. Όταν γεννήθηκε τό πρώτο σοσιαλιστικό κόμμα με όνομα Προλεταριάτο, τό 1882, δύο τάσεις ώριμασαν στις τάξεις του. 'Η μία, έθνική και δημοκρατική, πού έδωσε τη γέννηση στο πολωνικό σοσιαλιστικό Κόμμα του Πιλσούνσκι. 'Αλλά ή άλλη, με τόν Λούντβικ Βαρόνσκι τοποθετιόταν αποφασιστικά στο διεθνιστικό κι επαναστατικό χώρο. Γι' αυτήν, ή έθνική άπαλευθέρωση, πού θεωρούσε, σωστά, άκόμα σάν επαναστατική, δεν ήταν ώστόσο μία κεντρική διεκδίκηση του εργατικού κινήματος στην Πολωνία: "ύπάρχει στόν κόσμο,

έλεγε, ένας λαός πιο δυστυχής από τους Πολωνούς, είναι εκείνος του προλεταριάτου"(60). Εί- ναι αυτή ή τάση πού χάραξε τό δρόμο του επαναστατικού κομμουνισμού, εκείνο της Ρόζα Λού- ζεμπουργκ και τόν Λέο Ζόγκκιες.

'Η βεβαιότητά μας είναι ότι θα άναγεννηθεί, γιατί ο επαναστατικός μαρξισμός είναι ή θεωρία της προλεταριακής πάλης και γιατί ή διεθνής κρίση ώθει τήν εργατική τάξη στην πάλη κι άρα στην άναζήτηση, παρ' όλες τις δυσκολίες, των όπλων του άγώνα του.

Και βέβαια ύπάρχει μία έκμεταλλεύτρια αστική τάξη στις 'Ανατολικές χώρες!

'Υπάρχει μία προνομιούχα τάξη στις χώρες του "ύπαρκτου σοσιαλισμού": έχει ειδικά καταστήματα μόνο γι' αυτήν, όπου μπορεί να βρει κανείς ό,τι θέλει χωρίς να κάνει ούρά. 'Ο τρόπος ζωής της είναι πολυτελής, ενώ οι εργάτες τά φέρνουν βόλτα με χίλιους δυο τρόπους. Εί είναι πολύ συνηθωμένο οι "ύψηλοι ύπεύθυνοι" να σπαταλάνε σε ένα γεύμα και σε μία βραδιά ξενοδοχείου τό μέσο μηνιαίο μισθό ενός εργάτη. Και δεν άναφερόμαστε στο αυτοκίνητα, στις "ντάτσιες" κ.ά.

Αυτή ή προνομιούχα τάξη δεν είναι μία "καινούργια τάξη", πού ζει σάν παράσιτο πάνω στην κοινωνία: τίποτε δεν μοιάζει πού πολύ από έναν ανατολικό γραφειοκράτη σ' έναν δυτικό τεχνοκράτη, δημοσιο ή ιδιωτικό, πού και οι δύο, έξάλλου, δεν είναι παρά τό προσωπικό της κυρίαρχης τάξης. Στην πραγματικότητα, ή τάξη πού ζει από την έκμετάλλευση της εργατικής τάξης, πού τρέφεται από τη μιζέρια της και πού πλουτίζει, όπως στή Δύση, με τη συσσώρευση κεφάλαιου, ή τάξη πού σχηματίζει την ύψηλή γραφειοκρατία του Κράτους, είναι ή μπουρζουαζία, πού έξασκεί, με τό Γιανουζέλσκι και Σία, την άνοιχτή διχτατορία της πάνω στην εργατική τάξη.

'Η διαφορά είναι ότι οι εργοδότες, οι ιδεολόγοι, οι στρατηγοί και οι ύπουργοί διαλέγονται στή Δύση από οικόγενειακούς κύκλους, μυστικές εταιρίες, κλάμπ και Κ.Ε. των κομμάτων, ενώ στην 'Ανατολή όλα αυτά τά άναλαμβάνει τό κόμμα.

(4) 'Ο "Ανταμ Μίτσνικ άναπτύσσει τά χαρακτηριστικά αυτών των τάσεων σ' ένα άρθρο με τίτλο "Μία στρατηγική για τήν πολωνική αντίπολίτευση", σημοσιευμένο στο πολωνικά στο Aneks No 12 και στο γαλλικά στο Esprit No 1, 1977, και άναδημοσιευμένο στο 'Η Πολωνία, μία κοινωνία διαφωνούντων, Cahiers Libres, No 338, εκδόσεις Maspero, 1978.

(5) 'Ο Ρομάν Ντμόβσκι είχε ιδρύσει τό 1897 τό έθνικοδημοκρατικό κόμμα, πού ή βασική διεκδίκηση ή ήταν ή συγκρότηση του πολωνικού Κράτους και άνεξαρτησία. Είχε προτείνει στην παρική κυβέρνηση τήν παρακάτω συμφωνία στή διάρκεια της επανάστασης τό 1905: Αύτονομία στην Πολωνία σε αντίλλαγμα με τό πνίξιμο από τους ίδιους τους Πολωνούς της επανάστασης στην Πολωνία. "Αν και ή προσφορά άπορρίφθηκε, ο Ρομάν Ντμόβσκι δεν σταμάτησε τόν άγώνα ενάντια στο επαναστατικό κίνημα. Στή διάρκεια του πολέμου 1914-18, υπεράσπισε τά συμφέροντα της Πολωνίας άπέναντι στον 'Αντάντ και άντιτέθηκε στή συνέχεια στον Πιλσούνσκι από διπλή άποψη: αστικο-φιλελεύθερη και παραδοσιακή καθολική.

(1) Για μεγαλύτερη άνάπτυξη βλέπε "Η Πολωνία, νευραλγικό σημείο του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού" στο Κομμουνιστικό πρόγραμμα No 6, Νοέμβρης 1981.

(2) "Σε μία χώρα πού δεν έχει ύπαρξη έδω και δύο αιώνας, οι διανοούμενοι πάντοτε έπαιξαν ένα ρόλο (έθνικής σημ. συνι. ταυτοποίησης, έξηγει ο "Ανταμ Μίτσνικ. Γι' αυτόν τό λόγο ο ρόλος του συγγραφέα σ' αυτήν τή χώρα είναι συχνά εκείνος του προφήτη. Κι έπειτα ύπάρχει τό πρόβλημα της κυριαρχίας: αυτό τό σύστημα εισήχθηκε από τά σοβιετικά τάνικς και στέκεται χάρη σ' αυτά. Είναι ο λόγος πού μας ένώνει όλους". (Liberation στο άρθρο της 26 Μάη 1577 και επαναδημοσιευμένο στο είδικό άφιέρωμα Πολωνία του γενάρη 1982, σελ. 27).

(3) 'Ο Βλαντυσλάβ Γιομούλκα, έπικεφαλής του ΚΚ από τό 1943, παραμερίστηκε από τήν έξουσία τό 1948, πριν συλληφεί τό 1951, για "έθνικισμό", "δεξιά παρέκλιση" και "άντι-σοβιετισμό". 'Ο Μπολεσλάβ Μπιερούτ, πού τόν άναπλήρωσε ήταν πρόεδρος της κυβέρνησης του Λουμπλίν, κατασκευασμένη από τό ρώσικο ιμπεριαλισμό. 'Η άλλαγή φρουράς έγινε τό 1956.

(6) "Είναι από αυτή την εποχή που χρονολογείται ο χωρισμός μεταξύ της άριστερας και της έκκλησίας, λέγει ο Άνταμ Μίτσνικ. Αυτό που άποκαλεί άριστερά είναι η ίντελλιγμέντια που ύποστήριζε άρχικά τούς Γκομούλκα από άντισοβιετισμό. Αύτη η άριστερά ήταν επίσης βαθιά λαϊκή και διαμαρτυρήθηκε για τόν συμβιβασμό της έκκλησίας με την Έκκλησία. Τό 1956 οι σχέσεις Κράτους- Έκκλησίας ήταν πολύ καλύτερες άπ' αυτές μεταξύ άριστερας και Έκκλησίας" ("Libération" σέ ένα άρθρο της 31-Οκτ. 1978, επαναδημοσιευμένο στο ειδικό τεύχος Πολωνία, τού Ιανουαρίου 1982, σελ. 31"). Θα δούμε ότι αυτές οι διαφωνίες μεταξύ άριστερας και έκκλησίας θα ξεπεραστούν μεταξύ 1968 και 1976.

(7) Για τόν Άλεξάντερ Σμόλαρ που ύπηρξε άντιπρόσωπος τού KOR στή Σοσιαλιστική Διεθνή τά περισσότερα στοιχεία της ήγερτικής ομάδας τού 1968 "προέρχονταν από οίκογένειες παλαιών κομμουνιστών, προνομιούχων, τού καθεστώτος." Ήσαν συνεπώς συνδεδεμένοι κοινωνικά και ιδεολογικά με τό ρεβιζιονιστικό κίνημα τού οποίου άντιπροσώπευαν τήν τελευταία ένσάρκωση. Είναι η περίφημη "άνοικτη έπιστολή στους ήγέτες τού Πολωνικού κόμματος" τών Γιάσεκ Κουρόν και Κάρολ Μεντρελέβσκι που έκφράζει με τόν τελειώτερο τρόπο τό πρόγραμμα αύτης της ομάδας. Παρ'ότι διεκδικούσε τις ίδιες άξίες με τούς ρεβιζιονιστές η "άνοικτη έπιστολή" άρνιόταν τις πολιτικές τους άυταπάτες" (Libération, 9-3-1978) Αυτό θέν έμπόδισε τούς Τροτσκιστές της Ένωποιήμένης Γραμματείας της Τετάρτης Διεθνούς να παρουσιάσουν αυτό τό κείμενο τό όποιο και διέδσαν πλατείά σαν τήν διαδικασία που θάπρεπε να άκολουθήσει η Έπανάσταση στις Άνατολικές Χώρες.

(8) Ο Ταντέζ Μαζοβιέκι ήταν μέλος της νεοπολιτιβιστικής ομάδας ZNAK πριν γίνει άρχισυντάκτης της WIEZ, που είχε διασυνδέσεις με τό γαλλικό περιοδικό "Esprit". Θα γίνει μέλος τού "ύπτάμενου Πανεπιστημίου" τό 1976 και άργότερα ένας άπό τούς κυριώτερους συμβούλους τού Βαλέσα και διευθυντής τού εβδομαδιαίου περιοδικού Solidarnosc.

(9) Ο Άνταμ Μίτσνικ και ο Ταντέζ Μαζοβιέκι συμφωνούν ότι η λαϊκή άριστερά και η Έκκλησία έκαμαν η καθεμία παραχωρήσεις προκειμένου να καταλήξουν στή συμμαχία που έπισφραγίστηκε όριστικά στο KOR τό 1976. "Τό Έπισκοπάτο πλησίασε τά προβλήματα της εποχής μας μετά τις μεταρρυθμίσεις που είσήχθηκαν άπό τό Βατικανό ΙΙ. Κατάλαβε ότι έπρεπε να πλησιάσει "τά τού κόσμου", άρα τά προβλήματα της Πολωνικής κοινωνίας. Σ' αυτό τό σημείο συνάντησε τήν Άντιπολίτευση" (Μίτσνικ). "Η Άριστερά έπιτέλους έγκατέλειψε τό σεκταρισμό της και άνακάλυψε ότι η Έκκλησία έδώ είχε παραδόσεις άνοχής, φιλελευθερισμού όχι και τόσο άπομακρυσμένες άπό τις άπόψεις της (Μαζοβιέκι) (Libération σέ ένα άρθρο της 31 Οκτ. 1978 άναδημοσιευμένο στο τεύχος Πολωνία τού Ιανουαρίου 1982, σελ. 31).

(10) Είναι τουλάχιστο αυτό που ίσχυρίζεται ο Λέκζεκ Μοζζούλσκι ίδρυτής τού ROPCIO (Libération σέ ένα άρθρο της 28 Φεβρουαρίου 1978 και επαναδημοσιευμένο στο τεύχος Πολωνία Ιανουαρίου 1982, σελ. 29).

(11) Γιασεκ Κουρόν, Robotnik n° 20, 30 Αύγ 1978, άπό τήν "Διεθνή έπιτροπή έναντίον της καταστολής" στο "Η άναγέννηση τού εργατικού κινήματος στήν Πολωνία σελ. 31.

(12) Γιασεκ Κουρόν "Για μία ένιαία πλατφόρμα της άντιπολίτευσης, δημοσιευμένη στο Politique aujourd'hui n° 3-4, 1977 και επαναδημοσιευμένο στο "Η Πολωνία μία κοινωνία άντιφρονούντων" ίδια πηγή, σελ. 116.

(13) Σύμφωνα με τήν Expansion της 8/2/Ίανουαρίου 82 όλος ο κόσμος στήν Πολωνία συμμερίζεται αύτην τήν κριτική της πολιτικής τού Γκέρεκ "Ο πολωνικός δρόμος πρός τήν κρίση είναι ο πιο γνωστός είτε προέρχονται άπό τόν Στεφάν Κουρόβσκι, τόν οικονομολόγο της Άλλη λεγγύης η τόν Σμπιγκνιου Μαντέζ κομμουνιστή άναπλ. πρωθυπουργό όλες οι άναλύσεις συγκλίνουν σε μία καταδίκη πρώτ' άπ' όλα της στρατηγικής που έφαρμόστηκε στις άρχές της δεκαετίας τού '70".

(14) Βλέπε κυρίως τή μελέτη τού έμπορικού συμβούλου της Γαλλίας στή Βαρσοβία: Έξέλιξη τού ίσοζυγίου πληρωμών της Πολωνίας άπό τό 1971 στο Problèmes économiques, n° 1755 της 6 Ιανουαρίου 1982.

(15) Είναι τό συμπέρασμα ενός άρθρου με τίτλο "Οι εργατικές έπιτροπές στήν Ίσπανία" που δημοσιεύτηκε στο No 8, 1-15 Ιαν. 1978 στο Robotnik με τήν ύπογραφή K.Gr, [δία πηγή σελ. 22 "άπό τή στιγμή που θα ύπήρχαν συνδικάτα έκλεγμένα σε δημοκρατική βάση θα βρισκόμασταν σε μία κατάσταση πολιτικά καινούργια. Ο πληθυσμός θα είναι έτοιμος να δεχθεί τις θυσίες και τά άναγκαία μέτρα λιτότητας άν είναι οι εργάτες που άποφασίζουν (...). Μόνο μία κοινωνία οργανωμένη στήν βάση έλεύθερων έκλογών είναι σε θέση να δεχθεί ένα λογικό πρόγραμμα. Είναι ο μοναδικός τρόπος να σώσουμε με τήν χώρα μας, να άκολουθήσουμε τόν δρόμο της δημοκρατίας και παράλληλα να ξεπεράσουμε τήν κρίση" θα πεί ο Γιάσεκ Κουρόν σε μία συνέντευξη στο Spiegel, άρχές Αύγ. 80, δημοσιευμένη στα γαλλικά στο Nouvel Observateur της 16 Αύγ. 1980. Για τις περίφημες θυσίες ο Γιάσεκ Κουρόν θα γίνει πιο σαφής λίγες μέρες άργότερα: "Μου φαίνεται προφανές ότι κάθε κοινωνική έξυγίανση θα άπαιτήσει θυσίες (...). Τό να άντιταχθούμε στήν αύξηση τών τιμών θα σημαίνει να καταφέρουμε ένα πλήγμα στή λειτουργία της οικονομίας. Οι μισθοί αντίθετα πρέπει να γίνουν άντικείμενο προγενέστερων διαπραγματεύσεων". (Συνέντευξη στή Monde, 20 Αύγ. 1980). Η δημοκρατική άντιπολίτευση συνειδητοποιεί τήν άνάγκη μιας πολιτικής λιτότητας. Προτείνει ένα τρόπο να γίνει δεκτή άπό τούς εργαζόμενους για τό συμφέρον τών εργαζόμενων.

(16) Γιασεκ Κουρόν, Για μία πλατφόρμα..., σελ. 120-121.

(17) Robotnik n° 1-15 Ιαν. 1978, σελ. 20. Ο Άνταμ Μίτσνικ γράφει άπ' τήν πλευρά του: "Η Πολωνική άντιπολίτευση, θα μπορούσε να πεί κανείς είχε διαλέξει τόν Ισπανικό δρόμο παρά τόν πορτογαλικό. Βασίζεται σε προοδευτικές και επί μέρους άλλαγές παρά σε μία βίαιη άνατροπή τού ίσχύοντος συστήματος". (Μία στρατηγική για τήν Πολωνική Άντιπολίτευση, σελ. 106). Είναι ένδιαφέρον να σημειωθεί ότι μία μεταρρύθμιση πορτογαλικού τύπου παραείναι επαναστατική για τήν δημοκρατική άντιπολίτευση.

(18) Γιασεκ Κουρόν, Robotnik n° 20, 30 Αύγ 1978, σελ. 31.

(19) Άνταμ Μίτσνικ (Μία στρατηγική...; σελ. 107.

(20) Γιασεκ Κουρόν (Για μία πλατφόρμα..., σελ. 135-136.

(21) Νά πώς ο Γιασεκ Κουρόν περιγράφει τήν κατάσταση της Πολωνικής εργατικής τάξης" Σ' ένα ολοκληρωτικό σύστημα ο εργαζόμενος είναι έντελώς άτομικοποιημένος. Συνεπώς δεν ύπάρχουν άπ' τήν μία μεριά εργάτες και άπό τήν άλλ

λη διανοούμενοι. "Ένα εργατικό κίνημα υπήρξε πράγματι την 25 Ιουνίου 1976, αλλά έπαψε να υπάρχει την 26. Κανένας δεν είναι τόσο απλοισμένος όσο ο εργάτης. Δεν γίνονται δύναμη παρά τη στιγμή της έκρηξης". (Άρθρο δημοσιευμένο στην Liberation της 26 Μαΐου 1977 ανάδημοσίευση στο τεύχος Πολωνία του Ιαν. 1981 σελ. 26).

(22) "Ανταμ Μίτονικ, Μιά στρατηγική, σελ. 108.

(23) Γιάσεκ Κουρόν, Γιά μιά πλατφόρμα, σελ. 132.

(24) Οι τόκοι του δανείου αντιστοιχοῦσαν στο 94% των εισοδημάτων από τις εξαγωγές του 1979 και 101% του 1980. Στο πρώτο εξάμηνο του 1981 οι εξαγωγές είχαν πέσει κατά 19% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 1980, ενώ οι εισαγωγές είχαν αυξηθεί και το ύψος του χρέους είχε ανέβει κι άλλο. (Έξελιξη του ισοζυγίου πληρωμών της Πολωνίας από το 1971 και μετά).

(25) Γιάσεκ Κουρόν, Γιά μιά πλατφόρμα, σελ. 133.

(26) Γιάσεκ Κουρόν, Libération σε ένα άρθρο με ημερομηνία 26 Μαΐου 1977, ανάδημοσιευμένο στο τεύχος Πολωνία, Ιανουαρίου 1982 σελ. 27.

(27) Από μιά έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 701 αντιπροσώπους στο Συνέδριο της Άλληλεγγύης τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 1981, πρόκυψε ότι 47% είναι εργατικής προέλευσης, 32,8% διανοούμενοι, 14,4% αγρότες, 3% διαφόρων προελεύσεων (βιοτέχνες, χωρικοί-εργάτες). Ο αριθμός των γυναικών περιορίζεται στο 7,7%. (Αυτά τα στοιχεία δημοσιεύονται στην Alternative στο τεύχος Πολωνία του Ιανουαρίου 1982, σελ. 161 κατά το Gloswojny n° 21 και 22). Μπορεί κανείς να παρατηρήσει το σημαντικό είδηλο βάρος των μεσαίων στρωμάτων σε σχέση με τους εργάτες. Μπορούμε να σημειώσουμε την παρέμβαση του Ζ. Ζαβόρσκι αντιπροσώπου μιάς μικρής περιοχής: "Είμαι μέλος του Κ.Κ.Ρ (Εθνική Έπιτροπή) από το Σεπτέμβρη του 1980. Αυτή την εποχή ή το Δεκέμβρη μπορούσα να μιλώ σαν εργάτης. Και από τότε υπήρξε αυτή η πλημμυρίδα των νέων φιλοσόφων, αυτών των διανοούμενων που μονοπωλούν το λόγο. Πού είναι οι εργάτες της άρχης; Δεν είναι ούτε καν αντιπρόσωποι στο Συνέδριο". Alternative, σελ. 160.)

(28) Απόσπασμα από τα πρακτικά του Κ.Κ. της 12 Δεκεμ. 1981 δημοσιευμ. στη Libération της 13 Ιανουαρίου 1982.

(29) Σεβερύν Μπλουμστάϊν στην συζήτηση στοργυλλής τράπεζας της Alternative, στο ίδιο σελ. 202.

(30) Αλεξάντερ Σμόλαρ, στο ίδιο, σελ. 202.

(31) Ταντέζ Μαζοβιέκι, πρόεδρος της επιτροπής έμπειρογνομώνων που σχηματίστηκε στις 21 Αύγ. 1980 και διευθυντής του καθολικού περιοδικού Wież (Le Lien) βεβαίωσε τον Οκτώβριο του 1981: "Τό νέο συνδικάτο πρέπει να δώσει στα μέλη του την απόδειξη της αποτελεσματικότητας των διαπραγματευτικών στρατηγικών τους και όχι μόνο την αποτελεσματικότητά της άπεργίας. Ένα κλίμα έμπιστοσύνης πρέπει να επικρατήσει σε όλα τα επίπεδα αρχίζοντας από αυτό της έπιχείρησης. (Τά καθήκοντα της Άλληλεγγύης, στην Alternative, n° 8, σελ. 24.).

(32) Γιάσεκ Κουρόν, αναφορά του Jean-Yves

Touvais στο Τό Συνέδριο της Άλληλεγγύης στην Alternative είδηκη έκδοση Πολωνία, Ιανουαρίου 1982 σελ. 165.

(33) Βλέπε (32), σελ. 163.

(34) Βλέπε (32), σελ. 165.

(35) Ζμπέγκνιου Κοβαλέβσκι, Inprecor n° 119 της 22 Φεβρουαρίου 1982 σελ. 17 και 18.

(36) Ζμπέγκνιου Κοβαλέβσκι, συνέντευξη στη Monde της 7 Ιανουαρίου 1982.

(37) Νά τί γράφει ένα μέλος του Προεδρείου της Κ.Κ., που παρέμεινε άνωνυμος μετά τό πραξικόπημα της 13 Δεκεμβρίου "Στους κόλπους της Άλληλεγγύης τό ριζοσπαστικό εργατικό κίνημα θριαμβεύσει:τόν τόνο έδωσαν οι νεαροί συνδικαλιστές των μεγάλων έπιχειρήσεων. Οι έμπειρογνώμονες παραμερίστηκαν για τό συμβιβαστικό τους πνεύμα. Τό γεγονός αυτό έκφράστηκε με την πιο ολοκληρωμένη μορφή με την έπίθεση εναντίον του Κουρόν κατά την δεύτερη περίοδο του πρώτου έθνικου Συνεδρίου της Άλληλεγγύης. Έμεις, δηλ. ή έντελιγμέντσια από φύση άτολμη δεν είχαμε τό θάρρος να φρενάροουμε την ριζοσπαστικοποίηση" (Inprecor n° 119 της 22 Φεβρουαρίου 1982 σελ. 11).

(38) Πρέπει να γίνει σαφές ότι ο μαρξιστικός τρόπος να άντιταχθούμε στον "πολιτικό άυτοπεριρισμό" δεν συνιστάται στο να κηρύξουμε την έπαναστατική έπίθεση ή την έξέγερση άνεξάρτητα από την κατάσταση και τό συσχετισμό δυνάμεων, την ώριμότητα της τάξης την προετοιασία της και την προετοιμασία του κόμματός της. Τό να μην έχει κανείς την δύναμη να έπιτεθεί δεν σημαίνει ότι είναι ύποχρωμένος να συνεργαστεί με τον άντίπαλο. Η κομμουνιστική στάση συνιστάται στο να βοηθά τους προλεταριους να κατακτήσουν άκόμη και σε άμυντική θέση, δια μέσου της υπεράσπισης των συνηθών έργων, ζωής και πάλης, μιά άνεξάρτητη θέση σε σχέση με όλες τις δυνάμεις της άντίπαλης τάξης. Είναι ή μόνη στάση που έπιτρέπει την προετοιμασία της έπίθεσης που θα λάβει χώρα στην κατάλληλη στιγμή ή τουλάχιστον στις λιγώτερο δυσμενείς συνθήκες που έπιτρέπουν οι περιστάσεις. Η στάση της δημοκρατίας που δελεάζει με μιά συμφωνία, έστω και προσωρινή με τον άντίπαλο, με τό πρόσχημα ότι τό προλεταριάτο είναι άκόμη άδύνατο έμποδίζει την διαδικασία αυτής της προετοιμασίας. Άλλά δεν είναι μόνο αυτό. Κάνει άδύνατη άκόμη και την άμυνα άποκοιμίζοντας την ένστικτώδη δυσπιστία που οι προλεταριοί άπόκτησαν στις συγκρούσεις με την άστική τάξη και τό Κράτος της, τους έμποδίζει να νοιώσουν την στιγμή όπου πρέπει κανείς να ξέρει να κάνει τακτικά ύποχώρηση και τους παραδίδει άπροετοίμαστους στην έπίθεση που ο άντίπαλος αφήνει να ώριμάσει πίσω από τό σκηνικό των διαπραγματεύσεων. Αυτό τό μάθημα, ή 13 Δεκεμβρίου του Γιαρουζέλσκι τό βεβαιώνει για μιά άκόμη φορά.

(39) Βρίσκει κανείς πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση στην έξης βιβλιογραφία: Η ΕΣΣΔ και ή Άνατολ. Εύρώπη τό 1980-81 στο Notes et Etudes documentaire No 4633-4634, 10 Σεπτεμβρίου 1981 σελ. 206-230. Η διχογνωμία πάνω στο σχέδιο των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στη Le Monde diplomat. του Οκτωβρίου 1981, έξέλιξη του ισοζυγίου πληρωμών της Πολωνίας από τό 1971, (14).

(40) Συγκρίνοντας τις μεταρρυθμίσεις στην Πολωνία και την Ούγγαρία ο Ζαβιέ Ρισέ γράφει: "Η διαφορά μεταξύ των δυό αυτών μεθόδων προ

έρχεται από το γεγονός ότι στην Πολωνία η μεταρρύθμιση πρέπει να πραγματοποιηθεί "έν θερμώ" κάτω από την πίεση των εργατών ενώ στην Ουγγαρία η μεταρρύθμιση πραγματοποιείται σε ένα διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο: η "ζήτηση για μεταρρύθμιση" από μέρους των εργατών είναι περιορισμένη" (Μεταρρύθμιση των τιμών το 1980 στην Ουγγαρία, στο Courrier des pays de l'Est n° 254 (Σεπτ.81) σελ. 29.

(41) 'Αλεξάντερ Σμόλαρ πρώην ηγέτης στέλεχος του KOR στην συζήτηση στοργουλή τράπεζας της Altérnative, σελ. 202.

(42) Βλέπε (32), σελ. 161.

(43) "Οι έρευνες που κάμαμε μεταξύ των συνδικαλιστών, βεβαιώνει ο Ζμπίγνιου Κοβαλέβσκι στην στοργουλή τράπεζα της Altérnative, δείχνουν ότι το 65% των εργατών εκφοβίζονται υπέρ της ενεργητικής άπεργίας σαν ριζοσπαστικό μέσο πάλης και μόνο 12% υπέρ της απλής γενικής άπεργίας. Στις μεγάλες επιχειρήσεις ο αριθμός των εργατών, όπαδών της ενεργητικής άπεργίας ανερχόταν στο 80%", σελ. 201.

(44) Ζμπίγνιου Κοβαλέβσκι, Imprecor, n°119, σελ. 16.

(45) "Η πίεση έγινε τόσο μεγάλη, λέει ο Ζμπίγνιου Κοβαλέβσκι, που δεν μπορούσε πιά κανείς να φανταστεί ότι οι επόμενες δημοτικές εκλογές που προβλέπονταν για την άνοιξη του '82 θά γίνονταν με τις συνηθισμένες μορφές. 'Απ' όπου και ο πανικός των αρχών που θέλαν πάσει θυσία να διατηρήσουν το σύστημα της μοναδικής λίστας. 'Εξετάστηκε ακόμη και το ένδεχόμενο να καταρτιστούν αυτές οι λίστες κάτω από την αίγίδα της μελλοντικής 'Εθνικής Συμφωνίας που προδιαγραφόταν τότε και με την συνεργασία της 'Αλληλεγγύης (Στοργουλή τράπεζα της Altérnative, σελ. 202).

(46) 'Αλεξάντερ Σμόλαρ, Στοργουλή τράπεζα της Altérnative, στο ίδιο, σελ. 202.

(47) Le Monde της 17 Δεκεμβρίου 1981.

(48) "Μιά άνοιχτή χρεωκοπία της Πολωνίας, γράφει η Monde της 19 Δεκεμβρίου 1981, θά ύποχρέωνε τις δανειστικές τράπεζες να άναγνώρουν στο ίσοζύγιο τους τη ματαίωση σημαντικών χρεών. Αυτό θά κατάφερνε ένα σοβαρό πλήγμα στη διεθνή χρηματιστική κοινότητα".

(49) Wall street Journal, της 21 Δεκεμβρίου 1981.

(50) "Αυτή η τρομοκρατία είναι άνευ προηγούμενου στην πολωνική ιστορική παράδοση. 'Ηταν κάτι τό άφάνταστο για τους πολωνούς. Μόνο ένας νότιο-άμερικάνος ή ένας Ρώσος στρατηγός μπορούσε να έπινοήσει ένα τέτοιο σενάριο". Ο Σεβερύν Μπλουμζστάϊν, μιλώντας έτσι στη στοργουλή τράπεζα της Altérnative, δεν καταλαβαίνει ότι πρόκειται για μιά γενική τάση του γεροντικού καπιταλισμού.

(51) 'Η Monde της 18 Δεκεμβρίου 1981.

(52) Σεβερύν Μπλουμζστάϊν στοργουλή τράπεζα της Altérnative, σελ. 204.

(53) Ποιμενική έπιστολή υιοθετημένη από την Πολωνική έκκλησία την 19 'Ιανουαρίου '82

(στη Libératiön της 23 και 24 'Ιανουαρίου 1982).

(54) 'Αλεξάντερ Σμόλαρ στοργουλή τράπεζα της Altérnative, σελ. 204.

(55) 'Αλεξάντερ Σμόλαρ, σελ. 204.

(56) "Απ' αυτούς που έρμηνεύουν τό πραγματικόσημα σαν την άποτυχία μιάς όρισμένης μορφής δράσης, αυτής της νόμιμης άυτο-όργάνωσης της κοινωνίας, μπορεί κανείς να περιμένει την εμφάνιση μιάς έπιστροφής σε παρόνομες και στρατιωτικές μορφές δράσης. Είναι μιά φυσική κοινωνική αντίδραση" έλεγε ο Σεβερύν Μπλουμζστάϊν την 27 Δεκεμβρίου 1981 στη στοργουλή τράπεζα της Altérnative. Ο 'Αλεξάντερ Σμόλαρ πρόσθετε:

"Μπορεί κανείς να τό βρει άνησυχτικό αλλά καίριω ότι αυτή η προοπτική είναι κάτι περισσότερο από μιά άπλή ύπόθεση". και ο Ζμπίγνιου Κοβαλέβσκι πλειοδοτούσε: "Δέν πρόκειται άναγκαία για μιά άτομική τρομοκρατία. Μπορεί να έχει μιά πλατεία κοινωνική ύποστήριξη, σ' ένα πληθυσμό που έχει μάθει έδώ κι ένα χρόνο τό μαζική δράση...". Ο Σεβερύν Μπλουμζστάϊν συμπέραινε: "Αυτό μπορεί να είναι πιο κοντά σε ενεργείες παραζάνων" (στοργ. τραπ. της Altérnative p. 204.

(57) Αυτό τό κάλεσμα της 16 Δεκεμβρίου 1981 ύπογράφεται από τον Ζμπίγνιου Κοβαλέβσκι, Σεβερύν Μπλουμζστάϊν και Σλαβομίρ Κζαράβσκι (Βλέπε στην Altérnative, άφιέρωμα στην Πολωνία του 'Ιανουαρίου 1982, σελ. 199).

(58) Σεβερύν Μπλουμζστάϊν, στοργ. τραπ. της Altérnative, σελ. 199.

(59) Σεβερύν Μπλουμζστάϊν, σελ. 202.

(60) άναφέρεται από τον Πάουελ Κόρτζεκ. 'Ο Πολωνικός σοσιαλισμός, στη Γενική ιστορία του σοσιαλισμού του Ζάκ Ντρόζ, Τόμος 3, κεφαλ. VII, σελ. 324, έκδόσεις PUF 1977.

«Ζητείται ιδεολογία...»

Τό βδομαδιατικό όργανο του ΠΒΕΚ, "Zycie Partii" που άσχολεϊται με τις έσωτερικές δραστηριότητες του προκήρυξε με τη βοήθεια έπίσημων έκδοτικών οίκων, ένα μεγάλο διαγωνισμό με θέμα: "Η έπάνοδος του κόμματος στις πηγές".

Πρόκειται, διευκρινίζει τό όργανο της Κ.Ε. "Trybuna Ludu", για ένα διαγωνισμό όπου καλούνται οι συμμετέχοντες να συνεισφέρουν με τη μορφή δοκίμιων, άρθρων ή ρεπορτάζ στη "δύσκολη και πολύπλοκη διαδικασία άναγέννησης του ΠΒΕΚ, άνακατάκτησης από τό κόμμα της έμπιστοσύνης και της ύποστήριξης της κοινωνίας και, πρώτ' άπ' όλα, των δεσμών που πρέπει να άναβιώσουν με την εργατική τάξη, πρωταρχική πηγή της δύναμής του".

'Υπάρχουν 11 βραβεία από 5,000 έως 20,000 ζλότους! 'Ο κανονισμός βέβαια του διαγωνισμού δεν καθορίζει άν τά μέλη του Πολιτικού Γραφείου κι οι σύνεδροι της "Ιδεολογικής έθνικής σύσκεψης" που άρχισε τις εργασίες της την Παρασκευή 2 'Απρίλη θά έχουν δικαίωμα να δοκιμάσουν ή όχι την τύχη τους...

(άπό τη "Monde", 5 'Απρίλη 1982)

Ο «ύπαρκτος σοσιαλισμός»: καπιταλισμός 100%

"Όλοι αυτοί οι "σοσιαλιστές από τον Κόλινγκ και μετά, αυτό το κοινό έχουν, ότι αφήνουν να υπάρχει η μισθωτή εργασία, και συνεπώς επίσης η καπιταλιστική παραγωγή, θέλοντας να κάνουν να πιστέψουν οι ίδιοι και ο κόσμος ότι με το μετασχηματισμό της προσόδου σε φόρο πληρωμένο στο Κράτος, όλα τα άσχημα της καπιταλιστικής παραγωγής πρέπει να εξαφανιστούν από μόνα τους.

"Όλα αυτά δεν είναι παρά μία προσπάθεια γαρνιρισμένου σοσιαλισμού για να σωθεί ή καπιταλιστική κυριαρχία και στην πράξη για να αποκατασταθεί πάνω σε μία βάση ακόμα πιο πλατιά από την σημερινή" (Άλληλογραφία Φ. Ένγκελς - Κ. Μάρξ με τον Σόργκε 30 Ιούνη 1881)

Κεφάλαιο και μισθωτή εργασία είναι οι δύο όροι, αδιαίρετα συνδεδεμένα, της ίδιας κοινωνικής σχέσης. Προσπαθείτε λοιπόν να καταργήσετε τον έναν χωρίς τον άλλο!

Για πολλά χρόνια, οι υπερασπιστές του "σοσιαλιστικού" χαρακτήρα των ανατολικών χωρών έγκωμιαζαν την αξία της δήθεν "σχεδιασμένης" οικονομίας τους. Επέτρεπε, σύμφωνα μ' αυτούς την πραγματοποίηση ρυθμών ανάπτυξης πιο μεγάλων από εκείνους της Δύσης. Η τύχη τους όμως δεν τους χαμογέλασε πολύ. Τα ποσοστά ανάπτυξης των ανατολικών χωρών δεν σταμάτησαν να μειώνονται κι είναι, σε κάθε περίπτωση έδω και πολύ καιρό κατώτερα από εκείνα των χωρών όπως η Ιαπωνία ... ή η Νότια Κορέα! Η "σχεδιασμένη" οικονομία τους θα επέτρεπε δήθεν την άποψη των κρίσεων. Στην πραγματικότητα δεν κατόρθωσε παρά να αντικαταστήσει τις κρίσεις υπερπαραγωγής "αλά δυτικά" με μία κατάσταση όπου η πίεση της παγκόσμιας αγοράς κι η εσωτερική καθυστέρηση ένωδόντουσαν για να προκαλέσουν τη βιομηχανική κι αγροτική χρεωκοπία, όπως το μαρτυρεί η πολωνική οικονομία (και σύντομα η ρουμανική), ή ακόμα η πλήρης χρεωκοπία της ρώσικης γεωργίας.

Ο σοσιαλισμός δεν γνωρίζει αξία ανταλλαγής

Ο ισχυρισμός ότι η κομμουνιστική διεκδίκηση της παραγωγής που καλύπτει τις ανάγκες είναι πραγματοποιημένη στις ανατολικές χώρες θάταν μαύρο χιούμορ αν αναλογιστούμε τις ώρες που οι προλετάριοι χάνουν κάνοντας ούρα για να προμηθευτούν προϊόντα μετά μία μακριά ημέρα εργασίας στην Πολωνία, αλλά επίσης και στη Ρωσία.

Οι απολογητές του "ύπαρκτου σοσιαλισμού" απαντούν σ' αυτό ότι "φταίει ο ιμπεριαλισμός", που σπρώχνει τις φτωχές χώρες με "σχεδιασμένη οικονομία" σε μία άτελείωτη κούρσα για έξοπλismus. Αλλά αν βέβαια η παραγωγή κανονικών παρά βούτυρου είναι πράγματι ένας καπιταλιστικός νόμος, αυτό σημαίνει, ότι παρά τις διακηρύξεις του, ο "ύπαρκτος σοσιαλισμός" δεν έφτασε στο σημείο να εξαφανίσει τις συνέπειές του πάνω στην κοινωνία. Το επιχείρημα λοιπόν στρέφεται ενάντια στους έμπνευστές του.

Μ' αυτό το δεδομένο, ο πολωνός άνθρακωρύχος που βλέπει την ημέρα εργασίας του να παρατείνεται για να παράγει περισσότερο κάρβουνο, ενώ θάχει λιγώτερο στη διάθεσή του για να ζεσταθεί, αυτός ο άνθρακωρύχος δεν έχει ανάγκη από πολλές εξηγήσεις για να καταλάβει ότι παράγει το κάρβουνο όχι για την κοινωνική χρήση του, για την αξία χρήσης του, αλλά γιατί πουλιέται καλά στην παγκόσμια αγορά, δηλαδή για την αξία ανταλλαγής του. Ξέρει καλά ότι τα συναλλαγματικά όφέλη που αποφέρει μία τέτοια πώληση είναι αναγκαία για να προμηθευτεί η Πολωνία σ' αυτήν την ίδια την παγκόσμια αγορά που πουλήθηκε το κάρβουνο, μηχανές ή πρώτες ύλες, και ιδιαίτερα για να εξωφληθούν τα τοκογλυφικά δάνεια της διεθνούς χρηματι-

στηριακής δύναμης που η εργασία του τρέφει, την ίδια στιγμή που τρέφει την Πολωνική μπουρζουαζία. Είναι πράγματι αδύνατο να συμμετάσχει κανείς στην παγκόσμια αγορά χωρίς να υφίσταται το νόμο της, που είναι ο νόμος του κεφάλαιου, της ιμπεριαλιστικής ληστείας, των "άνισων ανταλλαγών", του παροξυσμένου ανταγωνισμού, της εκμετάλλευσης και της εξαφάνισης των μικρών από τους μεγάλους. Κι όταν αυτή η αγορά εισέρχεται σε κρίση, οι χώρες που μίζεραν στις βιομηχανικές εξαγωγές τους για να κατακτήσουν μία θέση μέσα σ' αυτήν είναι οι πρώτες που χτυπιούνται.

Στην πραγματικότητα, οι πολωνικές επιχειρήσεις και κείνες όλων των ανατολικών χωρών συλλογίζονται με τις ίδιες οικονομικές κατηγορίες όπως στη Δύση: κόστος, τιμή, κέρδος, μισθοί κλπ. Και δεν είναι μονάχα θέμα διανοητικής εύκολιας, συμφωνίας, όπως ισχυρίζονται οι απολογητές του "ύπαρκτου σοσιαλισμού", αλλά γιατί αυτές οι κατηγορίες είναι το αντικατόπτρισμα κοινωνικών σχέσεων της ίδιας φύσης. Δεν υπάρχει πράγματι κανένας σοσιαλισμός μέσα στην αξία ανταλλαγής που παίρνουν όλα τα προϊόντα στις ανατολικές χώρες. Αυτό που διακρίνει το σοσιαλισμό, σύμφωνα με τη μαρξιστική θεωρία, είναι το γεγονός ότι τα προϊόντα της ανθρώπινης εργασίας έχασαν τον χαρακτήρα της αξίας ανταλλαγής ή του εμπορεύματος. Ο σοσιαλισμός δεν παράγει για την αγορά, για να συγκεντρώσει συνάλλαγμα ή να εκδίξει έθνικο νόμισμα. Ο σοσιαλισμός παίρνει ύψη του μονάχα την αξία χρήσης, δηλαδή την κοινωνική χρησιμότητα. Η λογιστική του δεν έχει να κάνει τίποτε με τη λογιστική που βασίζεται στην αξία, στην λογιστική που βασίζει -

ται στην πίστωση-χρέωση που ισχύουν σήμερα, και που στόχος της είναι να φανεί αν υπήρξε κέρδος ή χάσιμο. Η σοσιαλιστική λογιστική έχει έναν άλλο σκοπό: να καταγράφει σε ποσότητες τα προϊόντα που μπαίνουν και που βγαί-

νουν από τα κοινωνικά μαγαζιά και να μετράει την κοινωνική προσπάθεια που απαιτεί ή παραγωγή τους, όχι σε χρηματικό κόστος, αλλά, σε χρόνο εργασίας του ανθρώπινου είδους και των μελών του (1)

Πίσω από τό πρόπετασμα καπνού του «σχεδιασμού», μιά «οικονομία επιχειρήσεων»

Στις ανατολικές χώρες, δέν μετρώνε σε χρόνο εργασίας, αλλά σε αξία, πράγμα που για τό μαρξισμό είναι σίγουρα ένα χαρακτηριστικό της οικονομίας αγοράς, που ό καπιταλισμός είναι ή πιό αναπτυγμένη μορφή. Μιά λεζάντα, διαδεδομένη τόσο από τούς δήθεν κομμουνιστές έρωτευμένους με τόν "ύπαρκτό σοσιαλισμό" τών ανατολικών χωρών, όσο κι από τούς δυτικούς φιλελεύθερους, τείνει να περάσει τό "σχεδιασμό" και τόν κρατικό έλεγχο, που υπάρχουν λίγο ή πολύ, δηλαδή τόν καθορισμό τών τιμών και τών μισθών από τή διοίκηση, τήν έπιβολή τών ποσοτήτων που πρέπει να παραχθούν, και τήν ύποδειξη τών προμηθευτών και τών πελατών από τή διοίκηση, σάν ένα σοσιαλιστικό σχεδιασμό.

"Ένα σύγχρονος άστος οικονομολόγος όρίζει τόν καπιταλισμό σάν μιά "οικονομία επιχειρήσεων". Κι έχει απόλυτο δίκιο. Έπιπλέον δέν κάνει τίποτε άλλο παρά να χρησιμοποιοεί τόν όρισμό που δίνει ό μαρξισμός. Ό σοσιαλιστικός σχεδιασμός υποθέτει ότι έχουμε πιά τελειώσει με τήν οικονομία τών επιχειρήσεων, τόν περίφημο άπολογισμό κάθε έπιχείρησης (ένεργητικό - παθητικό, δούναί - λαβείν), που αποκαλύπτει άκόμα και στήν περίπτωση τών έθνικοποιήσεων τήν ύπαρξη μιός ιδιοκτησίας ένάντια στήν κοινωνία. Υποθέτει δηλαδή ότι έχουμε τελειώσει μιά για πάντα με τό δικαίωμα ιδιοποίησης ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων πάνω στόν κοινωνικό πλούτο.

Ό σοσιαλισμός προϋποθέτει όχι μονάχα ότι τό Κράτος είχε ήδη γίνει ό μόνος ιδιοκτήτης κεφάλαιου, σάν μεταβατικό μέσο στή διάρκεια τής δικτατορίας του προλεταριάτου, αλλά ότι σπάσανε τά δρια τών επιχειρήσεων, ή ανταλλαγή μεταξύ τους κι ότι ή κοινωνία μπορεί να

έλέγχει άμεσα όλα τά προϊόντα τής ανθρώπινης εργασίας, όλες τες ένέργειες παραγωγής και διανομής του πλούτου, χωρίς καμμία κοινωνική μονάδα - οι επιχειρήσεις - να μπορεί να σταθεί έμπόδιο. Αυτό υποθέτει φυσικά οικονομικές προϋποθέσεις που έχουν έπιτευχθεί από τά πρίν και που μονάχα ό πιο προχωρημένος καπιταλισμός μπορεί να δώσει (ιδιαίτερα τή συγκέντρωση) και πολιτικές προϋποθέσεις - ή δικτατορία του προλεταριάτου - που θα τινάξουν στόν άέρα τά δρια τών επιχειρήσεων. Είναι ό μόνος τρόπος για να τελειώνουμε μιά για πάντα με τούς οικονομικούς νόμους που έπιβάλλονται πάνω στήν ανθρώπινη μέσα από τή συνάντηση και σύγκρουση πληθώρας ιδιαίτερων αποφάσεων και τής άναρχίας που είναι τό άποτέλεσμά τους. Αυτός έπίσης είναι ό μόνος τρόπος ώστε να σχεδιαστεί πραγματικά ή κοινωνική δραστηριότητα, να γίνει μιά όρθολογιστική δραστηριότητα.

Στις ανατολικές χώρες, υπάρχουν βέβαια όργανα "σχεδιασμού". Ό σχεδιασμός τους - που διαφοροποιείται βέβαια από χώρα σε χώρα - είναι τυπικά πιό συγκεντρωτικός και πιό γραφειοκρατικός απ' ότι στή Δύση, αλλά αυτό που δέν λέγεται είναι ότι, αν αυτός ό σχεδιασμός ένοχλεί τή ζωή τών επιχειρήσεων, δέν τες καταργεί όμως, όπως και δέν καταργεί τήν άυτονομία τους. Ό ισχύων "σχεδιασμός" στις ανατολικές χώρες δέν έμποδίζει πράγματι τες επιχειρήσεις να άγοράζουν στήν αγορά τή δύναμη εργασίας, τες πρώτες ύλες και να πουλάνε σ' αυτήν τήν ίδια τήν αγορά τά παραγόμενα έμπορεύματα. Αυτός ό "σχεδιασμός" δέν έμποδίζει, αλλά άπεναντίας άπαιτεί να έχουν ένα άρχικό κεφάλαιο και στό τέλος του κύκλου να κατορθώνουν να πετυχάβουν ένα κεφάλαιο μεγαλύτερο από τό άρχικό.

"Ένα κεφάλαιο διψασμένο, όπως παντού, για ύπεραξία

Στήν οικονομία ονομάζεται ύπεραξία τό συμπληρωματικό κεφάλαιο που έπιτυγχάνεται στό τέλος ένός οικονομικού κύκλου, Σπάνιοι είναι σήμερα αυτοί που δέν μιλάνε για ύπεραξία κι έκμετάλλευση στις ανατολικές χώρες, έκτός τών σταλινικών και τών τροτσκιστών.

Για να ύπάρξει ύπεραξία, άρκει ή ύπερργασία, δηλαδή ή κοινωνική εργασία που δέν καταναλώνεται άμεσα από τούς παραγωγούς, να πάρει μιά χρηματική μορφή. Στις ανατολικές χώρες, όπως και στή Δύση, αυτή ή ύπεραξία που παράγεται από τες επιχειρήσεις χρησιμοποιεί για να πληρώνονται πλουσιοπάροχα οι διευθυντές εργοστασίων, τό προσωπικό στελέχωσης και οι κάθε είδους μπάτσοι. Χρησιμοποιεί επίσης, μέσα από τό διπλό κανάλι τής "άποστολής τών κερδών τών σο-

σιαλιστικών επιχειρήσεων" που περιλαμβάνει αυτό που ονομάζουμε στή Δύση φόρος πάνω στα κέρδη και στα μερίσματα και τό φόρο πάνω στο τζίρο (που άντιστοιχεί στο φόρο προστιθεμένης αξίας που ύπάρχει στήν Εύρώπη και που σύντομα θα εφαρμοστεί και στήν Ελλάδα), για να χρηματοδοτεί τά έξοδα του κράτους, δηλαδή τά "έκτακτα έξοδα" τής καπιταλιστικής παραγωγής, όπως οι προϋπολογισμοί τών ύπουργείων, δηλαδή οι μισθοί τών γραφειοκρατών, ύπουργών, στρατιωτικών, μπάτσων και καθηγητών του ... "μαρξισμού - λενινισμού"!

Αυτή ή κατάσταση δέν έχει βέβαια τίποτε τό πρωτότυπο και ύπάρχει σε κάθε ταξική κοινωνία. Η πραγματική όμως χρησιμότητα τής ύπεραξίας είναι ή έπένδυση, δηλαδή ό μετασχηματισμός της σε κεφάλαιο που θα παράγει με τή σειρά του μιά καινούργια ύπεραξία. Αν αυτή ή άυτοχρηματοδότηση δέν καλύπτει τες άνάγκες μιός έπιχείρησης, αυτή μπορεί να ζητήσει στο Κράτος να αύξήσει τό κεφάλαιό της με μορφή έπιχορηγήσεων ή, ιδιαίτερα, τραπεζικών δανείων.

Μονάχα που οι κρατικές τράπεζες, άκόμα και οι άυτοανακρηγμένες "σοσιαλιστικές", δέν δα-

1. Παραπέμπουμε τόν άναγνώστη στή πρόσουρα "Προλεταριακός σοσιαλισμός ένάντια στο μικροαστικό σοσιαλισμό" (στά γαλλικά "Socialisme proletaire contre socialisme petit-bourgeois" και προσεχώς στα ίταλικά) που ξαναπαύρνει τά κλασσικά κείμενα του μαρξισμού για να προβάλλει τά βασικά χαρακτηριστικά του καπιταλισμού και του σοσιαλισμού.

νείζουν σέ όποιοιδήποτε και όπως-όπως. Δανείζονται στίς έπιχειρήσεις πού έχουν μια σχέση κέρδους - χρησιμοποιούμενου κεφάλαιου (αυτό πού κοινότυπα στή Δύση ονομάζεται απόδοση κεφαλαίου ή ποσοστό κέρδους) τέτοια ώστε να διασφαλίζεται τό ξεχρέωμα τού κεφαλαίου και τών τόκων. Η πρωτοτυπία τού "ύπαρκτου σοσιαλισμού" σχετικά μέ τόν καπιταλισμό είναι πράγματι ... άφοπλιστική!

Τί πρέπει όμως να κάνει μια έπιχείρηση για να είναι σίγουρη ότι θαχει άρκετή "φερεγγυότητα" ώστε να πάρει τραπεζικά δάνεια και να επενδύσει; Να παράγει, βέβαια, προϊόντα πού πουλούνται καλά σέ βάρος τών άλλων έπιχειρήσεων και να μειώνει τό κόστος παραγωγής, να περιορίζει τούς μισθούς και να πετυχαίνει μεγαλύτερη άποδοτικότητα από τούς έργαζόμενους μέ τόν ίδιο μισθό. Μέ δυό λόγια να είναι πλιό ανταγωνιστική στήν αγορά έκμεταλλευομένη καλύτερα τήν εργατική τάξη. Κάθε προλετάριος τής Δύσης μπορεί να δεί ότι ο πολωνός ή ρώσος ταξικός άδελφός του τρώνεται άκριβώς μέ τήν ίδια σάλτσα όπως κι αυτός ο ίδιος, κι ότι ύφίσταται καθημερινά τίς συνέπειες τής συσσώρευσης τού κεφαλαίου, τής δίψας για ύπεραξία τού κεφαλαίου.

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΑΓΟΡΑΣΤΕ ΧΡΥΣΕΣ ΛΙΡΕΣ

"ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ "ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΣ" ΧΡΥΣΟΣ
 Να πώς οι άσσοί τού Οίονομηταχώρου (Nº 7/82) ζεφτυλίζουν τούς άσσοι τους: "Έέρετε ποιός είναι ο φίλο σίγουρος τρόπος για να έξασφαλίσετε τή μελλοντική σας εύτυχία; Η αγορά χρυσού. Και αυτό δέ τό λέει ο Ρουφίλλερ... αλλά τό κέντρο παραχωρήσει τή μόνιμη χυθείασάμειαι... τό κρεμλίνο... έ... διαφήμιση... προτρεθώμαστε από τή σοβιετική έμπορική τράπεζα "Βοσκόντ" τής Ζυρίχης να αγοράίσουμε τα χρυσά νομίσματα πού έξέδωσε. Τονήσαν μεταξύ άλλων: "Οι επενυότες πού θέπουν καιριαά αγοράίσουν... χρυσό". Στή φωτογραφία οι δύο όδες τού νομίσματος. Στή μία ο μαλός σπρωθεί (υδαινιχμός από τό Εύαγγέλιο για να έθραιωθεί ή θεβαυίτητα τού δόχματος) και από τήν άλλη τό χυστό σχόχμα. "Προλετάριοι όλων τών χωρών ένωθείτε."

Μιά άναποτελεσματική κι ένοχλητική αύταρχική διεύθυνση τής οικονομίας

Υπάρχει, ώστόσο, μια όξεία αντίφαση άνάμεσα στίς άπαιτήσεις τής συσσώρευσης τού κεφαλαίου, πραγματοποιούμενου από τίς έπιχειρήσεις και τό γραφειοκρατικό-κοινωνικό σύστημα πού έγκαθιδρύθηκε από τό σταλινισμό (και πού κατεδράφεται από τότε μέ διάφορους ρυθμούς σύμφωνα μέ τή χώρα). "Αν οι έπιχειρήσεις δέν μπορούν οι ίδιες να καθορίσουν τούς μισθούς και τίς τιμές, ούτε να διαλέγουν πελάτες και προμηθευτές, δέν έχουν συνεπώς εύλυγισία για να αντιδράσουν στα άνεβοκατεβάσματα τής αγοράς.

Αυτή ή "άκαμψία" δξύνεται άκόμα περισσότερο από τήν άπαγόρευση τών άπολύσεων προτού έπανατοποθετηθούν οι άπολυμένοι σέ άλλη εργασία, πράγμα πού αυξάνει τά κοινωνικά βάρη τών έπιχειρήσεων, πού παραπονιούνται ότι είναι ύποχρεωμένες να άπασχολούν σέ δευτερευουσες δουλειές έργαζόμενους πού δέν είναι άμεσα χρήσιμοι στήν παραγωγή, πράγμα πού μέ τή σειρά του έπηρεάζει τήν άποδοτικότητα μειώνοντας στούς έργαζόμενους τό φόβο να βρεθούν στό δρόμο.

Πώς όμως οι έπιχειρήσεις προσπάθησαν να ξεπεράσουν αυτό τό χάντικαπ; Καταπολεμώντας και πετυχαίνοντας σταδιακά τήν κατάργηση τών πλιό καταναγκαστικών κανόνων, και παρακάμπτοντας αυτούς τούς κανόνες εκεί όπου δέν μπορούσαν να τούς πολεμήσουν μετωπικά. Παραδείγματος χάρη έξισοροπώντας τή δυσκολία άπολύσεων έργαζόμενων μέ τήν είσαγωγή τού ανταγωνισμού μέ άλλες μορφές. Μ' αυτόν τόν τρόπο ο μισθός μέ τό κομμάτι, γενικευμένος στή δεκαετία τού 30 στή Ρωσία τού Στάλιν, έξακολουθεί να ύπάρχει σέ μεγάλη κλίμακα (πρίπου για τούς μισούς μισθούς) και τό επίπεδο ζωής διατηρείται σέ ένα πολύ χαμηλό επίπεδο. Αυτή ή εικόνα τής κατάστασης στήν Πολωνία και στή Ρωσία δέν είναι μακριά από κείνη χωρών μέ συγκρίσιμη βιομηχανική ανάπτυξη, όπως ή Ίσπανία, πού δέν είναι ώστόσο ένα παράδειγμα καπιταλιστικής φιλανθρωπίας! Άλλά αυτό τό "κεντρί" τού ανταγωνισμού, όπως τό λένε τόσο κομψά στή Δύση, παραμένει γενικά λιγώτερο άποτελεσματικό στήν Άνατολή πράγ-

μα πού άναγκάζει τίς έπιχειρήσεις να έξασκούν μια πλιό μεγάλη διοικητική κι άστυνομική πίεση πάνω στήν εργατική τάξη. Μια πίεση πού συνοδεύεται από έπανηλημένες εκκλήσεις για πειθαρχία εργασίας (καμπάνιες "πάλης ενάντια στίς άπουσίες" κ.ά). Άλλά αυτό τό ζήτημα θάπρεπε να άναπτυχθεί σέ μια άλλη μελέτη τής κατάστασης τής εργατικής τάξης στίς άνατολικές χώρες.

Η άλλη μέθοδος πού βρήκαν οι έπιχειρήσεις για να ξεπεράσουν τό χάντικαπ πού τούς έπιβάλλει ο άκαμπος μηχανισμός τής κρατικής αύταρχικής διεύθυνσης τής οικονομίας, είναι να αντιμετωπίζουν τό σχέδιο (τό πλάνο) μέ .. περιφρόνηση.

Η έμπειρία δείχνει πρώτα άπ' όλα ότι ή παραχάραξη παίρνει και δίνει. Δίπλα από τήν παραχάραξη τών άποτελεσμάτων, ύπάρχει ή παραχάραξη τών τιμών: άρκει να διατηρηθεί ή έτικέτα αλλά να μειωθεί ή ποσότητα ή ή ποιότητα ενός παλιού προϊόντος ή άκόμα να άντικατασταθεί ένα παλιό προϊόν από ένα "καινούργιο". Όλα αυτά τά κόλπα είναι πλατιά γνωστά στίς χώρες τού "φιλελεύθερου" καπιταλισμού, αλλά είναι γενικευμένα στίς χώρες τού κρατικού καπιταλισμού, όπου όλ' αυτά γίνονται στα μουλωχτά χάρη στήν πραχτική τού λαδώματος, πού οι περίφημοι έλεγκτές είναι οι τελευταίοι πού τό περιφρονούν...

Άλλά όλα αυτά δέν είναι παρά παιδιάριασμα μπροστά στο φαινόμενο πού ονομάζεται "παράλληλη οικονομία" στή Ρωσία και στήν Πολωνία ή τή "δευτέρα οικονομία", στήν Ούγγαρία πού είναι στήν πραγματικότητα ή μαύρη αγορά.

Οι έπιχειρήσεις άπευθύνονται σ' αυτήν για να προμηθευτούν πρώτες ύλες, αλλά έπίσης και μισο-τελειωμένα προϊόντα, μηχανές κλπ., έξαιτίας τού γεγονός ότι τά πολύ δυσκίνητα διοικητικά κυκλώματα άργοπορούν τή διακίνηση, ή γιατί οι έπίσημα διορισμένοι προμηθευτές είναι άνίκανοι να παραδώσουν στήν ώρα τους τίς έπιθυμητές ποσότητες ή τό ζητούμενο μοντέλο ή ποιότητα. Για παράδειγμα άναφέρουμε ότι είναι

γνωστό ότι ο τομέας των μηχανών δεν καλύπτει στη Ρωσία παρά το 10-15% των ανταλλακτικών με τα έπισημα συμφωνητικά! Σε αντίλλαγμα, αυτό το σύστημα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να πουλάνε τα προϊόντα τους σε πιο ενδιαφέρουσες τιμές, που φτάνουν να έχουν στην αγορά των καταναλωτικών αγαθών, τιμές πολλαπλάσιες από τις έπισημα τιμές, πράγμα που μειώνει, συνεπώς, τον πραγματικό μισθό των εργαζόμενων.

Δέν πρόκειται, λοιπόν, μονάχα για ένα μέσο έκπληρωσης των στόχων του σχεδίου, αλλά για ένα μέσο διευκόλυνσης της αξιοποίησης του κεφάλαιου και μείωσης στο ελάχιστο του χρόνου περιφοράς του κεφάλαιου, με δύο λόγια επίτευξης του μάξιμου ποσοστού κέρδους.

Αυτό τό φαινόμενο παίρνει σημαντικές διαστάσεις τόσο στη Ρωσία όσο και σ' άλλες χώρες έφόσον εκτιμάται ότι ή μαύρη αγορά καλύπτει τό 25% των έσωτερικών ανταλλαγών!

"Όλα αυτά είναι τόσο προφανή, που ή μαύρη αγορά θεωρείται σάν ένα απαραίτητο διορθωτικό της γραφειοκρατικής αυταρχικής διεύθυνσης της οικονομίας, όπως ο περίφημος "ένδεικτικός σχεδιασμός" θεωρείται στη Γαλλία σάν τό απαραίτητο διορθωτικό του φιλελευθερισμού.

Δέν τελειώσαμε όμως. Τό ίδιο τό Κράτος είναι αναγκασμένο να ποδοπατεί συχνά τους ίδιους τους στόχους. Μή αφήνοντας τις επιχειρήσεις να αυξήσουν τις τιμές τους κανονικά όπως στη Δύση, προχωράει σε άποτομες αυξήσεις τιμών, από 50-100% ή και περισσότερο, όπως τό

άποδεικνύει ή Πολωνία. Από την άλλη μεριά άναθεωρούνται κάθε χρόνο οι προβλεπόμενες ποσότητες ... μειωτικά, δηλ. κάθε πέρυσι και καλύτερα! Με δύο λόγια είναι τό σχέδιο που προσαρμόζεται στην αγορά και στις επιχειρήσεις, κι όχι τό αντίθετο. Στην Άνατολή, όπως και στη Δύση, δέν σχεδιάζεται παρά ... ή άναρχία της αγοράς.

"Ένα συμπέρασμα επιβάλλεται, γράφει ή Monde (19-12-81), δέν υπάρχει σχεδιασμός της σοβιετικής οικονομίας (...) "τό σχέδιο, είναι ο νόμος", επαναλαμβάνουν οι σοβιετικοί διευθύνοντες. Βέβαια, αλλά ο νόμος της ζούγκλας όπου όλα τά μέσα επιτρέπονται για να πετύχει λανεί. Δέν μπορούμε παρά να χαρούμε που οι άστοί έφτασαν τελικά στο σημείο να σταματήσουν τά ψέμματα και να άναγνωρίσουν μιá άλήθεια που άποδείξαμε άπό καιρό (2).

Τό συμπέρασμα είναι ότι τό παγκόσμιο προλεταριάτο δέν έχει να υπερασπίσει τίποτε στην άναρχία της σταλινικής αυταρχικής διεύθυνσης της οικονομίας, όπως και σε κείνη των δυτικούψευδο-φιλελευθερισμού. Η επανάστασή του θα άνατρέψει άπό τά θεμέλια τις κοινωνικές σχέσεις που είναι και στις δύο περιπτώσεις καπιταλιστικές. Θάχει σάν καθήκον να βάλει κάτω από τον έλεγχο της κοινωνίας όλα τά κοινωνικά πλούτη σπάζοντας τά δεσμά της καπιταλιστικής, ιδιωτικής, άνώθυμης ή κρατικής ιδιοκτησίας, δηλαδή να πραγματοποιήσει τον κομμουνιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

· Η · Οκτωβριανή επανάσταση κι ο τρόπος παραγωγής

Τό Κράτος που γεννήθηκε στη Ρωσία τό 1917 από μιá άθθεντικά προλεταριακή και κομμουνιστική επανάσταση είχε έθνικοποιήσει τή βιομηχανία, πολύ πιο γρήγορα εξάλλου άπ' ότι τό ήλιπιζε, έφόσον στη διάρκεια του έμφύλιου πολέμου ή μεγάλη πλειοψηφία των καπιταλιστών είχε μεταναστεύσει. Χρησιμοποίησε επίσης τις πιο προχωρημένες μορφές κρατικής επέμβασης, χάρη στη συγκεντροποίηση των τραπεζών και στην έθνικοποίηση του έξωτερικού έμπορίου. Αυτό βέβαια δέν άλλαξε την φύση της ρώσικης οικονομίας που παρέμεινε, ακόμα και μετά την εξαφάνιση όλων των φεουδαρχικών καταλοίπων, ο πιο όπισθοχωρημένος καπιταλισμός της Εύρώπης.

Στην προοπτική του Λένιν, ή τύχη της επανάστασης στη Ρωσία έξαρτιόταν από την τύχη της επανάστασης στη δυτική Εύρώπη. Μονάχα ή επανάσταση στη δυτική Εύρώπη μπορούσε να δώσει στη Ρωσία, πούταν ακόμα άγροτική κατά 80%, τά τεχνικά μέσα για να περάσει σε μεγάλη κλίμακα στη συλλογική εργασία και για να εξασφαλίσει έτσι τις προϋποθέσεις του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού.

Στό μεταξύ αυτό που μπορούσαν να κάνουν οι

πρλοσεβίκοι στον οικονομικό τομέα ήταν να κάνουν ένα βήμα μπροστά προς τον προχωρημένο καπιταλισμό, χάρη στη συνεργασία στον άγροτικό τομέα και στην άνάπτυξη ενός Κρατικού καπιταλισμού στον πιο μοντέρνο βιομηχανικό τομέα (3) Ο έλεγχος του προλεταριακού Κράτους άφηνε την έλπίδα ότι θα κατορθωνόταν να κυριαρχηθούν οι κοινωνικές συνέπειες της άνάπτυξης του καπιταλισμού στη Ρωσία, τουλάχιστον για μιá σχετική περίοδο. Στό μεταξύ, τό προλεταριακό Κράτος συνέδραμε μ' όλες του τις δυνάμεις στην άνάπτυξη και στη νίκη της παγκόσμιας επανάστασης.

Η σταλινική άντεπανάσταση, πετυχαίνοντας να άλλοιώσει τή διεύθυνση του κομμουνιστικού κόμματος, έπικεφαλής του σοβιετικού Κράτους, συνέτριψε την προοπτική της διεθνούς επανάστασης στο πολιτικό επίπεδο, κι άφησε, στο οικονομικό επίπεδο, τό δρόμο έντελώς άνοικτό στις δυνάμεις του έθνικού καπιταλισμού όπως και στις πιέσεις της παγκόσμιας αγοράς, τόσο στην Κρατική βιομηχανία, όσο και στη μικρή βιομηχανική και άγροτική παραγωγή.

· Ιστορική σημασία της σταλινικής αυταρχικής διεύθυνσης της οικονομίας

Αυτή ή άντεπανάσταση, που άρχισε από τό 1926 με τό θρίαμβο του σταλινισμού κάτω από

τή ψεύτικη σημαία του "σοσιαλισμού" σε μιá μόνο χώρα, διέλυσε όλες τις προλεταριακές και

2. Βλέπε άρθρο: "Ρωσία: ο μύθος του "σοσιαλιστικού σχεδιασμού", Κομμουνιστικό πρόγραμμα Νο 5, Μάης 1980.
3. Λένιν "Ο φόρος σε είδος", 1921, έργα και, φυ-

σικά, "Κοινωνική και οικονομική δομή της σημερινής Ρωσίας" (μονάχα στα Ιταλικά, "Struttura economica e sociale della Russia d'oggi"), έκδ. Il Programma comunista.

κομμουνιστικές κατακτήσεις του Όχτώβρη.

Δέν άμφισβητούσε φυσικά όμως τόν καπιταλιστικό μετασχηματισμό της οίκονομίας, πού ήταν ιστορικά προοδευτικό γεγονός, δηλαδή κοινωνικά "έπαναστατικό" για τή Ρωσία θά μπορούσαμε νά πούμε, καί πού μόρρεσε νά συνεχίσει τό δρόμο του χωρίς έμπόδια καί μ' ένα άγριο ρυθμό μέ τή σταλινική βιομηχανοποίηση.

Η σταλινική άντεπανάσταση δέν άμφισβητούσε επίσης τήν Κρατική ιδιοκτησία καί τίς μορφές κρατικού έπεμβατισμού πούχαν παρθει.

Η οίκονομική κατάσταση πού κληρονόμησε ήταν έξαιρετικά πρόσκαιρη. Μετά τίς καταστροφές του 1914 - 1920, η ΝΕΠ άναγκάστηκε νά ξαναστήσει τήν οίκονομία πραχτικά από τό μηδέν καί ο δείκτης παραγωγής δέν μόρρεσε νά φτάσει εκείνον του 1913 παρά στά 1927.

Η σταλινική βιομηχανοποίηση ήταν βασιζόμενη στην είσοδο στην άγορά έργασίας τεραστίων μαζών άγροτών μετασχηματισμένων σε έργάτες, μ' ένα μηχανισμό πού δέν επέτρεπε μιά ψηλή παραγωγικότητα, αλλά ύποχρώνε σε μιά έκτατική έκμετάλλευση της δύναμης έργασίας. Καί μιά γρήγορη βιομηχανοποίηση ήταν τόσο πιά έπείγουσα όσο διαγραφόταν στον όρίζοντα η προοπτική μιάς νέας ίμπεριαλιστικής σύγκρουσης.

Τό σταλινικό σύστημα είχε έξάλλου ένα κοινωνικό χαρακτηριστικό. Πράγματι, η φρενήρης έκμετάλλευση της έργατικής δύναμης, μέ τήν αύξηση των ώρών έργασίας πού έγινε επί σταλινισμού, η άπαίτηση για πιά γρήγορους ρυθμούς έργασίας καί ο σταχανοβισμός, οί χαμηλοί μισθοί δέν μόρρεσαν νά έπισκιάσουν έντελώς τό γεγονός ότι η κοινωνία πού ζούσαν ήταν άποτέλεσμα μιάς άθθεντικής προλεταριακής έπανάστασης.

Π.χ ο σταλινισμός δέν κατέρησε τήν άπαγόρευση των άπολύσεων, πράγμα πούταν άκόμα πιά εύκολο έπειδή ύπήρχε μιά τεράστια άνάγκη έργατικών χεριών, καί καλλιέρησε τήν αυταπάτη ότι έπρόκειτο για μιά άθικτη κι αίώνια κατάκτηση καί πού χρησιμοποιήθηκε σαν τό κλειδί μιάς όλόκληρης δημαγωγίας για τόν "ύπαρκτό σοσιαλισμό".

Τό σταλινικό σύστημα της κρατικής αυταρχικής διεύθυνσης της οίκονομίας παρουσιάζει στην

πραγματικότητα λίγες διαφορές μέ Κράτη πού δέν ίσχυρίστηκαν ποτέ ότι ήταν σοσιαλιστικά, όπως η ναζιστική Γερμανία, η φασιστική Ιταλία καί η Ιαπωνία των άρχών του αιώνα. Η έμπειρία των τελευταίων τριάντα έτών στις χώρες του Τρίτου Κόσμου έδειξε σε ποιο σημείο τό Κράτος έπαιζε ένα σημαντικό για τήν άνάπτυξη της βιομηχανίας.

Η έπέμβαση του Κράτους δέν ήταν μονάχα άπαραίτητη για νά προστατευθει η άναπτυσόμενη βιομηχανία από τίς προσπάθειες πνιξίματος της από τήν παγκόσμια άγορά. Η δυναμική κρατική παρέμβαση ήταν άπαραίτητη για νά σπρωχθει η παραγωγική μηχανή στο μάξιμουμ, μέ τόν κίνδυνο της παραγωγής ποσότητας παρά ποιότητας, έκει όπου τό κεντρί του άνταγωνισμού μεταξύ των έπιχειρήσεων δέν μόρρουσε άκόμα νά δώσει άρκετά άποτελέσματα για τήν έπίτευξη ενός τέτοιου άποτέλεματος.

Η άκραία μορφή πού πήρε η κρατική αυταρχική διεύθυνση της οίκονομίας τήν έποχή του Στάλιν μορπει νά έξηγηθει τέλεια από τίς άναγκαιότητες της πρωταρχικής συσώρευσης του κεφάλαιου, κι από τίς άναγκαιότητες μιάς οίκονομίας πολέμου. Αυτό τό σύστημα άποδείχτηκε άργότερα πολύ χρήσιμο στις άνατολικές χώρες πού πέρασαν στην κυριαρχία του ρώσικου ίμπεριαλισμού μετά τό μοίρασμα της Γιάλτα. Έφαρμόστηκε όπως ήτανε στά 1945, έπειδή χρσιμέυε για τή ληστεία του ρώσικου ίμπεριαλισμού καί έπέτρεπε νά άντιμετωπίζονται οί αυθόρμητες τάσεις των έπιχειρήσεων νά συναλλάσσονται μέ τίς δυτικές χώρες. Ο κοινωνικός εφορμισμός του, του έδωσε ένα όπλο, καθόλου περιφρονητικό, για νά ξεγελάσει μιά έξαιρετικά μαχητική έργατική τάξη μέ μεγάλη έπαναστατική παράδοση, όπως στην Ούγγαρία, στην Πολωνία η στην Γερμανία.

Όστόσο όταν τελείωσε η άνασυγκρότηση μετά τόν πόλεμο, τό προχωρημένο κατευθυνόμενο αυταρχικό σύστημα άρχισε νά γίνεται ένα τρομερό έμπόδιο για τίς έπιχειρήσεις, τόσο περισσότερο όσο η Ρωσία ήταν πλέον μιά δύναμη πού τελείωνε τή φάση έκβιομηχάνησής της για νά γίνει ένας ένηλικιωμένος καπιταλισμός, πράγμα πού άντιστοιχει χονδρικά στην έποχή του θανάτου του Στάλιν.

Τό νόημα των περιφημών οικονομικών μεταρρυθμίσεων

Όλοι οί δυτικοί καπιταλιστές ξέρουν καλά ότι ύπάρχει, για ένα δεδομένη βαθμό καπιταλιστικής συγκέντρωσης, ένας σχετικός βαθμός αυτονομίας άπόφασης πέρα από τόν όποιο η έμφυτη άναρχία της καπιταλιστικής άγοράς χειροτερεύει άκόμα περισσότερο από τό βάρος ενός υπέρμετρου γραφειοκρατισμού. Αυτό άκριβώς τό σημείο, έξάλλου, τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα κατηγορεί τό ΓΚΚ, ότι δέν καταλαβαίνει. Πράγμα πού έξηγει τό σύνθημα: "έθνικοποίηση, αλλά όχι κρατικοποίηση"

Είναι άναντίρρητο ότι η Ρωσία καθώς καί οί άνατολικές χώρες όπου τό "ρώσικο μοντέλο" έφαρμόστηκε για τούς ιστορικούς λόγους πού προαναφέραμε, υποφέρουν από έναν υπερβολικό κεντρικό έλεγχο σχετικά μέ τή μικρή τεχνικό-οίκονομική συγκέντρωση της βιομηχανίας.

4. Είναι άναγκατο νά προστεθει ότι οί άνατολικές χώρες, άκόμα περισσότερο από τή Ρωσία, υποφέρουν εΐτε από τά μερονεκτά του καπιταλιστικού κρατικού έπεμβατισμού, εΐτε από κείνα της άναρχίας πού προκαλείται από τήν έλευθερία των

Προσπαθείστε νά έλέγξετε έκατοντάδες χιλιάδες παραγωγικές μονάδες, πού έχουν άναγκαστικά αντίθετα καί άντιφατικά συμφέροντα. Δέν θά τό κατορθώσετε παρά μέ τό τίμημα μιάς τεράστιας γραφειοκρατίας καί σ' αυτήν τήν περίπτωση, ο έλεγχος γίνεται ένα έμπόδιο σ' αυτό τό ίδιο τό παιχνίδι αυτών των παραγωγικών μονάδων πού εργάζονται για τήν κατάκτηση της άγοράς καί πού βρίσκονται έτσι παραλυμένες. Σ' άλλους καιρούς ο καπιταλισμός από άνάγκη ήταν άγριος. Ο ίσχυρισμός για τιθάσσευση της "έθνικής οίκονομίας" έχει σαν άποτέλεσμα τό έμπόδιο του άναγωνισμού καί των νόμων του καπιταλισμού, χωρίς αυτό βέβαια νά έχουν καταργηθει κι έτσι προστίθενται στις συνέπειες της καπιταλιστικής έκμετάλλευσης εκείνες της κακής λειτουργίας της οίκονομικής μηχανής (4).

Ιδιωτικών έπιχειρήσεων καί της οίκονομίας άγοράς πού κυριαρχούν στον άγροτικό τομέα, πράγμα πού ίσχυει ιδιαίτερα, άλλά όχι μονάχα, για τήν Πολωνία.

Ένα άλλο πρόβλημα των ανατολικών καπιταλιστών είναι ότι οι μέθοδοι εργασίας και έλέγχου της εργατικής τάξης, προσαρμοσμένες σε μία περίοδο πρωταρχικής κι έκτακτης συσώρευσης του κεφαλαίου, αποδεικνύονται έντελώς αρχαϊκές από τη στιγμή που η οικονομία πρέπει να πάρει πιο "άνταγωνιστικές" μορφές. Έτσι οι διευθυντές επιχειρήσεων παραπονιούνται από το υπερβολικό τούρν-όβερ των εργαζόμενων (ένα τρίτο του προσωπικού των ρώσικων επιχειρήσεων αλλάζει δουλιά κάθε χρόνο), πράγμα που δεν ευνοεί την παραγωγικότητα. Παραπονιούνται επίσης για την υποαπασχόληση των προσλαμβανόμενων εργαζόμενων.

Αυτά τά φαινόμενα έχουν σαν συνέπεια μία γενική έλλειψη εργατικών χεριών και μέ τη σει-

ρά της είναι λίγο ευνοϊκή για την ανάπτυξη της παραγωγικότητας μέσα από τον ανταγωνισμό μεταξύ των εργατών.

Οι ανατολικές χώρες μπήκαν λοιπόν στο δρόμο της κατεδάφισης του σταλινικού συστήματος.

Τά τελευταία χρόνια είμαστε θεατές μεταρρυθμίσεων σχετικών με τις προσλήψεις, με τόμισθό (καθιέρωση πρίμ παραγωγικότητας). Τώρα περνάμε στο στάδιο όπου οι μάντζερς ζητάνε τό δικαίωμα να απολύουν ελεύθερα... Οι επιχειρήσεις πέτυχαν μεγαλύτερη αυτονομία καταχτώντας μία μεγαλύτερη εύκολα για τόν καθορισμό των μισθών και των τιμών. Οι επιχειρήσεις μπορούν πλέον να υπογράφουν συμβόλαια πιο εύκολα μεταξύ πελατών και προμηθευτών.

Γιατί οι αντίστασεις στις μεταρρυθμίσεις;

Είναι προφανές ότι η κατεδάφιση του σταλινικού συστήματος είναι περισσότερο ή λιγότερο προχωρημένη από κράτος σε κράτος κι από τομέα σε τομέα. Υπάρχουν λίγες διαφορές μεταξύ της λειτουργίας του λεγόμενου "σοσιαλιστικού" τομέα στην Ουγγαρία και του δημόσιου τομέα στην Αγγλία ή στη Γαλλία. Αντίθετα είναι γνωστό ότι στη Ρωσία έπεξεργάζονται συνεχώς μεταρρυθμίσεις που έχουν δυσκολία να εφαρμοστούν, αν και έχει επιτευχθεί μία σχετική φιλελευθεροποίηση του κεντρικού έλέγχου πάνω στις επιχειρήσεις.

Στις χώρες-δουροφόρους της Ρωσίας, μπορούμε να πούμε ότι μία πολύ γρήγορη φιλελευθεροποίηση έχει σαν συνέπεια κεντρόφυγες προδυτικές τάσεις. Μία επιβεβαίωση αυτού του φαινομένου είναι ότι τό πολωνικό Κράτος επιβράδυνε τά σχέδια μεταρρυθμίσεως του στο τέλος του 1981 με τό ανέβασμα του κοινωνικού κινήματος, ενώ δίνει, θεαματικά, τό δικαίωμα στις επιχειρήσεις να καθορίζουν τις τιμές, μετά βέβαια την προσπάθεια επιβολής του όχι μονάχα πάνω στην εργατική τάξη, αλλά επίσης πάνω στις εθνικιστικές και προδυτικές τάσεις.

Αλλά υπάρχει ιδιαίτερα τό γεγονός ότι, παρόλα τά μειονεκτήματα, οι επιχειρήσεις βρίσκουν επίσης πλεονεκτήματα στο παλιό σύστημα. Πράγματι, σε αντίλλαγμα όλων των κρατικών ενσχλήσεων, οι επιχειρήσεις βρίσκουν ένα άνεκτίμητο πλεονέκτημα στο γεγονός ότι οι χασούρες τους καλυπτόντουσαν αυτόματα από τό Κράτος, πράγμα που ισχύει, στη Δύση, για τά μεγάλα τράστ που άσκούν μία έπιρροή στον κρατικό μηχανισμό (π.χ. σιδηροοργία, αυτοκινητοβιομηχανία) αλλά πιο σπάνια για τις μικρές επιχειρήσεις. Κι αν τό Κράτος, κατάστρωσε ένα κώδικα πτωχεύσεων (πράγμα που είναι μία προφανής "πρόοδος"), τά λαδώματα δεν μπορεί να μην υπάρχουν από τη μεριά των μάντζερς και κάθε είδους παρασίτων άπειλουμένων να χάσουν τά πρόνομια και τη θέση τους.

Μία συνέπεια αυτού του φαινομένου είναι ότι η χρηματιστηριακές δυσκολίες των επιχειρήσεων δεν είναι στις ανατολικές χώρες ή εύκαιρα συγκεντρωτικοποιήσεων και αν τό Κράτος, κατέχει την ιδιοκτησία του κεφαλαίου των επιχειρήσεων και έχει στη διάθεσή του ένα ένωποιημένο χρηματιστηριακό σύστημα, τό μέγεθος των έπι-

χειρήσεων παραμένει ώστόσο πολύ μικρό σχετικά με τις χώρες του λεγόμενου "φιλελεύθερου" καπιταλισμού (2).

Σέ κάθε περίπτωση, αυτό επιβεβαιώνει, όπως κι ό τραγικοκωμικός χαρακτήρας του προγραμματισμού, την παρακάτω μαρξιστική θέση: κρατικός καπιταλισμός δεν σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις μπαίνουν στην ύπηρεσία του κράτους. Ό κρατικός καπιταλισμός παρόλο που έλέγχει τις επιχειρήσεις θεωρώντας τις άτομικά αντιπροσωπεύει ένα ακόμα βήμα προς τά μπροστά στην ύποταγή του Κράτους στα συμφέροντα των επιχειρήσεων, θεωρώντας τις συλλογικά, με δύο λόγια της ύποταξης στο κεφάλαιο.

Οι ρεφορμιστές δημοκράτες δεν χάνουν την εύκαιρία να νανουρίζουν την εργατική τάξη με την αυταπάτη ότι αν γινόντουσαν μέχρι τό τέλος όλες αυτές οι μεταρρυθμίσεις οι "έθνικές οικονομίες" των ανατολικών χωρών θα άνάρρωναν κι άρα ότι η εργατική τάξη θα ζούσε καλύτερα.

Οι καταστροφικές συνέπειες μιας τέτοιας προοπτικής φαίνονται με ώμο τρόπο σήμερα, ενώ ό παγκόσμιος καπιταλισμός είναι σε κρίση κι ενώ η κρίση χτυπάει άναγκαστικά τις πιο αδύναμες χώρες: ή Πολωνία είναι μία απ' αυτές. Βέβαια κι άλλες ανατολικές χώρες έχουν σειρά, όπως και χώρες της ίμπεριαλιστικής Δύσης. Είναι σαφές ότι σ' αυτές τις συνθήκες όλες οι θυσίες που άπαιτούνται σ' όνομα της ανταγωνισμότητας της έθνικής οικονομίας δεν μπορούν να χρησιμεύσουν παρά για να συντρίψουν ακόμα περισσότερο την εργατική τάξη και για να επιταχύνουν επίσης μία πολεμική διεξόδο στην καπιταλιστική κρίση. Είναι σαφές ότι οι θυσίες που άπαιτούνται στην Πολωνία από τόν Γιαουζέσκι θα άπαιτηθούν έξίσου - και ιδιαίτερα από μία κυβέρνηση που έχει τη συμπάθεια των εργατών (όπως στη Γαλλία και Ελλάδα).

Τό καθήκον της εργατικής τάξης είναι να στηριχτεί στην πάλη αντίστασης ενάντια στην καπιταλιστική έπίθεση, στην Άνατολή όπως και στη Δύση, για να ξαναεμπιστευθεί τις δικές της δυνάμεις, για να οργανωθεί και να ξανακτίσει τό διεθνές κόμμα του. Είναι να άνοίξει μ' αυτόν τόν τρόπο μία έπαναστατική διεξόδο στην καπιταλιστική κρίση και να περάσει στον κομμουνιστικό μετασχηματισμό του πλανήτη.

Le Proletaire (Suisse)
Le Proletaire - De Proletarier

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ (Ευρηνηρώματα)

ΡΩΣΣΙΑ : τό Σύνταγμα μιά ακόμα απόδειξη της καπιταλιστικής φύσης της

Γράφουμε σ' ένα από τα βασικά μας κείμενα ότι: "Αν τό προλεταριάτο πού κατάλαβε τήν έξουσία σέ μία έντελώς αναπτυγμένη καπιταλιστική χώρα, όφείλει νά έκδόσει ένα Σύνταγμα-χωρίς νά του άποδοθεί κανένας "αίώνιος" χαρακτηρας· άκόμη και από νομική άποψη-αυτό δέν θά μιλάει γιά Λαό αλλά γιά τάξη.

"Ίσως νά μιλάει και γιά Δικαιώματα, μέ τήν έννοια πού τά αντιμετώπισε ο Μάρξ, πάντα δηλ. σάν έφήμερα, γιά τήν κατώτερη περίοδο του σοσιαλισμού: προϊόντα του αστικού δικαίου πού χησιμεύουν σάν άπλά μέσα κοινωνικής διοίκησης. Αλλά θά πρόκειται γιά ταξικά δικαιώματα, πού άπορρέουν από τό γεγονός ότι μία και μόνη τάξη αντιπροσωπεύεται στο Κράτος, αυτή των προλεταρίων των στερημένων από κάθε άπόθεμα, αυτών πού

δέν διαθέτουν ούτε ιδιοκτησία ούτε κεφάλαιο, έξαιρώντας τους μικρούς ιδιοκτήτες και παραγωγούς, άκόμη και αν αυτοί οι τελευταίοι μπορούν νά συμπεριληφθούν στο γενικό όρο των εργαζομένων και εκμεταλλευμένων, στο μέτρο πού στήν καπιταλιστική κοινωνία κάθε μικρός οικονομικός φορέας εκμεταλλεύεται από άνώτερα στρώματα, άκόμη και ο μικρός καπιταλιστής από τόν μεγάλο. Και στή γεωργία όπως και στή χειροτεχνική βιοτεχνία συνυπάρχουν μορφές πού συνδυάζουν τήν εργασία μέ τήν ιδιοκτησία και τό κεφάλαιο, και πού παράγουν συχνά μιά εκμετάλλευση πού έντατική από αυτή του μισθωτού τομέα στή γνήσια του μορφή και από τήν εκμετάλλευση πού ύφιστανται τά μεγάλα στρώματα των γνήσιων μισθωτών" (1).

Τό μεγαλείο του Συντάγματος του 1918

Τό 1918, ή μπολσεβίκικη δικτατορία δέν ήταν σέ θέση νά έκδόσει ένα σύνταγμα του τύπου πού έπικαλείται τό κείμενο πού παραθέτουμε πιο πάνω, και πού θά βρισκόταν σέ στενή συμφωνία μέ τό μαρξισμό. Και τούτο γιατί αυτή ή δικτατορία αν και προλεταριακή από πολιτική άποψη, άκούσε τήν έξουσία σέ καθυστερημένη καπιταλιστικά ζώνη, και επιπλέον σέ μεγάλο βαθμό προκαπιταλιστική.

Στό οικονομικό επίπεδο έπρεπε λοιπόν νά εκπληρώσει όχι τά ιδιαίτερα καθήκοντα του νικηφόρου προλεταριάτου "σέ μία καπιταλιστική χώρα έντελώς αναπτυγμένη", αλλά αυτά του προλεταριάτου επί κεφαλής μιάς "δημοκρατικής δικτατορίας των εργατών και άγροτών". Καθήκοντα πού άκόμη κι αν οδηγούνταν "μέχρι τέλους" - πράγμα πού καμιά αστική δύναμη μικρή ή μεγάλη δέν μπορούσε νά τό κάνει - δέν ήταν λιγώτερο αστικά.

Κι όμως, αν τό Σύνταγμα της 10ης Ιουλίου 1918 - πού προηγήθηκε της περίφημης "Διακήρυξης των δικαιωμάτων του εργαζόμενου και εκμεταλλευμένου λαού", συνταγμένες από τό ίδιο τό χέρι του Λένιν - ύπήρξε μεγαλιώδες, αυτό έγινε γιατί όλόκληρο άποτελούσε μία προβολή στο μέλλον. Ήταν μιά διακήρυξη πολέμου όχι μόνο προς τή πλευρά του Φεουδαρχικού και αυτοκρατορικού παρελθόντος πού είχε ανατρέψει ο κόκκινος Όχτώβρης (και πού ή μπολσεβίκικη δικτατορία τό κατέστρεψε πέτρα μέ πέτρα), αλλά επίσης και προς τήν κατεύθυνση του καπιταλιστικού παρόντος πού ή δικτατορία δέν μπορούσε νά άποφύγει τήν οικοδόμησή του, αλλά, γιά τό ξεπέρασμα του όποιου εργαζόταν μέ μιά άσυναγώνιστη τόλμη και μέ μιά σίγουρη θεωρητική καθα-

ρότητα. Κοντολογίς τό μεγαλείο αυτού του συντάγματος δέν έγκειται τόσο στή κωδικοποίηση (και άκόμη λιγώτερο στήν ιδεαλιστικοποίηση) αυτού πού είχε προκύψει, όσο στήν προκήρυξη ενός μέλλοντος πού έδειχνε τους πιο μακρινούς τελικούς σκοπούς, υποτάσσοντας σ' αυτούς όλους τους άμεσους στόχους.

Βέβαια "τό δικαίωμα δέν μπορεί ποτέ νά είναι πιο άνεβασμένο από τό οικονομικό καθέστώς πού έπικρατεί στή κοινωνία και τό βαθμό πολιτισμού πού αντίστοιχεί σ' αυτήν" (2). Αλλά τό Σύνταγμα του '18 μιλούσε τή γλώσσα ενός κόμματος πού αν δέν έπωμιζόταν αυτό τό ίδιο τά βασικά του καθήκοντα - όπως τό αναφέρει τό 3ο σημείο της "Διακήρυξης" - θά ήταν σάν νά αυτοάποκηρυσσόταν σάν τμήμα (και προκεχωρημένο άπόσπασμα) του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος. Και τέτοια βασικά καθήκοντα ήταν: "ή κατάργηση κάθε εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο (εκμετάλλευση πού δέν είχε παύσει έπομένως εκείνη τήν εποχή), ή όριστική έξάλειψη της διαίρεσης της κοινωνίας σέ τάξεις (διαίρεση πού δέν είχε άκόμη, και δέν ήταν δυνατό άμεσα νά έξαλειφθεί), τό άλύπητο τσάκισμα της αντίστασης των εκμεταλλευτών (των όποιων δέν αποκρύβεται έπομένως ή ύπαρξη), ή σοσιαλιστική όργάνωση της κοινωνίας (πού άρα ήταν άκόμη άπομακρυσμένη) και ή νίκη του σοσιαλισμού σέ όλες τίς χώρες, (νίκη πού δέν είχε άκόμη κερδιθεί και γιά τήν όποία έπρεπε νά διεξαχθεί άκόμη πιο άποφασιστική πάλη, γιατί μόνο αυτή θά επέτρεπε τό "πέρασμα στο σοσιαλισμό" μέ τήν πλήρη σημασία του όρου)".

Θά ήταν λοιπόν ένα κόμμα πού θά άπαρνιόταν τόν ίδιο του τόν έαυτό αν δέν άφιέρωνε ό-

(1) "Struttura economica e sociale della Russia d' oggi", έκδόσεις "Il programma Comunista" Milano, σελ. 327.

(2) Μάρξ, "Κριτική του προγράμματος της Γκότα", σμηείο I,3

λη του τήν ενεργητικότητα, σάν επαναστατικό ταξικό κόμμα, ώστε νά κάνει δυνατή γιά τό μέλ - λον τήν υλοποίηση τών καθηκόντων πού είχε εγγραφεί στίς αρχές του, σέ πείσμα τών αντικειμενικών όρων πού αναγκαστικές ύλικές συνθήκες, αυστηρά καθορισμένες, επέβαλλαν στή δράση του γιά τή περίοδο εκείνη.

Αυτό τό κόμμα ήξερε καί δέν έκρυβε πώς τόν άγώνα πού καθοδηγούσε στό έδαφος του (γιά νά μή πούμε στό έθνος του) γιά τούς τελικούς σκοπούς του κομμουνισμού, έπρεπε νά τόν συνεχίσει παρόλο πού παρέμενε στήν Ρωσία ό χωρισμός τής κοινωνίας σέ τάξεις, τό μισθωτό προλεταριάτο καί ή έκμετάλλευση τής τεράστιας στρατιάς τών μικρών καί πολύ μικρών άγροτικών παραγωγών, παρόλο πού διατηρούταν σ' όλο τόν ύπολοιπο κόσμο ή κυριαρχία τής άστικής τάξης κι ένω ή "σοσιαλιστική όργάνωση τής κοινωνίας" γιά τήν όποία πάλευε, καί τής όποίας τό δράμα τό καθοδηγούσε σ' όλη τή διάρκεια τής ταραγμένης του πορείας, προϋποθέτει τό θρίαμβο, όχι τοπικό ή έθνικό, αλλά διεθνή, τής προλεταριακής επανάστασης.

"Ηξερε καί δέν έκρυβε καθόλου ότι άκόμα κι άν ή τάξη τών έκμεταλλευτών, πού υπήρχε άκόμα καί ήταν οικονομικά ενεργή, στερούνταν κάθε πολιτικό δικαίωμα καί ύποτασσόταν στήν δικτατορική έξουσία του Κομμουνιστικού Κόμματος, άκόμα καί τότε, ό άμεσος στόχος του ρώσικου προλεταριάτου δέν μπορούσε νά ήταν ή "έγκαθίδρυση του σοσιαλισμού". Έπρεπε πρώτα νά οικοδομηθούν οι αντικειμενικές συνθήκες του, προωθώντας τό έπιταχυμένο καί γενικευμένο πέρασμα τής χώρας - στίς πόλεις καί κυρίως στήν ύπαιθρο - από τίς προκαπιταλιστικές, άν όχι πατριαρχικές σχέσεις παραγωγής, σ' ένα καπιταλισμό έντελώς αναπτυγμένο πού, άκόμα καί έλεγχόμενος καί κατευθυνόμενος, θά παρέμενε άκόμα καπιταλισμός καί τίποτα περισσότερο. Ηξερε καί δέν έκρυβε τό γεγονός ότι ή δικτατορία του έπρεπε αναγκαστικά νά στηριχτεί σέ δύο τάξεις, άκόμα κι άν ή μία είχε πολιτικό βάρος σαφώς κατώτερο από τήν άλλη, όπως τό δείχνει τό γεγονός ότι ή ψήφος ενός εργάτη αξίζει πολλές ψήφους άγροτών. Καί κατά συνέπεια έπρεπε, τό κόμμα, νά συντάξει καί νά έκδόσει ένα σύστημα νόμων, πού μερικοί άπ' αυτούς πήγαιναν πιά πέρα από τήν προστασία τών συνθηκών ζωής καί εργασίας τών μισθωτών γιά νά είσχωρήσει στή σφαίρα τών άτομικών δικαιωμάτων. Αυτά τά τελευταία είναι στή πράξη άξεχώριστα συνδεδεμένα μέ τήν ύπαρξη τής άτομικής ιδιοκτησίας ή, τουλάχιστον, μέ τήν ιδιωτική διαχείριση τών μέσων παραγωγής, είναι άξεχώριστα συνδεδεμένα μέ τήν διατήρηση τής ύπαρξης σέ πολύ μεγάλη κλίμακα, άλλων τάξεων καί κυρίως τής άγροτικής τάξης, πού τό προλεταριάτο "σέρνει πίσω του" καί τής τάξης τών έκμεταλλευτών πού τήν "καταστέλλει χωρίς οίκτο".

Άλλά τό κόμμα θεωρεί αυτή τήν αναγκαία - τητα σάν μεταβατική. Απόρρευε δηλαδή από μία κατάσταση πού έπρεπε νά ύποστει, πράγμα όμως πού δέν σημαίνει ότι καί θά τήν άποδεχόταν. Αντίθετα, έπρεπε νά τήν ξεπεράσει, πράγμα πού δέν είναι δυνατό παρά μόνο σέ διεθνές επίπεδο πρώτα-πρώτα διαλύοντας τό "διώνυμο" εργάτες - άγρότες μέσα από τόν μετασχηματισμό όλων τών συστατικών του στοιχείων σέ καθαρούς προλεταρίους, κατόπιν καθιστώντας τούς προλεταρίους άπλούς παραγωγούς, όχι όμως "πρόσωπα-ιδιώτες" αλλά μέλη μιάς κοινότητας: τής "κοινωνίας του

άνθρώπινου είδους". Μακριά από τό νά θεσμοποήσει τή συγκυριακή κατάσταση κάνοντας τήν αίώνια, τό Σύνταγμα του 1918 τείνει νά ξεπεράσει τά, κατ' ανάγκη, στενά όρια του. Δέν διακηρύσει καθόλου ότι είναι διαρκές καί αίώνιο. Άπεναντίας λέει ότι δέν είναι διόλου "σοσιαλιστικό". Αυτό τό σύνταγμα, συνταγμένο μέσα σέ πνεύμα έντελώς σύμφωνο μέ τόν μαρξισμό, είναι επαναστατικό τόσο στή διατύπωση αρχών όσο καί στήν κωδικοποίηση τών γενικών καθηκόντων καί τών ιδιαίτερων δικαιωμάτων (καί τά μέν καί τά δέ προσδιοριζόμενα σάν προσωρινά). Αυτό τό Σύνταγμα λοιπόν δέν μπορούσε ώστόσο άκόμη νά έχει σάν ύποκείμενο μία τάξη. Τό ύποκείμενο του είναι ό λαός, πράγμα πού τό κάνει νά μοιάζει, από άποψη μορφής, μέ τά κλασσικά άστικά Σύντάγματα.

Αντίθετα όμως μ' αυτά τά τελευταία, τό Σύνταγμα του '18 δέν μιλάει γιά τό "λαό γενικά" αλλά γιά τόν "εργαζόμενο καί έκμεταλλευμένο λαό" - διπλό έπίθετο -, πού μόνο αυτό άπονέμει μία πλατεία καί καθολική ιδιότητα πολιτή στή Δημοκρατία τών Σοβιέτ καί πού τήν άρνιέται σ' αυτούς πού έκμεταλλεύονται τήν εργασία άλλου. Διακηρύσσει ότι ή πραγματική καί όριστική χειραφέτηση τής εργασίας, καί κοντά σ' αυτήν ή χειραφέτηση του ανθρώπινου γένους, απαιτεί τήν κατάργηση κάθε σχέσης έκμετάλλευσης, τόσο του καθαρού μισθωτού όσο καί του φτωχού άγρότη. Άρα, δέν πρόκειται μόνο γιά μετατροπή του φτωχού άγρότη σέ μισθωτό σάν κοινωνική μορφή. Γι' αυτό καθορίζει μία σειρά "δικαιωμάτων" σέ σχέση μ' αυτόν τόν άγώνα, δικαιώματα συλλογικά καί προσωρινά, όπως προσωρινή είναι καί ή πρώτη φάση μιάς διπλής επανάστασης άκόμα κι άν από άποψη μορφής παρουσιάζονται σάν άτομικά. Καί αυτά τά άπονέμει, σέ διαφορετικό βαθμό έξάλλου, στους πρωταγωνιστές τής πόλης καί του χωριού αυτού του ιστορικού άγώνα, δηλαδή στους προλεταρίους καί στους άγρότες.

Πουθενά, μέσα σ' αυτές τίς παραγράφους, δέν έμφανίζεται τό σύνολο τών δεσποτικών έπεμβάσεων στίς σχέσεις ιδιοκτησίας καί στήν οικονομία, πού ή κόκκινη δικτατορία έκανε ήδη ή προετοιμαζόταν νά κάνει, σάν ένας ήδη πραγματοποιημένος σοσιαλισμός. Μέτρα δηλαδή, σάν τήν έθνικοποίηση τής γής, τών μεγάλων βιομηχανιών, τών άγροτικών έπιχειρήσεων συνεταιρισμένης εργασίας, του τραπεζικού συστήματος, ή του έλέγχου τών έπιχειρήσεων πού βρίσκονταν άκόμα στά χέρια ιδιωτών, κλπ. Είναι άλήθεια πώς αυτά τά μέτρα αποτελούν συγχρόνως εργαλεία τής πολιτικής δράσης τής δικτατορίας του κομμουνιστικού κόμματος, μέ διάσταση καί σπουδαιότητα διεθνή, καθώς καί ύλικές συνθήκες γιά τό μελλοντικό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Άλλά ποτέ δέν ίσχυρίστηκε κανείς ότι πηγαίνουν πιά πέρα από τόν καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Αντίθετα, είναι ή έκφρασή τους - άν μπορεί νά λεχθεί - στήν πιά αναπτυγμένη καί καθαρή κατάστασή του. Είναι αυτή ή σαφήνεια πού κοντά στά άλλα του προσδίδει τό μεγαλείο του καί γι' αυτό άκριβώς έμείς οι μαρξιστές, πού αρνιόμαστε σέ κάθε Σύνταγμα τήν ικανότητα νά καθορίζει τήν τύχη τών τάξεων, καί, άκόμα περισσότερο, τής ανθρωπότητας, βλέπουμε στό Σύνταγμα του 1918 τήν πιστή άπεικόνιση τής μαρξιστικής "διαρκούς επανάστασης" πού άκολουθήθηκε μέ πείσμα βήμα πρός βήμα, σέ μία χώρα πού γνώρισε τήν πραγματοποίησή της γιά πρώτη φορά στήν ιστορία.

Τό Σύνταγμα του 1936 (3) σε σχέση μ'αυτό του 1918 είναι όπως ή μέρα μέ τή νύχτα, ή άλλως, ό σταλινισμός σε αντίπαράθεση μέ τόν λενινισμό. "Όπως γράφαμε σε κάποιο άλλο κείμενο μας" "ή διαλεχτική διαφορά ανάμεσα στα δύο κείμενα βρίσκεται στό ότι τό 1918 ό σοσιαλισμός είναι ό σκοπός στόν όποιο τό προλεταριακό κράτος πρέπει νά φτάσει καί τό Σύνταγμα του είναι Σύνταγμα τής δικτατορίας του, Σύνταγμα πραγματικά επαναστατικό. Τό 1936, ό "σοσιαλισμός" παρουσιάζεται σάν μιά πραγματοποιημένη πιά κατάσταση. Τό Σύνταγμα αποβαίνει κάτι τό στατικό, αυτοανακηρύσσεται όριστικά δημοκρατικό καί αντίθετα μέ κείνο του 1918, είναι ή ιστορική καί νομική έκφραση μιάς συντηρητικής κατάστασης" (4). Αύτή είναι ή τριπλή όψη του Συντάγματος του 1936 δηλαδή χαρακτηριστικά άμετακίνητος, δημοκρατική-λαϊκή σταθερότητα καί συντηρητισμός, στην όποία όψη προστίθεται ή ψεύτικη ετικέτα του "σοσιαλισμού" έφηρμοσμένου σύμφωνα μέ μιά τάξη πραγμάτων αναμφισβήτητα άστική. Όλα αυτά κάνουν τό Σύνταγμα του '36 νάναι ή άκριβής έκφραση τής σταλινικής άντεπανάστασης, μέ όλη τή χονδροειδή μυθοποίηση πού τό χαρακτηρίζει.

Τί λοιπόν έχει απομείνει τό 1936 από τους στόχους πού τό Κόμμα διαβεβαίωνε τή θέλησή του νά ακολουθήσει τό 1918, καί, μέσα στην προοπτική των όποιων είχε καθορίσει στα άρθρα του "θεμελιώδους Νόμου τής Σ.Ο.Σ.Δ.Ρ." τά άμεσα οικονομικά καί πολιτικά μέτρα πού έπρεπε νά πάρει ή δικτατορία του προλεταριάτου, ή δομή τής κεντρικής καί τοπικής εξουσίας, τά άτομικά καί κοινωνικά πολιτικά δικαιώματα των πολιτών τής Δημοκρατίας των Σοβιέτ σάν μέλη του "έργαζόμενου καί έκμεταλλευόμενου λαού" κτλπ; "Ανάμεσα σ' αυτούς τους στόχους κατείχε πρωτεύουσα θέση ή "έξασφάλιση τής νίκης του σοσιαλισμού σ' όλες τές χώρες" κι είναι πολύ λογικό πού αυτός ό στόχος έχει εξαφανιστεί από τό Σύνταγμα του 1936. έφ' όσον - σύμφωνα μέ τή θεωρία πού λανσάρησε ό Στάλιν ό "σοσιαλισμός" μπορεί νά οίκοδομηθεί "σε μιά μόνο χώρα", άνεξάρτητα άν είναι καθυστερημένη ή προχωρημένη καί επομένως ή μοίρα τής "σοσιαλιστικής πατρίδας" δέν εξαρτάται πιά από τήν τύχη του παγκόσμιου κομμουνιστικού καί εργατικού κινήματος, αλλά αντίστροφα ή τύχη του παγκόσμιου κινήματος εξαρτάται από τές επιτυχίες τής "σοσιαλιστικής πατρίδας".

"Όσον αφορά δε τους άλλους στόχους, αυτοί έχουν πιά έπιτευχθεί καί ξεπεραστεί, τουλάχιστον άν πιστέψουμε τό άρθρο 4 του Συντάγματος του 1936, πού διαβεβαιώνει πώς "τό καπιταλιστικό σύστημα" έχει διαλυθεί" καί πώς "ή έκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο έχει πάρει τέλος". "Αν μέσα σ' αύτή τή φρικτή ιδεολογία

κή σαλάτα οί λέξεις έχουν ακόμα κάποιο νόημα, αυτό σημαίνει ότι τουλάχιστον τό κατώφλι αυτού πού ό Μάρξ ονομάζει "κατώτερο κομμουνισμός" έχει πιά διαβραθεί. "Όμως αυτό δέν έμποδίζει καθόλου τους "πατέρες" του σταλινικού κονκλάβιου νά διακηρύξουν στό άρθρο 1 ότι "ή ΕΣΣΔ είναι ένα σοσιαλιστικό κράτος των εργατών καί των χωρικών", πέφτοντας έτσι σε πλήρη θεωρητική άσυναρτησία: γιατί δέν μπορούμε νά μιλάμε για μιά σοσιαλιστική κοινωνία αποτελούμενη από δύο (άν όχι τρεις) τάξεις πού νάναι έστω καί τυπικά ξεχωριστές (άλλά όπως θά τό δούμε πιά κάτω είναι ξεχωριστές καί ουσιαστικά) ούτε νά διακηρρύσσεται ότι είναι συνβιβαστή (άλλά αυτό δέν είναι παρά ή άλλη όψη του πολυταξικού νομίσματος) μέ τήν ύπαρξη μιάς καταναγκαστικής πολιτικής μηχανής: του Κράτους. Τήν ίδια αντίφαση συναντάμε καί στα άρθρα 2-4: Τό ένα καυχιέται για τήν ανάπτυξη καί τήν ενίσχυση των "Σοβιέτ των αντιπροσώπων των έργαζόμενων" πού έπήλθε μετά "τήν άνατροπή τής εξουσίας των μεγαλο-γαιοκτημόνων καί των καπιταλιστών καί τή νίκη τής δικτατορίας του προλεταριάτου", πράγμα πού για τόν άπροκατάληπτο άναγνώστη θά σημαίνει ότι ή "δικτατορία του προλεταριάτου" (άν βέβαια δεχόταν ότι αύτή ύπήρχε υπό καθεστώς σταλινισμού) νίκησε πολιτικά καί ενίσχυσε τές κατακτήσεις του "Όχτώβρη, περιμένοντας νά μπορέσει νά αναλάβει τήν μετάβαση από τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό κι έτσι νά συμπληρώσει τόν κύκλο τής. "Αλλά τό άλλο άρθρο μάς βεβαιώνει, μέ τήν εύλογία του Στάλιν, ότι έχουν ήδη μπει στόν "κατώτερο σοσιαλισμό", αφού ή "οικονομική βάση τής ΕΣΣΔ άποτελείται από τό σοσιαλιστικό σύστημα τής οίκονομίας", πράγμα πού θεωρητικά συνεπάγεται πώς δέν ύπάρχει πιά "δικτατορία του προλεταριάτου"! Νά λοιπόν μιά "σοσιαλιστική" κοινωνία, θεμελιωμένη πάνω σε μιά "σοσιαλιστική" οίκονομία καί έφοδιασμένη μ' ένα όλόκληρο Κράτος, μέ όλα του τά όργανα καί όλο του τόν καταναγκαστικό μηχανισμό!

Έξ άλλου τό Σύνταγμα έπιφυλάσσεται νά μάς καθορίσει μέ ακρίβεια τί πράγμα έννοει λέγοντας "σοσιαλιστικό σύστημα τής οίκονομίας" καί δέν μπαίνει ούτε καν στόν κόπο νά συμπληρώσει αύτή τή διατύπωση μέ τήν ύπαρξη στην ΕΣΣΔ αυτού πού ό Μάρξ χαρακτήριζε σάν ιδιαιτερο γνώρισμα του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής: του γεγονότος δηλαδή ότι τό σύνολο τής παραγωγής είναι παραγωγής έμπορευμάτων καί πώς ή δύναμη τής εργασίας όντας ή ίδια ένα έμπόρευμα έπικρατεί τελικά ή μισθωτή εργασία (5).

Ό μαρξισμός όμως δέν αναζητάει στις νομικές μορφές τους πρωταγωνιστές, τές δρώσες καί καθοριστικές δυνάμεις του περάσματος από τόν ένα τρόπο παραγωγής σε άλλο: "Μήπως οί

(3) Μπορούμε νά παραλείψουμε έδω τό Σύνταγμα τής 31 Γενάρη 1924. Άνήκει σε μιά περίοδο μετάβασης καί, άν από μερικές μεριές, αναγγέλει τό Σύνταγμα του 1936, δέν άπαρνεύται εκείνο του 1918. Ιδιαίτερα, βάζει σάν καθήκον, μεταξύ των άλλων, του εργατικού Κράτους, τήν "προετοιμασία τής ένωσης των εργαζόμενων όλων των χωρών σε μιά παγκόσμια σοσιαλιστική Δημοκρατία", άν καί - σύμφωνα μέ τό χαρακτηριστικό στόλ τής άρχής του σταλινισμού - παρουσιάζει αυτό τό καθήκον μέσα από τήν όπτική ενός "μοναδικού μετώπου άπέναντι στην καπιταλιστική περικύκλωση τής επαναστατικής Ρωσίας".

(4) "Le grandi questioni storiche della Rivoluzione in Russia", στόν τόμο "Struttura economica e sociale della Russia d' oggi".

(5) "Αυτό πού χαρακτηρίζει τήν καπιταλιστική έποχή είναι ότι ή δύναμη εργασίας παύνει για τόν ίδιο τόν εργαζόμενο τή μορφή ενός έμπορευματος πού του άνήκει, καί συνεπώς, τή μορφή τής μισθωτής εργασίας. Έξ άλλου, είναι μονάχα από αύτήν τή στιγμή πού γενικεύεται ή έμπορευματική μορφή των προϊόντων εργασίας" (Τό Κεφάλαιο, Βιβλίο Ι, κεφ. IV, σημείωση 41).

οικονομικές σχέσεις ρυθμίζονται από νομικές έννοιες - γράφει ο Μάρξ - ή αντίστροφα είναι περισσότερο οι νομικές σχέσεις που καθορίζονται από τις οικονομικές;" (6).

Οι "πανίσχυροι" γραφειοκράτες της σταλινικής έποχής μπορούν πάντα να βαυκαλίζονται χαρακτηρίζοντας "σοσιαλιστική" την ιδιοκτησία των μέσων και εργαλείων παραγωγής: τό πέρασμα στο σοσιαλισμό δέν γίνεται μέ μιās, πατώντας ένα κουμπί. "Ότι και νά νομίζουν στο Κρεμλίνο, οι μορφές ιδιοκτησίας δέν άρκοϋν για νά καθορίζουν ένα τρόπο παραγωγής, πρέπει νά εξετάζονται οι οικονομικές σχέσεις πάνω στις όποιες βασίζονται.

Άκόμα κι άν όλα τά μέσα παραγωγής ήταν κρατική ιδιοκτησία στη Ρωσία (πράγμα πού έ-πέχει ακόμα πολύ από την πραγματικότητα!), άκόμα κι άν τά μέσα παραγωγής ήταν κρατικοποιημένα, έθνικοποιημένα ή, για νά χρησιμοποιήσουμε την μυθολογική όρολογία αυτών των κυρίων-άφεντάδων, κοινωνικοποιημένα, αυτό δέν μάς έλεγε τίποτα για τή φύση των σχέσεων πα-

ραγωγής. Γιατί άν είναι δλοφάνερο πώς δέν μπορεί νά υπάρξει σοσιαλισμός χωρίς τό από τά πρίν πέρασμα της γής και όλων γενικά των μέσων παραγωγής στο Κράτος(και κατόπιν στην κοινωνία), τό αντίστροφο δέν ίσχύει. Η έθνικοποίηση, άκόμα και δλοκληρωμένη, δέν σημαίνει αυτόματα και άυταπόδεικτα σοσιαλισμό: "Ο καπιταλισμός δέν μάς έχει άραγε συνηθίσει σέ έθνικοποιήσεις και κρατικοποιήσεις, χωρίς νά αλλάξει στο παραμικρό ή φύση του άπεναντίας μά-λιστα δυναμώνοντας τήν έκμετάλλευση και τήν καταπίεση της εργατικής τάξης; "Όσο τά προϊόντα έχουν τή μορφή έμπορευμάτων και ή εργασία τή μορφή της μισθωτής εργασίας, δέν υπάρχει κομμουνισμός, ούτε καν "κατώτερο!"

Άλλά έφ' όσον οι μορφές ιδιοκτησίας άπο-ρέουν από τις σχέσεις παραγωγής, τό νομικό έ-ποικοδόμημα δέν κάνει τίποτε άλλο παρά νά δη-γείται στην "κωδική της" γλώσσα τό μυθιστόρη-μα της οικονομικής δομής. Δέν έχουμε παρά νά τό κάνουμε νά μιλήσει.

Ποιά οικονομική δομή βρίσκεται κάτω από τό νομικό έποικοδόμημα;

Για τόν Μάρξ, ό σοσιαλισμός (τόσο στο "κατώτερο" όσο και στο "άνώτερο" στάδιο του κομμουνισμού) είναι ένας ένιαϊος τρόπος κοινωνικής παραγωγής στις πόλεις και τά χωριά, πράγμα πού υποθέτει ότι ό διαχωρισμός τους, και άκόμα περισσότερο ό ανταγωνισμός τους, έχει εξαφανισθεί. Σ' αυτόν τόν τρόπον παραγωγής αντίστοι-χει μιά μοναδική μορφή κοινωνικής χρήσης (προ-τιμώτερη έκφραση αντί της "κοινωνικής ιδιο-κτησίας") των μέσων παραγωγής, και μιά και μο-ναδική μορφή ιδιοποίησης και διανομής των προ-ϊόντων. "Ό τρόπος όμως παραγωγής πού κυριαρχεί σήμερα στη Ρωσία μεταφράζεται, αντίθετα, από δύο διαφορετικές μορφές ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής και ιδιοποίησης των προϊόντων. "Η πρώτη μορφή αντίστοιχει στην περιοχή της πό-λης, ή δεύτερη άρκετά πλειοψηφοϋσα-άντιστοι-χει στις άγροτικές περιοχές οι δύο αυτές πε-ριοχές δντας διαφορετικές και, όπως θά δοϋμε άντιθετικές. "Η πρώτη μορφή είναι δημόσια, σύμ-φωνα μέ τό άρθρο 5 πού μιλάει για "ιδιοκτησία του Κράτους (δημόσιο αγαθό). "Η δεύτερη, προ-φανώς, δέν είναι δημόσια, επομένως είναι ιδιω-τική, ή, για νά ξαναχρησιμοποιήσουμε τους ό-ρους του ίδιου του άρθρου", "συνεργατική ιδιο-κτησία και Κολχόζνικη (ιδιοκτησία διάφορων κολ-χόζ, ιδιοκτησία συνεργατικών συνεταιρισμών)". Πρόκειται επομένως για ιδιοκτησία "νομικών προ-σώπων" έντελώς άνάλογων μέ τις άνώνυμες έται-ρίες του άστικού συστήματος. Συνδεδεμένη μ'αυ-τήν βρίσκουμε μιά τρίτη μορφή ιδιοκτησίας, έ-πίσης ιδιωτική και όχι πιά άνώνυμη αλλά προ-σωπική ή οικογενειακή, τήν "προσωπική ιδιο-κτησία της βοηθητικής έπιχείρησης", άναφερόμενης στο μικρό άγροτεμάχιο πού βρίσκεται πλάι στο σπίτι πού κάθε κολχόζνικος οικογενειακός πυ-ρήνας έχει τήν προσωπική κάρπωση, του σπιτιού διαμονής, του κοπαδιού του κοτετσιού και των μικρών άγροτικών εργαλείων" (άρθρο 7).

"Όσον άφορά δέ τά "αγαθά και της ύπηρεσι-ες", αυτά δηλ. πού παρέχονται από τά εργοστά-σια, τά όρυχεια, τά εργαστήρια, τά συγκοινω-νιακά μέσα και τις (όλιγάριθμες) μεγάλες ά-

γροτικές έπιχειρήσεις συνεταιρικής εργασίας (7) - αγαθά και ύπηρεσίες πού δέν πρέπει νά ξεχνάμε πώς είναι προϊόντα της μισθωτής έρ-γασίας και έχουν τή μορφή έμπορευμάτων- αυτά άνήκουν στο Κράτος, και όχι στην κοινωνία ό-πως θά συμβαίνει στο σοσιαλισμό, πού δέν θά γνωρίζει ούτε έμπορεύματα ούτε αυτό τό ιδιαί-τερο έμπόρευμα, τήν εργατική δύναμη πληρωμέ-νη σέ μισθό. Τά αγαθά και οι ύπηρεσίες πού πα-ρέχουν οι κολχόζνικες άγροτικές έπιχειρήσεις άνήκουν καθαρά σέ "διαφορετικά κολχόζ"(8) πού τά διαθέτουν όπως νομίζουν καλλίτερα, κατανα-λώνοντας ένα μέρος και προσφέροντας άλλο μέ-ρος στην άγορά.

Και αυτά πού παρέχονται από "μικρά τεμά-χια γής μέ προσωπική κάρπωση" και από τις οι-κογενειακές έπιχειρήσεις, άνήκουν σέ διαφο-ρετικές οικογένειες χωρικών πού κι αυτές έ-πίσης τά καταναλώνουν ή τά ανταλλάσσουν στην άγορά μέ προϊόντα (έμπορεύματα) του κρατικού τομέα, ή μέ τό γενικό έμπορευματικό ίσοδύνα-μο, τό χρήμα.

Θεωρητικά, ή γή άνήκει άκέραια στο Κρά-τος, είναι ένα "δημόσιο αγαθό" λέει τό άρθρο 6, πράγμα πού - όπως έξηγηί ό Μάρξ-συμβιβά-ζεται μιά χαρά μέ τήν ύπαρξη του καπιταλιστι-κού τρόπου παραγωγής. Είναι, μάλιστα τό όνει-ρο πού ποτέ δέν πραγματοποίησε ή βιομηχανική άστική τάξη.

Άλλά άν ή γή άνήκει πράγματι στο Κράτος τόσο στις πόλεις όσο και στον τομέα των σοβ-χόζ, αυτό δέν συμβαίνει όμως για τό συντριπτι-κά μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργίσιμης γής:αυ-τή έχει άποδοθεϊ στα κολχόζ και στους αντί-στοιχους οικογενειακούς πυρήνες πού τά αποτε-λούν "για δωρεάν κάρπωση και για άόριστη διάρ-κεια, δηλαδή για πάντα". Τί άνέλπιστο δώρο για τους μεγάλους και μικρούς άστους! Μιά ιδιοκτη-σία πού δέν όνομάζεται ιδιοκτησία πράγμα πού σημαίνει ούτε μίσθωση, ούτε επιβαρύνσεις, ούτε

- (8) Πράγματι, για νά άποφευχθεϊ κάθε παρερμηνεία τό άρθρο 7 φροντίζει νά καθορίσει σάν "συλ-λογική ιδιοκτησία των κολχόζ και των συνε-ταιριστικών όργανώσεων" όχι μονάχα "τις συλ-λογικές έπιχειρήσεις μέ τά ζωντανά και μη άποθέματα, όπως τά κτίρια συλλογικής χρήσης" αλλά έπίσης "τήν παραγωγή πού παρέχουν".

(6) Κριτική του προγράμματος της Γκότα, I,3

(7) Τό άρθρο 6 προσθέτει "οι τράπεζες".Οι "σο-σιαλιστικές" τράπεζες, χωρίς άμφιβολία!

έγγειους φόρους, ούτε υποθήκες, χωρίς τίποτα να μπορεί να την απειλήσει, αφού τό σοβιετικό δίκαιο και τό κράτος πού είναι ό εφαρμοστής του την έγγυώνται αίώνια και άπαραβίαστη. Έτσι, αυτό τό καθεστώς όχι μόνο δέν είναι σοσιαλιστικό από οικονομική και κοινωνική άποψη, εφόσον παράγονται έμπορεύματα στην ύπαιθρο πού την έπίβλεψή τους έχει αναλάβει τό κράτος (άντί της κοινωνίας), αλλά ούτε δικτατορία του προλεταριάτου, αφού μία από τις μεγάλες κατακτήσεις του Όχτώβρη, ή όλική έθνικοποίηση του έδάφους, έχει εξαφανισθει.

Σύμφωνα με τον Μάρξ, στον "κατώτερο κομμουνισμό" όλα τά "μέσα και εργαλεία παραγωγής" καθώς και όλα τά προϊόντα της εργασίας ανήκουν στην κοινωνία. Και τά μέν και τά δε άποτελούν κοινωνικά αγαθά (τό επίθετο "δημόσιος" δέν έχει πιά σημασία, έφ' όσον κάθε "ιδιωτική" σφαίρα έχει εξαφανισθει). Μόνο τά "καταναλωτικά αγαθά", χωρίς να ιδιοπολούνται, βρίσκονται στην προσωπική διάθεση των ατόμων-σύμφωνα με τό χρόνο εργασίας πού παρέχουν στην κοινωνία στον κατώτερο κομμουνισμό, σύμφωνα με τις άνάγκες τους στο άνωτερο στάδιο και τά άτομα τά καταναλώνουν πράγματι, αυτό είναι όλο. Σ' αυτόν τό περίεργο σοβιετικό σοσιαλισμό, τά μέσα παραγωγής και τό ίδιο τό έδαφος άντιθέτως είναι είτε ιδιοκτησία του κράτους, είτε ιδιοκτησία των άγροτικών "κολλεκτίβων", είτε των προσωπικών και οικογενειακών άγροτικών έπιχειρήσεων. Τά προϊόντα της εργασίας είναι έμπορεύματα πού ανήκουν είτε στο κράτος, είτε στις έν λόγω έπιχειρήσεις, πού τά διαθέτουν όπως θέλουν. Βέβαια, οι "πολίτες" αποκτούν "αγαθά και ύπηρεσίες κατά προσωπική κυριότητα" (9), αλλά μόνο διά μέσου της άνταλλαγής ίσοδύναμων αξιών στη αγορά και άντί χρήματος. Και ό νόμος προστατεύει τό δικαίωμα αυτών των πολιτών πάνω στα "προϊόντα της εργασίας τους και της άποταμίευσή τους" όπως επίσης και τό "κληρονομικό δικαίωμα" τους. Φανταστείτε για λίγο τό "κουπόνι εργασίας" του Μάρξ (10) κατατεθειμένο στο ταμειυτήριο και με τόκους! Ή ακόμα, την κληρονομική μεταβίβαση του ίδιου κουπονιού στον κατώτερο κομμουνισμό, λουκάνικων ή παπουτσιών στο στάδιο του άνωτερου κομμουνισμού!

Τελικά, σύμφωνα με την διαίρεση του οικονομικού έδάφους σε πόλεις και ύπαιθρο, διαί-

(9) 'Ανάμεσα σ' αυτά τά αγαθά πού είναι "άτομική ιδιοκτησία" υπάρχει - και ή έπιμονή του Συντάγματος σ' αυτό τό σημείο είναι άξιοπαρήρητη - "τό σπίτι με τά άντίκειμενα της οικιακής οικονομίας" πού έχει κάθε "κολλεκτικός οικογενειακός πυρήνας" και ακόμα θεωρητικά" κάθε πολίτης. Σπίτι και οικογένεια λοιπόν, αυτό είναι τό νέο έμβλημα του σταλινικού σοσιαλισμού, μοντέρνα έκδοση του my home, my castle (τό σπίτι μου, ο πύργος μου). Είναι τό ιδανικό του άστικού άτομικισμού, τό σύμβολο του ριζώματος μέσα στο κέλυφός του, πού είναι ή προέκταση του ατόμου μέσα στο χώρο και χάρη στην κληρονομιά, μέσα στο χρόνο - άπέναντι στο χάος του "πολέμου όλων ενάντια σ' όλους".

(10) Ύπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τό Μάρξ (Κριτική του προγράμματος της Γκότα), 1ο "στή συλλογική κοινωνία οι παραγωγοί δέν άνταλλάσσουν τά προϊόντα τους" όπως γίνεται στη "σοσιαλιστική" Ρωσία, 2ο ότι "τό άτομο δέν μπορεί να προσφέρει τίποτε έξω από τη δικιά του εργασία και τίποτε δέν μπορεί να γίνει ιδιοκτησία του ατόμου έξω από τό άτομικό μέσα κατανάλωσης", ένω στη Ρωσία, όπως διαπιστώσαμε, πολλά πράγματα μπορούν να γίνουν ιδιοκτησία ενός ατόμου.

ρούνται και οι "πολίτες της Ε.Σ.Σ.Δ." σε μισθωτούς "των βιομηχανικών κέντρων", σε μισθωτούς των "μεγάλων άγροτικών έπιχειρήσεων οργανωμένων από τό κράτος" και σε μισθωτούς - μέτοχους - ιδιοκτήτες μέσα στο μωσαϊκό των κολχόζ. Στην πραγματικότητα, τά μέλη των κολχόζ παίρνουν : 1) ένα μισθό για τον χρόνο εργασίας πού παρέχουν σε κοινή γη. 2) ένα μέρος του έτήσιου εισοδήματος της "συλλογικής" "κολλεκτιβιστικής" έπιχείρησης 3) την πλήρη κάρπωση από τό προσωπικό άγροτεμάχιο και απ' αυτό της οικογενειακής έπιχείρησης πού τό δουλεύει. Συγκεντρώνουν έτσι σε μία μορφή τους τρεις κλασσικούς τύπους της καπιταλιστικής οικονομίας.

Όλες λοιπόν οι κατηγορίες της άστικής κοινωνίας αντιπροσωπεύονται εδώ, καμία όμως απ' αυτές πού χαρακτηρίζουν τη σοσιαλιστική κοινωνία (11).

Και αυτό δέν έμποδίζει καθόλου τους σταλινικούς νομικούς - πού έφτασαν με κόπο μέχρι τη σύνταξη των έντεκα πρώτων άρθρων - να διακηρύξουν άτάραχα στο δωδέκατο ότι ό καλύτερος κομμουνισμός έχει πιά έγκαθιδρυθει στη Ρωσία: "Στη Ρωσία πραγματοποιήθηκε ή αρχή του σοσιαλισμού: από τον καθένα σύμφωνα με τις ίκανότητές του, στον καθένα σύμφωνα με την εργασία του".

Την κορωνίδα αυτού του "σοσιαλισμού" μάς τη δίνει ή πολιτική οργάνωση. Σύμφωνα με τά ίδια τά λόγια του Συντάγματος του 1936, οι πολίτες της ΕΣΣΔ δέν βρίσκονται όλοι στο ίδιο επίπεδο. Ούτε σάν άπλοι παραγωγοί σε μία "κοινωνία του ανθρώπινου γένους" πραγματοποιημένη από έναν πραγματικό σοσιαλισμό, ούτε σάν προλετάριοι και τίποτα άλλο παρά προλετάριοι, μέσα σε μία δικτατορία του προλεταριάτου για την πραγματοποίηση των ειδικών οικονομικών και κοινωνικών καθήκοντων της αναλαμβάνοντας τό έργο του περάσματος στο σοσιαλισμό. Είναι διαχωρισμένοι σε τάξεις ξεχωριστές και άνταγωνιστικές, ανάλογα με τη θέση πού κατέχουν στη διαδικασία της παραγωγής. Σε ποια κατάσταση βρίσκεται επομένως τό ρώσικο προλεταριάτο τό 1936; Σάν τάξη εργαζομένων, γίνεται άντικείμενο έκμετάλλευσης από τό μεγάλο βιομηχανικό κεφάλαιο πού βρίσκεται συγκεντρωμένο στα χέρια του κράτους. Σάν καταναλώτρια δύναμη, ρο-

(11) Τό άρθρο 11 του Συντάγματος ίσχυρίζεται ότι ή "οικονομική και κοινωνική ζωή της ΕΣΣΔ προσδιορίζεται και κατευθύνεται από ένα κρατικό σχέδιο οικονομίας" πράγμα πού, σύμφωνα με τό Στάλιν, θα έπιβεβαίωνε τη σοσιαλιστική φύση του "σοβιετικού" τρόπου παραγωγής. Στην πραγματικότητα, ό καπιταλισμός σχεδιάζει εδώ και καιρό, κι ό Μάρξ κι ό Ένγκελς είχαν έξ άλλου προβλέψει τη δυνατότητα αυτού του σχεδιασμού καθώς και τά όριά του. Από την άλλη μεριά ό σοβιετικός σχεδιασμός (ό Χρουσώφ κι ό Μπρέζνιεφ τό κατάλαβαν!) συγκρούεται με την παραγωγή κατά έπιχειρήσεις, στο γεγονός δηλ. ότι αυτές σχεδιάζουν την παραγωγή τους με αυτόνομο τρόπο και διαθέτουν τά προϊόντα τους με αυτόνομο τρόπο. Και δέν μιλάμε για την "μικρή ιδιωτική έπιχείρηση των μη συνεταιρισμένων άγροτών και τεχνιτών, βασισμένη στην προσωπική εργασία και αποκλείοντας την εργασία άλλου" για την όποια τό Σύνταγμα προβλέπει την ύπαρξη (άρθρο 9) "δίπλα στο σοσιαλιστικό σύστημα οικονομίας". Άκόμα κι αν αυτό είναι ή "κυρίαρχη μορφή στην ΕΣΣΔ", ή παραγωγή αυτών των μικρών έπιχειρήσεων δέν είναι καθόλου αμελητέα, και ξεφεύγει από κάθε προσπάθεια σχεδιασμού.

κανίζεται κι είναι ύποχειριο των αγροτικών επιχειρήσεων, συλλογικών ή οικογενειακών, που παράγουν τή διατροφή του. Σάν τάξη, έχει πνιγεί μέσα στο άμορφο συνοθίλευμα του λαδύ δ' που όλα τά άτομα θεωρούνται ίσα. Καί πάνω άπ' όλα έχουν άποστερήσει άπό τό προλεταριάτο τούς προγραμματικούς διεθνείς καί κομμουνιστικούς στόχους του, τήν ιστορική του άποστολή σάν νεκροθάφτη του καπιταλισμού. Αυτό τό προλεταριάτο δέν είναι ό πρωταγωνιστής μιās καθαρής δικτατορίας του προλεταριάτου, δέν είναι πιά ό "όδηγός" καί ή "ήγεμονική τάξη" μιās δημοκρατικής δικτατορίας των έργατων καί των άγροτων μέ τήν έννοια που τήν έννουσε ό Λένιν: είναι ό τελευταίος τροχός της άμάξης σ' ένα τρόπο παραγωγής καπιταλιστικό, είναι ή χωρίς-κανένα-εφόδιο τάξη μιās κοινωνίας μεγάλο-καί μικρο-άστικής.

"Ετσι, είναι άναπόφευκτο τό Κράτος ένα όργανο καταπίεσης καί καταστολής γιγαντιαίο καί συγκεντροποιημένο, νά επιβλέπει άγρυπνα καί σκληρά τήν συντήρηση αυτής της άντισοσιαλιστικής καί άντεπαναστατικής τάξης πραγμάτων. Όπως είναι άναπόφευκτο ή υπεράσπιση αυτής της τάξης νά είναι ό μόνος στόχος που προτείνει καί

μπορεί νά προτείνει τό δ'ήθεν κομμουνιστικό κόμμα της ΕΣΣΔ, ό μόνος στόχος που μπορεί νά προτείνει καί νά επιβάλλει στά άδελφά-κόμματα όλου του κόσμου που είναι τόσο λίγο κομμουνιστικά όσο καί αυτό στά πλαίσια βέβαια "του σεβασμού της κυριαρχίας τους καί της άυτονομίας τους"

Επομένως ήταν λογικό που τό Σύνταγμα του '36 καταργεί τήν "πολλαπλή ψήφο" που ευνοούσε τούς μισθωτούς της βιομηχανίας καί της γεωργίας σχετικά μέ τούς άγρότες που, άν καί φτωχοί, ήσαν ιδιοκτήτες κάποιου πράγματος. Καί αυτό, όχι γιατί είχε προωθηθεί ό κανονικός μετασχηματισμός της χώρας, όπως ισχυρίζονταν, ούτε γιατί ή έκμετάλλευση άνθρώπου άπό άνθρωπο είχε παύσει καί γιατί ή κοινωνία δέν ήταν πιά χωρισμένη σε τάξεις, αλλά διότι ή κατάρνηση αυτής της υπεροχής, αυτού του προβαδίσματος του προλεταριάτου, ακόμα καί τυπικά, άντιστοιχούσε πλήρως στη λειτουργία του σταλινικού Κράτους. Τό Σύνταγμα του λοιπόν, άναγνώριζε σε όλους τούς πολίτες της ΕΣΣΔ (έξ όρισμού "εργαζόμενους") τό δικαίωμα της καθολικής, ισότιμης, άμεσης καί μυστικής ψήφου. "Ό,τι καί νά σκέφτονται οί φιλισταίοι, ό Πατερούλης των Λαών είχε δίκιο: ήταν πράγματι "τό πιο δημοκρατικό Σύνταγμα του κόσμου!"

Κυνισμός καί ειλικρίνεια του νέου Συντάγματος

Τό Σύνταγμα τό 1936 ήταν τό διαλεκτικά αντίθετο του Συντάγματος του 1918. Τό Σύνταγμα του 1977 δέν θά μπορούσε παρά νά είναι ή προέκταση του σταλινικού Συντάγματος, βασισμένων στην ίδια γραμμή. Άνάμεσα σ' αυτά τά δύο, μεσολάβησαν 41 χρόνια, στη διάρκεια των οποίων ή οικονομική καί κοινωνική δομή που άντανακλούσε τό Σύνταγμα του '36 σταθεροποιήθηκε καί ένισχύθηκε προοδευτικά, ή δέ πολιτική, πολιτειακή καί νόμική υπερδομή ύπόστηκε μεταρρυθμίσεις, πού τις όνομάσαμε "μεταρρυθμίσεις προς τά πίσω" καί που άποβλέπουν όλες στο νά τήν προσαρμόσουν σ' έναν πλήρη καπιταλισμό όλο καί πιο πολύ γενικευμένου.

Οί νομικές σχέσεις ακολουθούν πάντα μέ καθυστέρηση τήν δυναμική των οικονομικών σχέσεων. Άν σε κάθε άρθρο του τό Σύνταγμα του 1977 είναι ακόμα πιο δημοκρατικό άπό τό "πιο δημοκρατικό του κόσμου" του 1936, αυτό όφείλεται στο ότι στο άναμεταξύ διάστημα παρατηρήθηκε γιγαντιαία πρόοδος σ' αυτό που ή χρονοσωμικο-μπρεζνιεφική όρολογία όνομάζει "έκδημοκρατισμό της οικονομίας", δηλαδή μιιά διαδικασία - προφανώς χαοτική, όμως ευθύγραμμη στο σύνολο της - ένίσχυσης μέσα στη βιομηχανία (όπως άλλοτε στη γεωργία) της "επιχείρησης - ιδιοκτητρίας", υπεύθυνης βάσει συμφωνητικού, που διαθέτει δικό της κεφάλαιο καί τό διαχειρίζεται άυτόνομα (έσοδα-έξοδα) καί που επιδιώκει νά τό αύξήσει μέ όλες της τις δυνάμεις" (12), καί παράλληλα μιιά διαδικασία διεύρυνσης των περιφερειακών καί επαρχιακών "άυτονομιών", τοπικών καί προσωπικών του κατατεμαχισμού του "κεντρικού πλάνου" του Στάλιν σε μιιά μυριάδα κεντρόφυγων πλάνων.

Άν χρειαζόταν όποσδήποτε μιιά επικαιροποίηση του Συντάγματος του 1936, αυτό δέν συνέβη βέβαια επειδή τάχα "ό σοσιαλισμός μετασχηματίστηκε σε παγκόσμιο σύστημα καί επειδή ή θέση του καπιταλισμού έξασθένησε άίσθητά", όπως ισχυρίστηκε ό Μπρέζνιεφ στον εισηγητικό του λόγο, ούτε επειδή "ή κοινωνική καί πολι-

τική ένότητα της σοβιετικής κοινωνίας, που κινήτηριο στοιχείο της είναι ή εργατική τάξη, έχει πιά σφυρηλατηθεί", όπως τό διακηρύσσει τό Προόμιο του ίερου κειμένου. Άντίθετα όφείλεται στο ότι τό "παγκόσμιο σύστημα του καπιταλισμού", μακριά άπό τό νά έχει έξασθενήσει, έχει τραβήξει όλο καί πιο πολύ στην τροχιά του τις άυτοκαλούμενες σοσιαλιστικές χώρες που του μοιάζουν πιά σάν άδέρφια: γιατί "ή κοινωνική καί πολιτική ένότητα" της ΕΣΣΔ, αυτής της άπέραντης χώρας που τό πιο τέλειο κατόρθωμά της/προϊόν της θεωρείται ότι είναι "μιιά ιστορικά καινούργια κοινότητα: ό σοβιετικός λαός", δέν είναι παρά ένας μύθος ακόμα καί στα μάτια των συντακτών του νέου Συντάγματος. Άπόδειξη γι' αυτό είναι ότι ή δουλειά τους έξαντλείται στο νά έκθειάζουν τις προόδους που έπιτεύχθηκαν μέσα στο προτσές του "πλησιάζματος άνάμεσα στις κοινωνικές τάξεις καί ομάδες" ή (κεφάλαιο 3) τό ρόλο που έπαιξε τό Κράτος στην "ένίσχυση της κοινωνικής όμοιογένειας της κοινωνίας (ώραία φόρμουλα για νά πούν πως ή διαίρεση της κοινωνίας σε τάξεις ύπάρχει πάντα!) ή ακόμη νά έκθειάσουν ότι έξαλείφονται οί άνισότητες που ύπάρχουν (ευχριστούμε που μάς τό είπατε) άνάμεσα στην πόλη καί τό χωριό, άνάμεσα στη χειρωνακτική καί διανοητική εργασία".

"Όσον άφορά έμάς, που "διαβάζουμε" όχι τόσο άνάμεσα στις σειρές" τούς κώδικες, κανονισμούς καί θεμελιώδεις νόμους, αλλά τό άνοιχτό βιβλίο της οικονομικής καί κοινωνικής δομής της Ρωσίας, βλέπουμε ότι ή ιστορική πορεία της ΕΣΣΔ διαχωρίζει ακόμα περισσότερο "τις κοινωνικές τάξεις καί ομάδες", μεγενθύνει όλοένα καί περισσότερο τις "άνισότητες" που τις παραδέχονται, έξ' άλλου άφελώς, καί άπαιτεί αυτή τήν κωδικοποίηση αυτου που συνέβη καί συμβαίνει, όπως επίσης καί τό καμουφλάζ της κάτω άπό μιιά μάσκα σοσιαλιστική.

Τό Προόμιο διακηρύσσει: "Μέ τήν εκπλήρωση των καθηκόντων της δικτατορίας του προλεταριάτου, τό σοβιετικό Κράτος έχει γίνει Κράτος όλου του λαού". Στη μαρξιστική θεω-

(12) Βλέπε Struttura ..., σελ. 673 κι επίσης σελ. 675-680.

ρία όταν ολοκληρωθεί "ή μεταβατική περίοδος" όπου "ή πολιτική οργάνωση της κοινωνίας δεν μπορεί παρά να είναι ή επαναστατική δικτατορία του προλεταριάτου" (13), έχει πιά γίνει το πέρασμα, ακριβώς, από την καπιταλιστική στη σοσιαλιστική κοινωνία και βρισκόμαστε στον "κατώτερο κομμουνισμό" ή "σοσιαλισμό": επομένως δεν υπάρχουν πιά τάξεις. Επομένως δεν υπάρχει πιά κράτος, αλλά άμεσα ντίας (όπως λέει το πρόγραμμα του Λιβέρνου του Κ.Κ. Ιταλίας 1921) ένα κεντρικό τεχνικό "όργανο ορθολογικής διοίκησης των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων". "Όμως, οί Πατέρες του Έθνους - συντάκτες του Συντάγματος νομοθετούν έτσι: "Άρθρο 1ο. Η ΕΣΣΔ είναι τό σοσιαλιστικό Κράτος όλου του λαού πού έκφράζει τή βούληση και τά συμφέροντα τής εργατικής τάξης, τών αγροτών και τών διανοουμένων όλων τών λαών και τών εθνικών ομάδων τής χώρας". Μ' αυτά, άπαρνοούνται τρείς φορές τόν μαρξισμό: διαβεβαιώνουν πώς τό σοσιαλισμό υπάρχει κράτος, ότι υπάρχουν τάξεις και μάλιστα τρείς, και όχι πιά δύο μόνο όπως επί Στάλιν, και αυτή ή τρίτη δε μπορεί παρά να είναι φυσικά, ή πεμπουσία, ό καλύτερος άνθος τής ανθρωπότητας, οί διανοούμενοι και τέλος, στή θέση τής "συλλογικής κοινωνίας" του Μάρξ, τοποθετούν "όλόκληρο τό λαό", αυτή ή διάχυτη και άμορφη μάζα μέσα στην όποία ή άστική ιδεολογία και ή χριστιανική εϋπλαχνία, θάθελαν να ελαχιστοποιούνται σταδιακά και άρμονικά οί διαφορές ανάμεσα στις κοινωνικές ομάδες, τάξεις, θελήσεις και συμφέροντα ώπου να γίνουν τελικά ένα και τά [ιδιο]. "Αν τό συγκρίνουμε μ' αυτό του 1936, τό Σύνταγμα του 1977 είναι ή ακόμα πιά καθαρή όμολογία άστικοδημοκρατικής πίστης, ένα βήμα έμπρός για τήν ακόμα και τυπικά πιά άπαρνηση του μαρξισμού.

Τό σταλινικό Σύνταγμα διακήρυσε κυνικά ότι "όλη ή έξουσία" ανήκε "στούς εργαζόμενους τής πόλης και του χωριού". Τό Σύνταγμα του Μπρέζνιεφ, άναγκασμένο να είναι κυνικό και συγχρόνως εύλικρινές, άπονέμει τήν έξουσία "σ' όλο τό λαό", στούς ακριβώς τών κλασσικών άστικών συνταγμάτων. "Ετσι δεν πρέπει να μās ξενίζει τό γεγονός ότι τά Σοβιέτ άλλαξαν όνομα και γίνονται πλέον τά "Σοβιέτ τών αντιπροσώπων του λαού" (Άρθρο 2). Είναι επίσης πολύ λογικό τό "Κομμουνιστικό Κόμμα τής Σοβιετικής Ένωσης" να μην είναι πιά στην ύπηρεσία τών Ιστορικών σκοπών τής εργατικής τάξης, στην όποία βέβαια άναγνωρίζεται μιά ύπαρξη, μιά θέληση και συμφέροντα δικά της, όμως να "υπάρχει για τό λαό και στην ύπηρεσία του λαού" (Άρ-

θρο 6), όπως ακριβώς και για τά κόμματα τών Καρίγιο, Μπερλινγκουέρ ή Μαρσαί.

Τί είδος, τελικά, "οικονομικού συστήματος" μπορεί να ύπάρχει στή βάση ενός τέτοιου Κράτους; Τό άρθρο 9 μās υπενθυμίζει ότι πριν άπ' όλα ή "σοσιαλιστική ιδιοκτησία" διαιρείται σε δύο μεγάλα κομμάτια: 1) στην ιδιοκτησία του Κράτους πού γίνεται, προφανώς, ιδιοκτησία "όλου του λαού" 2) στην ιδιοκτησία πού δεν ανήκει "σ' όλο τό λαό" αλλά μόνο στα κολχόζ και στις άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις. "Όσο για τό δεύτερο κομμάτι, αυτό δεν περιορίστηκε μόνο να καταβροχθίσει ένα μέρος του πρώτου, όπως τούς σταθμούς άνεφοδίασμού μηχανών και τρακτέρ (ιδιοκτησία του κράτους στούς Σύνταγμα του 1936) ήδη από τό τέλος τής δεκαετίας του '50, αλλά σήμερα κατέχει αυτόρεσκα και τήν "ιδιοκτησία τών συνδικάτων και άλλων κοινωνικών οργανώσεων" (πού όνομάζονται επίσης και "δημόσιες" σ' άλλα μέρη του κειμένου). "Όσο άφορά δε αυτά τά συνδικάτα, είναι να άναρωτιέται κανείς, μιά και "τά καθήκοντα τής δικτατορίας του προλεταριάτου έχουν ολοκληρωθεί" και βρισκόμαστε στούς σοσιαλισμό, ποιόν μπορούν πλέον να ύπερασίζουν και ενάντια σε ποιόν. Κι άς μās πεί κανείς τώρα ότι είναι άπλως έπιφορτισμένα με καθήκοντα κοινωνικής βοήθειας - πρόνοιας - συνδρομής στούς κόλπους μιάς μαρξιστικής "συλλογικής κοινωνίας", γιατί τότε πός τί να διαθέτουν δικιά τους ιδιοκτησία και ξεχωριστή από αυτή "όλου του λαού"; (14).

Περιττό να προσθέσουμε πώς μέσα στα πλαίσια του δεύτερου μεγάλου τμήματος τής ιδιοκτησίας περιλαμβάνεται και ή δωρεάν και διαρκής κάρπωση - έπικυρωμένη έκ νέου από τό Σύνταγμα του 1977-της άγροικίας, του κλήρου γής και τής βοηθητικής έπιχείρησης, ιδιοκτησία όλα αυτά τής κολχόζνικης οικογένειας ή του κολχόζνικου έργένη. Τό άρθρο 12 φρόντισε βέβαια να όρίσει ότι "τά άγαθά πού ανήκουν στούς πολίτες κατά πλήρη κρισιότητα ή τούς έχουν δοθεί για νομή δεν μπορεί να χρησιμοποιούνται για προσπόριση εισοδήματων πού δεν προέρχονται από τήν εργασία τους ή κερδίζονται σε βάρος τής κοινωνίας", αλλά τό άστείο είναι πώς αυτά τά εισοδήματα μη κοινωνικής προέλευσης και προορισμού αλλά προσωπικής κάρπωσης ύπάρχουν. Είναι πασίγνωστο πώς τά μικρά "κολχόζνικα άγροτεμάχια", κήποι κλπ, μπορεί να είναι μικρά, όμως είναι πολύ παραγωγικά, ώστε να θρέφουν τήν οικογένεια και να παρέχουν τή δυνατότητα για ένα άνθηρό και κερδοφόρο έμπόριο λαχανικών, πουλερικών, κλπ.

Συνέχιση τών άνταγωνισμών και άποθέωση τών άυτονομιών

"Ένα ενδιαφέρον σημείον ύπάρχει στούς Άρθρο 11, όπου όρίζει ότι "τό Κράτος συμβάλλει στην ανάπτυξη τής Κολχόζνικης ιδιοκτησίας και στην προσέγγιση της πός τήν ιδιοκτησία του Κράτους". Αυτό δείχνει πώς άνάμεσα σ' αυτές τις δύο ιδιοκτησίες έξακολουθεί με άμείωτη ένταση άνταγωνισμός

βαθεία ριζωμένος και πός ό ρώσικος μεγαλοκαπιταλισμός συνεχίζει να χτυπιέται άνάμεσα στις Συμπληγάδες πέτρες τής έπιθυμίας να μειωθεί μιά οικονομική μορφή τόσο όπισθοχωρημένη όπως τά κολχόζ, και από τήν άλλη, από τήν άνάγκη να διατηρηθεί στή ζωή αυτό

(13) Μάρξ, πάντοτε στην Κριτική του προγράμματος τής Γκότα.

(14) Δέν είναι άναγκαίο να μās πιά πολύ κακόβουλο, για να υποθέσουμε ότι τά σοβιετικά συνδικάτα

γίνανε ακριβώς τό όμοίωμα τών δυτικών συνδικάτων πού έχουν τράπεζες, άσφαλιστικούς οργανισμούς, ξενοδοχεία, κτίρια, κλπ., με δύο λέξεις πού είναι χρηματιστικές δυνάμεις.

τό τόσο ισχυρό μέσο κοινωνικής συντήρησης (15). Γι' αυτό ακριβώς και η ώθηση που δόθηκε τά τελευταία αυτά χρόνια στά σοφχός αντισταθμιστήκε από γενναίες οικονομικές συνεισφορές για τόν έξορθολογισμό και τήν μηχανοποίηση τών κολχός - έπεκτείνονται και συγκεντρώνονται έδω και χρόνια -και τήν έγκατάλειψη τών καλύτερων γαιών πρός όφελός τους.

Είμαστε ύποχρεωμένοι να τό έπαναλάβουμε, γιατί πρόκειται πάντα για τό ίδιο πράγμα: πρέπει άπαραίτητα να σημειωθεί ότι οι έπιχειρήσεις πού έχουν συγκροτηθεί πάνω στη βάση αυτών τών δύο μεγάλων τμημάτων τής "σοσιαλιστικής" ιδιοκτησίας παράγουν μέ τήν βοήθεια τής μισθωτής εργασίας (ή, στά κολχός, μέ ένα συνδιασμό μισθωτής εργασίας και εργασίας του καλλιεργητή - ιδιοκτήτη -μετόχου) έμπορεύματα, και βρισκόμαστε έπομένως σε πλήρη καπιταλισμό. Μπορούμε παρ' όλ' αυτά να έπισημάνουμε μια ένδιαφέρουσα καινοτομία. Τό νέο Σύνταγμα, κωδικοποιώντας μια ήδη παλιά διαδικασία πού τις βάσεις της είχε βάλει ο σταλινισμός, δίνει τώρα (κεφάλαιο 2, άρθρο 15) μια σταθερή μορφή σ' αυτό τό μοσχοβίτικο στολίδι: τήν αυτόνομη βιομηχανική έπιχείρηση μέ τις χρηματιστικές δραστηριότητές της, τους λογισμούς (κέρδη-ζημιές), τό κόστος παραγωγής της και τό κέρδος της. "Ας θυμηθούμε έξ' άλλου πώς στό 25ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ, ο ίδιος ο Κοσούγκιν προσδιόρισε τόν κύριο στόχο τής "ανάδομησης τής βιομηχανίας" και τής βελτίωσης τής "ανταγωνιστικότητας" τών έθνικων προϊόντων, ως εξής: "μεγιστοποίηση" τών κερδών πού προαναφέρθηκαν. "Αξίζει άραγε να θυμηθούμε πάλι πώς ο κομμουνισμός, άκόμα και ο καλύτερος δέν γνωρίζει ούτε κέρδη ούτε ζημιές λογιστικά ύπολόγισμα, και ότι αν ύπάρχει κάποια λογιστική γενική και ποτέ κατά έπιχείρηση-αυτή αναφέρεται άποκλειστικά στις ανάγκες τής ανθρώπινης συλλογικότητας και στά αγαθά και ύπηρεσίες πού τις ίκανοποιούν, αγαθά και ύπηρεσίες πού δέν μετριούνται μέ νομισματικούς όρους, αλλά άποκλειστικά και μόνο μέ φυσικούς ή "ήθικούς"; γιατί ο κομμουνισμός δέν γνωρίζει πια ανταλλακτικές αξίες, αλλά μόνο αξίες χρήσης;

Στό έπίκεντρο του τρόπου παραγωγής και έπομένως τής καπιταλιστικής κοινωνίας βρίσκεται τό πρόσωπο, είτε αυτό είναι φυσικό ή νομικό, ένα άτομο (άνδρας ή γυναίκα) ή μια έπιχείρηση (βιομηχανική ή άγροτική) είτε φέρεi όνομα και έπωνυμία είτε είναι άνώνημη. "Όσο αυτό τό πρόσωπο αναγνωρίστηκε και άποθεώθηκε τόσο πιά πολύ τά δικαιωμάτά του, τά προνόμιά του και η αυτόνομία του διευρύνονται μανιωδώς. Είναι έπομένως πολύ φυσικό πού τό νέο σοβιετικό Σύνταγμα διευρύνει τήν άρμοδιότητα και τήν άκτίνα δράσης τής "μικρής ιδιωτικής έπιχείρησης τών μη συνεταιρισμένων χωρικών και τών τεχνιτών", έπεκτείνοντας τήν στόν τομέα τών ύπηρεσιών και άλλων τύπων δραστηριότητας βασισμένων άποκλειστικά στην άτομική εργασία τών πολιτών και τών μελών τών οικογενειών τους" (άρθρο 17). Κι' έτσι μέ τήν εύλογία του Νόμου θεσμοποιείται τό πλῆθος τών μικρών και μικροσκοπικών εργαστηρίων μηχανικής, έπιδιορθώσεων και συντηρήσε-

ων, τών μικρών έπιχειρήσεων οικιακών έγκαταστάσεων, κλπ, πού αναπόφευκτα φυτρώνουν σάν μανιτάρια από τό λίπασμα τής άγοράς, και πού ή ύπαρξή τους αναγνωρίζεται και από τόν ίδιο τό ρωσικό τύπο. "Έτσι ενισχύεται άκόμα περισσότερο τό πλαισιο μέσα στό όποιο τό ιερό άστικό "Εγώ αναπτύσσει τις αναρίθμητες δυνατότητές του, χαιρείται και καλλιεργεί τή "δημιουργική του φαντασία", αναπτύσει άρμονικά τήν προσωπικότητά του" (όπως λέει τό κεφάλαιο 3 πού άφιερώνεται στην κοινωνική άνάπτυξη και τήν κουλτούρα) και, κυρίως άπομονώνεται από τούς όμοίους του, όχυρώνεται ένάντια στόν ύπόλοιπο κόσμο για να γυρίσει γύρω από τόν έαυτό του και τήν ψυχή του, κοροϊδεύοντας βέβαια τήν "ιστορικά νέα συλλογικότητα" τής χώρας του - και άκόμα περισσότερο του έξωτερικού.

'Αλλά ή άστική ήθική, μέ τόν πασίγνωστο ιδεαλισμό της, άπαιτεί ή "άνάπτυξη τής προσωπικότητας" και ή "έξάπλωση τής κουλτούρας" να βασίζονται στά πιά εύτελή ύλικά συμφέροντα, πού κατά προτίμηση μεταφράζονται σε ήχηρά και παραφουσκωμένα είδη. Γι' αυτό ακριβώς (άρθρο 13) "τό Κράτος, συνδυάζοντας τά ύλικά και ήθικά κίνητρα (ιδιαιτέρα τά μετάλλια του ήρωα τής εργασίας, τιμητικούς τίτλους και άλλες διακρίσεις), συμβάλλει ώστε να καταστήσει τήν εργασία τήν πρώτη ζωτική άνάγκη κάθε Σοβιετικού". Πρέπει να πιστέψουμε πώς αυτός ο Σοβιετικός έχει ένα τέτοιο βαθμό σοσιαλιστικής συνείδησης ώστε, για να τόν κάνουν να εκτιμήσει τή "χαρά τής εργασίας", πρέπει να του προσφέρουν, πέρα από τόν καθημερινό έπιούσιο, γλυφιτζούρια και παιχνιδάκια! Κι' έτσι, ήσυχος πιά και κλεισμένος μέσα στό σπιτικό του βασίλειο, αυτός ο πολίτης τής ΕΣΣΔ δέν έχει παρά να ψάλλει τούς εύχαριστήριους ύμνους σ' ένα κράτος πού του ύπόσχεται (16) "τήν προστασία τής δικαιοσύνης ένάντια σ' αυτούς πού θά έπιβουλεύονταν τή ζωή και τήν ύγεία του, τά αγαθά του (αξίζει άραγε να προσθέσουμε ότι τό δικαίωμα άποταμίευσης και κληρονομικής διαδοχής κατοχυρώνεται έπισημα;) και τήν έλευθερία του, τήν τιμή και τήν ύπόληψη του". Σπίτι και οικογένεια, τιμή και περιουσία άς προσθέσουμε και τήν πατρίδα. Λείπει μόνο ή Εκκλησία αλλά θάρθει κι' αυτή - ώστε μαζί μέ τήν άστική οικονομία να ανασυγκροτείται πλήρως τό ιερό άδυτο τής ιδεολογίας του και τής ήθικής του.

Μ' όλα αυτά τί θά μπορούσε να άπομείνει τελικά από τό "κεντρικό σχέδιο τής οικονομίας" πού άποφασίστηκε από τόν Στάλιν και τό Σύνταγμα του; 'Αφού διαλύθηκε από τήν ίδια τήν πραγματικότητα, παρουσιάζεται και πάλι μέσα από τά άρθρα του νέου Σύνταγμα -τος πού τό άκολουθούν βήμα προς βήμα. Είτε πρόκειται για τήν πιά γιγαντιαία κρατική έπιχείρηση ή για τό πιά αξιολύπητο κολχός, για τήν πιά πλούσια άγροτική οικογενειακή έπιχείρηση ή για τόν πιά φτωχό τεχνίτη, ή χρηματιστική άυτόνομία τών έπιχειρήσεων έξαρτάται από τήν άυτόνομία τους στην παραγωγή και διάθεση τών προϊόντων. 'Ο καθένας για τόν έαυτόν του και ο θεός για όλους, για μεγάλη εύχαρίστηση, προφανώς, τών θεωρητικών (τροτσκιστών, μαοϊκών, τιτοϊκών και άλλ-

(15) Αυτό τό θέμα αναπτύσσεται πλατιά στό τρίτο μέρος τής *Struttura ...*, καθώς και στις τελευταίες εργασίες του Κόμματος: ιδιαιτέρα στό άρθρο "Ρωσσία: ο μύθος του "σοσιαλιστικού σχεδιασμού" (Κομμουνιστικό πρόγραμμα Νο 5, Μάης 1981) και σε μια σειρά άρθρων στην δεκαπενθήμερη έφημερίδα μας στά 'Ιταλικά *Il Program*

ma Comunista, τό 1976. Δύο από αυτά τά άρθρα τιτλοφορούνται ακριβώς, "Τό κολχός, στυλοβάτης τής συντήρησης στη Ρωσσία".

(16) Αναφέρεται στό κεφάλαιο 7, άφιερωμένο στα βασικά δικαιώματα, έλευθερίες και καθήκοντα τών σοβιετικών πολιτών"

λων) της "αυτοδιαχείρισης". Ήδη από την εποχή του Χρουτσώφ είχε ανοίξει ο δρόμος για ένα σχεδιασμό όχι πια κεντρικό, αλλά κατά περιοχή, έπαρχία και κατά επιχείρηση. Οι έγκεφαλοι αυτού του σχεδιασμού και οι διάδοχοί τους υπήρξαν πίο ρεαλιστές από αυτόν τον ίδιο, αφού τό μοναδικό κεντρικό σχέδιο πού ύφίσταται έχει καθαρά ένδεικτική και κατευθυντική άξια προσπαθώντας μέ κόπο νά προφτάσει τή μυριάδα τών διαφόρων επί μέρους σχεδίων, χωρίς ποτέ νά τά καταφέρει. Τά στατιστικά γραφεία, παρά τά "ύλικά και ήθικά κίνητρα" πού τούς παρέχουν, διαλύονται μέσα στόν κυκεώνα τών πενταετών, έπταετών, δεκαετών ή έτήσιων σχεδίων πού άλληλοαναρρώνονται και αντιμάσκουν μεταξύ τους όλο και περισσότερο, έτοιμα νά καταρρεύσουν από τό πλήθος τών σχεδίων κάθε επιχείρησης ή περιφέρειας, για νά διαψευστούν τελικά.

Τό Σύνταγμα λοιπόν κωδικοποιεί άπλά τήν κατάσταση πού επικρατεί στήν πραγματικότητα έφόσον διακηρύσσει ότι "ή διαχείριση της οικονομίας βασίζεται στα Κρατικά πλάνα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης (...) συνδυάζοντας τήν συγκέντρωμένη διεύθυνση μέ τήν αυτονομία και τήν οικονομική πρωτοβουλία τών επιχειρήσεων, ομάδων και άλλων οργανισμών". Και όπως βέβαια μία "οικονομική διαχείριση" τέτοιου είδους δέν μπορεί παρά νά παράγει σχεδιοποιημένη άταξία (17), οι ρώσοι νομικοί βρίσκονται ύποχρεωμένοι νά θεσπίσουν (άρ-

θρο 162) ένα "σώμα διαιτητών", και ένα άνώτατο διαιτητικό δικαστήριο για "τή διευθέτηση τών οικονομικών αντιγνωμιών πού άναφύονται μεταξύ οργανώσεων, διοικήσεων και επιχειρήσεων". Ή σταλινική εποχή της πρωταρχικής συσσώρευσης κεφαλαίου έχει πια λήξει όριστικά! Σ' εκείνη τήν εποχή της φωτιάς και του σιδήρου, τό δήθεν σοσιαλιστικό κράτος ήταν ό πρώτος και κύριος κινητήριος μοχλός της οικονομίας, τό άλλα και τό ώμεγα της παραγωγής, τουλάχιστον στήν βιομηχανία. Τώρα περιορίζεται στό ρόλο κάθε άστικού κράτους πού, σέβεται τόν έαυτόν του. Πέρα από κριτικές περιστάσεις όπου όφείλει αυτό τό ίδιο νά διευθύνει άμεσα τήν οικονομία προτού τήν ξαναπαράδωσει σέ "ιδιωτικά" πρόσωπα ή αυτόνομες επιχειρήσεις, ό ρόλος του είναι ρόλος άπλου διαιτητή από τή στιγμή πού ή κρίση πέρασε μεσολαβεί διαιτητικά άνάμεσα στούς χιλιάδες κύριους μοχλούς και άνεξάρτητους παράγοντες της παραγωγής, γίνεται μέ μεγάλη δυσκολία συμψιφής και μεσολαβητής άνάμεσα σέ δικαιώματα πού έχει άποφασιστεί ότι πρέπει νά ισχύουν και σέ συμφέροντα πού έχει άποφασιστεί νά επιβληθοούν, ποδοπατώντας στήν άνάγκη τό "έπόμενο" πλάνο και στέλνοντας στό διάβολο τή "σοσιαλιστική συλλογικότητα"! *

*Ακόμα και στό οικονομικό πεδίο, τό Σύνταγμα του 1977 είναι πίο ξεκάθαρα άστικό και δημοκρατικό άπ' αυτό του 1936, και σημειώνει ένα τερατικό βήμα πός τήν όλική άπάρνηση του μαρξισμού.

Η πίο τέλεια από τίς δημοκρατίες

"Ένα Σύνταγμα δέν πρέπει νά κρίνεται μέ τόν λίγο ως πολύ λεπτολόγο και έπιφυλακτικό τρόπον μέ τόν όποιο παρατηρείται, αλλά σύμφωνα μ' αυτό πού άντανακλά, πού άναγγέλει και διδάσκει, σύμφωνα μέ τά μοντέλα πού πρότείνει. Διαφορετικά θάταν πολύ εύκολο νά κοροϊδεύεις και νά περιπαίζεις-όπως κάνουν οι δυτικοί παρατηρητές για τό νέο ρωσικό Σύνταγμα - Συντάγματα, κατά τ'άλλα, μεγαλειώδη, όπως τό γαλλικό Σύνταγμα του 1973, τό άμερικανικό Σύνταγμα του 1779 ή τό σύνολο από τά διατάγματα πού πάρθηκαν άτυπα (κατά τό βρετανικό στυλ) από τόν Κρόμβελ. Βέβαια κανείς, ούτε ό Ρήγκαν ούτε κανείς μισοφόρος γραφειοκράτης δέν βρίσκει καθόλου γελοίο και άκόμα λιγώτερο άποκρουστικό τό ότι από τήν αύγή άκόμα της άστικής κοινωνίας, τά κείμενα του Νόμου μιάς κοινωνίας πού ήθελε νά χαρακτηρίζεται πλουραλιστική γράφτηκαν, μέ τά όπλα στό χέρι, από ένα μοναδικό κόμμα" (είτε αυτό όνομαζόταν "έπιτροπή δημόσιας /λαϊκής σωτηρίας", "κοινοβουλευτικός στρατός" ή όπως άλλως). Ούτε βέβαια βρίσκουν γελοίο τό γεγονός ότι αυτό τό κόμμα χλεύασε στήν πράξη τήν έτυμηση τής κάλπης (όταν τήν συμβουλευόταν), ότι διάλυσε και φυλάκισε τό κοινοβούλιο, ένώ στή θεωρία έκήρυττε και έκλογές και Κοινοβούλιο; και ότι ποδοπάτησε καθημερινά τά "δικαιώματα του άνθρώπου και του πολίτη", ένώ τά διεκήρυσσε σάν ιερά και άπαραβίαστα.

Μόνο ή τύφλα τών σημερινών άστών διανοουμένων θά μπορούσε νά χαρακτηρίσει σάν

παράλογη παραδοξότητα ή σάν φρικαλέα φάρσα τό γεγονός ότι τό ένα και μοναδικό δικτατορικό άστικό κόμμα, στραγγαλιστής όλων τών δημοκρατικών δικαιωμάτων και έμπνευστής της γκιλοτίνας, ήταν ό άπαραίτητος όρος για τήν έγκαθίδρυση της δημοκρατίας, όπως τό ίδιο θά γίνει άργότερα, στα χρόνια της μεγάλης κρίσης, ό άπαραίτητος όρος για τήν συντήρησή της. Έτσι είναι φανερό πός δέν μπορούν νά κατανοήσουν ότι, μέ τρόπο άνάλογο αλλά αντίστροφο, τό μοναδικό δικτατορικό κομμουνιστικό κόμμα επί κεφαλής μιάς μόνης τάξης και επί κεφαλής ενός Κράτους, είναι ό άπαραίτητος όρος για τό πέρασμα σέ μία κοινωνία χωρίς τάξεις και χωρίς Κράτος, και κατά συνέπεια, όπως τήχουν συχνά επαναλάβει οι Ένγκελς και Λένιν, χωρίς δημοκρατία.

"Ας πάρουμε λοιπόν "τοίς μετρητοίς" κάθε καινούργιο θεσμό πού εισάγει τό νέο σοβιετικό Σύνταγμα, είτε πρόκειται για άστικά πολιτικά ή "άνθρώπινα" δικαιώματα, ή άκόμα για δημοκρατικά συμβούλια, δημοψηφίσματα, λαϊκούς έλέγχους, δημόσιες συζητήσεις, "συστηματική λήψη ύπ' όψη της κοινής γνώμης", λαϊκή συμμετοχή στή διεύθυνση του κράτους και τών διαφόρων κλάδων του, δικαιώμα έκφρασης, ψήφου, κλπ., κοντολογής όλο τό όπλοστάσιο τών "δομών" πού, σέ διαφορετικό βαθμό, είναι τά όράματα τών "ριζοσπαστών", τών ύποστηρικτών της "προλεταριακής" ή "έργατικής δημοκρατίας", τών "άριστεριστών", τών "συνδιαχειριστών", κλπ. Και άς άναγνωρίσουμε στό "κομμουνιστικό κόμμα της ΕΣΣΔ", πού δέν είναι πια ό όδηγός της παγκόσμιας έργατικής τάξης, αλλά ό έπίδοξος ύπέρτης της καπιταλιστικής συσσώρευσης και του ρώσικου άστικού κράτους, τό όργανο για τήν έγκατάσταση όλου αυτού του μηχανισμού της τέλειας δημοκρατίας. Και δέν θά μπορούσε νάταν διαφορετικά, έφόσον στό ο-

(17) Τό άρθρο πού ήδη προαναφέρθηκε "Ρωσία: ό μύθος του "σοσιαλιστικού σχεδιασμού", άναπτύσσει αυτήν τήν πλευρά παραθέτοντας στοιχεία και άριθμούς.

ΣΑΛΒΑΔΟΡ

1. ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η σύγκλιση του εργατικού και αγροτικού κινήματος με εκείνο των ένοπλων οργανώσεων, που συγκρούονται με το Κράτος είναι ή φυσική συνέπεια του κοινωνικού πολέμου. Η έξαρση της ταξικής πάλης απαιτεί το στρατιωτικό θωρακισμό της αστικής τάξης. Ο εμφύλιος πόλεμος απαιτεί τη διάλυση του αντίπαλου. Οι κυρίαρχες τάξεις στο Σαλβαδόρ, υποστηρίχθηκαν από τις Ε.Π.Α. το κατάλαβαν καλά. Γι' αυτό όταν ο στρατηγός Ρομέρο πιεσμένος από τις Ε.Π.Α., ζήτησε το Μάη του 1979 το άνοιγμα ενός "Εθνικού διαλόγου" με τη δημοκρατική αντιπολίτευση για να προωθήσει τις αστικές μεταρρυθμίσεις, να επεκτείνει την κοινωνική βάση του κινήματος σε πιά πλατιά στρώματα της μπουρζουαζίας και να τα ενσωματώσει στο Κράτος, ή καταστολή ωστόσο δεν σταμάτησε.

Η δημοκρατική αντιπολίτευση απαίτησε τότε την παραίτηση του στρατηγού Ρομέρο κι' έδωσε την υποστήριξη του σ' ένα σχέδιο μεταρρυθμίσεων υπό τον έλεγχο του στρατού. Το "Foro Popular", που μαζί με τους Χριστιανοδημοκράτες και και το MNR (Εθνικό Επαναστατικό Μέτωπο, μέλος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς), συμπεριλάμβανε το UDN (Εθνικιστική Δημοκρατική Ένωση, νόμιμη κάλυψη του Κ.Κ.), τις LP-28 (Λαϊκοί Συνδεσμοί της 28 Φλεβάρη), όπως και το FPU (Ενοποιημένο Λαϊκό Μέτωπο) διαμέσου της διεύθυνσης της συνδικαλιστικής δημοσπονδίας FENESTRAS, ζήτησαν μια δημοκρατικοποίηση της χώρας μέσα από διαπραγματεύσεις. Οι στρατιωτικοί δέχτηκαν και στις 15 Οκτώβρη 1979 ένα ... ειρηνικό πραξικόπημα έδινε εξουσία στην Επαναστατική Χούντα (με την υποστήριξη της Εκκλησίας) αποτελούμενη από δύο στρατιωτικούς (Γκουαρνιές) της "σκληρής γραμμής" και Μαχιάνο, ρεφορμιστή αξιωματικό), ένα μέλος του MNR (Γκούιλέρμο Ούνγκα), από χριστιανοδημοκράτες κι' έναν αντιπρόσωπο του Κ.Κ, που πήρε (τί άλλο βέβαια) το Υπουργείο Εργασίας. Η Χούντα διακήρυξε ευθύς εξ αρχής ότι απέβλεπε στο σταμάτημα, μιά για πάντα, της καταστολής και της "πολιτικής βίας" κι' ότι ήταν αποφασισμένη να βάλει άμεσα μπροστά την αγροτική μεταρρύθμιση καθώς και την εθνικοποίηση του εξωτερικού εμπορίου και των τραπεζών.

Παράλληλα ζήτησε απ' όλους τους στρατιωτικούς σχηματισμούς της άκρας άριστερας να καταθέσουν τα όπλα, με αντάλλαγμα να παίξουν ένα "ρόλο στην πολιτική ζωή". Αυτός ο τρόπος συμ-

περιφοράς προς τις οργανώσεις των ανταρτών που είχαν μιά μεγάλη επίρροή πάνω στις αγροτικές μάζες, μπορούσε να αφήσει να νοηθεί ότι η Χούντα βόδιζε στο δρόμο της "δημοκρατικοποίησης", τόσο αγαπητού στην άριστερα. Έτσι η Ούνγκα της 17 Οκτώβρη 1979 έκτιμούσε την αλλαγή κυβέρνησης στο Σαλβαδόρ σαν "ένα θετικό γεγονός". Αυτή την ευνοϊκή κρίση συμμεριζόταν εξάλλου και το παράνομο Κ.Κ. του Σαλβαδόρ, που δήλωνε ότι θα υποστήριζε τη Χούντα "στο μέτρο που θα εφαρμόζε πραγματικά το πρόγραμμά της επαναφέροντας την τάξη(!), απελευθερώνοντας πραγματικά όλους τους πολιτικούς κρατούμενους και νομιμοποιώντας όλα τα κόμματα" (αναπαραγωγή από την Ούνγκα της 19 Οκτώβρη 1979).

Έτσι χάρη στην υποστήριξη των χριστιανοδημοκρατών των σοσιαλ-δημοκρατών και των κομμουνιστών, ή Χούντα γίνεται στρατιωτικο-πολιτική. Αλλά οι προβλεπόμενοι "μετασχηματισμοί" από τους μετριοπαθείς στρατιωτικούς που υποστηρίζονταν ουσιαστικά από τους μικροαστούς, που ελέγχουν τα μικρά βιομηχανικά κέντρα γύρω από την πρωτεύουσα, δεν εμπόδισαν την Έθνοφρουρά να "αποκαταστήσει την τάξη" με τις συνηθισμένες μεθόδους: ρίχνοντας στο ψαχνό έναντιών δια-

Τό Σαλβαδόρ

4.800.000 κάτοικοι στοιβαγμένοι σε 21000 τ.χ. (δηλαδή όσο ή Πελοπόννησος). Τό 52% του ένεργου πληθυσμού, δηλαδή 700.000 άτομα δουλεύουν σαν αγρότες, αλλά τό 40% της γης ανήκει σε 2.000 γαιοκτήμονες, από τους όποιους ξεχωρίζουν "14 οικόγενειες", οι πραγματικοί άρχοντες του τόπου. Τό 20% του πληθυσμού νέμεται τό 80% του εθνικού εισοδήματος. Τό ΑΕΠ είναι 3,3 δις δολάρια (1980), δηλ. 680 δολ. κατά κεφαλή εισόδημα (=4.000 δολ. στην Ελλάδα). Είναι λοιπόν κατανοητό που τό Σαλβαδόρ, που γνωρίζει εδώ και δεκαετίες καθεστώς-υπηρετές του δολλαρίου, ήταν τό θέατρο πολυάριθμων αγροτικών εξεγέρσεων. Η πιά γνωστή είναι εκείνη του 1932, που ή καταστολή της στοίχισε 30.000 νεκρούς, τό 3% του πληθυσμού! Από τότε ή μιά στρατιωτική κυβέρνηση διαδέχεται την άλλη, διακοσμημένη που και που, όπως και τό Μάρτη 1982, με έκλογές. Ακόμα περισσότερο από άλλες χώρες της Κεντρικής και Λατινικής Αμερικής, τό πρόβλημα της αγροτικής μεταρρύθμισης είναι τό ζητημα-κλειδί των κοινωνικών αγώνων όπως και ή αντίδραση των προλεταριακών μαζών στις συνέπειες της διεθνούς καπιταλιστικής κρίσης.

ΑΠΟ ΣΕΛ. 47, Η "ΣΑΝΤΙΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ"

γρότες δεν θά μπορέσουν να βρουν μιά πολιτική διεύθυνση παρά στην εργατική τάξη, για να απελευθερωθούν από την εκμετάλλευση και τη μιζέρια, οι μεσαίες τάξεις κι οι πολιτικοί τους αντιπρόσωποι θά συρθούν με αναπόφευχτο τρόπο και χωρίς γυρισμό στο στρατόπεδο του οικονομικο-κοινωνικού κατεστημένου.

Έτσι, ή Λατινική Αμερική, ενσωματώνεται ήδη σαν ένα μέρος, όχι ενός εθνικο-αστικού κύματος, αλλά της προλεταριακής επανάστασης, που

πρέπει να συμπαρατάξει τό σύνολο του αμερικανικού προλεταριάτου του Βορρά, του Κέντρου και του Νότου της ήπειρου, παρασύροντας πίσω του τις προλεταριοποιημένες μάζες της πόλης και της υπαίθρου ενάντια στο ένιατο μέτωπο του ιμπεριαλισμού και των ντόπιων κυρίαρχων τάξεων.

Τά τραγικά γεγονότα της Κεντρικής Αμερικής φέρνουν μιά λαμπρή επιβεβαίωση αυτής της κοινωνικής ώριμησης.

δηλωτών, δολοφονώντας τούς αντιπολιτευόμενους, εξαφανίζοντας συλλαμβανόμενα μέλη της άκρας άριστερās. "Ετσι γρήγορα ό αριθμός τών νεκρών γίνεται έντυπωσιακός: ό τύπος μιλάει για 500-1000 νεκρούς τό μήνα. Τά δημοκρατικά κόμματα κάνανε τό πάν για νά ύποστηρίξουν τό ρεφορμιστικό σχέδιο και οι σταλινικοί του UDN δήλωσαν στό ράδιο ότι δέν ήταν ό στρατός που είχε πολυβολήσει τή διαδήλωση τής 21 'Οκτώβρη, αλλά "κρυφές δυνάμεις αντίτιθέμενες στη Χούντα." Όσο για τήν άγροτική μεταρρύθμιση κανέννας δέν ξαναμίλησε...

Αυτή ή κατάσταση όδήγησε τίς LP-28 που είχαν στην αρχή μία διαφορούμενη στάση, που χαρακτηριζε όλη τήν πορεία τους, νά αποχωρήσουν από τό Foro Popular. Οι άλλες "επαναστατικές οργανώσεις" είχαν αντίθετεί από τήν αρχή στη Χούντα.

Δέν είναι παρά στις 31 Δεκέμβρη 1979 που ή κυβέρνηση ένθνικης ένότητας που συμμετείχαν δίπλα στους στρατιωτικούς οι χριστιανοδημοκράτες, οι σοσιαλδημοκράτες και τό Κ.Κ παραιτείται διαμαρτυρόμενη για τή "στροφή προς τά δεξιά". Αυτή ή παραίτηση δέν συνεπαγόταν μία άλλαγή στόχων του ρεφορμισμού, αλλά μονάχα μία άλλαγή ταχτικής. Συνέχιζε πράγματι νά πιστεύει στό όνειρο μιας συμμαχίας μεταξύ του "προοδευτικού τομέα του στρατού" και τών "επαναστατικών δυνάμεων".

"Όσο για τίς "επαναστατικές οργανώσεις" αντί νά καταγγείλουν τόν άισχρό ρόλο τών άστών και τών παραιτημένων ρεφορμιστών ώστε νά τούς στερήσουν κάθε κοινωνική ύποστήριξη, τούς δέχτηκαν "μέ άνοιχτές άγκάλες" για νά σφυρηλατήσουν τήν "ένότητα τών επαναστατικών και δημοκρατικών δυνάμεων"! "Ενα μανιφέστο ύπογραμμένο από τό Κ.Κ, τίς Λαϊκές Δυνάμεις Άπελευθέρωσης Φαραμπούντο Μαρτί και τίς "Ενοπλες δυνάμεις Έθνικης Άντίστασης δηλώνει: "Η Ένωση τών επαναστατικών και δημοκρατικών δυνάμεων είναι μία επείγουσα άναγκαιότητα, είναι μία άπαραίτητη προϋπόθεση για τήν άπελευθέρωση του λαού (...). Οι έντιμοι στρατιωτικοί (!) δέν θέλουν μία άναμέτρηση μεταξύ του στρατού και του ένοπλου λαού. Συμμεριζόμαστε αυτό τό αίσημα κι είμαστε σίγουροι ότι, μέ τήν έντιμότητά τους και τόν πατριωτισμό τους και έπειδή είναι μέρος του λαού, οι στρατιωτικοί θά πάρουν τή θέση που τούς άνήκει στις τάξεις μας".

Όστόσο ή ένταση δέν μειώνεται: στην πρωτεύουσα οι συγκρούσεις μέ τήν άστυνομία και τό στρατό είναι καθημερινές, στην ύπαιθρο ή καταδίωξη τών άγροτών, περισσότερο άπομωμένων κι άρα εύκολο νά χτυπηθούν, έντείνεται μέ αποτέλεσμα πολλοί άπ' αυτούς νά ζητούν καταφύγιο στις πόλεις. Μέσα σ' αυτό τό κλίμα, ή Χούντα, που δέν ύποστηρίζεται πλέον παρά από ένα μέρος τών χριστιανοδημοκρατών, κηρύσσει στις 6 του Μάρτη 1980 συγχρόνως ... τήν κατάσταση πολιτορκίας και έξαγγέλλει τήν άγροτική μεταρρύθμιση!

Τό πρώτο στάδιο τής άγροτικής μεταρρύθμισης συμπεριλάμβανε τήν άπαλλοτριώση μέ άποζημίωση τών ιδιοκτησιών μεγαλύτερων τών 500 έκταρίων και τή "διανομή τους σε κείνους που μπορούν νά τίς άγοράσουν". Οι άγρότες κολούνται νά συσπειρωθούν σε συνεταιρισμούς. Στη συνέχεια προβλέπεται ή άπαλλοτριώση (μέ άποζημίωση πάντοτε) τών ιδιοκτησιών μεγαλύτερων τών 100 έκταρίων (εύφορης γής) μέ τά ίδια κριτήρια. Άλλά, βέβαια, οι γαιοκτήμονες δέν συμφωνούν νά ανταλλάξουν τή γή τους μέ "μακροπρόθεσμες κρατικές όμολογίες" μέ συνέπεια οι άγρότες που τολμούν νά καταλάβουν τή γή τους νά κατασφάζονται.

Η μεταρρύθμιση είναι ακόμα πιο άπατηλή, διό-

τι ή κατάσταση πολιτορκίας που κηρύχτηκε για 30 μέρες, έπιτρέπει στην πραγματικότητα μία γενική καταστολή όλων τών λαϊκών κινημάτων. Μία καταστολή στην όποία συμμετέχουν χέρι μέ χέρι οι αντιδραστικές δυνάμεις, τά "τάγματα θανάτου", οι "φύλακες" τών φυτειών, ή "Έθνοφρουρά και ό Στρατός και στή διάρκεια τής όποιας ό άρχιεπίσκοπος του Σαλβαδόρ πλήρωσε μέ τή ζωή του τήν αντίθεσή του, μάλιστα πιο άποφασιστική κι άπ' αυτό τό ΚΚ, στή σκληρότητα τών στρατιωτικών.

Παράλληλα οι πολιτικές συνενοήσεις συνεχίζόντουσαν κι όλα ήταν έτοιμα για τή γέννηση, τήν 1η Άπρίλη 1980, του Έπαναστατικού Δημοκρατικού Μετώπου (FDR). Συσπειρώνοντας όλες τίς δημοκρατικές και "επαναστατικές" οργανώσεις συντάσσει μία "Προγραμματική Πλατφόρμα τής επαναστατικής δημοκρατικής κυβέρνησης". Στο διεθνές επίπεδο, αντίθετα από κάθε αντι-ιμπεριαλιστική επαναστατική τοποθέτηση, ή Πλατφόρμα προβλέπει "τήν άλληλεγγύη, τήν ειρηνική συνύπαρξη, τήν ισότητα τών δικαιωμάτων και τόν άμοιβαίο σεβασμό μεταξύ Κρατών". Στο πολιτικό επίπεδο προβλέπει μία κυβέρνηση που θά συσπειρώνει "άντιπροσώπους του επαναστατικού και λαϊκού κινήματος, κόμματα, οργανώσεις, δημοκρατικούς τομείς και προσωπικότητες, όπως και έντιμα μέλη έλευθέρων επαγγελματιών (όπως φαίνεται ή "έντιμότητα" είναι μία έμμονη ιδέα αυτών τών "επαναστατών"), τόν προοδευτικό κληρο, δημοκρατικά κόμματα όπως τό MNR, τούς προχωρημένους τομείς τής Χριστιανοδημοκρατίας και τέλος τούς άξιους και έντιμους αξιωματικούς του στρατού που θάταν πρόθυμοι νά ύπηρετήσουν τά συμφέροντα του λαού". Στο στρατιωτικό επίπεδο τό ζήτημα είναι νά "δυναμωθεί και νά άναπτυχθεί ό λαϊκός στρατός στον όποιο θά ένσωματωθούν οι στρατιώτες, ύπαξιωματικοί, αξιωματικοί (!) και άρχηγοί (!) του σημερινού στρατού που θάχουν μία δξια και έντιμη συμπεριφορά" (αυτή τήν "έντιμη συμπεριφορά" τής στρατιωτικής ήραρχίας και τών άρχηγών του στρατού, που επί δεκαετίες μακέλευσαν τούς εργάτες κι άγρότες και που πάντα ήταν οι πιστοί ύπηρετες τών ιμπεριαλιστών, οι έκμεταλλεμένες μάζες του Σαλβαδόρ τή γνωρίζουν καλά!).

Η κατάληξη αυτή τής κατιούσας πορείας του άστικού ριζοσπαστισμού, λαϊκού και καστρικού τύπου, ήταν ό διορισμός στις 2 Γενάρη 1981, του Γκουϊλέρμο Ούνγκο, πρώην ύπουργού τής πρώτης στρατιωτικής Χούντας και γραμματέα τής διαρκούς όμοσπονδίας τών σοσιαλ-δημοκρατικών Κομμάτων τής άμερικάνικης ήπείρου, σαν προέδρου του Δημοκρατικού Έπαναστατικού Μετώπου.

Μία ακόμα άπόδειξη τής ύποταγής τής πάλης τών έκμεταλλευμένων εργατικών και άγροτικών μάζων στις άπαιτήσεις τής ρεφορμιστικής μπουρζουαζίας δόθηκε μέ τήν "έξεγερτική άπεργία" τριών ήμερών, τής 12 αύγουστου 1980 που κηρύχθηκε από τό FDR, "που μ' αυτήν τή δράση προσπάθει άκριβώς νά άποδείξει στην κοινή γνώμη του έξωτερικού (δηλ. τών Ε.Π.Α και τών άλλων άμερικάνικων χωρών) τήν λαϊκή ύποστήριξη που έχει και που τή δείχνει σαν μία δύναμη που θά πρέπει νά ληφθεί ύπόψη σε κάθε λύση τής σαλβαδοριανής κρίσης" (El Pais, 15-5-1980). Αυτή ή γυμναστική διαφήμιση κόστισε στις μάζες πολλές έκατοντάδες νεκρούς.

Programme Communiste
Communist Program
El Programa Comunista
Kommunistisches Programm
Kommounistikò Pròγραμμα
Al-Bournamadj Al-Chouyoui'i

ΕΠΙΘΕ-
ΟΡΗΣΕΙΣ

2. ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Τό αγροτικό κίνημα

Η κατάσταση στην ύπαιθρο περιγράφεται άπολεματικά στο άρθρο της επιθεώρησης *Estudios sociales centroamericanos* (γενάρης - άπρίλης 1980) με τίτλο: "Αγροτικό κίνημα ή πάλη του αγροτικού προλεταριάτου στο Σαλβαδόρ;". Γράφει τό άρθρο:

"Στή διάρκεια τών τελευταίων έτών, ή πάλη του σαλβαδοριανού αγρότη έντάθηκε, παίρνοντας μορφές ιστορικά διαφορετικές από κείνες τών παραδοσιακών λατινοαμερικάνικων αγροτικών κινήματων. Δέν καταλαμβάνουν τή γή τών φυτιών (...). Οί άγώνες συγκεντρώνονται περισσότερο στή διεκδίκηση καλύτερων μισθών και έπιδομάτων και άπαιτούν χαμηλά μισθώματα για τούς άγρους (...). Η όργανωση και οί μέθοδοι πού χρησιμοποιούν δέν είναι εκείνες πού χρησιμοποιούν συνήθως οί άγρότες, αλλά μοιάζουν με εκείνες του προλεταριάτου τών πόλεων."

Η μεγάλη μαχητικότητα του προλεταριάτου και του αγροτικού μισο-προλεταριάτου είναι τό άμεσο αποτέλεσμα τής μαζικής κοινωνικής προλεταριοποίησης τών σαλβαδοριανών αγροτών στή διάρκεια τών δύο τελευταίων δεκαετιών. Ένώ τό αγροτικό προλεταριάτο χωρίς γή άποτελούσε τό 11,8% του πληθυσμού τό 1961, τό 1971 πέρασε στο 29,1% και τό 1975 στο 40,9%. Οί μισο-προλετάριοι (άγρότες με λιγώτερο από ένα στρέμμα) περνάνε από 41,6% στο 34,1% και ό συνολικός αριθμός τών μισθωτών αύξάνει από 63,4% στο 75%. Τό αγροτικό προλεταριάτο χωρίς γή έχει τώρα ένα άποφασιστικό βάρος μέσα στή μάζα τών μεροκαματιάρηδων αγροτών, δίνοντας έτσι στους άγώνες τους τή δικιά του σφραγίδα.

Αυτή ή εξέλιξη ήταν παράλληλη με τό γρήγορο καπιταλιστικό μετασχηματισμό τής ύπαιθρου. Τό ποσοστό φόρου πού οί άγρότες πληρώνανε με μορφή έργασίας (ό γαιοκτήμονας παραχωρούσε ένα χωράφι με άντάλλαγμα τήν έλεύθερη χρησιμοποίηση τής έργατικής δύναμης του άγρότη) πέρασε από 43% τής καλλιεργήσιμης γής κατά οίκογένεια με λιγώτερο από ένα στρέμμα τό 1961, σε 21% τό 1975, ενώ ή μίσθωση τής γής με χρήμα άνέβαινε από τό 23% τό 1961 στο 50% στα 1975.

Αυτή ή διαδικασία συνοδεύτηκε, όπως πάντοτε, από τήν μαζική πτώχευση τών προλεταριακών μαζών. Τό 1975, τό εισόδημα μιός αγροτικής προλεταριακής οίκογένειας δέν αντιπροσώπευε παρά τό 84% του εισοδήματός της στα 1961, και τό εισόδημα του μισο-προλεταριάτου τό 80%:

"Τό πραγματικό έτήσιο εισόδημα του 75% τών αγροτικών οίκογενειών έπεσε κάτω από τό ελάχιστο ζωτικό επίπεδο (...). Αυτό οφείλεται βασικά στή χειροτέρευση τής κατάστασης του μισθωτού έργαζόμενου αγρότη. Σάν τέτοιος, έπαιρνε ένα μισθό κατώτερο από τίσ άπαιτήσεις τής συντήρησής του και τής άναπαράγωγής του, έφόσον ένα μέρος αυτών τών άπαιτήσεων καλυπτόταν από τήν οίκογενειακή παραγωγή στήν οικιακή του μονάδα. Στή σημερινή κατάσταση αυτές οί οίκογένειες είναι υποχρεωμένες νά εκτελούν ένα μεγάλο μέρος τών δραστηριοτήτων τους έξω από τήν οικιακή μονάδα" (ίδια πηγή). Δέν πρέπει νά ξεχνάμε έξάλλου ότι τό 1971 τό ποσοστό άνεργίας στήν ύπαιθρο, τό χειμώνα, ήταν 47,7%.

Αυτή ή έπιταχυνόμενη εξέλιξη έσπρωξε τό αγροτικό προλεταριάτο στήν όργανωση και στήν πάλη: "Γιά νά παλαίσουν για τά συμφέροντά τους, ιδιαίτερα για νά πετύχουν μιá αύξηση του κατώτατου μισθού και καλύτερες συνθήκες ζωής, οί μισο-προλετάριοι τής ύπαιθρου όργανώθηκαν. Η όργανωση, ή πιο σημαντική, είναι ή Χριστιανική Όμοσπονδία τών σαλβαδοριανών αγροτών (FECCAS). Αυτές οί όργανώσεις χαρακτηρίζονται από τόν έξαιρετικά στρατευμένο χαρακτήρα, τήν ένότητα τους, τήν πιστότητα τους και τίσ συμμαχίες και συντονισμούς τους, στή συγκεκριμένη δράση, με τίσ προλεταριακές και προοδευτικές όργανώσεις τής πόλης. Ο στρατευμένος χαρακτήρας τους είναι ή άντανάκλαση τών πρόσκαιρων συνθηκών ζωής τους" (ίδια πηγή).

Η ίδια πηγή γράφει σε άλλο μέρος: "Οί έργαζόμενοι στους άγρους όργανώθηκαν οί ταξικές ένώσεις μ' ένα συγκεκριμένο διεκδικητικό πρόγραμμα. Η FECCAS συγκεντρώνει 10000 μέλη και ή Ένωση έργαζόμενων τής ύπαιθρου (UTC) 7.000. Αυτές οί δύο όργανώσεις, χωρίς νομική ύπόσταση, έχουν μιá μεγάλη έπιρροή στους έργαζόμενους. Οί διεκδικήσεις τους (...) στοχεύουν στήν άναγνώριση του δικαιώματος του συνδικαλισμού και στήν εύκολη προσιτότητα τής μίσθωσης γής" (2). Όπως φαίνεται, τό αγροτικό προλεταριάτο παρέσυρε μαζί του τούς μισο-προλετάριους και τούς φτωχούς, άγρότες, πράγμα πού εύνοήθηκε από τή μαζική αύξηση τής μίσθωσης γής, έφόσον, έξαιτίας τής μαζικής κατάργησης του φόρου σε έργασία, "ή μίσθωση γής έγινε τό πιο σημαντικό μέσο για τούς άγρότες για νάχουν γή" (3).

(1) *Estudios sociales centroamericanos*, No 369-370, 'Ιούλης - Αύγουστος 1979, σελ. 566.

(2) "Ιδια πηγή, No 369-370, 'Ιούλης-Αύγουστος 1979, σελ. 586.

(3) "Ιδια πηγή, No 25, Γενάρης-Άπρίλης 1980

Η καταστολή

Τά δύο τελευταία χρόνια ό αριθμός τών νεκρών άνέρχεται σε 30.000, ενώ ό αριθμός τών προσφύγων κυμαίνεται μεταξύ 300.000 - 600.000 (500.000 σύμφωνα με τήν άντιπολίτευση) σε ένα πληθυσμό 4.800.000 κατοίκων! Αναλογικά, για τήν Ελλάδα θά ήταν 60.000 νεκροί και 1.000.000 πρόσφυγες! Σύμφωνα με δημοσίευση τών 'Ιησουϊτών του Σαλβαδόρ (*Estudios sociales centroamericanos*) No 369-370, 'Ιούλης-Αύγουστος 1979, σελ. 566) σε 406 εκτελεστέους για πολιτικούς λόγους τό 1979, 148 ήταν χωρίς έπάγγελμα, 107 άγρότες, 64 έργάτες, 44 σπουδαστές, 26 δάσκαλοι, 12 άντάρτες, 6 έλεύθεροι επαγγελματίες και 2 ιερωμένοι. Σ' ένα σύνολο 307 φυλακισμένων για πολιτικούς λόγους, 129 ήταν άγρότες, 85 χωρίς έπάγγελμα, 49 έργάτες, 26 σπουδαστές, 14 δάσκαλοι, 2 έλεύθεροι επαγγελματίες και 2 ιερωμένοι. Δέν είναι τυχαίο ότι ή πλειοψηφία τών θυμάτων ή τών φυλακισμένων "χωρίς έπάγγελμα" άντιστοιχεί στίς προλεταριοποιημένες κι αγροτικές μάζες. Πάντως ή πλειοψηφία τών θυμάτων άποτελείται από άγρότες, έργάτες και δάσκαλους. Τό συμπέρασμα είναι προφανές: ό κυριώτερος στόχος τής τρομοκρατίας του Κράτους κατευθύνεται στους έργαζόμενους τής πόλης και τής ύπαιθρου, συμπεριλαμβανομένων και τών προλεταριοποιημένων μαζών πού στοιβάζονται στίς τενεκεδούπολεις.

Από την πλευρά της, η μπουρζουαζία οργανώθηκε για να αντιμετωπίσει τους αγώνες των εργαζομένων μαζών κινητοποιώντας τις παράνομες συμμορίες (ORDEN) όπως και την Έθναρουνρά και το Στρατό. Η καταστολή είναι τρομακτική. Αλλά, στον αγώνα τους, το αγροτικό προλεταριάτο και η αγροτιά δεν είναι μόνοι, γιατί κατόρθωσαν να διασυνδεθούν στενά με το προλεταριάτο των πόλεων, που βρίσκεται σε ανάπτυξη.

Τό εργατικό κίνημα

Αν και τό ποσοστό άπασχόλησης του ένεργου πληθυσμού στή βιομηχανία έπεσε από 12,8% σέ 10% από τό 1961 στό 1975, παράλληλα όμως άναπτύχθηκε μία βιομηχανία πιο μοντέρνα, που μείωσε τό βάρος τής χειροτεχνικής βιομηχανίας και δημιούργησε ένα βιομηχανικό προλεταριάτο πιο συγκεντρωμένο και σέ θέση νά άναπτύξει τις ίκανότητές του για όργάνωση και κινητοποιήσεις.

Αυτή ή διαδικασία βιομηχανοποίησης προκάλεσε τήν άνάπτυξη ενός μαχητικού συνδικαλισμού, που ή πάλη του μεγάλωνε όσο έφευτε ή άγοραστική άξία των μισθών: -5,5% τό 1971, -2,2% τό 1972, -12% τό 1974, -11% τό 1975 και -4,3% τό 1977. Η διεθνής συγκυρία είχε έξ'άλλου σημαντικές συνέπειες στή χώρα. Ένα όλόκληρο τμήμα τής βιομηχανίας-βασικά ύφαντουργία - άναγκάστηκε νά αλλάξει στόχο έξάγοντας όχι πλέον στίς γειτονικές χώρες, αλλά στίς άναπτυγμένες χώρες και ιδιαίτερα στίς Ε.Π.Α., όπου ό άνταγωνισμός με τή Σιγκαπούρη και τή Φορμόζα επέβαλλαν μία τρομερή έκμετάλλευση.

Αυτός ό οικονομικός μετασχηματισμός εύνόησε τή γέννηση ενός μαχητικού συνδικαλιστικού κινήματος:

"ή πλειοψηφία των διεκδικήσεων των συνδικατών άφορούν τις συνθήκες εργασίας μέσα στή εργοστάσια: διώξιμο των έπιστατών, πληρωμή όλόκληρου του μισθού, σεβασμός των νόμιμων ώριών εργασίας, πληρωμή των ύπερωριών", κλπ. (4). Τό κίνημα έπιταχύνεται τό 1979:

"Τουλάχιστον 20 εργοστασιακά σωματεία άνήκοντα σέ διάφορους βιομηχανικούς τομείς κήρυξαν άπεργίες στή διάρκεια των τριών πρώτων μηνών του χρόνου. Άλλα τόσα σωματεία κήρυξαν συμβολικές στάσεις εργασίας για άλληλεγγύη και ύποστήριξη των άπεργιών τής ίδιας περιόδου. Σέ πολυάριθμες περιπτώσεις, οι εργασιακές συγκρούσεις πήραν βίαιες μορφές". Τότε άκριβώς οι συνδικαλιστικές όργανώσεις απλώνονται σ' όλόκληρη τή χώρα.

Πρακτικά, τό προλεταριάτο είναι άναγκασμένο νά παλεύει σέ συνθήκες παρανομίας:

"Στά 45 τελευταία χρόνια μονάχα τρεις άπεργίες κήρυχτηκαν νόμιμες από τις άρμόδιες άρχές (...). Ένα μονάχα παράδειγμα: εκείνο του συνδικάτου INCA στή Σάντα Άννα, που ύπόστηκε συστηματική έξόντωση των διευθυνόντων του, ως τή δολοφονία του γενικού γραμματέα του Χοσέ Γκουϊλέρμο Ρίκας" (5). Είναι σαφές ότι ή κατάσταση πολιτορκίας δυσκόλευε ακόμα περισσότερο τις συνθήκες πάλης.

Η βία με τήν όποια ή μπουρζουαζία προσπαθεί νά έμποδίσει τήν όργάνωση και τήν πάλη των άγροτών μεροκαματιάρηδων, των φτωχών

άγροτών, του βιομηχανικού προλεταριάτου και ακόμα και των δασκάλων όδήγησε φυσικά σέ μία συμμαχία μεταξύ τους καθώς και με τις όργανώσεις που διεκδικούν τήν έξοπλη πάλη ένάντια στο κατεστημένο. Η συγκρότηση του επαναστατικού Λαϊκού Μπλόκ (BPR) είναι τό αποτέλεσμα του συντονισμού τής Όμοσπονδίας εργαζόμενων ύπαίθρου (γεννημένης από τή συγχώνευση τής FECCAS και τής UTC), τής Ένωσης κατοίκων τενεκεδουπόλεων, τής Έθνικής Ένωσης διδασκόντων, τής Έπιτροπής συντονισμού συνδικάτων (που συμπεριλαμβάνει 33 συνδικαλιστικές όργανώσεις), των Έπαναστατών φοιτητών, και του Κινήματος επαναστατών σπουδαστών. Αυτό τό μέτωπο είναι συνδεδεμένο με τις Λαϊκές δυνάμεις άπελευθέρωσης Φαραμπούντο Μαρτί (FPL), όργάνωση στρατιωτικού χαρακτήρα. Επίσης τό έννοποιημένο μέτωπο λαϊκής δράσης (FAPU) συμπεριλαμβάνει τή συνδικαλιστική όμοσπονδία FENESTRAS και συνδέεται με τις Ένοπλες δυνάμεις έθνικής άντίστασης (FARN), ένω οι Λαϊκοί σύνδεσμοι τής 28 Φλεβάρη, με έπληροή στούς μεροκαματιάρηδες άγρότες και τους φτωχούς άγρότες συνδέονται με τό ERP (Έπαναστατικός λαϊκός στρατός).

Η βία και ή τρομοκρατία στο Σαλβαδόρ είναι οι άμεσες συνέπειες μιας πάλης των τάξεων που γεννιέται στο έπίπεδο τής υπεράσπισης των συνθηκών ζωής και εργασίας των προλεταριακών μαζών που συμπαράσουςουν τή φτωχή αγροτιά. Τό ένα τρίτο των έπιχειρήσεων ήταν θέατρο μέσα στο ά' έξάμηνο 1981, εργασιακών συγκρούσεων, με άπεργίες και καταλήψεις εργοστασίων, και συνδεδόμενων γενικά με τις πολιτικές έξελίξεις.

Έτσι έφτασε ή στιγμή που ή κοινωνική πάλη έγινε με τή σειρά της ένας παράγοντας τής οικονομικής κρίσης. Οι ιδιωτικές επενδύσεις έπεσαν κατά 50% μεταξύ 1978 και 1980, ένω ή βιομηχανική παραγωγή κατακυλούσε πέφτοντας κατά 10%. Η οικοδομή είναι μισοπαράλυτη από τό 1978. Τό ίδιο ίσχύει και για τή γεωργία. Οι έξαγωγές πέσανε 8,1% τό 1980, αλλά επειδή οι καλλιεργούμενες εκτάσεις μειώθηκαν, άναμένεται μία πτώση κατά 30% για τις αγροτικές έξαγωγές για τό 1981. Η άνεργία φτάνει σήμερα τό 50% του ένεργου πληθυσμού, ένω οι τιμές των βασικών τροφίμων διπλασιάστηκαν μεταξύ Ιούλη 1980 και άρχων 1981.

Σύμφωνα μ' αυτό τό πανόραμα, είναι ξεκάθαρο ότι ή πάλη των σαλβαδοριανών εργαζόμενων μαζών είναι μέρος τής πάλης και των έξεγέρσεων του διεθνούς προλεταριάτου, γεννημένων από τήν κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού και που έπεκτάθηκαν από τήν Τυνησία στήν Αίγυπτο, από τήν Τουρκία στήν Πολωνία, από τή Νότιο Κορέα στο Περού και τή Βραζιλία. Η σαλβαδοριανή μπουρζουαζία τοποθετώντας τήν πάλη στο έπίπεδο τής βίας και τής τρομοκρατίας και βοηθούμενη από τον άμερικάνικο ίμπεριαλισμό και τις λατινοαμερικάνικες μπουρζουαζίες, δείχνει καθαρά ότι οι έννοπλες συγκρούσεις είναι ή άναπόφευκτη κατάληξη των ταξικών άνταγωνισμών. Οι εργαζόμενες μάζες κατάλαβαν καλά αυτό τό μάθημα και τοποθετήθηκαν στο έπίπεδο του έμφυλλου πολέμου. Άλλά ή τραγική άπουσία ενός πραγματικού κομμουνιστικού κινήματος, σέ διεθνή κλίμακα, έχει σαν αποτέλεσμα νά καταλιζάρεται ή δυνατή ώθηση των εργαζόμενων μαζών όχι μόνο από τό σταλινισμό, τό μαοϊσμό και τους κληρονόμους του καστρισμού, αλλά και από τήν καθολική Έκκλησία που τό έβαλαν στο ρυάκι μιας άπλης μεταρρύθμισης του άστικού καθεστώτος που είναι ή πολιτική σημαία του FDR.

(4) Ίδια πηγή, Νο 369-370, σελ. 591.

(5) Ίδια πηγή, Νο 369-370, σελ. 596.

Τί όμως μπορεί να προσφέρει ή ρεφορμ — στική δημοκρατία στις προλεταριακές μάζες; 'Ακριβώς εκείνο πού ή παγκόσμια μπουρζουα — ζία προσφέρει στην εργατική τάξη: μία νεφε — λώδη κι άπατηλή "ρύθμιση τών μισθών, λαμβά — νοντας ύπόψη τό κόστος ζωής", όπως αναφέρει ή Προγραμματική πλατφόρμα τής έπαναστατικής δημοκρατικής κυβέρνησης, καί μία Κοινωνική 'Ασφάλιση πού όλοι οί καπιταλιστές (δημοκρα — τικοί ή όχι) ροκανίζουν σήμερα σέ περίοδο διεθνούς κρίσης! Τί μπορεί να προσφέρει ή δημοκρατία στις μάζες τών τενεκεδουπόλεων μέ τό περίφημο "μαζικό σχέδιο κατασκευής λαϊ — κών κατοικιών", πού αυτές οί μάζες δέν θά μπορέσουν να άποκτήσουν εφόσον δέν έχουν τά άπαραίτητα είσοδήματα;

Τί μπορεί να προσφέρει ή άστική δημο — κρατία στις προλεταριοποιημένες άγροτικές μά — ζες πού παλεύουν ενάντια στους καπιταλιστές καί τούς γαιοκτήμονες, έκτός από τή μπλόφα μιås "βαθειås άγροτικής Μεταρρύθμισης πού θά βάζει τή γή, σήμερα στά χέρια τών γαιο — κτημόνων, στή διάθεση τών μεγάλων μαζών πού τήν καλλιεργούν", χωρίς όμως να προβλέπει τήν έθνικοποίηση τής γής ή άκόμα τήν άπαλ — λοτρίωση χωρίς άποζημιώσεις τής άγροτικής μπουρζουαζίας καί τών γαιοκτημόνων μέ πα — ράλληλη άπόδοση τής διαχείρισης τής γής στις όργανώσεις του άγροτικού προλεταριάτου καί τής φτωχής άγροτίας;

Παραχωρήσεις σ' αυτούς τούς τομείς δέν μποροϋν να έπιτευχθούν παρά μέ μία ισχυρή ταξική πίεση πάνω στή μπουρζουαζία καί τό Κράτος τής, γιατί θά πρέπει να άποσπαστούν όχι μόνο από τούς γαιοκτήμονες καί τόν ι — μπεριαλισμό, αλλά άπ' αυτούς τούς ίδιους τούς σαλβαδοριανούς καπιταλιστές.

Τό πιο άμεσο καθήκον του προλεταριάτου καί τών φτωχών άγροτών είναι να κατακτήσουν μέ τή δύναμη τών όπλων τό μάξιμουμ παραχω — ρήσεων από τή μπουρζουαζία καί ιδιαίτερα τή μεγαλύτερη δυνατή ικανότητα συνδικαλιστι — κής όργάνωσης καί δικαιώματα ένωσης, συν — δικαλιστικής καί πολιτικής δραστηριότητας σέ πλήρη ανεξαρτησία από τή δημοκρατία καί τό Κράτος τής.

Διαφορετικά ή πιθανή συγκρότηση μιås κυ —

βέρνησης δημοκρατικού μετώπου κινδυνεύει να τσιμεντώσει άκόμα περισσότερο τήν άστική δημοκρατία, ένσωματώνοντας τίσ εργατικές ένώσεις στο άστικό Κράτος, όπως τό προτεί — νει έξάλλου ή δημοκρατική πλατφόρμα όταν διακηρύσσει ότι τό ζήτημα είναι "ή προώ — θηση τής λαϊκής όργάνωσης σ' όλα τά επί — πεδα, τομείς καί μορφές, ώστε (...) να έ — πιτευχθεί ή πιο στενή ταυτοποίηση μεταξύ λαού καί κυβέρνησης".

Γιά τήν εργατική τάξη τών πόλεων καί τής υπαίθρου υπάρχει μία μόνη διέξοδος στήν κρίση τής άστικής κοινωνίας: ή κομμουνι — στική επανάσταση κι ή διχτατορία του προ — λεταριάτου. Τά ταξικά άδέλφια μας του Σαλ — βαδόρ, έχουν ανάγκη να κατακτήσουν στήν πά — λη τους σήμερα μία ταξική ανεξαρτησία, για να προετοιμάσουν αυτή τή διέξοδο, ενάντια σ' όλες τίσ άστικές κυβερνήσεις.

Ποιά συμπάρσταση

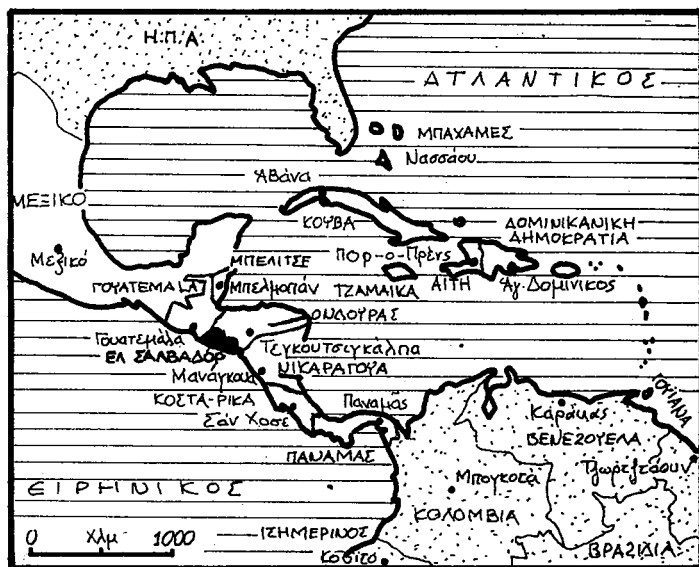
Ό τρόπος να βοηθήσουμε τή μάχη τών τα — ξικών αδελφών μας τής Κεντρικής 'Αμερικής, στήν Εϋρώπη, καί ιδιαίτερα στις Ε.Π.Α., είναι πρώτα — πρώτα, ή επάνοδος στήν άνοιχτή ταξική πάλη ενάντια στο καπιταλιστικό Κράτος, ώστε να ξεσπίξουμε τήν τανάλια πού συνθλίβει τή γενναία τους εξέγερση. Είναι επίσης ή πλή — ρης διεκδίκησης τής φύσης καί τής πραγματι — κής έννοιας τής πάλης τους, σάν δικιά μας πάλη, συμπεριλαμβανόμενης καί τής πάλης έ — νάντια στα επικεφαλής δημοκρατικά κόμματα κι όργανώσεις, πού αυτή ή πάλη δέν έχει άκόμα τά φόντα να ξεπεράσει.

Ό τρόπος να βοηθήσουμε παντού σ' όλόκλη — ρο τόν κόσμο να ξεπεραστεί αυτή ή τραγική κατάσταση, είναι να άφιερώσουν οί πρωτοπόροι προλετάριοι όλες τους τίσ δυνάμεις για τό χτίσιμο του παγκόσμιου κόμματος τής κομμου — νιστικής επανάστασης, μόνης ικανής να άπο — σπάσει τήν προλεταριακή πάλη από τήν έπιρ — ροή καί διεύθυνση τών άλλων τάξεων καί να τήν κάνει τό εργαλειό του θανάτου του καπι — ταλισμού.

3. Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟ ΣΑΛΒΑΔΟΡ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ

'Η στρατιωτική κυβέρνηση του χριστιανο — δημοκράτη Ναπολέοντα Ντουάρτε δέν έχει άλλη τακτική, παρά εκείνη τής "καμμένης γής", τή μαζική καταστολή τών φτωχών άγροτικών πληθυ — σμών πού δίνουν τό μεγαλύτερο μέρος τών δυ — νάμων τής εξέγερσης. 'Η σφαγή 900 περίπου άγροτών από τό τάγμα Atlacati (έκπαιδευμένο από άμερικανούς συμβούλους) στήν έπαρχία Μο — ραζάν μεταξύ 7 καί 17 Δεκέμβρη 1981, ή τών 400 φτωχών άγροτών στήν περιοχή Γιουρουκάν τό Φλεβάρη 1982 δέν είναι παρά δείγματα μιås ά — τέλειωτης σειράς δολοφονιών.

Στήν πραγματικότητα ή κυβέρνηση γνωρίζει ότι δέν μπορεί πλέον να κερδίσει τόν πόλεμο καί να συνθλίψει τήν εξέγερση μονάχα μέ τίσ δικές της δυνάμεις. 'Ο ύπουργός 'Αμυνας τό αναγνώρισε έμμεσα στήν εφημερίδα EL Pais τής 16/2/1982 κι είναι επίσης ή γνώμη τών άμερι — κανών έπισήμων.

Αυτή η κατάσταση αποτελεί έναν έκρηκτικό κίνδυνο εξάπλωσης της κοινωνικής εξέγερσης' όλη την περιοχή, και ιδιαίτερα στη Γουατεμάλα που είναι, και αυτή, στο χείλος του εμφύλιου πολέμου. Η γαλλική εφημερίδα Le Monde της 24 Γενάρη 1982 έγραψε ότι μονάχα η αμερικανική υποστήριξη μπορούσε να αποτρέψει να περάσει μιά μέρα η εξουσία στα χέρια των ανταρτών. Τό ίδιο θα μπορούσε να συμβεί αργότερα με τόν 'Ονδούρα, τήν Κόστα-Ρίκα, και άλλες χώρες 'Η Κολομβία "αίσθάνεται άπειλούμενη" και "ήδη μπλεγμένη στην κεντροαμερικανική σύγκρουση", ενώ το Μεξικό "από τή μεριά του, σχεδιάζει τή δημιουργία μιās ειδικής ένοπλης δύναμης για τήν υπεράσπιση τών νότιων συνόρων του" (ίδια πηγή 21/2/1982). Η άπειλή αυτής της εξάπλωσης, άπορρέει άμεσα από τήν κοινωνική κατάσταση στην Κεντρική 'Αμερική.

Οί Ε.Π.Α., στυλοβάτης και τελευταίο όχυρό της κατεστημένης ήπειρωτικής τάξης, είναι ύποχρεωμένη να έπεμβάλουν όλο και περισσότερο στόν κεντρο-αμερικάνικο εμφύλιο πόλεμο. Η οικονομική και στρατιωτική βοήθεια αυξάνεται σημαντικά, σε σημείο που όρισμένες πηγές μιλάνε για βοήθεια 600, ή ακόμα και 800 έκατομμυρίων δολλαρίων στό Σαλβαδόρ στη διάρκεια τών προσεχών 16 μηνών. "Ας προσθέσουμε ότι τό Σαλβαδόρ βρίσκεται στην τέταρτη θέση τών χωρών που βοηθούνται στρατιωτικά από τίς Ε.Π.Α., μετά τό 'Ισραήλ, τήν Αίγυπτο και τήν Τουρκία.

Κάτω από τήν αμερικάνικη αιγίδα, τό Σαλβαδόρ, ή Κόστα Ρίκα κι ό 'Ονδούρας υπέγραψαν τό Γενάρη, ένα τοπικό σύμφωνο οικονομικής και στρατιωτικής αλληλοβοήθειας, πράγμα που κάνει δυνατή τή συγκρότηση ενός πολυεθνικού στρατού. Πράγματι, θά είναι ένα βήμα μπροστά στη ήδη υπάρχουσα συνεργασία τών στρατών του Σαλβαδόρ και του 'Ονδούρα στό κυνήγι τών ανταρτών και στη σφαγή τών πληθυσμών τών πόλεων στό μήκος τών κοινών συνόρων. Τό ίδιο ίσχύει και για τή Γουατεμάλα που, τό Νοέμβρη 1981, καλούσε για τή στρατιωτική ένοποίηση τών στρατών του 'Ονδούρα του Σαλβαδόρ και τής Γουατεμάλα. Κι είναι ακόμα δυνατό να στείλει ή 'Αργεντινή "στρατιωτικούς συμβούλους" για να δώσουν ένα χεράκι στους 'Αμερικάνους στην περιοχή.

Σέ κάθε περίπτωση, ή αμερικάνικη ανάμειξη είναι αναπόφευκτη, είτε με τήν προοπτική της μέχρι έσχάτων υποστήριξης της στρατιωτικής Χούντας, είτε με τήν προοπτική μιās διαπραγματευμένης "πολιτικής" λύσης μεταξύ τής Χούντας και του FDR-FMLN, διότι οί όροι, κάθε πιθανής συμφωνίας θά εξαρτηθούν από τό στρατιωτικό και πολιτικό συσχετισμό δυνάμεων.

Η αμερικάνικη πολιτική δέν υιοθετείται από τό Μεξικό, ούτε από τή διεθνή σοσιαλ-δημοκρατία (που εκφράζεται ιδιαίτερα διαμέσου τής γαλλικής και γερμανικής κυβέρνησης). Αυτές οί δυνάμεις αναζητούν μιά "συμφωνία μέσα από διαπραγματεύσεις". Τό Μεξικό προσπαθεί έτσι να έξουδετερώσει τήν κεντρο-αμερικάνικη κοινωνική βόμβα χάρη σε μιά πολιτική που, παρατώντας τά πιό άντιδραστικά τμήματα της τοπικής μπουρζου-

αζίας, προσπαθεί να προωθήσει στό προσκήνιο και στό Κράτος τό ρεφορμιστικό άστικό μέρος, βοηθούμενα εξάλλου από τή διεθνή μπουρζουαζία, που είναι μιά στρατηγική που πέτυχε στη Νικαράγουα. Για τή σοσιαλ-δημοκρατία τό παιχνίδι είναι να εξασφαλίσει, μέσα από μιά πολιτική ενδιαφέροντος για τήν περιοχή, μιά μεγαλύτερη οικονομική παρουσία τών ευρωπαϊκών μπουρζουαζιών στην Κεντρική 'Αμερική, σε βάρος τών Ε.Π.Α. αφαιρώντας συγχρόνως κάθε δυνατότητα από τήν Ρωσία να έπεκτείνει τήν άκτίνα έπιρροής της, που σήμερα περιορίζεται στην Κούβα. Έτσι εξηγείται και τό κοινό γαλλο-μεξικάνικο ανακοινωθέν του Αύγουστου 1981, που αργότερα ψηφίστηκε στόν Ο.Η.Ε.

Πράγματι, ή γαλλο-μεξικάνικη πρωτοβουλία μπορεί να υπολογίζει στην υποστήριξη του FDR - FMLN. Η εκρόσωπος του "Ανα Γκουαντελούπε Μαρτινέζ, δήλωνε στην El Pais της 22 Γενάρη του 1982: "Όπως ή Χούντα γνωρίζει ότι δέν μπορεί να μās συντρίψει ούτε στρατιωτικά, ούτε πολιτικά, σκεπτόμαστε από τή μεριά μας ότι με μιά μαζική βόρειο-αμερικάνικη βοήθεια που παίρνει ό Ντουάρτε μιά τελική νίκη πάνω στό στρατό δέν θά είναι δυνατή" (και ή Νικαράγουα; σημ. συντ.) Γι' αυτό είμαστε υπέρ τών διαπραγματεύσεων. "Ο πόλεμος στό Σαλβαδόρ δέν θά τελειώσει παρά όταν οί Ε.Π.Α και ή Χούντα του Ναπολέοντα Ντουάρτε θά αποφασίσουν να διαπραγματευθούν με τό FDR - FMLN ...". Τό γεγονός ότι οί αμερικάνοι δέχτηκαν τήν 15 Δεκέμβρη μιά αντιπροσωπεία του FDR-FMLN δείχνει ότι ή πόρτα παραμένει ανοιχτή για μιά τέτοια λύση.

Έδώ φαίνεται ή πραγματική ταξική άστική φύση του FDR-FMLN, γιατί κάθε "λύση με διαπραγματεύσεις", που αναζητιόταν επίσης χρόνια πριν από τούς σαντινίστες, δέν μπορεί να μεταφραστεί, όπως ακριβώς συμβαίνει σήμερα με τό Ζιμπάμπουε, παρά με μιά πολιτική και κοινωνική συμμαχία τών δύο αντιπαρατιθέμενων πλευρών της μπουρζουαζίας, σε βάρος τών πολιτικών και ιδιαίτερα κοινωνικών επιδιώξεων τών προλεταριακών και προλεταριοποιημένων μαζών τών πόλεων και τής υπαίθρου, που είναι οί πηγές ενέργειας της κεντρο-αμερικάνικης εξέγερσης ενάντια στα κυρίαρχα τμήματα τών τοπικών άστικών τάξεων και του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού.

Είναι δουλειά του παγκόσμιου προλεταριάτου, και πρώτα απ' όλα του προλεταριάτου τών Ε.Π.Α., να βοηθήσει να σπάσει ή απομόνωση που βρίσκονται οί εκμεταλλευμένες μάζες της Κεντρικής 'Αμερικής. Πολεμώντας με μανία τίς στρατιωτικές περιπέτειες τών Ε.Π.Α., παραλύοντας τό έγκληματικό του χέρι και βοηθώντας γερά μ' αυτόν τόν τρόπο τίς εξεγερμένες μάζες στην πάλη τους ενάντια στο ήπειρωτικό κατεστημένο, τό αμερικάνικο προλεταριάτο θά βοηθήσει με τή σειρά του τίς εκμεταλλευμένες μάζες να ριζοσπαστικοποιήσουν πολιτικά και κοινωνικά τόν άγώνα τους και να ξεκόψουν με τίς άστικές ηγεσίες τους. Και άμοιβαία τά χτυπήματα που θά δοθούν στη συνέχεια από τίς κεντρο-αμερικάνικες μάζες στόν ιμπεριαλισμό τών γιάνκηδων θά μπόρουν να εξαπλωθούν και να μεγεθυνθούν στην ίδια τήν καρδιά της παγκόσμιας άντεπανάστασης.

Π Programma Comunista
Le Proletaire
El Comunista ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
Proletarier
El-Oumami

El Proletario
Proletario ΔΕΛΤΙΑ
Enternasyonalist proleter
El-Chouyoui'i

Η «σαντινιστική επανάσταση» καί οι πολιτικές προοπτικές στήν Κεντρική Αμερική

Η Κεντρική Αμερική, βαλκανικοποιημένη και ύποταγμένη στη στενή κυριαρχία των Ε.Π.Α και των τοπικών χρηματιστικών και γαιοκτημονικών ολιγαρχιών, αποτελεί τό "διάδρομο σόκ" που μεταδίδει κατακόρυφα και στις δύο κατευθύνσεις τις αστάθειες και τούς πολιτικούς και κοινωνικούς σεισμούς που κουνάνε τό σύνολο του δημοσπονδιακού αμερικάνικου συστήματος, δηλαδή τήν πολιτική δομή που συνδέει (μέ εξαίρεση τήν Κούβα) όλες τις λατινοαμερικάνικες χώρες μέ τις Ε.Π.Α.

Στήν κλίμακα τής αμερικάνικης ήπειρου αυτή ή περιοχή λοιπόν έχει μία μεγάλη στρατηγική σημασία για τις Ε.Π.Α., τόσο από στρατιωτικής πλευράς, όσο και από κοινωνικής και πολιτικής. Μέ μία εργατική τάξη ολιγάριθμη, ένα σημαντικό αγροτικό προλεταριάτο και μισοπρολεταριάτο και μέ τεράστιες προλεταριοποιημένες μάζες στιβαγμένες σέ τερατώδεις περιφερειακές ντενεκεδούπολεις, ή Κεντρική Αμερική αναπαράγει τήν εικόνα τής Νότιας Αμερικής άμέσως μετά τήν μεταπολεμική περίοδο. Αλλά, συγχρόνως, παρουσιάζει ένα έκρηκτικό δυναμικό, ίκανό νά μεταδώσει τήν επαναστατική πυρκαγιά στις πλατιές μάζες των γειτονικών χωρών, όπου τό προλεταριάτο κατέχει ήδη μία καθοριστική θέση στήν κοινωνική δυναμική.

Οι άγώνες που γίνονται στήν Κεντρική Αμερική, έξαιτίας τής δικιάς μας γεωπολιτικής δυναμικής, δέν μπορούν νά μήν άπειλήσουν τό σύνολο του άστικού κατεστημένου τής ήπειρου. Ο ιμπεριαλισμός κι' όλα τά γειτονικά κράτη τό ξέρουν καλά, σέ τέτοιο σημείο που ή Βενεζουέλα είχε άμεσα παρέμβει στά γεγονότα τής Νικαράγουα, και σήμερα του Σαλβαδόρ όπως και πρόσφατα τό Μεξικό, προσπαθώντας νά άποφύγουν μία "άποσταθεροποίηση" όλης τής περιοχής. Αλλά αυτές οι έπεμβάσεις ή έπέμβαση των Ε.Π.Α., εκείνη των χωρών τής Συμφωνίας των Άνδεων και τής Βενεζουέλας, που άναζητούσαν νά επιβάλλουν στο "νικαράγουανό πρόβλημα" μία λύση που νά συμβιβάζεται μέ τό ήπειρωτικό στάτους - κβό, είχαν μία άμεση άντανάκλαση μέσα στο ίδιο τό Σαντινιστικό Μέτωπο. Τό Σαντινιστικό Μέτωπο, όχι μόνο διακήρυξε τήν άρχή τής "μή-άνάμιξης" στις έσωτερικές ύποθέσεις των γειτονικών χωρών, όχι μόνο έδωσε στις Ε.Π.Α. όλες τις δυνατότες ένγυήσεις εξασφαλίζοντας ότι δέν θά γινόταν ένας ένεργός παράγοντας μιας ρήξης των ήπειρωτικών ίσορροπιών, αλλά στηρίχτηκε πάνω σ' αυτές τις δυνάμεις και σ' αυτές τις έπεμβάσεις για νά πραγματοποιήσει τούς δικούς του τοπικούς στόχους, διόλου επαναστατικούς.

Πράγματι, ή πάλη των λατινοαμερικάνικων μαζών όφείλει άναγκαστικά νά άντιμετωπίσει τή συμμαχία των ντόπιων "ολιγαρχιών" και του ιμπεριαλισμού, που άποτελεί ένα δυνατό παράγοντα μιας "οριζόντιας ένωπιήσης" των κυρίαρχων τάξεων-γαιοκτημόνες, έμπορική και χρηματιστική μπουρζουαζία, βιομηχανική μπουρζουαζία - που άπομένει νά όλοκληρωθεί. Στά έργασία, όπως και στις άγροτικές έπιχειρήσεις, τό προλεταριάτο γίνεται άντικείμενο έκμετάλλευσης από τόν ιμπεριαλισμό κι' από τις ντόπιες μπουρζουαζίες. Οι φτωχοί άγρότες συνθλίβονται από τις δομές του λατιφούντιου κι

άπό τήν άγροτική κι έμπορική μπουρζουαζία. Οι προλεταριοποιημένες μάζες των πόλεων είναι πιασμένες μέσα στήν τανάλια μιας καπιταλιστικής άνάπτυξης που, άν και δημιουργεί τις προϋποθέσεις ένός μελλοντικού βιομηχανικού άλματος, καταστρέφει τις παραδοσιακές ίσορροπίες στήν ύπαιθρο. Όλα αυτά τά στρώματα δέν μπορούν παρά νά συγκρουστούν μέ τό σύνολο των δυνάμεων που τις καταπιέζουν: μέ τόν ιμπεριαλισμό, που άσκει τήν πολιτική κυριαρχία του σ' όλόκληρη τήν ήπειρο και κυριαρχεί πάνω στις χρηματιστικές, βιομηχανικές κι έμπορικές δομές, τις παλιές κυρίαρχες τάξεις που υπερασπίζονται μέ μανία τά οικονομικά και κοινωνικά προνόμιά τους, τή μπουρζουαζία, που είναι προϊόν και παράγοντας αυτής τής ίδιας τής καπιταλιστικής άνάπτυξης.

Ο Σαντινισμός, που αυτοανακηρύσσεται άντιπρόσωπος των "έκμεταλλευμένων μαζών" και που θέλησε νά διευθύνει τούς άγώνες τους και τις έξεγέρσεις τους, όχι μόνο προώθησε τός άφοπλισμό των έξεγερμένων μαζών που έδωσαν, χωρίς νά τό ύπολογίσουν, τό αίμα τους στήν πάλη ένάντια στο καθεστώς του Σομόζα, αλλά πραγματοποίησε έπιπλέον μία νέα έκδοση τής συμμαχίας μέ τις κυρίαρχες τάξεις και τόν αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Μακριά από τό νά άντιπροσώπει τό πολιτικό όργανο τής έξέγερσης των φτωχών μαζών των πόλεων και τής ύπαιθρου, που ή έξεγερτική κινητοποίηση καθόρισε τήν πτώση του καθεστώτος Σομόζα, τις χρησιμοποίησε σάν κρέας για τά κανόνια και σάν μέσο πίεσης για τις έσωτερικές πολιτικές συναλλαγές άνάμεσα στις ιδιοκτήτριες τάξεις, που στόχευαν σέ μία μεταρρύθμιση του ισχύοντος κοινωνικού και πολιτικού καθεστώτος. Έδώ βρίσκονται τό μυστικό μιας στρατιωτικής έξόρμησης, στήν όποία ο σαντινιστικός στρατός δέν έπαιξε τό ρόλο του ένοπλου μπράτσου τής έξέγερσης των φτωχών μαζών των πόλεων, αλλά τό ρόλο ένός εργαλείου μιας "συνταγματικής επανάστασης" που δέν είχε άλλη έννοια παρά τό πέρας τής έξουσίας από τά χέρια μιας φράξιας τής μπουρζουαζίας (θα μπορούσαμε νά πούμε ακόμα, μιας "άστικής κλίμακας"), σ' ένα εργαλείο των συμφερόντων του συνόλου τής μπουρζουαζίας.

Οι πραγματικές επαναστάσεις, εκείνες που σημαίνουν τήν άνατροπή μιας κυρίαρχης τάξης και του τρόπου παραγωγής της, ριζοσπαστικοποιούνται όσο ή έσωτερική κι έξωτερική αντίσταση του οικονομικού, πολιτικού και κοινωνικού κατεστημένου γίνεται πιό μανιασμένη. Στή Νικαράγουα μπορούμε νά έκτιμήσουμε σέ πολλές δεκάδες χιλιάδες τούς νεκρούς των έξεγερμένων μαζών ένάντια στο καθεστώς του Σομόζα, ύποστηριγμένου από τόν ιμπεριαλισμό, που κατά βάθος ήθελε μία άλλαγή κυβέρνησης χωρίς Κρατική ρήξη. Αλλά, αυτό όχι μονάχα δέν είχε σάν άποτέλεσμα τήν πολιτική ριζοσπαστικοποίηση του Σαντινισμού, αλλά, αντίθετα, τήν εύθυ-γράμμιση του μέ τις γενικές άπαιτήσεις τής μπουρζουαζίας κι αυτού του ίδιου του ιμπεριαλισμού.

Τό μάθημα που βγαίνει είναι μεγάλης σημασίας όχι μονάχα για τήν Κεντρική Αμερική, αλλά για όλόκληρη τήν αμερικάνικη ήπειρο. Στά 1967, στο συνέδριο του OLAS, που έγινε στήν

Αβάνα, η λατινοαμερικάνικη επαναστατική δημοκρατία είχε κηρύξει τον πόλεμο στον ιμπεριαλισμό και στις τοπικές μπουρζουαζίες στην κλίμακα της αμερικάνικης ήπειρου. Ο OLAS, τοποθετημένος στο άστικό επίπεδο του "λαού", πρότεινε να καθοδηγήσει μια επανάσταση, που θα βαζε τέλος στον μισο-άποικιακό χαρακτήρα της Λατινικής Αμερικής και θα κατέστρεφε τις αγροτικές δομές του λατιφούντιου. Επρόκειτο πράγματι, για ένα άστικό πρόγραμμα, αν και χαρακτηρίστηκε "σοσιαλιστικό". Αυτό βέβαια δεν αποκλείει το γεγονός ότι οι μικροαστοί, ήλεκτριμένοι από την κουβανική επανάσταση που απάντησε στο άντιαποικιακό κύμα της Ανατολής πήραν θέση στο χώρο της άστικής επανάστασης. Εκθειάζαν τον "όπλισμό του λαού" και τή πάλη έναντια στη λατινοαμερικάνικη μπουρζουαζία, που χαρακτήριζαν σαν "ένδιάμεσο δουλοπρεπή και παρασιτικό υπηρέτη" του ιμπεριαλισμού, και της οποίας καταδίκασαν τις προσπάθειες για "παρέκκλιση των επαναστατικών τάσεων προς τους δρόμους του ρεφορμισμού". Ο OLAS διακήρυξε επίσης ότι "σε τελευταία ανάλυση οι ταξικές αντιφάσεις πολώνονται στα δύο άκρα: από τη μία μεριά οι εργάτες, οι εργάτες γης, οι φτωχοί αγρότες, οι φτωχευμένες μεσαίες τάξεις (...), κι από την άλλη η ντόπια ολιγαρχία: η μπουρζουαζία κι οι γαιοκτήμονες. Αυτή η μορφή έχει σαν συνέπεια την ανάπτυξη στην λατινοαμερικάνικη ήπειρο ενός πολύπλοκου πλέγματος πάλης των τάξεων, μιας πάλης που συνενεργώς πρέπει να λυθεί σ' όφελος των καταπιεσμένων, εφόσον βέβαια καθοδηγούνται στον αγώνα από μια συνεπή πρωτοπορεία βγαλμένη από τις τάξεις τους" (Δηλώσεις και Αποφάσεις του OLAS, 1967).

Την εποχή εκείνη η μικροαστική τάξη μέγαθε από αυτάπατες για τον ίδιο τον εαυτό της, ενώ ένα μεγάλο μέρος της ήπειρου είχε ήδη περάσει τα ιστορικο-κοινωνικά όρια μέσα στα οποία μια άστική επανάσταση είναι δυνατή. Αλλά, αν το πρόγραμμα του OLAS μπορούσε να βρει ένα πεδίο ειδικής εφαρμογής, ένα πεδίο όπου οι άστικοδημοκρατικοί στόχοι θα μπορούσαν να χουν μια κάποια ιστορική νομιμότητα και ένα λόγο ύπαρξης, ήταν ακριβώς η περίπτωση της Κεντρικής Αμερικής, πραγματικά άποικιοκρατούμενης από τον ιμπεριαλισμό, κάτω από την κοινωνική κυριαρχία του λατιφούντιου κι όπου η βιομηχανική ανάπτυξη μόλις έκανε τα πρώτα βήματά της. Όπως είναι σίγουρο ότι δεν μπορούμε να ζητήσουμε από μια φτελιά να δώσει αχλάδια, έτσι δεν μπορούμε να ζητήσουμε από ένα έθνικο-λαϊκό κίνημα να πραγματοποιήσει τη σοσιαλιστική επανάσταση. Μπορούμε όμως και οφείλουμε να αντιπαραθέσουμε ένα τέτοιο κίνημα με τους στόχους που έβαλε αυτό το ίδιο.

"Αρα, μετά από κάτι περισσότερο από μια δεκαετία, αυτή η μικροαστική τάση έγκατέλειψε κάθε επιθυμία επιθετικότητας ενάντια στο κοινωνικό και ήπειρωτικό στάτους - κβό. Ο "όπλισμός του λαού" μετασηματίστηκε σε άφοπλισμό των μαζών σαν πρώτο μέτρο μετά το πάρσιμο της εξουσίας, ο άντι-ιμπεριαλισμός του κατάντησε άποδοχή του μισο-άποικιακού χαρακτήρα των λατινοαμερικάνικων λαών και τελείωσε με την ευθυγράμμιση με το δεύτερο από τα δύο στρατόπεδα που προσδιόριζε στον κοινωνικό πόλεμο: σε κείνο της ντόπιας ολιγαρχίας.

Δεν πρόκειται βέβαια για ένα έθνικό χαρακτηριστικό του Σαντινισμού αλλά της πορείας και της ιστορικής δύσης μιας ολόκλη-

ρης κοινωνικής τάξης. Οι "έθνικές απαιτήσεις" έκαναν τον Καστρισμό να εγκαταλείψει κάθε "άποσταθεροποιητική" επιθυμία στην αμερικάνικη ήπειρο, και, ακόμα καλύτερα, τώθηκαν να παίξει το ρόλο της Λεγεώνας των Ξένων του ρωσικού ιμπεριαλισμού στην Αφρική. Η λατινοαμερικάνικη έκμβιομηχανίση έδωσε το τελειωτικό χτύπημα άποσπώντας κάθε υλική βάση στις αυτάπατες για πολιτική ανεξαρτησία των μικροαστών. Η βία κι η τρομοκρατία των άστών και των ιμπεριαλιστών έκαναν τα υπόλοιπα. Σήμερα, εκεί όπου οι κοινωνικές τάσεις φτάνουν στον παροξυσμό του εμφύλιου πολέμου, οι κληρονόμοι του OLAS το μόνο στόχο που μπορούν να έχουν είναι να καναλιζάρουν την κοινωνική εξέγερση στην κατεύθυνση μιας άπλης αναδιάρθρωσης των κυρίαρχων τάξεων (1).

Τά γεγονότα που διαδραματίζονται σήμερα στην Κεντρική Αμερική, σ' ένα χώρο ακριβώς που θα μπορούσε να είναι εύνοικας για τη δράση του μικροαστικού επαναστατισμού, σημαίνουν έκ των πραγμάτων την πράξη θανάτου του αυτού του τελευταίου. Αυτή η διαπίστωση έχει άποφασιστικές συνέπειες από ιστορικής πλευράς.

Τά μεγάλα λατινοαμερικάνικα Κράτη που παρσούρηκαν στη δύνη ενός φοβερού κινήματος έκβιομηχανίσης, στη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, γνώρισαν όχι μονάχα μια αύξανόμενη ένσωμάτωση γύρω από τον κεντρικό άξονα του ιμπεριαλισμού, την ιστορική δύση της μικροαστικής τάξης και μια αύξανόμενη ταξική διαφοροποίηση μέσα σ' αυτό που ονομάζεται "λαϊκές τάξεις", αλλά επίσης τη γέννηση ενός μοντέρνου προλεταριάτου και ήδη πολύ συγκεντρωμένου που τό ιστορικό-κοινωνικό βάρος του ανακάτωσε έντελώς την υπάρχουσα κατάσταση των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων σ' όλη αυτήν την περιοχή. Και είναι ακριβώς τά πρώτα του τραντάγμαα, στη Βραζιλία, στο Περού, στην Κολομβία, και δέν αναφερόμαστε στη Βολιβία όπου η εξέγερση είναι χρόνια, που κάνουν ανάγλυφη όλη την άντεπαναστατική δυναμική των κυρίαρχων τάξεων με τις όποιες ευθυγραμμίζονται οι πολιτικές δυνάμεις των ένδιάμεσων τάξεων, συμπεριλαμβανομένων και των κληρονόμων του μικροαστικού ριζοσπαστισμού του παρελθόντος, είτε ενεργητικά, είτε παθητικά υπερασπίζοντας την κοινωνική συντήρηση (2).

Οι κομμουνιστές βλέπουν σ' αυτό τό φαινόμενο την ωρίμανση της μοντέρνας ταξικής πάλης, που δέν διεξάγεται γύρω από εσωτερικούς ανταγωνισμούς της άστικής τάξης, αλλά πού προϋποθέτει την πόλωση του κοινωνικού πολέμου γύρω από τις δύο βασικές τάξεις της άστικής κοινωνίας και πού, στην κλίμακα όλης της Λατινικής Αμερικής, αντιπροσωπεύονται αντίστοιχα από την εργατική τάξη και τό μέτωπο άστών-ιμπεριαλιστών. Γύρω από αυτούς τους δύο καθοριστικούς πόλους θα ευθυγραμμιστούν οι κοινωνικές δυνάμεις που ζητάνε να ξεπεράσουν τις γάνγγαινες μιάς Λατινικής Αμερικής που σέρνει ακόμα τά αρχαϊκά βάρη του παρελθόντος. Και ένω οι προλεταριοποιημένες μάζες κι οι φτωχοί ά-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΕΛ. 40

- (1) Οι δύο ιστορικές τάσεις του Σαντινισμού, που είχαν μια έπιρροή στην υπαιθρο και στις τενεκεδουπόλεις, κατάντησαν να γίνουν ούρά των "τερτσερίστας", που είχαν άμεση προέλευση από τη μπουρζουαζία κι υποστηρίζονταν από τη διεθνή σοσιαλ-δημοκρατία κι από μερικές χώρες της αμερικάνικης ήπειρου. Η ταξική σημασία ενός τέτοιου γεγονότος είναι εκαάθηρη.
- (2) Με την περίπτωση του αργεντινικού PRT - ERR και του χιλιανού MIR άσχολήθηκε ήδη τό δελτίο του DKK για τη Λατινική Αμερική "ER PROLETARIO" No 2. Δεκέμβρης 1978.

σχεδόν συνεχής, άλλοηλοδιαδοχή αιματηρών συγκρούσεων, οι στρατιωτικές, ναυτικές, αεροπορικές και επίγειες βάσεις της πολλαπλασιάστηκαν, τα συστήματα συμμαχιών της ενισχύθηκαν, τα πυρηνικά κέντρα τους ξεφυτρώνουν όλο και περισσότερο. Άλλά, ιδιαίτερα, τό τόξο επεκτάθηκε σ' όλες τις χώρες της Μεσογείου. Η Αίγυπτος, περισσότερο από τό Ισραήλ, γίνεται για τίς ΗΠΑ αυτό πού ήταν για πολύ καιρό ή αυτοκρατορία του Σάχη. Η Διύθη είναι έτοιμη νά συμπληρώσει για τή Ρωσία τήν άλωσίδα σημείων στήριξης πού, μέσω της Αίθιοπίας, φτάνει ως τό Αφγανιστάν. Τό Μαρόκο κι ή Άλγερία, ή Τυνησία, ή Τουρκία κι άρα κι ή Ελλάδα χρησιμοποιούν τίς έσωτερικές οικονομικές και κοινωνικές καταστάσεις τους τήν εύκαιρία νά παίζουν "κλεφτοπόλεμο", ενώ παράλληλα πουλιούνται στην πιά γενναϊόδαρη μεγάλη δύναμη ή τήν πιά συγγενή της στιγμής. Όλες αυτές οι χώρες φέρνουν έτσι στην έστία μιάς μελλοντικής γενικής σύγκρουσης μιά σειρά τοπικών ή περιφερειακών πυρκαγιών, ιδιαίτερα δέ από τή "μάχη ήπειρο" πού όλο και περισσότερο βρίσκεται σέ ζύμωση κι είναι τό μήλο έριδος όλων των ήμπεριαλισμών, μεγάλων, μεσαίων και μικρών.

Η Μεσόγειος πού έμοιαζε μιά εϋρηνική "περιφερειακή λίμνη" τείνει λοιπόν νά γίνει μιά ζωστή θάλασσα, άνόμα και σαν πέρασμα πός τό αναχριστικό επίκεντρο των ήμπεριαλιστικών συγκρούσεων, τήν ήπειρωτική Εύρώπη. Έτσι μπορούμε νά καταλάβουμε γιατί χώρες σαν τήν Ιταλία, τήν Ισπανία και τήν Ελλάδα γίνονται ένας χώρος ειδικά έννοϊκό, για τήν αναγέννηση-χάρη στά δθθεν εργατικά άντιπολιτευτικά κόμματα-εϋρημιστικών τάσεων, τυπικά άντιτιθέμενων τίς σούδετερόφιλες ή "εϋρωπαϊκές" επιδιώξεις των κυβερνήσεων, αλλά πού στην πραγματικότητα είναι παράλληλες και συγκλίνουσες μ' αυτές, στην προετοιμασία του προλεταριάτου για "νά υπερασπίσει τήν πατρίδα" ένάντια στον νιστό "επιτιθέμενο έχθρό", για τήν ίεσή ένωση όλων των τάσεων για τήν υπεράσπιση του "άπειλούμενου πολιτισμού από τή βαρβαρότητα". Πιά τελευταία ή δξυση στην Πολωνία και τό δυνάμωμα του άμερικάνικου στρατιωτικού μηχανισμού στη Γερμανία επέκτειναν αυτό τό κίνημα μέχρι τήν κεντρική Εύρώπη.

Αύτή ή συγκλίνουσα προώθηση του πολέμου πός τήν Εύρώπη βάζει τους επαναστάτες κομμουνιστές και τους προλετάριους πού είναι οι πιά εύαίσθητοι στα άμεσα και τελικά συμφέροντα της τάξης τους, μπροστά σέ καθήκοντα ειδικά πολύπλοκα και σέ μιά βαριά εϋθύνη. Δημιουργεί άπό τόσο, διαλεχτικά, τίς άντικειμενικές συνθήκες πού τους επιτρέπουν νά επιληρώσουν αυτά τά καθήκοντα. Δέν είναι μονάχα οι άπειλές πολέμου πού προχωρούν πός τήν καρδιά του πολέμου, αλλά επίσης, τήν ίδια στιγμή, οι άντικειμενικοί παράγοντες πού σπρώχνουν στο πλάτεμα και τό βάδμα των κοινωνικών αγώνων.

Μετά τήν έκρηξη των εργατικών αγώνων στην Τουρκία, μετά τήν Πολωνία, ή πάλι των τάσεων ξεσπασε βίαια σ' όλο τό Μάγκρεμπ, και, μέ μορφές λιγώτερο βίαιες, στην Αίγυπτο, δηλαδή στο βόρειο τμήμα μιάς ήπειρου σέ συνεχή άναβρασμό. Στην μεσογειακή πόρτα της Εύρώπης χτυπάει, πλέον, μιά πάλι των τάσεων, πού ξαναγεννιέται μέ τίς πιά όξυμμένες μορφές σαν ένας πραγματικός έμφύλιος πόλεμος τίς χώρες πού τώρα τελευταία άνοίχτηκαν στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, κι όπου τρέφεται από τήν ρήξη παλιών οικονομικών και κοινωνικών ήσοροπιών και από τή γρήγορη προλεταριοποίηση των πληθειακών μαζών, πού ήταν μέχρι τώρα άποικειστικά άγροτικές. Χτυπάει τήν πόρτα των πιά άδύναμων εϋρωπαϊκών χωρών και, όσον άφορά τήν Ιταλία και τήν Ισπανία, τίς πιά πλούσιες χώρες σέ επαναστατικές ταξικές μάχες και συνάμα τίς πιά τρωτές στα χτυπήματα μιάς κρίσης πού τείνει νά γίνει χρόνια.

τάσταση άεροναυτικών άμερικανικών βάσεων (Ινδικός άκεανός, Αίγυπτος) άκολούθησε ή προηγήθηκε της επέκτασης του ρώσικου στόλου τίς ζεστές θάλασσες, ή ή πώληση όλων άξίας 8 εκατομμυρίων δολλαρίων στη Σαουδική Άραβία άπαντά ή προκαλεί στο σύμκωνο Διύθης - Αίθιοπίας - Υεμένης κάτω από τή ρώσικη αϊγίδα. Νά φάχνει κανείς ποιός έφριξε τήν πρώτη κανονιά στον Περσικό Κόλπο, ποιός θά παραβιάσει για χιλιοστή φορά τήν κατάπαυση του πυρός στο Λίβανο, ποιός είναι υπεύθυνος της σύγκρουσης στην Πολωνία...

Γι' αυτό ή εϋρημιστική προπαγάνδα, πού άπαιτεί συμκωνίες περιορισμού των έξαπλισμών ή κι άνόμα γενικό άφοπλισμό, είναι τόσο παράλογη όσο κι ή καταγγελία του "υπεύθυνου"- άτόμου ή Κράτους - στην γενική κόρσα για τήν κυριαρχία. Γι' αυτό τό γεγονός της παρουσίας των τελευταίων άδιηλώσεων μιλιταριστικού πυρετού σαν μιά παρέκλιση από τή φυσιολογική πορεία της δημοκρατικής κοινωνίας είναι τόσο ύποκριτικό, όσο κι άποπροσανατολιστικό. Στην πραγματικότητα είναι ή πίστι, άμετάβλητη άντανάμωση του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος. Για νά δάσουμε ένα παράδειγμα: ή βόμβα νετρονίων είναι άύθεντικός άπόγονος των συμκωνιών του Πότσδαμ, ύπογραμμένων τό καλοκαίρι του 1945 μεταξύ των νικητών του δεύτερου ήμπεριαλιστικού μακελλειού. Οι πιά μεγάλοι υπερασπιστές της έλευθερίας, της προόδου και της εϋρήνης μοιράστηκαν τότε τον κόσμο κι άποκρίσαν μέσα σ' άλλα δυο μιά άτομική βόμβα στο Ναγκασάκι και μιά άλλη στη Χιροσίμα θά επικράγυζαν μέ τον καλύτερο δυνατό τρόπο τήν παγκόσμια άδελφούνη...

Δέν πρέπει βέβαια νά βγει τό συμέρασμα από τά προηγούμενα ότι ο άστικός κόσμος παρέμεινε τέτοιος όπως ήταν πρίν 20 ή 40 χρόνια. Δέν πρέπει νά βγαίνουν τό συμέρασμα ότι, ο καπιταλισμός οδηγώντας άναγκαστικά στον πόλεμο, οδηγεί πός αυτόν μέ τον ίδιο τρόπο κάθε φορά. Πρέπει νά δοϋμε άντίθετα ότι ή έμφυτη έκρηκτική ύλη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, παραγόμενη και συσσωρευόμενη παράλληλα μέ τό κεφάλαιο, θά μπορούσαμε νά πούμε συμπιεσμένη από τήν ήλιγγιάδη κούρα για τήν κατάκτηση του πλανήτη, φέρει πιά κοντά άναπόφευχτα, μέρα μέ τή μέρα, τήν ώρα πιά πλατειών συγκρούσεων λιγώτερο τοπικών, πού τείνουν πάντα νά ένσωματώνονται μέσα σέ μιά γενική σύγκρουση.

Ένα από τά χαρακτηριστικά των σημερινών συγκρούσεων είναι, άκριβώς, ότι δέν γίνονται μέ σκόριο τρόπο, και στην τύχη, αλλά άκολουθούν μιά άσπτηρή και συνεχή γραμμή διάδοχών. Κι ότι άντί νά συγκινητούνται σέ ειδικές περιοχές, άνόμα κι άν είναι μεγάλες σέ έκταση, επεκτείνονται σύμκωνα μέ μιά ξεκάθαρη "φλεγόμενη γραμμή". Ότι, παρ' όλες τίς άποκλίσεις προχωρούν πός μιά κατεύθυνση πού θά λέγεται ύποχρεωτική. Γι' αυτό, κι άνόμα άν οι σημερινές συγκρούσεις είναι λιγώτερο βίαιες και δραματικές όπως έμεινες της έποχής της Κορέας και του Βιετνάμ, ή συνάμωση μιάς άμεσης γενικής άπειλής γίνεται μέρα μέ τή μέρα πιά δυνατή, τροφοδοτούμενη από μιά συνεχή και προοδευτική σειρά ζητημάτων, χτυπώντας τον κόδωνα συναγερισμού, πού προχωρεί άδυσώπητα πός τήν καρδιά της καπιταλιστικής κοινωνίας και της παγκόσμιας άγοράς, δηλαδή τήν Εύρώπη, στην όποια πρέπει νά συμπεριληφθούν, άντίθετα μέ τή γεωγραφική λογική οι Ε.Π.Α. κι ή ΕΣΣΔ.

Μονάχα λίγα χρόνια πρίν, τό "τόξο της κρίσης" πήγαινε από τό Ισραήλ και τό Λίβανο, στο Ιράν και τό Πακιστάν, έχοντας τό επίκεντρό του στον Περσικό Κόλπο και τον Ινδικό άκεανό. Ήταν, πάνω-κάτω, ο δξυνας του πετρελαίου. Σέ σχέση μέ τήν "Άπω Άνατολή" και τήν Ν.Α. Άσία, αυτό άντιπροσώπευε ένα καλό βήμα πός τήν Εύρώπη, αλλά παρέμενε άνόμα μακριά από τήν καρδιά της

Άπό τότε, αυτή ή περιοχή μπλέχτηκε σέ μιά,

Σ' αυτές τις χώρες, όπως και σ' εκείνες που τό προχώρημα της άπειλης του πολέμου συγκλονίζει τις μέν μετά τις δέ, η σκληρότητα των ένδοϊμπεριαλιστικών ανταγωνισμών προκαλεί και θα προκαλέσει σ' ένα πρώτο χρόνο - ιδιαίτερα χάρη στη δουλειά των ψευτο-εργατικών και ψευτο-επαναστατικών κομμάτων κι όρ γανώσεων αντιδράσεις ειρηνιστικές. Όπως πάντοτε, αυτές οι ειρηνιστικές διαμαρτυρίες δέν θά άφοπλίσουν καθόλου τους "κυρίους του πολέμου", αλλά μονάχα τους προλετάριους και τους μισο-προλετάριους προορισμένους είτε να χρησιμέψουν σαν κρέας για τά κανόνια, είτε για να ανατρέψουν την κοινωνία που τους καταδικάζει σ' αυτήν την τύχη. Για να παλέψουμε πραγματικά ενάντια στον πόλεμο που μας άπειλεί, οι επαναστάτες κομμουνιστές μπορούν κι άρείλουν να στηριχτούν πάνω στην άδηση που τον άκολουθεί, στην άδηση του ταξικού πολέμου. Μπορούν και άρείλουν να άγωνιστούν για μία πραγματική αντίθεση στον πόλεμο, που άπορριπτει τά χάρτινα όπλα του "κοινωνικού ειρηνισμού", της "ούδετερότητας" στη σύγκρουση μεταξύ των τάξεων, τον προλήπτιό "άφοπλισμό" των έκμεταλλευμένων, σ' ένα έμφύλιο πόλεμο που πρέπει να άποτρέψει τον ίμπεριαλιστικό πόλεμο, η που στη διάρκειά του αυτός ό τελευταίος θά πρέπει να μετασχηματισθεί. Για μία αντίθεση στον πόλεμο που, αντίθετα στον βελάζοντα ειρηνισμό, θά μπορέσει, στον καιρό του, να πάρει τή μορφή της επαναστατικής ήττοπάθειας στο μέτωπο και στά μετόπισθεν, άν τό έδαφος είχε ήδη προετοιμαστεί γι' αυτό, μέ τήν ταξική ήττοπάθεια σέ σχέση μέ τις άπαιτήσεις της έθνικής οίκονομίας, των έθνικών συμφερόντων, των έθνικών "άξιών", μέ δυό λόγια, άπέναντι σ' ότι η κυρίαρχη τάξη παρουσιάζει στην κυριαρχούμενη τάξη σαν ένα κοινό αγαθό που της ζητάει να τό

υπερασπίσει μέ τό τίμημα όλων των θυσιών, συμπεριλαμβανόμενου κι αυτού της ζωής.

Δέν είναι μονάχα ό μιλταρισμός, ό αυβινισμός κι ό άστικός φιλιπολεμισμός που ό επαναστατικός κομμουνισμός πρέπει να καταπολεμή σήμερα. Μιά έμπειρία δεκάδων χρόνων δείχνει ότι αυτές οι μάστιγες δέν επιβάλλονται παρά όταν η εργατική τάξη έχει εγκαταλείψει να χρησιμοποιεί τά δικά της άμυντικά κι επίθετικά όπλα, για τους δικούς της σκοπούς, ιστορικούς ή συγκυριακούς, προς όφελος της "ιερχής ένωσης" σέ περίοδο ειρήνης και σέ περίοδο πολέμου. Άντίθετα, είναι μονάχα μέ τό βάθεμα και τό πλάτημα της ταξικής πάλης, από τις πιο στοιχειώδεις οίκονομικές μορφές της διεκδικητικής πάλης, ως τήν υπέρτατη πολιτική μορφή της επαναστατικής πάλης, που μπορεεί να σταματήσει τήν νολασμένη πορεία προς τό τρίτο ίμπεριαλιστικό μακλειό και ν' άνοίξει, τό δρόμο στην επανάσταση και τή δικτατορία του προλεταριάτου.

Μπροστά στις άνησυχίες, όλο και πιο έντονες, του τί θά συμβεί στη γέρινη Εύρώπη σέ ένα όχι και τόσο άπομακρυσμένο μέλλον, οι κομμουνιστές κι οι προλετάριοι πρέπει να άπαντήσουν στο ταξικό επίπεδο. Μακριά από τό να προσεύχονται για τήν ειρήνη και να έκλιπαρούν τ' άφεντικά και τις κυβερνήσεις να άφοπλιστούν και να διατηρήσουν τήν ειρήνη, άρείλουν να ένάσκουν τις δυνάμεις τους μαζί μ' εκείνες του νεαρού μαχητικού προλεταριάτου του Τρίτου Κόσμου, που όλο και μας πλησιάζει, για να κηρύξουν τό διαρκή πόλεμο στο κεφάλαιο, στην άστική τάξη, στα Κράτη τους, στις πατρίδες τους.

ΑΙΟ ΣΕΛ. 6, ΠΟΥ ΤΟ ΠΑΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ

σμών του Κράτους και παραμονή στους ίμπεριαλιστικούς πολιτικο-στρατιωτικούς συνασπισμούς, που έξασφαλίζουν τήν άστική ύπόσταση της Ελλάδας.

Για τους επαναστάτες κομμουνιστές όλη αυτή η εξέλιξη ήταν άπόλυτα φυσιολογική! Οι καιροί είναι ζωοφοροί για τον καπιταλισμό και τά σύννεφα ενός τρίτου ίμπεριαλ. πολέμου άρχίζουν και πυκνώνουν, φέρνοντας και τήν -μακρινή δυστυχώς άκόμα- προοπτική ενός ξαναζωντανέματος της ταξικής πάλης, ενάντια στους άστους και τους συνοδοιπόρους τους, που τους έξαναγκάζουν να έντείνουν τήν στρατικοποίηση σέ κάθε τομέα.

Δέ μπορούν όμως για πολύ να ξεγελάνε τις μάζες μέ φιλολογίες για "σοσιαλισμό" μέσα στα όρια καταστάσεων που άπ' όμονες τους βοούν για τήν ύπαρξη του καπιταλισμού. Κεφάλαιο, μισθωτή εργασία, κέρδος, άγορά, τράπεζες, έντατικοποίηση, άνεργια κ.ά., δέν θά μπορέσουν ποτέ να γίνουν σοσιαλιστικά.

Τά γεγονότα μας επιβεβαίωσαν γρήγορα, όταν προελογικά τονίσαμε ότι άνάμεσα σέ μία κυβέρνηση της "άριστερας" και μία κυβέρνηση της δεξιάς, δέν ύπάρχει ουσιαστική διαφορά:

"Και οι δυό έχουν τον ίδιο στόχο: τήν ΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ και πρέπει να καταπολεμηθούν τό ίδιο. Η διαφορά είναι ότι, αντίθετα μέ τήν κυβέρνηση της δεξιάς, που ναι κείνη του ξεκάθρου ταξικού έχθρου, η κυβέρνηση της άριστερας άπολαμβάνει έμπιστοσύνης η τουλάχιστον μιές ένδοιχης προκάταλης από τις μάζες στην άρχή, κι αυτό είναι τό χειρότερο. (...) Κάθε "άλλαγή" όμως ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΛΑΤΕΙΑ του καπιταλιστικού συστήματος δέ μπορεί νάναι παρά ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ και ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ του. Καμιά άλλαγή προσώπων η κυβερνήσεων δέ μπορεί να αλλάξει τήν πορεία του καπιταλισμού κι άρα και τήν κατάσταση των μαζών, εκτός από τήν ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ, που ανατρέποντας βία τήν άστική τάξη, θά εγκαθιδρύσει τήν ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ που θά ξεριζώσει τους νόμους του καπιταλισμού, έφαλείωντας έτσι όλα τά παράγωγά του: φτώχεια, άνεργία, πόλεμοι κ.λ.π. (Προκήρυξη: "ΝΑ ΦΥΓΕΙ Η ΔΕΞΙΑ Η Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ;")...

ΑΠΟ ΣΕΛ. 39, 'ΡΟΞΕΙΑ"

οικονομικό πεδίο έπληρώνει ήδη αυτό τό δουλικό του ρόλο

"Ας χαιρετίσουν λοιπόν μ' ένθουσιασμό οι δυτικοί άστοί και οι διανοούμενοι τους, τήν γέννηση, μέσα στο "σιδηρούν παραπέτασμα" της πιο νέας και της πιο δημοκρατικής από όλες τις δημοκρατίες!

Ό πατέρας και συμβουλάτορας αυτής της δημοκρατίας δέν θυμάται πιά, ούτε και γι' άστέιο, τους διεθνείς επαναστατικούς στόχους του Συντάγματος του 1918. Και μέ τό δικίο του. Η "έξωτερική πολιτική" του ΚΚΣΕ δέν έχει πιά καμιά σχέση μ' αυτήν του Λένιν. Αύτη δέν γνωρίζει παρά μόνο τις μελίχιες άρχές της πιο καθαρής δημοκρατίας, της σοσιαλ-δημοκρατίας: άπόρριψη της χρήσης και άπειλής και της βίας, ισότητα των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών, άπαραβίαστο των συνόρων, έδαφική άκεραιότητα όλων των κρατών, ειρηνικός διακανονισμός των διαφόρων, μή-έπέμβαση στις έσωτερικές ύποθέσεις, σεβασμός των "άναγνωρισμένων κανόνων του διεθνούς δικαίου". συνεργασία μεταξύ των κρατών, ειρηνική συνύπαρξη άμοιβαίες συναλλαγές, έλευθερία ναυπηλοίας, διεθνής "σοσιαλιστικός" καταμερισμός εργασίας, έλευθερη πρόσβαση στην παγκόσμια άγορά ... Επομένως, άναγνωρίστε σ' αυτό τό κόμμα, άστοί κάθε άποχρώσης, ένα "άδελφό κόμμα!"

Δυτικοί άστοί οι προοδευτικές όμολογίες των καθοδηγητών της δήθεν σοβιετικής και σοσιαλιστικής Ρωσίας πρέπει να σάς πείσουν τελικά να άναγνωρίσετε τήν καπιταλιστική της φύση, να άναγνωρίσετε τους όμοιους σας σ' αυτούς τους καθοδηγητές. ●●●●

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

1

ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

- Βασείς της διεθνούς πάλης στο ρόλο του κομμουνιστικού κομματος στην προλεταριακή επανάσταση (1920)
- κομμα και εργατική τάξη (1921)
- κομμα και ταξική δράση (1921)
- προλεταριακή δικτατορία και ταξικό κομμα (1951)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΒΕΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΕΙΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

ΑΣΤΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ :

τό παραμύθι τού επικρατέμενου και τού άδυνάμενου

ΑΛΒΑΝΙΑ: ή δήθεν "πάλη ενάντια στο σύγχρονο ρεβιζιονισμό"

Μαρξισμός και μεσοίκες τάξεις

Αυτονομία ορεινά :

ρεφορμισμός " από τά κάτω " και ή ελληνική καρικατούρα της

• ή 3^η Διεθνής και ή οχμητισμός τών ΚΚ
• ή 4^η Διεθνής και ή 3^η Διεθνής
• ή Ιταλική Κομμ. Αριστερά και ή 2^η Διεθ.
• πρόγραμμα οχμητισμού τού ΚΚ Ιταλίας (Λίβανο, γενάρης 1921)
• ή ρεφορμιστική γέννηση τού ΚΚΕ

2^η ΚΑΤΑΛΕΓΜΕΝΗ
• ή έκδοσης τής τριτοής τού βιβ. από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921)

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΒΕΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΕΙΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

ΕΝΩΝΟ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΕΝΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΝΔΙΑΦΥΛΛΟ

ΜΟΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ!

ΕΝΩΝΟ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΕΝΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΝΔΙΑΦΥΛΛΟ

2^η ΚΑΤΑΛΕΓΜΕΝΗ
• ή έκδοσης τής τριτοής τού βιβ. από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921)

Διεθνές Κομμουνιστικό Κόμμα

ΜΑΡΤΙΟΣ 1979 ΑΡΧΗ

ΑΡΧΗ 2

ΕΚΔΟΣΗ:
"ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ"

- τι μόνος διακρίνει
- ή κομμουνιστική είναι ή επαναστατική κατατροπή τής δημοκρατίας και τού εμπορευματολισμού
- επανάσταση και άνεπανάσταση στη Ρωσία

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΒΕΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΕΙΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

ΠΟΛΣΜΙΑ :

ή επιβεβαίωση τής άναγκασιότητας εργατικής δράσης και κόμματος

Η παγκόσμια ταξική πάλη ζωντανή όσο ποτέ!

Τό ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟ και ή ΠΟΛΕΜΟΣ

- ή μαρξιστική αντίληψη τών πολέμων
- κριτική έκθεσης Στάλιν και Τρότσκι
- τό ΚΚΕ και ή Β' Ιμπεριαλιστικός πόλεμος

ΕΚΛΟΓΕΣ - ΚΟΙΝΟΥΛΕΥΤΕΙΟΣ

- γιατί άπέχουμε
- "νό φύμα ή βελή ή ή καπιταλισμός"
- τό κανονιστικό ζήτημα στη 3^η Διεθνή

ΠΡΕΣΙΑ :

ή μύθος τού "σοσιαλιστικού σχεδιασμού"

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ "ΘΕΟΤΟΠΤΕΣ, ΣΕΙΣΜΟΙ, ΣΠΗ ΕΙΛΩΔΙΑ (ΑΛΓΕΡΙΑ)

2^η ΚΑΤΑΛΕΓΜΕΝΗ
• ή έκδοσης τής τριτοής τού βιβ. από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921)

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΒΕΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΕΙΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ενώνο ή κάθε άστική κυβέρνηση διαχείρισης τού κεφαλαίου!

Πάλη γιά
- τό ταξικό μας συμφέροντο!
- τήν επανάσταση!
- τόν κομμουνισμό!

• ή αλλαγή και ή επαναστατική κομμουνιστική

• ΠΟΛΣΜΙΑ: νεωραλικό άμειρο τού παγκόσμιου ιμπεριαλισμού

• Τό πολύμορφο και εκθέκροτα καθήκοντα τού κόμματος

2^η ΚΑΤΑΛΕΓΜΕΝΗ
• ή έκδοσης τής τριτοής τού βιβ. από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921)

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΒΕΛΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΕΙΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

- γιά τό ανεξάρτητο κόμμα τής εργατικής τάξης
- ή μόνος δρόμος κεραιφύτησης τού προλεταριάτου είναι ή δρόμος τής εξέγερσης, τής κατατροπής τού άστικού κράτους και τής δικτατορίας (1921)
- ή δικτατορία τής προλεταριακής δικτατορίας τού προλεταριάτου
- τό άμειρο πρόγραμμα τής δικτατορίας τού προλεταριάτου
- ή 4^η Διεθνής και ή άπόρριψη τής δικτατορίας τού προλεταριάτου
- Διακρίσεις 44^η ή πρώην κατάληξη τής αναληνής άνεπανάστασης

2^η ΚΑΤΑΛΕΓΜΕΝΗ
• ή έκδοσης τής τριτοής τού βιβ. από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921) • ή έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς ενάντια στην έκδοσή της από τόν κλάδο τών άνων, στην έκδοση τής Κομμουνιστικής Διεθνούς και τού Κομμουνιστικού Κόμματος τής Γαλλίας (Μάρτιος 1921)

CONTENU

- La guerre imperialiste et la lutte de classe frappent aux portes de l'Europe
- Ou va le PASOK..... p.1
- Pologne: La defaite de l' "ouverture démocratique", p.7
- Le "socialisme réel": un capitalisme à 100%,..... p.25
- Russie : la Constitution, un aveu encore de sa nature capitaliste,..... p.31
- Amérique centrale:
- Salvador..... p.40
- La "révolution sandiniste" et les perspectives politiques en Amer. Centrale.p.46

Συμπλήρωμα στό "Ελληνικό κομμουνιστικό πρόγραμμα"

Υπεύθυνος: Renato di Pè - Registratore Tribunale Milano, 2839/53 - 189/68. Τυπώθηκε στό Timec, Albairate (Milano) - via E. Toti 30.

Τιμή δρχ. 50

ΠΟΥ ΘΑ ΒΡΕΙΣ ΤΟ "ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ"

ΑΘΗΝΑ
ΑΣΤΕΡΙ: Σόλωνος
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ: Κάνιγγος 31
ΔΡΟΜΟΣ: Πατησίων 36
ΕΛΕΥΘ. ΤΥΠΟΣ: Ζ. Πηγής 17
ΙΣΤΟΡ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Κωλλέτη 4
ΚΟΜΜΟΥΝΙΑ: Σόλων. & Σουλίου
ΠΛΕΘΡΟΝ: Τούτσα 1Α
ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΙΑ: Γραβιάς 7
ΚΝΑΡΙ: Κιάφας 5 & "Ακαδ. και σέ Κεντρο. Περίπτερα ΠΕΙΡΑΙΑΣ
FORUM: Άλκιβιάδου 165
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΕΚΔΟΤ. ΟΜΑΔΑ: Πλάτωνος 4
ΘΥΜΕΛΗ: Β. Σοφίας 38
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ: Άριστοτ. 6
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ: Έγνατία 150
ΤΥΠΟΣ: Τσιμισκή 104
ΠΑΤΡΑ:
ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ-ΠΑΠ: Πατρέως 47
ΕΑΝΘΗ
ΒΙΒΛΙΟ: 28 Οκτωβρίου 214
ΚΑΜΠΟΥΡΙΑΝΗΣ

Όσοι πύτιμοροι ή άνεργάστες θέλουν νάδουν έπιστη ής γράφουν.

"Il programma", Circolo Romana, Corso Lodi 8 Milano, Italia.

"Le proletaire", rue Jean-Bouton 20, 75012 Paris, France.

GERT EICHORN POSTFACH 301730, D-1000 BERLIN 301, WEST GERMANY.

J.A. BP 199, 1060 Bruxelles 6, Belgique.

Editions Programme, 12, rue du Font 1003 Lausanne, Suisse.